

West-Vlaanderen

in feiten en cijfers

2005

Close to You

Philip Devlies, account manager
bij het Business Centre Kortrijk

YOUR REFERENCE BANK IN EUROPE.

BC Brugge-Roeselare

Business Centre Manager : Eddy Arnoe
Ter Reigerie 7 bus 22 - 8800 Roeselare
Tel : +32 (0)51 23 84 11 Fax : +32 (0)2 565 22 44
E-mail: bc.brugge-roeselare@fortisbank.com

BC Kortrijk

Business Centre Manager : Jean-Pierre Van Hoe
Waterpoort 1 - 8500 Kortrijk
Tel : +32 (0)56 23 64 50 Fax : +32 (0)2 565 28 17
E-mail: bc.kortrijk@fortisbank.com

visit us on www.fortisbusiness.com

**FORTIS
BANK**

Solid partners. flexible solutions

WOORD VOORAF

Voor u ligt de zesde uitgave van "West-Vlaanderen in Feiten en Cijfers". Deze uitgave is één van de laatste realisaties van de GOM – West-Vlaanderen als dusdanig. Medio 2006 houdt de GOM – West-Vlaanderen immers op te bestaan om plaats te maken voor twee nieuwe organisaties: de Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen en het Vlaams Agentschap Ondernemen (VLAO). Deze laatste neemt de taken van individuele bedrijfsbegeleiding van de GOM – West-Vlaanderen over. De Provinciale Ontwikkelingsmaatschappij West-Vlaanderen zal zich focussen op projecten die de sociaal-economische ontwikkeling van de provincie stimuleren.

Zoals alle vorige edities bestaat de publicatie uit twee delen; de opzet is dan ook dubbel.

In "**West-Vlaanderen in Feiten**" stellen we de sociaal-economische situatie van onze provincie in tekst en beeld voor. Zowel de provincie in haar geheel als de acht arrondissementen komen aan bod.

In "**West-Vlaanderen in Cijfers**" presenteren we per item een aantal basistabellen of –kaarten, waar mogelijk met cijfers tot op het gemeentelijke niveau. Dit deel van de publicatie vormt dus eerder een naslagwerk.

"**West-Vlaanderen in Feiten en Cijfers – 2005**" blikt in zijn geheel terug op de sociaal-economische situatie van West-Vlaanderen in het voorbije jaar. Voor de meeste items is cijfermateriaal hierbij essentieel. Het meest recente beschikbare cijfermateriaal heeft echter niet altijd betrekking op 2005.

In de publicatie komen volgende thema's aan bod: bevolking, werkloosheid, tewerkstelling, indicatoren van economische activiteit, zeehavenverkeer en luchtvaart, land- en tuinbouw, zeevisserij, toerisme, milieu, innovatie, huisvesting, ruimtelijke ordening en infrastructuur.

Opdat de vergelijking met vroegere edities mogelijk zou blijven, behouden we bij elke publicatie zoveel als mogelijk de opbouw van de brochure en de weergegeven tabellen uit de vorige edities.

We wensen u alvast veel leesplezier.

Luc Vermandere,
wnd. administrateur-generaal
GOM - West-Vlaanderen

Marleen Titeca-Decraene,
voorzitter GOM – West-Vlaanderen

GON

WEST-VLAANDEREN

Organisatie voor streekontwikkeling

Baron Ruzettelaan 33
B-8310 Assebroek/Brugge
Tel. ++32 (0)50-36 71 00
Fax ++32 (0)50-37 77 23
E-mail: gom@gomwvl.be
website: www.gomwvl.be

De adverteerders in deze publicatie zijn:

In alfabetische volgorde:

Bedrijvencentra West-Vlaanderen
De Lijn
Fortis
KATHO
KHBO
Magenta
Provincie West-Vlaanderen
REO Veiling
Syntra West
Vanden Broele
WES

INHOUD

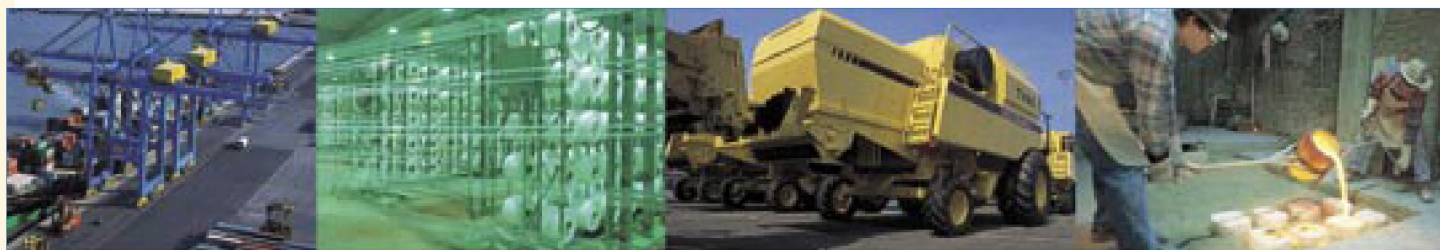
Woord vooraf

DEEL 1: WEST-VLAANDEREN IN FEITEN

1. bevolking	6
2. werkloosheid	10
- Algemeen	10
- Kansengroepen	15
3. tewerkstelling	20
- Bezoldigde tewerkstelling	20
- Grensarbeid	25
- Zelfstandigen	27
- Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen	31
4. indicatoren van economische activiteit	34
- Conjunctuurcurve Nationale Bank	34
- Bruto toegevoegde waarde	36
- Resultaten groeipremie	40
- West-Vlaamse bedrijven in de prijzen	41
5. zeehavenverkeer en luchtvaart	42
- De haven van Zeebrugge	42
- De haven van Oostende	44
- De luchthaven van Oostende-Brugge	46
- De luchthaven van Kortrijk-Wevelgem	48
6. land- en tuinbouw	49
7. zeevisserij	59
8. toerisme	62
- De Vlaamse Kust	62
- Vlaamse Kunststad "Brugge"	66
- De Westhoek	68
- De Leiestreek	71
- Het Brugse Ommeland	74
9. milieu	78
- Afval	78
- Water	81
- Milieuzorg	85
- Mestverwerking	87
- Natuurbehoud en -ontwikkeling	92
10. innovatie	94
11. huisvesting	99
12. ruimtelijke ordening	101
13. infrastructuur	103
- Zeehavens	103
- Kustverdediging	104
- Verkeersinfrastructuur	105
- Luchthavens	110
- Afvalwaterzuivering	111
- Drinkwatervoorziening	111
- Energievoorziening	112
- Bedrijventerreinen	113

DEEL 2: WEST-VLAANDEREN IN CIJFERS

115

Ondernemen. Het zit in ons

Om te groeien en te innoveren heeft een ondernemer ruimte nodig. Goed ingerichte bedrijventerreinen, bedrijfsgebouwen, innovatie- en incubatiecentra. Een aantal bedrijvencentra ook, die een aantrekkelijke formule aanbieden van gemeenschappelijke diensten, nutsvoorzieningen, advies en begeleiding, en die de startkosten en de groepspijnen van jonge bedrijven opvangen. Van ondernemen gesproken.

Meer info: www.west-vlaanderen.be
Provinciaal Infocentrum Tolhuis - 0800/20 021

Provincie
West-Vlaanderen
 Door mensen gedreven

Ondernemen. Het zit in ons.

DEEL I

WEST-VLAANDEREN

IN FEITEN

I. BEVOLKING

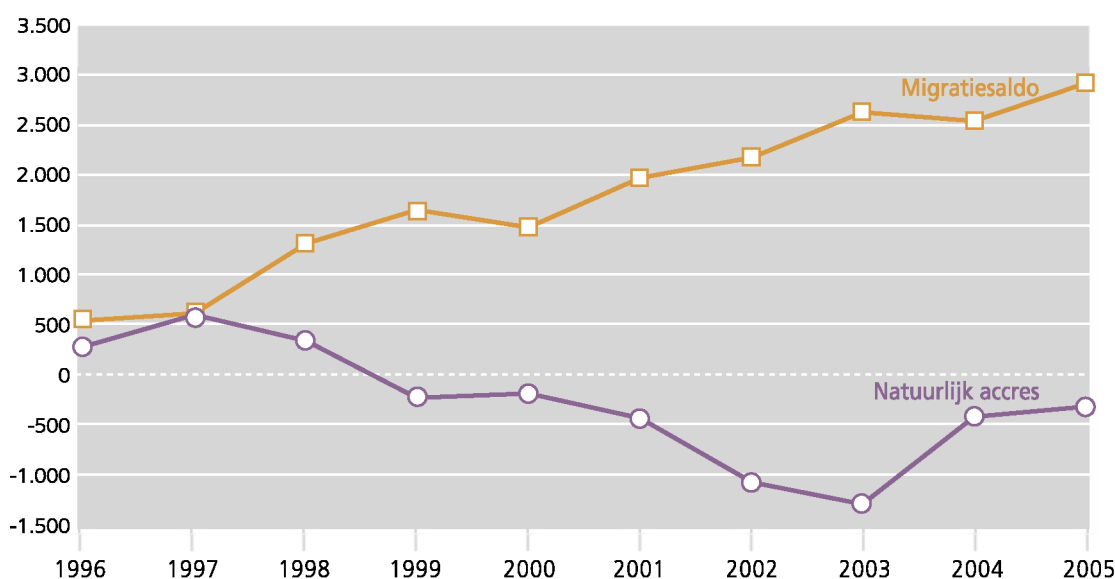
Nancy Moyaert
Nele Depestel

In 2005 nam de West-Vlaamse bevolking sterk toe. Deze toename was echter volledig het gevolg van een inwijkingsoverschot; het natuurlijk accres bleef immers negatief. De kustarrondissementen kennen de grootste inwijkingsoverschotten alsook de grootste sterfteoverschotten. Dit kan toegeschreven worden aan de pensioenmigratie naar de Kust.

Naar jaarlijkse traditie vroeg de GOM – West-Vlaanderen ook dit jaar aan de West-Vlaamse gemeentebesturen hoe de bevolking in hun gemeente evolueerde in het afgelopen jaar. Op die manier verkregen we een beeld van de bevolkingsevolutie in afwachting van de definitieve cijfers van de Federale Overheidsdienst (FOD) Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie - het vroegere NIS - die pas later in het jaar gepubliceerd worden. In de enquête werd gevraagd naar het bevolkingsaantal op 1 januari 2006 en de bevolkingscomponenten in 2005, met name geboorten, sterfte, in- en uitwijking.

Volgens de resultaten van deze enquête nam de West-Vlaamse bevolking in 2005 toe met ruim 2.600 personen tot juist 1.141.150 inwoners. Dit is een forse bevolkingstoename; ook in 2004 was de bevolkingstoename zo groot. Vóór 2004 was het meer dan tien jaar geleden dat de bevolking nog zo sterk toenam. Figuur 1.1 toont de componenten van deze bevolkingsgroei. Het inwijkingsoverschot nam in 2005 toe tot ruim 2.900 personen. Daarnaast was er in 2005 nog steeds sprake van een sterfteoverschot. Het natuurlijk accres bedroeg immers -309 personen en is daarmee voor het tweede jaar op rij minder negatief. In de afgelopen tien jaar daalde het natuurlijk accres bijna voortdurend. Vanaf 1999 veranderde het bovendien van een geboorteoverschot naar een sterfteoverschot. Het aantal individuele West-Vlaamse gemeenten met een sterfteoverschot bleef in 2005 gelijk ten opzichte van 2004: in 28 gemeenten overtrof de sterfte het aantal geboortes.

Figuur 1.1: Evolutie van het migratiesaldo en het natuurlijk accres in West-Vlaanderen, 1996-2005 (a).

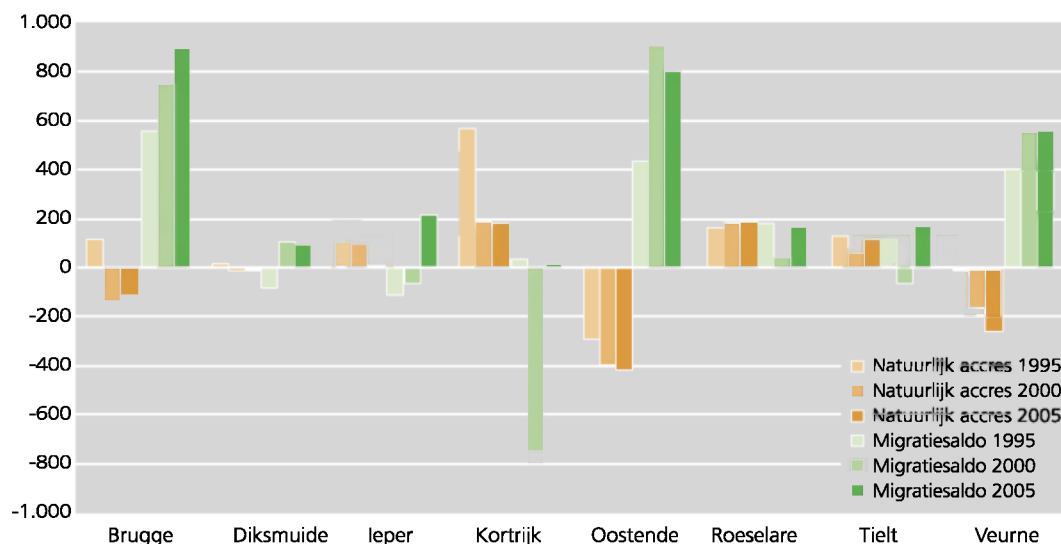
(a) 2005: voorlopige cijfers.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister (1996 tot en met 2004), Enquête bij de gemeentebesturen (2005), Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Figuur 1.1 liet al zien dat in West-Vlaanderen het natuurlijk accres in de afgelopen tien jaar evolueerde van positief naar negatief en dat het positief migratiesaldo in dezelfde periode geleidelijk in omvang toenam. In figuur 1.2 illustreren we hoe het migratiesaldo en het natuurlijk accres in 2005 veranderden ten opzichte van 1995 en 2000 in de acht West-Vlaamse arrondissementen.

Uit de figuur blijkt dat in de periode 1995-2005 in bijna alle West-Vlaamse arrondissementen het natuurlijk accres verslechterde in die zin dat het saldo evolueerde van positief naar negatief (Brugge en Diksmuide), minder positief werd (Ieper, Kortrijk, Tielt¹) of nog meer negatief werd (Oostende en Veurne). Enkel in het arrondissement Roeselare stellen we een lichte toename van het positieve natuurlijk accres vast. De grootste sterfteoverschotten situeren zich in de kustarrondissementen. Daartegenover noteren de kustarrondissementen ook de grootste inwijkingsoverschotten (pensioenmigratie). Deze namen bovendien in de afgelopen tien jaar in omvang toe². In de arrondissementen Diksmuide en Ieper boog het uitwijkingsoverschot in 1995 om naar een inwijkingsoverschot in 2005. In de arrondissementen Kortrijk, Roeselare en Tielt ten slotte was de situatie in 2005 niet erg verschillend van die in 1995 (klein inwijkingsoverschot). Tussen 2000 en 2005 is de situatie echter wel sterk veranderd in deze arrondissementen: Kortrijk en Tielt kenden in 2000 een uitwijkingsoverschot, in Kortrijk was dit zelfs zeer groot; Roeselare kende een zeer klein inwijkingsoverschot.

Figuur 1.2: Componenten van de bevolkingsevolutie in de arrondissementen van West-Vlaanderen gedurende 1995, 2000 en 2005 (a).

(a) 2005: voorlopige cijfers.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister (1995 en 2000), Enquête bij de gemeentebesturen (2005), Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

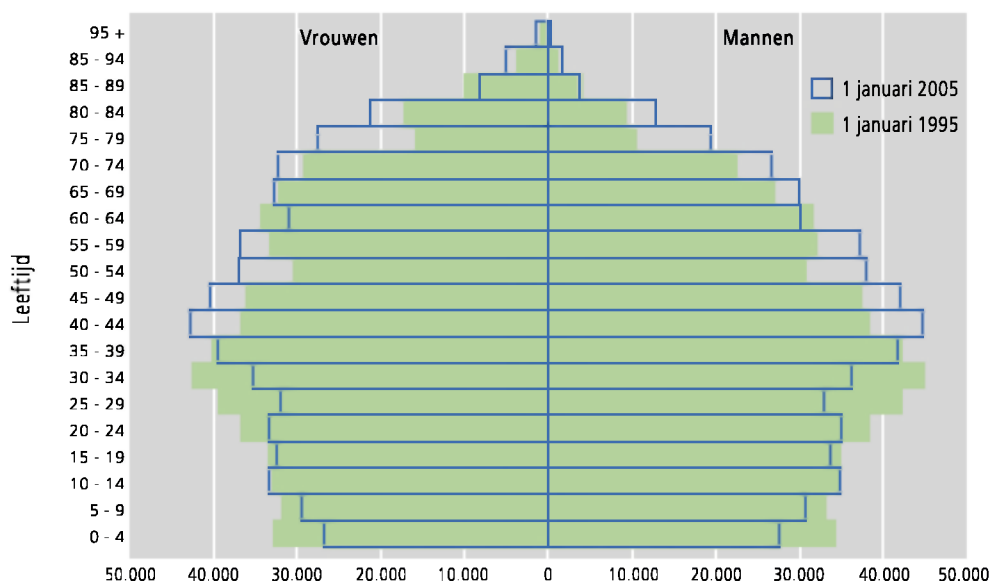
De evolutie van geboorten en sterfte en de specifieke kenmerken van het migratiepatroon van West-Vlaanderen, samen met de toenemende levensverwachting, blijven niet zonder gevolgen voor de leeftijdsopbouw van de bevolking.

1: Het is wel zo dat het positieve natuurlijk accres in het arrondissement Tielt in 2005 groter was dan in 2000.

2: Het arrondissement Oostende kende echter een afname van het inwijkingsoverschot tussen 2000 en 2005.

Op figuur 1.3 geven we de leeftijdspiramide van de West-Vlaamse bevolking weer op twee verschillende tijdstippen, met name 1 januari 1995 en 1 januari 2005. De doorzichtige leeftijdspiramide van 1 januari 2005 is als het ware op de gekleurde leeftijdspiramide van 1 januari 1995 geplakt zodat evoluties in de leeftijdsstructuur duidelijk waar te nemen zijn. Zo is de bevolking jonger dan 40 jaar in omvang afgenomen. Het aantal inwoners ouder dan 40 jaar daarentegen steeg in de afgelopen tien jaar. Enige uitzondering zijn die leeftijdsgroepen die geboren zijn in beide wereldoorlogen (60-64 jarigen en 85-89-jarigen op 1 januari 2005): deze leeftijdsgroepen zijn kleiner in omvang op 1 januari 2005 in vergelijking met 1 januari 1995. Op de figuur zien we ook dat in de oudste leeftijdsgroepen het aantal vrouwen merkbaar groter is dan het aantal mannen. De verklaring hiervoor ligt in de hogere leeftijdsverwachting bij vrouwen.

Figuur 1.3: Bevolking naar leeftijd en geslacht in West-Vlaanderen, 1 januari 1995 en 1 januari 2005.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

KATHO
Katholieke Hogeschool Zuid-West-Vlaanderen
ASSOCIATIE KULDEUVEN

18 bacheloropleidingen en 34 afstudeerrichtingen

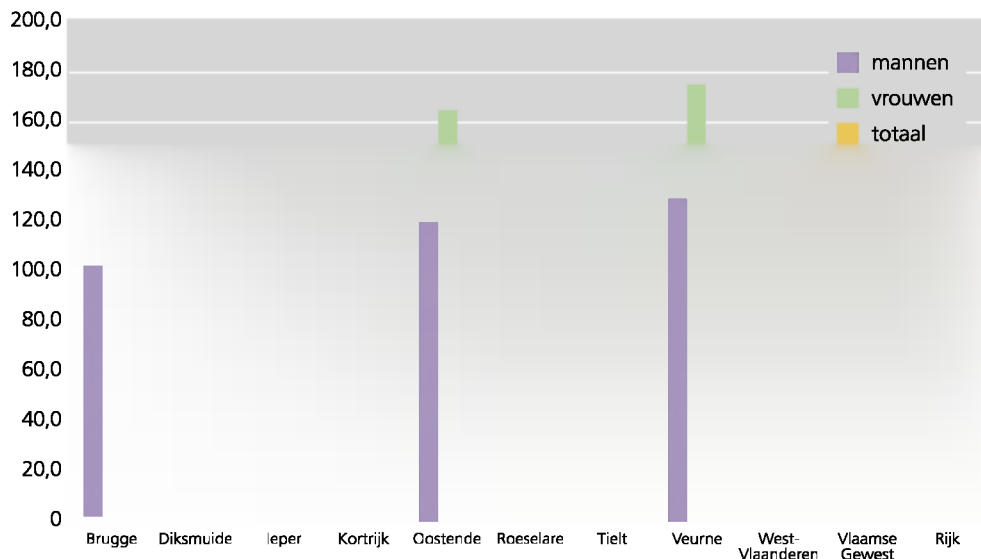
- biotechniek**
 departement verpleegkunde en biotechnologie - hivo - campus roeselare
- gezondheidszorg**
 departement verpleegkunde en gezondheidszorg - hivo - campus kortrijk
 departement verpleegkunde en biotechnologie - hivo - campus roeselare
- handelswetenschappen en bedrijfskunde**
 departement handelswetenschappen en bedrijfskunde - hantel - campus kortrijk
- industriële wetenschappen, technologie en toegepaste informatica**
 departement technologie en informatica - vhi - campus kortrijk
- onderwijs**
 departement lerarenopleiding - pho - campus tielt
 departement lerarenopleiding - hivo - campus kortrijk
- sociaal-agogisch werk**
 departement sociaal-agogisch werk - ipoc - campus kortrijk

KORTRIJK ROESELARE TIELT TORHOUT
 WWW.KATHO.BE • TEL 056 26 41 60 • BACHELOR@KATHO.BE

De vergrijzing is op figuur 1.3 dus duidelijk af te lezen. Binnen West-Vlaanderen zijn er wel merkbare verschillen in de mate van vergrijzing. Dit tonen we aan de hand van figuur 1.4. Deze figuur geeft de ouderdomscoëfficiënt naar geslacht weer op 1 januari 2005 in de arrondissementen van West-Vlaanderen. De ouderdomscoëfficiënt is de verhouding van de bevolking van minstens 60 jaar ten opzichte van de bevolking jonger dan 20 jaar.

We zien op de figuur dat de ouderdomscoëfficiënt hoger is voor vrouwen dan voor mannen. Op de figuur valt eveneens af te lezen dat de West-Vlaamse ouderdomscoëfficiënt groter is dan deze van het Vlaamse Gewest en het Rijk. Binnen West-Vlaanderen ligt de ouderdomscoëfficiënt het hoogst in de kustarrondissementen Brugge, Oostende en Veurne. Dit heeft alles te maken met de pensioenmigratie naar de Kust. De coëfficiënt is het laagst in de arrondissementen Diksmuide, Ieper en Tielt. Het is wel zo dat deze drie arrondissementen de hoogste interne vergrijzingsgraad (het aandeel 80-plussers binnen de 60-plussers) hebben binnen West-Vlaanderen.

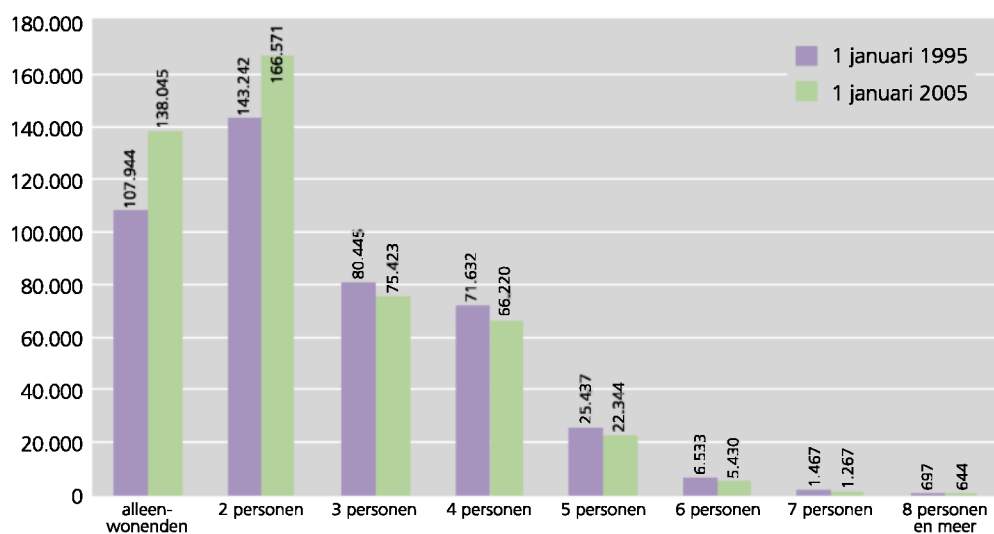
Figuur 1.4: Ouderdomscoëfficiënt naar geslacht, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest en Rijk, 1 januari 2005.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Ten slotte vermelden we nog dat West-Vlaanderen 475.944 private huishoudens telde op 1 januari 2005¹. De gemiddelde grootte van een West-Vlaams gezin bedroeg 2,4 leden. In de laatste tien jaar steeg de bevolking met 1,5%; het aantal private huishoudens met 8,8%. De gemiddelde grootte van een privaat huishouden lijkt niet erg gedaald in die periode (van 2,5 leden naar 2,4 leden). Toch toont figuur 1.5 dat het aantal kleine gezinnen (alleenstaanden en gezinnen met twee personen) duidelijk toenam en dat alle gezinnen met drie personen of meer in aantal daalden.

Figuur 1.5: Evolutie van het aantal private huishoudens naar grootte in West-Vlaanderen, 1 januari 1995 - 1 januari 2005.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

¹: Er waren in West-Vlaanderen ook 712 collectieve huishoudens (weeshuizen, rusthuizen, kloosters, ...) met 16.913 leden. De definitie personen die, al dan niet door familiebanden verbonden, gewoonlijk éénzelfde woning betrekken en er samenleven". Men mag een huishouden dus niet verwarren met 'familie'.

2. WERKLOOSHEID

Nancy Moyaert

ALGEMEEN

De werkloosheidssituatie in West-Vlaanderen evolueerde in 2005 in gunstige zin. Het aantal werklozen nam nog wel toe, maar een groot deel van deze toename kan verklaard worden door administratieve wijzigingen. Positief is nog dat de werkloosheidsdruk nagenoeg constant blijft en dat het aantal jeugdwerklozen afnam.

West-Vlaanderen telde in 2005 gemiddeld 49.831 **werklozen**¹, wat neerkomt op een geringe toename met 624 werklozen of 1,3%. In het Vlaamse Gewest en het Rijk was de toename van de werkloosheid nog lager, respectievelijk 1,0% en 1,2%. Het is belangrijk hierbij op te merken dat een deel van de evolutie van de werkloosheid bepaald wordt door administratieve wijzigingen². Zonder deze administratieve wijzigingen zou het werkloosheidscijfer voor 2005 wellicht lager zijn. Positief is bovendien dat de toename van de werkloosheid sedert 2003 elk jaar verkleint (7,6% in 2002, 6,6% in 2003, 3,2% in 2004 en 1,3% in 2005).

Tabel 2.1: Evolutie van het aantal werklozen, 2004-2005 (a), (b)

	2004	2005	Evolutie in a.c.	Evolutie in %
West-Vlaanderen	49.207	49.831	+624	+1,3%
Vlaamse Gewest	304.132	307.025	+2.893	+1,0%
Rijk	713.519	722.081	+8.562	+1,2%

(a) Niet-werkende werkzoekenden inclusief oudere werklozen.

(b) De evolutie van de werkloosheid wordt beïnvloed door administratieve wijzigingen.

Bron: VDAB, RVA, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

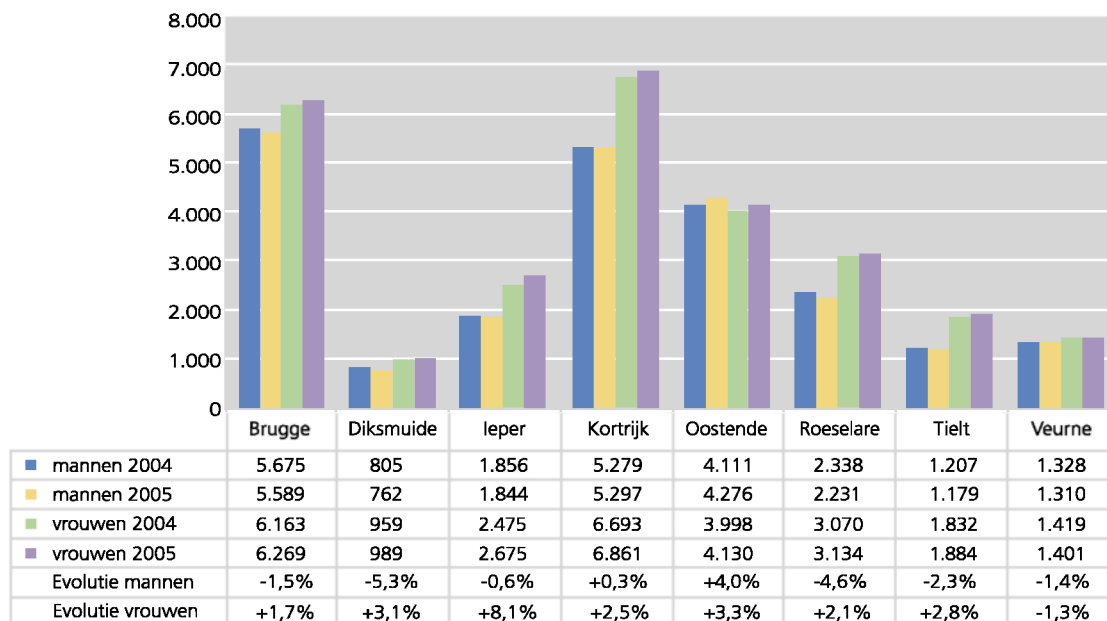
1: De werkloosheidsdefinitie omvat hier: het aantal niet-werkende werkzoekenden (EU-definitie) en de oudere werklozen. Tot de **niet-werkende werkzoekenden** behoren de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (UVW's), de jongeren in wachttijd, de ander verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden en de vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden. Onder **oudere werklozen** versta

als we hebben én minstens één jaar werkloos zijn). Tussen 1 juli 2002 en 30 juni 2004 gelden overgangsmaatregelen. Oudere werklozen die vóór de inwerkingtreding van de nieuwe regeling waren vrijgesteld (mogelijk vanaf 50 jaar), blijven vrijgesteld.

2: We bedoelen hier meer bepaald de wijzigingen in het PWA-systeem sinds oktober 2004. Verder in dit hoofdstuk gaan we hier dieper op in.

De werkloosheid nam in 2005 toe in vijf van de acht West-Vlaamse arrondissementen. Ieper (+4,3% of +188 werklozen) en Oostende (+3,7% of +297 werklozen) kenden de sterkste relatieve toenames. In de arrondissementen Kortrijk (+1,6%), en vooral Brugge (+0,2%) en Tielt (+0,8%) is de toename van de werkloosheid gering; in Diksmuide (-0,7%), Roeselare (-0,8%) en Veurne (-1,3%) nam de werkloosheid heel licht af. Figuur 2.1 toont de evolutie van de werkloosheid naar geslacht in de West-Vlaamse arrondissementen. Enkel in de arrondissementen Kortrijk en Oostende nam de werkloosheid zowel bij mannen als bij vrouwen toe. In Veurne nam de werkloosheid zowel bij mannen als bij vrouwen af. In de andere arrondissementen nam de mannelijke werkloosheid af en de vrouwelijke werkloosheid toe. In totaal nam in West-Vlaanderen in 2005 het aantal werkloze mannen af (-0,5%) en nam het aantal werkloze vrouwen toe (+2,8%).

Figuur 2.1: Evolutie van het aantal werklozen naar geslacht, arrondissementen van West-Vlaanderen, 2004-2005 (a), (b).

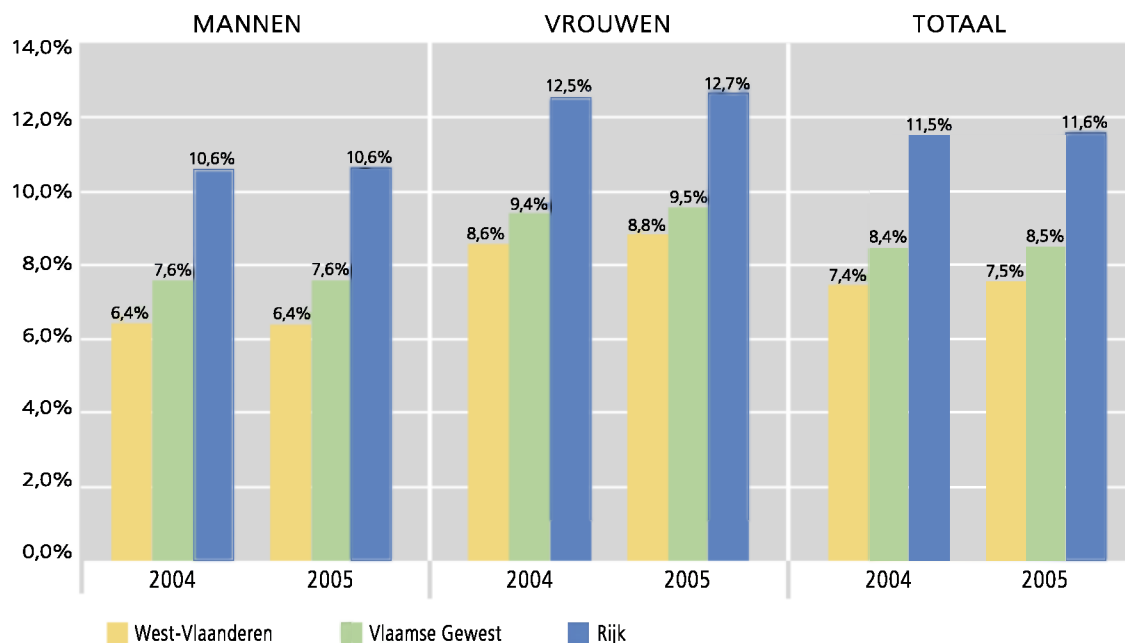
(a) Niet-werkende werkzoekenden inclusief oudere werklozen.

(b) De evolutie van de werkloosheid wordt beïnvloed door administratieve wijzigingen.

Bron: VDAB, RVA, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Figuur 2.2 toont de **werkloosheidsdruk**¹ in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk in 2004 en 2005, zowel voor mannen als voor vrouwen. De totale werkloosheidsdruk nam in West-Vlaanderen in 2005 toe met 0,1 procentpunt tot 7,5%. Daarmee blijft West-Vlaanderen nog altijd onder de Vlaamse (8,5%) en Belgische (11,6%) werkloosheidsdruk. Ook het Vlaamse en het Belgische cijfer kenden een toename met 0,1 procentpunt. De figuur toont ook dat de werkloosheidsdruk bij vrouwen (8,8%) hoger is dan bij mannen (6,4%). Wat verder opvalt in de figuur is dat de werkloosheidsdruk bij mannen tussen 2004 en 2005 gelijk bleef, zowel in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest als het Rijk. De lichte toename komt bijgevolg volledig op naam van de vrouwelijke werkloosheid².

Figuur 2.2: Evolutie van de werkloosheidsdruk naar geslacht in West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest en Rijk, 2004-2005 (a).

(a) De evolutie van de werkloosheid wordt beïnvloed door administratieve wijzigingen.

Bron: VDAB, RVA, FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

1: De werkloosheidsdruk wordt gedefinieerd als de totale werkloosheid (niet-werkende werkzoekenden inclusief oudere werklozen) in verh

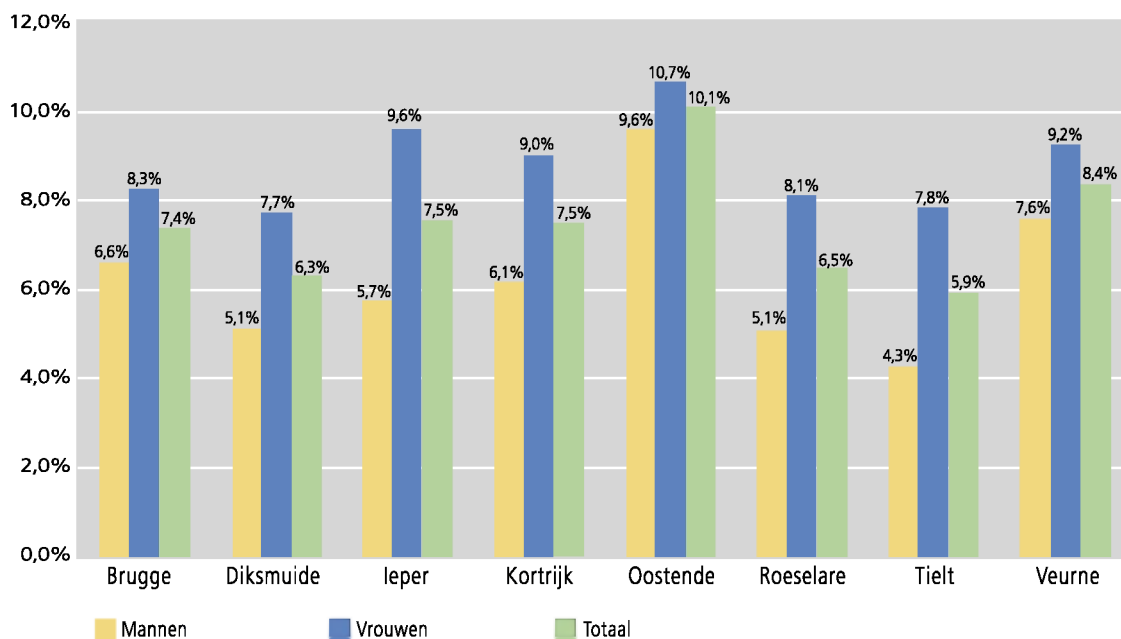
ja

Om de ve
te behouden.

2: Dit heeft te maken met de wijzigingen in het PWA-systeem; deze wijzigingen troffen immers vooral vrouwen (zie verder).

Wanneer we de werkloosheidsdruk per arrondissement bekijken (figuur 2.3) stellen we vast dat de arrondissementen Oostende en Veurne de hoogste werkloosheidsdruk kennen. Daarna komen Ieper, Kortrijk en Brugge, waar de werkloosheidsdruk rond het West-Vlaamse gemiddelde draait. De arrondissementen Tielt, Diksmuide en Roeselare kennen traditioneel de laagste werkloosheidsdruk. De vergelijking met dezelfde figuur voor het jaar 2004 toont een relatief sterke toename van de werkloosheidsdruk in de arrondissementen Oostende, Ieper en Kortrijk. In Oostende is dit het gevolg van de toename van de werkloosheidsdruk bij zowel mannen als vrouwen. In Ieper en Kortrijk daarentegen is dit enkel het gevolg van een sterke toename van de werkloosheidsdruk bij vrouwen (van 8,9% naar 9,6% in Ieper en van 8,7% naar 9,0% in Kortrijk); de mannelijke werkloosheidsdruk daalt immers (Ieper) of blijft gelijk (Kortrijk).

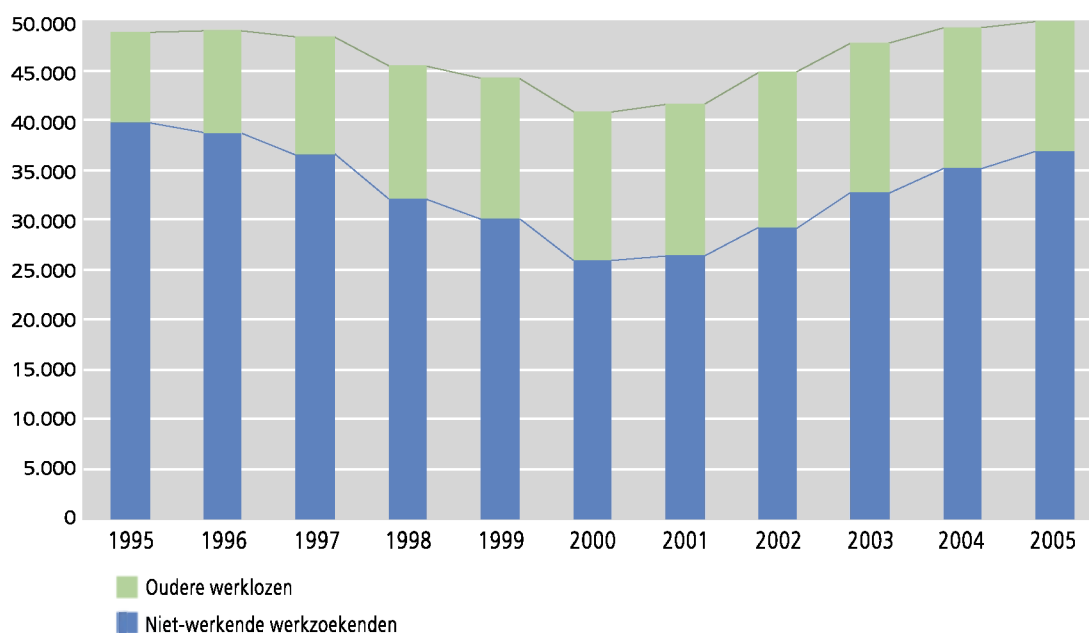
Figuur 2.3: Werkloosheidsdruk naar geslacht in de arrondissementen van West-Vlaanderen, 2005.

Bron: VDAB, RVA, FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

De werkloosheidsdefinitie omvat zowel de niet-werkende werkzoekenden als de oudere werklozen. Figuur 2.4 toont de opsplitsing van de werkloosheid in deze twee componenten. Het aantal niet-werkende werkzoekenden nam tussen 1995 en 2000 jaar na jaar af. De afname van de totale werkloosheid werd in die periode echter afgezwakt door de toename van het aantal oudere werklozen. In 1996 werden de voorwaarden voor oudere werklozen om zich uit te schrijven als werkzoekende immers versoepeld. Tot en met 2002 bleef het aantal oudere werklozen toenemen. Vanaf 2001 nam de werkloosheid in West-Vlaanderen toe, vooral als gevolg van de toename van het aantal niet-werkende werkzoekenden. Vanaf 2003 neemt de groep 'oudere werklozen' in omvang af. Dit heeft te maken met de strengere voorwaarden voor oudere niet-werkende werkzoekenden om zich uit te schrijven als werkzoekende vanaf juli 2002¹. Deze maatregel heeft geen invloed op de totale werkloosheid, maar wel op de verdeling tussen enerzijds niet-werkende werkzoekenden en anderzijds oudere werklozen. Aangezien de oudere werklozen langer beschikbaar moeten blijven op de arbeidsmarkt, groeit het belang van de niet-werkende werkzoekenden en neemt het aandeel van de oudere werklozen af (van 34,6% in 2002 tot 25,9% in 2005).

Figuur 2.4: Evolutie van het aantal niet-werkende werkzoekenden en van het aantal oudere werklozen in West-Vlaanderen, 1995-2005 (a).

(a) De evolutie van de werkloosheid wordt beïnvloed door administratieve wijzigingen.

Bron: VDAB, RVA, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Het aantal niet-werkende werkzoekenden nam in 2005 toe met juist 5%. Een deel van deze toename kan verklaard worden door **wijzigingen in het PWA-systeem** vanaf 1 oktober 2004. Vanaf die datum is geen enkele PWA'er nog vrijgesteld van sollicitatieplicht en is hij automatisch ingeschreven als werkzoekende bij de VDAB. Vóór 1 oktober 2004 waren PWA'ers die aan bepaalde voorwaarden voldeden wél vrijgesteld². Het is de bedoeling dat deze werklozen na verloop van tijd een baan vinden, bijvoorbeeld via het systeem van de dienstencheques, en zo opnieuw uit de werkloosheidsstatistieken verdwijnen. Deze veranderde maatregel had echter ook in 2005 nog invloed op het werkloosheidscijfer: de PWA'ers die per 1 oktober 2004 in de werkloosheidsstatistieken terecht kwamen hebben in 2005 immers bijlange niet allemaal een job gevonden. Een groot deel van de PWA'ers die eind 2004 in de werkloosheidsstatistieken terecht kwamen, zijn er bijgevolg nog niet uit verdwenen. Zonder de invloed van deze wijzigingen zou de toename van het aantal niet-werkende werkzoekenden in 2005 wellicht minder sterk geweest zijn.

De veranderingen in het PWA-systeem treft vooral vrouwen: het grootste deel van de PWA-werknemers waren immers vrouwen. Bijgevolg kan dit verklaren waarom de vrouwelijke werkloosheid toenam, terwijl die bij de mannen afnam.

1: T

kende zonder hun recht op een uitkering te verliezen. Vanaf 1 juli 2002 geldt de vrijstelling pas onvoorwaardelijk (dus voor iedereen) vanaf d

minstens één jaar werkloos is. Tussen juli 2002 en 30 juni 2004 gold overgangsmatregelen. Oudere werklozen die voor de inwerkingtreding van de nieuwe regeling waren vrijgesteld, blijven vrijgesteld.

2: Deze maatregel kadert in de afbouw van het systeem van de PWA's en de uitbouw van het systeem van de dienstencheques. De hervorming van de PWA houdt ook in dat nieuwe PWA-werknemers zich vanaf 1 maart 2004 niet meer kunnen inschrijven voor diensten die met dienstencheques kunnen gebeuren (poetsen, boodschappen, strijk en mindermobieltransport). PWA-werknemers worden ook gestimuleerd om de overstap te maken naar een reguliere job, bijvoorbeeld via het systeem van de dienstencheques.

De verdeling van de niet-werkende werkzoekenden naar **leeftijd** toont dat het aantal niet-werkende werkzoekenden boven de 50 jaar in 2005, net als in 2004, zeer sterk toenam, namelijk met 46,7%. Ook dit heeft te maken met de eerder vermelde wijzigingen in de wetgeving met betrekking tot oudere werklozen: aangezien de onvoorwaardelijke uitschrijving als werkzoekende pas kan vanaf 58 jaar, zullen personen tussen 50 en 58 jaar die zich voorheen nog konden uitschrijven als werkzoekende nu toch beschikbaar moeten blijven op de arbeidsmarkt, en bijgevolg ingeschreven blijven als niet-werkende werkzoekenden. De evolutie van de jeugdwerkloosheid is daarentegen zeer gunstig: tussen 2004 en 2005 nam het aantal niet-werkende werkzoekenden jonger dan 25 jaar af met 3,7%. De toename is vooral sterk bij de groep tussen 20 en 25 jaar. In het Vlaamse Gewest nam de jeugdwerkloosheid ook af, zij het minder sterk (-2,8%).

Naar **werkloosheidsduur** is de toename (2004-2005) het sterkst bij de langdurig werklozen (meer dan twee jaar werkloos). Vooral bij de groep met een werkloosheidsduur van drie tot vier jaar is de toename sterk (bijna +40%). Dit zijn werklozen die sedert het begin van de periode van laagconjunctuur (2001) werkloos zijn en nog steeds geen nieuwe job hebben gevonden; de werkloosheid krijgt bij hen een structureel karakter. Positief is echter de afname van het aantal niet-werkende werkzoekenden dat minder dan drie maanden werkloos is.

De evolutie (2004-2005) van het aantal niet-werkende werkzoekenden naar **studieniveau** toont een ongeveer even grote relatieve toename van de werkloosheid in de verschillende studieniveaus: zowel de diploma's lager onderwijs, lager secundair onderwijs, hoger secundair onderwijs als hobo en universitair onderwijs kenden een toename van de werkloosheid van ongeveer 5%. Aan de sterke toename van de werkloosheid bij de hogeschoolden (hobo + universitair onderwijs), die we de voorbije twee jaar konden vaststellen, kwam zo voorlopig een eind. We stellen echter vast dat de toename van de werkloosheid bij de hogeschoolden in West-Vlaanderen (+5,0%) nog veel groter was dan in het Vlaamse Gewest (+0,6%).

KANSENGROEPEN

Ilse Van Houtteghem

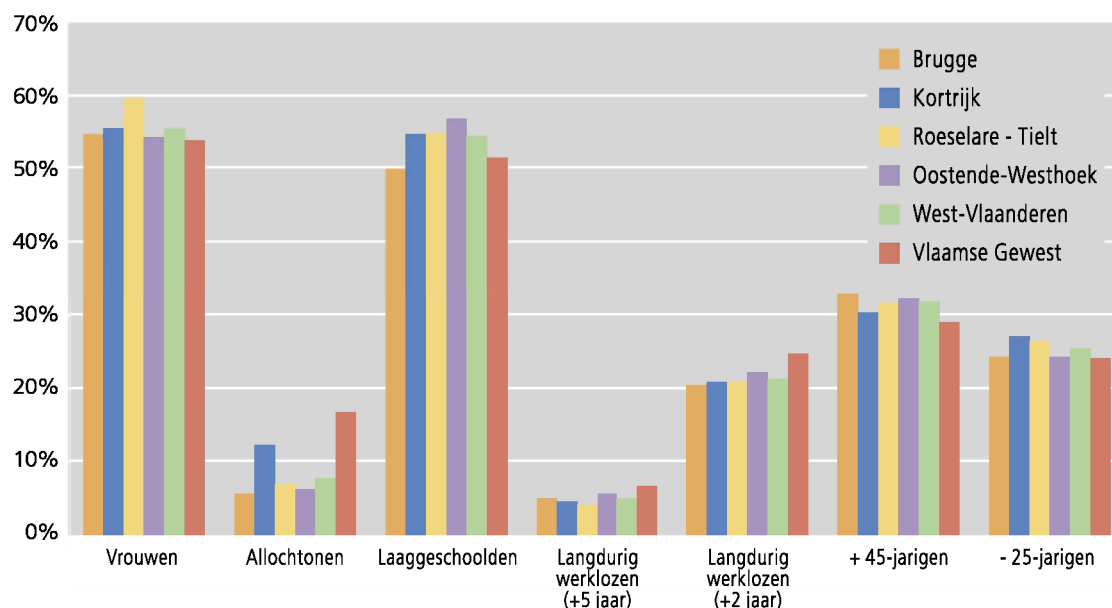
Kansengroepen zijn duidelijk oververtegenwoordigd in de werkloosheid en ondervertegenwoordigd bij de werkenden. West-Vlaanderen telde in 2005 zes groepen werklozen die in vergelijking met het Vlaamse Gewest oververtegenwoordigd waren in de werkloosheidscijfers.

In "West-Vlaanderen in feiten en cijfers – 2004" zoomden we voor het eerst in op de kansengroepen in West-Vlaanderen. We zetten de ingeslagen traditie voor 2005 verder. De definitie van kansengroepen vermeldt het volgende: "Kansengroepen zijn categorieën van personen waarbij de werkzaamheidsgraad, zijnde het procentuele aandeel van de personen uit de betrokken categorie op beroepsactieve leeftijd (15-64 jaar) die effectief werken, lager ligt dan het gemiddelde bij de totale Vlaamse beroepsbevolking".

Een vraag die we ons kunnen stellen, is "**Hoeveel van de 36.917 (35.174 in 2004) niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen in 2005 behoorden tot de kansengroepen?**". Als **kansengroepen** beschouwen we volgende categorieën: vrouwelijke werklozen, allochtone werklozen, laaggeschoolede werklozen (hoogstens attest tweede graad secundair onderwijs), langdurig werklozen (>5 jaar en >2 jaar), oudere werklozen (+45 jaar) en jongere werklozen (<25 jaar).

Figuur 2.5 toont het aandeel van deze kansengroepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden voor 2005 voor de vier SERR's (de vroegere STC's), West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest.

Figuur 2.5: Aandeel van de kansengroepen in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, 2005.

Bron: VDAB, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Figuur 2.5 leert ons dat in 2005 ruim de helft (55,5%) van de niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen vrouwen waren (20.482), 54,3% laaggeschoold (20.053), 31,7% minstens 45 jaar (11.687) en 25,2% jongeren (9.296). De vrouwelijke, de laaggeschoolde, de jongere (-25-jarigen) en de oudere (+45-jarigen) niet-werkende werkzoekenden maakten in West-Vlaanderen in 2005 een groter aandeel uit van het totale aantal niet-werkende werkzoekenden dan in het Vlaamse Gewest. Dit was ook zo in 2003 en 2004. De figuur toont bovendien dat de allochtone werkloosheid in West-Vlaanderen een "kleiner" probleem is in vergelijking met het Vlaamse Gewest: 7,7% van de West-Vlaamse werklozen was in 2005 allochtoon (2.832) terwijl dit in het Vlaamse Gewest 16,6% was. Het feit dat de allochtone werkloosheid in West-Vlaanderen een kleiner (kwantitatief) probleem is dan in het Vlaamse Gewest is het gevolg van een kleinere aanwezigheid van allochtonen in West-Vlaanderen dan in de andere Vlaamse provincies.

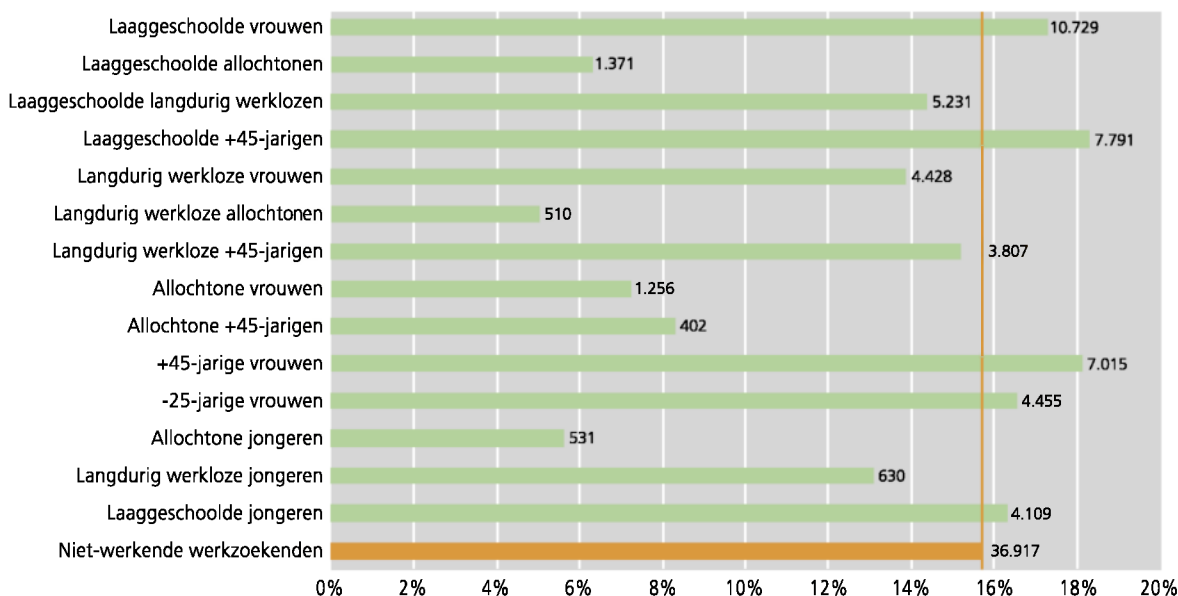
Focussen we even op de subregionale verschillen in West-Vlaanderen, dan kunnen we het volgende vaststellen:

- Net geen 60% van de niet-werkende werkzoekenden in de regio Roeselare-Tielt zijn vrouwen (3.714). Dit aandeel is merkbaar hoger dan het West-Vlaamse gemiddelde.
- Net geen 40% van alle allochtone niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen bevindt zich in de regio Kortrijk. 12,2% van alle niet-werkende werkzoekenden in regio Kortrijk is allochtoon, dit is heel wat hoger dan de 7,7% voor West-Vlaanderen.
- De regio Oostende-Westhoek heeft binnen West-Vlaanderen het hoogste aandeel laaggeschoolde niet-werkende werkzoekenden, namelijk 56,8% (7.322). Nemen we het arrondissement Oostende afzonderlijk, dan komen we aan 58% laaggeschoolde niet-werkende werkzoekenden (3.691).
- Er is eveneens een lichte oververtegenwoordiging van de langdurig werklozen (+ 2 jaar) in de regio Oostende-Westhoek (22,0%) ten opzichte van West-Vlaanderen (21,1%). Zonderen we het arrondissement Oostende af, dan verkrijgen we een aandeel langdurig werklozen van 24,4% (1.554).
- Wat de oudere werklozen (+45-jarigen) betreft, valt de regio Brugge op met het hoogste aandeel (2.828) binnen West-Vlaanderen, namelijk 33,8% ten opzichte van 31,7% voor West-Vlaanderen.
- Wat de jeugdwerkloosheid (-25-jarigen) betreft, zien we dat zowel in de regio Kortrijk (2.463) als in de regio Roeselare-Tielt (1.642) het aandeel van de jeugdwerkloosheid groter is dan in West-Vlaanderen, namelijk 26,7% voor Kortrijk en 26,4% voor Roeselare-Tielt tegenover 25,2% voor West-Vlaanderen als geheel.

Uit figuur 2.5 komen al vier grote groepen werklozen naar voren die oververtegenwoordigd waren in de West-Vlaamse werkloosheidscijfers van 2005: de vrouwen¹, gevolgd door de laaggeschoolden, de ouderen (+45-jarigen) en de jongeren (-25-jarigen). We zien dat deze situatie analoog is aan deze van de voorgaande jaren². We zien wel een merkelijke stijging van het aandeel oudere werklozen: terwijl in 2004 nog 'maar' één op vier van de werklozen ouder dan 45 was, was dit in 2005 bijna één op drie (31,7%). Dit heeft te maken met de eerder vermelde wijziging in de wetgeving met betrekking tot de oudere werklozen (cfr. supra).

Interessant is nu om een combinatie te maken van kansengroepen: laaggeschoolde vrouwen, +45-jarige vrouwen, allochtone langdurig werklozen, laaggeschoolde jongeren, ... We maakten vijftien verschillende combinaties van kansengroepen. Figuur 2.6 toont voor de combinaties van kansengroepen het absolute aantal en het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest. De verticale lijn in de figuur staat voor het aandeel van West-Vlaanderen in alle Vlaamse werklozen in 2005, namelijk 15,7%. In 2004 was dit aandeel ongeveer even groot (15,6%).

Figuur 2.6: Aantal niet-werkende werkzoekenden volgens combinatie van kansengroepen, aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest, 2005.

Bron: VDAB, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Uit figuur 2.6 blijkt dat voor de volgende categorieën in 2005 het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest markant groter was dan voor het totale aantal niet-werkende werkzoekenden: de laaggeschoolde +45-jarigen (18,3%), de +45-jarige vrouwen (18,1%) en de laaggeschoolde vrouwen (17,3%). Ook in 2003 en 2004 waren deze drie categorieën oververtegenwoordigd in de West-Vlaamse werkloosheidscijfers. We zien ook een lichte oververtegenwoordiging van de jongere vrouwen (-25-jarigen) (16,5%) en de laaggeschoolde jongeren (16,3%) in West-Vlaanderen ten opzichte van het Vlaamse Gewest. Voor deze laatste twee categorieën werklozen zijn de absolute aantallen heel wat kleiner dan deze van de laaggeschoolde vrouwen, oudere vrouwen en laaggeschoolde ouderen.

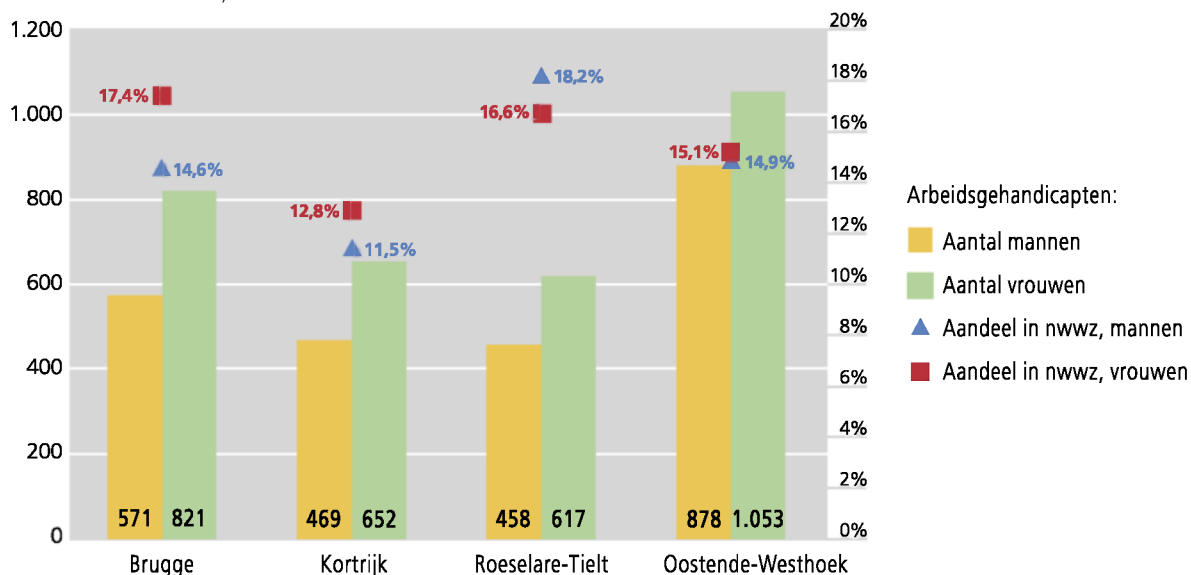
Ten slotte is er nog een andere groep die tot de kansengroepen behoort, namelijk de **arbeidsgehandicapten**. De VDAB definieert een arbeidsgehandicapte werkzoekende als: "een werkzoekende met een diploma BUSO (buitengewoon secundair onderwijs) of BLO (buitengewoon lager onderwijs), een werkzoekende met een beperkte tot zeer beperkte arbeidsgeschiktheid of een werkzoekende die door het Vlaams Fonds voor Sociale Integratie van Personen met een Handicap (VFSIPH) erkend is als persoon met een handicap inzake tewerkstelling."

1: Vrouwen zijn een kansengroep omdat de vrouwelijke werkloosheidsdruk (uitgedrukt als de vrouwelijke werklozen op de vrouwelijke potentiële beroepsbevolking van 18-64 jaar) heel wat hoger is dan de mannelijke werkloosheidsdruk (zie figuur 2.2).

2: In 'West-Vlaanderen in feiten en cijfers - 2004' werden de jongeren nog niet als aparte categorie opgenomen. We zien echter wel dat in 2004 het aandeel jeugdwerklozen in West-Vlaanderen 27,4% bedroeg tegenover 25,7% in het Vlaamse Gewest. Hier was er ook al een lichte oververtegenwoordiging van jongeren in de werkloosheidscijfers van West-Vlaanderen ten opzichte van het Vlaamse Gewest.

In 2005 waren er in West-Vlaanderen gemiddeld¹ 5.518 arbeidsgehandicapte niet-werkende werkzoekenden, wat neerkomt op 14,9% van het totale aantal niet-werkende werkzoekenden. In het Vlaamse Gewest was dit aandeel 11,8% (27.789), wat duidelijk lager is dan in West-Vlaanderen. Figuur 2.7 geeft het aantal arbeidsgehandicapte niet-werkende werkzoekenden en hun aandeel in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen weer voor de vier SERR's naar geslacht.

Figuur 2.7: Aantal arbeidsgehandicapte niet-werkende werkzoekenden in West-Vlaanderen en aandeel in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden, 2005.

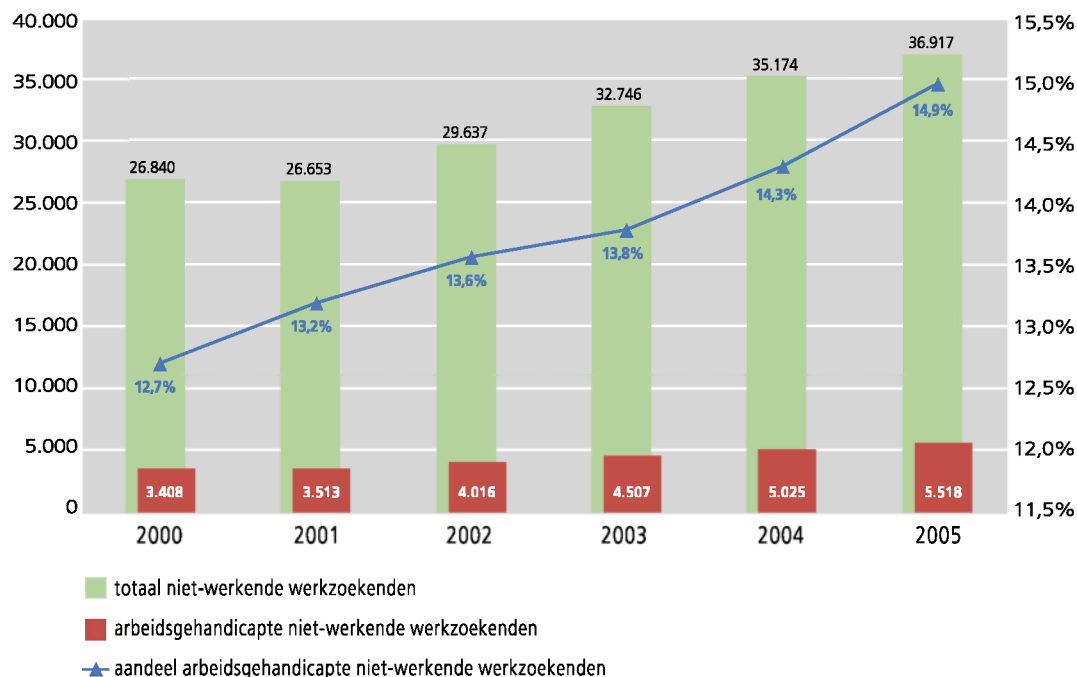
Bron: VDAB, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

De figuur toont dat het aantal vrouwen onder de arbeidsgehandicapte niet-werkende werkzoekenden in alle vier de regio's groter was dan het aantal mannen. In de regio Brugge (16,1%) en de regio Roeselare-Tielt (17,3%) was het aandeel arbeidsgehandicapte niet-werkende werkzoekenden hoger dan in West-Vlaanderen als geheel (14,9%). Ook in de regio Oostende-Westhoek (15,3%) is dit aandeel hoger dan in West-Vlaanderen als geheel. In de regio Brugge en de regio Roeselare-Tielt is het aandeel arbeidsgehandicapten bij de vrouwelijke werklozen veruit groter dan bij de mannelijke werklozen, we merken een verschil van 2,8 procentpunten in Brugge en een verschil van 1,6 procentpunten in Roeselare-Tielt.

¹: Het cijfer voor 2005 is een jaargemiddelde. In de vorige editie van 'West-Vlaanderen in feiten en cijfers' moesten we ons nog beperken tot jaar niet werd opgenomen in de figuren 2.5 en 2.6. Om de vergelijkbaarheid te behouden hebben we dit ook dit jaar niet gedaan.

Bekijken we nog even de evolutie van de arbeidsgehandicapte niet-werkende werkzoekenden en deze van de niet-werkende werkzoekenden in het algemeen. Figuur 2.8. toont ons deze evolutie over de jaren 2000-2005.

Figuur 2.8. Evolutie van het aantal en het aandeel arbeidsgehandicapte niet-werkende werkzoekenden, West-Vlaanderen, 2000-2005.

Bron: VDAB, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

De niet-werkende werkzoekenden stegen in zes jaar tijd met 37,5% terwijl de arbeidsgehandicapte niet-werkende werkzoekenden over dezelfde periode veel sterker stegen, met maar liefst 69,1%. Bijgevolg nam ook het aandeel van de arbeidsgehandicapte niet-werkende werkzoekenden in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden over deze periode toe: van 12,7% in 2000 tot 14,9% in 2005.

We verwijzen graag nog naar tabel 2.3. in deel 2 ("West-Vlaanderen in cijfers") om de situatie van de arbeidsgehandicapten in 2005 te duiden, voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest. Uit deze tabel blijkt onder meer dat de meerderheid van de arbeidsgehandicapte werklozen vrouwen zijn (3.142), ouder dan 40 jaar (3.142), voornamelijk laaggeschoold (4.494) en dat het merendeel van hen meer dan twee jaar werkloos is (2.311).

Concluderend kunnen we stellen dat **West-Vlaanderen in 2005 zes grote groepen telde die oververtegenwoordigd waren in de werkloosheidscijfers** ten opzichte van het Vlaamse Gewest. Dit waren de laaggeschoolde vrouwen, de laaggeschoolde +45-jarigen, de +45-jarige vrouwen, arbeidsgehandicapte niet-werkende werkzoekenden, jongere vrouwen en de laaggeschoolde jongeren. Hun aandeel in het totale aantal niet-werkende werkzoekenden lag in West-Vlaanderen hoger dan in het Vlaamse Gewest.

Als West-Vlaanderen samen met het Vlaamse Gewest de doelstelling beschreven in het "Pact Van Vilvoorde" wil behalen wat betreft de vijfde indicator, dan betekent dit dat tegen 2010 enerzijds vrouwen en anderzijds kansengroepen (onder meer alloctonen, arbeidsgehandicapten, laaggeschoolden) niet langer oververtegenwoordigd mogen zijn in de werkloosheid. Dit was in 2005 nog niet het geval.

3. TEWERKSTELLING

Nele Depestel

BEZOLDIGDE TEWERKSTELLING

In 2005 hervatte de RSZ de uitgave van gedecentraliseerde statistieken. De nieuwe cijfers tonen een toename van de loontrekkende tewerkstelling tussen midden 2002 en midden 2003 met ongeveer één procent. Tussen midden 2002 en eind 2003 bleef de loontrekkende tewerkstelling echter status-quo.

• Gedecentraliseerde statistieken voor 2003

In "West-Vlaanderen in Feiten en Cijfers – 2003", verschenen in juni 2004, kwamen bij de bespreking van de loontrekkende tewerkstelling de gedecentraliseerde RSZ-statistieken op 30 juni 2002 aan bod. In de publicatie van 2005, "West-Vlaanderen in Feiten en Cijfers – 2004", konden we deze bespreking niet actualiseren. We lichtten toen uitvoerig de redenen toe.

Het invoeren van de multifunctionele aangifte (DMFA), samen met de implementatie van de Kruispuntbank van de Ondernemingen (KBO) en de richtlijnen in het kader van de administratieve vereenvoudiging, hadden tot gevolg dat vanaf het eerste kwartaal van 2003 elke aangifte op papier afgeschaft werd. Hiertoe behoorde ook het statistische deeltje dat specifiek bedoeld was voor de gedecentraliseerde statistieken.

Door het ontbreken van de nodige koppelingen op het niveau van de vestigingen tussen een aantal administratieve databanken, was het ook niet mogelijk de nodige gegevens op te vragen voor het tweede kwartaal van 2003. Bij de bevraging van 31 december 2003 vroeg de RSZ naar de gemeente van tewerkstelling van elke werknemer en werd zo een brug geslagen tussen de traditionele reeks van gedecentraliseerde statistieken en de toekomstige integratie van de vestigingseenheid in de RSZ-statistieken. Gegevens van 31 december 2003 zijn dan ook beschikbaar tot op het gemeentelijke niveau.

Voor de gedecentraliseerde statistiek op 30 juni 2003 ging de RSZ uit van de reële tewerkstellingscijfers op 30 juni 2003, maar werd de (sub-) regionale verdeling van 31 december 2003 geëxtrapoleerd naar de situatie van 30 juni. De extrapolatie werd beperkt tot het niveau van de arrondissementen en de nace-afdelingen (twee cijfers). Doordat zowel de opvraging als de verwerking van de gegevens naar plaats van tewerkstelling grondig wijzigde, heeft dit onvermijdelijk gevolgen op het eindresultaat. Bij de interpretatie van de cijfers, zeker bij de vergelijking met voorgaande jaren, moet hier rekening mee gehouden worden.

Voor meer informatie over de wijzigingen in de RSZ-statistieken en hoe de cijfers van 2003 gebruikt moeten worden, verwijzen we naar volgend artikel: Vets Peter, "Van de werkplek naar de woonplaats en terug: een statistiekreis met veel wegwerkzaamheden en andere obstakels", Over Werk – Tijdschrift van het Steunpunt WAV, Uitgeverij Acco, 4/2005, p. 71-75.

Dit alles zorgt er natuurlijk ook voor dat de bespreking van de bezoldigde tewerkstelling in deze publicatie verschilt van de analyses in voorgaande jaren.

In het eerste deel van deze publicatie, "West-Vlaanderen in Feiten" zullen we kort de evolutie tussen 30 juni 2002, 30 juni 2003 en 31 december 2003 weergeven, maar ons verder beperken tot een analyse van de situatie op 31 december 2003. In toekomstige publicaties zal wellicht opnieuw een uitgebreidere analyse van de evolutie van de bezoldigde tewerkstelling mogelijk zijn.

In het tweede deel van de publicatie "West-Vlaanderen in Cijfers" is een overzichtstabel opgenomen met de bezoldigde tewerkstelling naar subsector per arrondissement op 30 juni 2002, 30 juni 2003 en 31 december 2003. De indeling naar subsector is omwille van de statistische beperkingen (cfr. supra) minder gedetailleerd dan deze die in de vorige publicaties werd weergegeven. Daarnaast is er geen evolutietabel opgenomen per gemeente. Dit enerzijds omdat er geen gemeentelijke cijfers op 30 juni 2003 beschikbaar zijn (cfr. supra); anderzijds omdat de evolutie tussen 30 juni 2002 en 31 december 2003 onder andere vertekend wordt door seizoensgebonden schommelingen.

• Analyse

Op 31 december 2003 telde de provincie West-Vlaanderen 378.262 loontrekkenden. West-Vlaanderen heeft hiermee een aandeel van 19% in de Vlaamse bezoldigde tewerkstelling en 10,7% in die van het Rijk. Tussen 30 juni 2002 en 30 juni 2003 nam de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen toe met 1,1%, terwijl er in het Vlaamse Gewest slechts een toename was met 0,3%. Wanneer we de evolutie tussen 30 juni 2002 en 31 december 2003 bekijken, zien we echter dat de groei terugviel tot 0,1%, zowel in West-Vlaanderen als het Vlaamse Gewest.

Tabel 3.1: Bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk, 30 juni 2002, 30 juni 2003 en 31 december 2003 (a)

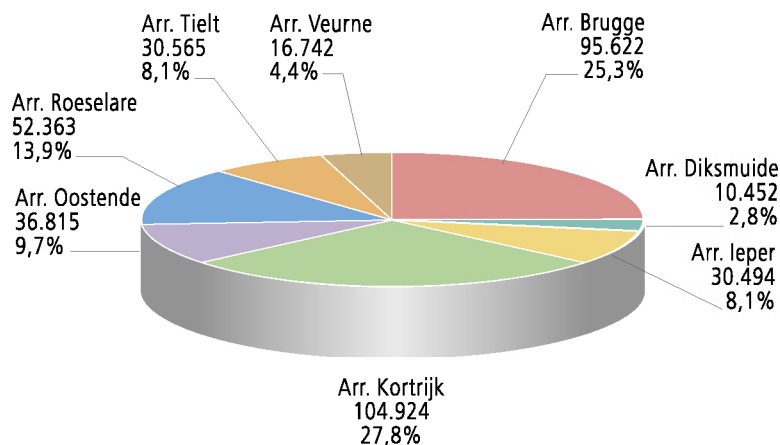
	30/06/02	30/06/03	31/12/03	Evolutie	
				30/06/02-30/06/03	30/06/02-31/12/03
West-Vlaanderen	377.977	382.094	378.262	+1,1%	+0,1%
Vlaamse Gewest	1.988.101	1.993.284	1.989.638	+0,3%	+0,1%
Rijk	3.493.758	3.525.138	3.522.275	+0,9%	+0,8%

(a) In de tekst worden de nodige kanttekeningen gemaakt bij de vergelijking van de statistiek op 30 juni 2002, 30 juni 2003 en 31 december 2003.

Bron: RSZ, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Binnen West-Vlaanderen situeert meer dan de helft van de bezoldigde tewerkstelling zich in de arrondissementen Kortrijk en Brugge (zie figuur 3.1): het arrondissement Kortrijk heeft een aandeel van 27,8%; het arrondissement Brugge een aandeel van 25,3%. De arrondissementen Roeselare en Oostende komen op respectievelijk de derde en vierde plaats met 13,9% en 9,7% van de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen. De arrondissementen Ieper en Tielt hebben allebei een aandeel van 8,1%. De arrondissementen met de laagste aandelen zijn ten slotte Veurne (4,4%) en Diksmuide (2,8%).

Figuur 3.1: Verdeling van de bezoldigde tewerkstelling over de arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2003.

Bron: RSZ, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Hoe aantrekkelijk is uw centrum voor inwoners, handelaars, bedrijven en bezoekers?

WES ondersteunt het centrumbeheer van lokale besturen:

- voorkomen of bestrijden van leegstand
- streven naar een evenwichtig uitgebouwd winkelapparaat
- creëren van aantrekkelijk openbaar domein
- verhogen van verkeersveiligheid, bereikbaarheid en parkeermogelijkheden
- zorgen voor aangenaam woon-, werk- en leefklimaat
- uitspelen van toeristisch-recreatieve troeven
- ...

Interesse?

Contacteer Hans Desmyttere

afdelingshoofd

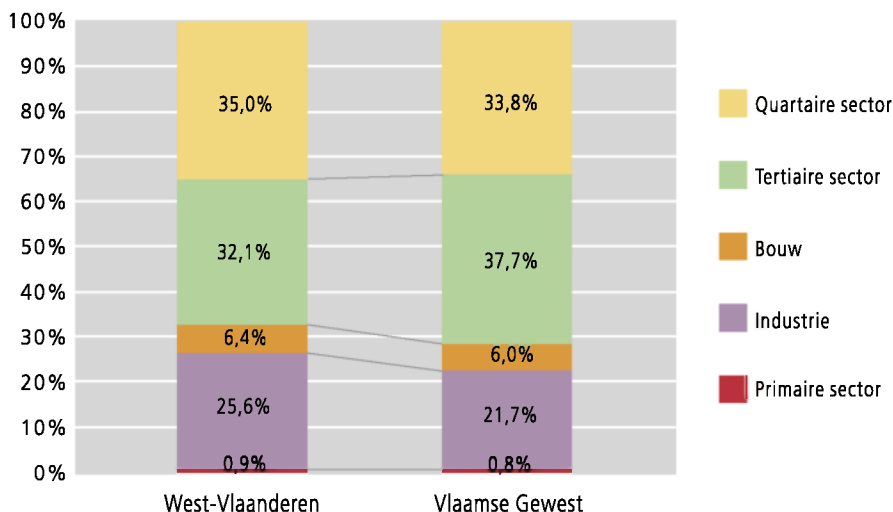
hans.desmyttere@wes.be

Tel. + 32 50 36 71 23

www.wes.be

De verdeling van de bezoldigde tewerkstelling over de hoofdsectoren is in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest enigszins verschillend. De duidelijkste verschillen situeren zich in de industrie en in de tertiaire sector. Figuur 3.2 laat zien dat in West-Vlaanderen 25,6% van de bezoldigde tewerkstelling zich situeert in de industrie, terwijl dit in het Vlaamse Gewest slechts 21,7% is. Het aandeel van de commerciële dienstverlening of tertiaire sector is dan weer duidelijk groter in het Vlaamse Gewest (37,7%) dan in West-Vlaanderen (32,1%).

Figuur 3.2: Bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest naar sector, 31 december 2003 (a).

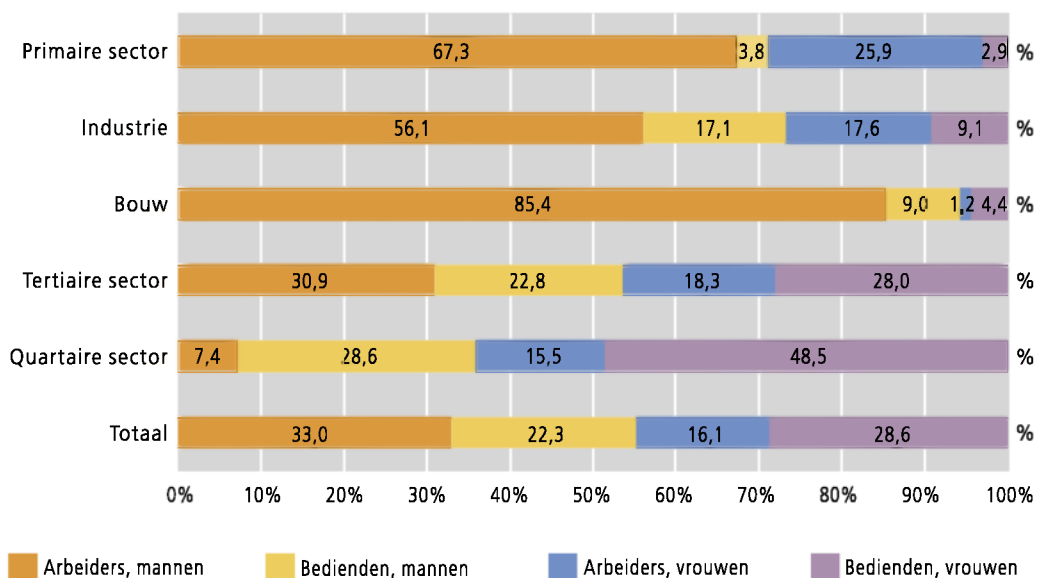
(a) de sector "slecht gedefinieerde activiteiten" (Nace-Bel 989) is in deze figuur niet opgenomen.

Bron: RSZ, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

De loontrekkende tewerkstelling in West-Vlaanderen is samengesteld uit arbeiders en bedienden, mannen of vrouwen. Figuur 3.3 toont de verschillende verdeling per hoofdsector.

In totaal bestaat de loontrekkende tewerkstelling in West-Vlaanderen uit 55,3% mannen en 44,7% vrouwen. De loontrekkende tewerkstelling is ongeveer gelijk verdeeld over arbeiders (49,1%) en bedienden (50,9%). De mannelijke sectoren zijn vooral de primaire sector, de industrie en de bouw. Ook de tertiaire sector (handel en commerciële diensten) stelt meer mannen dan vrouwen tewerk. De quartaire sector (niet-commerciële diensten) is een bij uitstek vrouwelijke sector. Deze sector is ook hoofdzakelijk samengesteld uit bedienden, terwijl alle andere sectoren – behalve de tertiaire sector waar de verdeling ongeveer gelijk is – duidelijk meer arbeiders tewerkstellen dan bedienden.

Figuur 3.3: Verdeling van de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen naar sector, geslacht, arbeiders en bedienden, 31 december 2003.

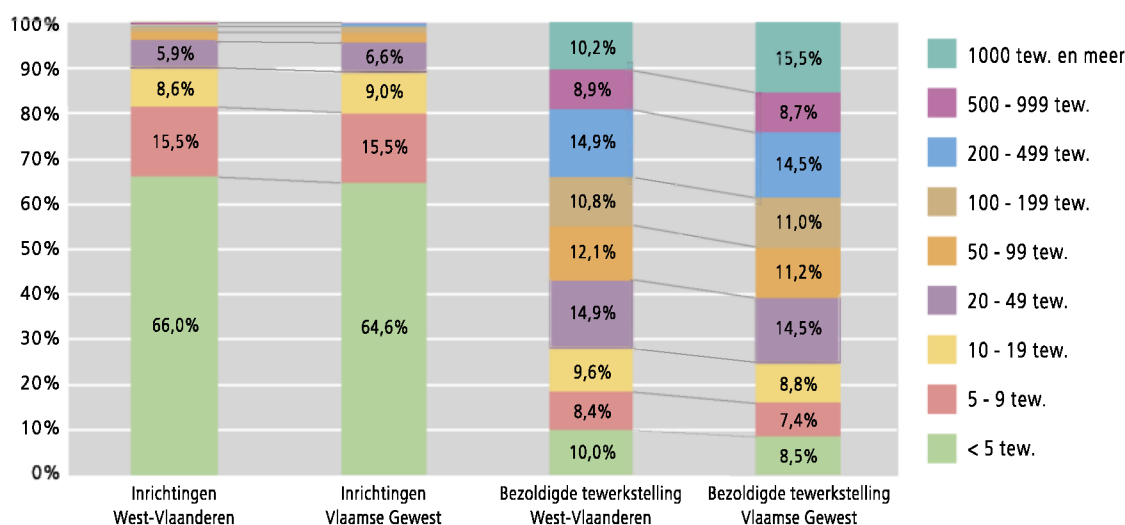

Bron: RSZ, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Ten slotte staan we nog even stil bij de verdeling van het aantal inrichtingen en de loontrekkende tewerkstelling naar grootteklasse van de ondernemingen en bij de verschillen tussen West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest (zie figuur 3.4).

In West-Vlaanderen bestaat 96% van het aantal inrichtingen uit bedrijven die minder dan 50 mensen tewerkstellen; in het Vlaamse Gewest is dat 95,7%. Dit verschil lijkt niet zo groot, maar is het toch. In West-Vlaanderen zijn deze ondernemingen namelijk goed voor 43,0% van de bezoldigde tewerkstelling, terwijl dit in het Vlaamse Gewest slechts 39,1% is. Bij de grootste bedrijven is de situatie omgekeerd. In West-Vlaanderen zijn de bedrijven met minstens 1.000 loontrekkers goed voor 10,2% van de totale loontrekkende tewerkstelling in West-Vlaanderen, in het Vlaamse Gewest is dat 15,5%.

Figuur 3.4: Verdeling van het aantal inrichtingen en de bezoldigde tewerkstelling in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest naar grootteklasse, 31 december 2003.

Bron: RSZ, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

*Jouw
dagelijkse dosis
anti-parkeerstress*

DE LIJN

Vrij op straat verkrijgbaar.
Info: www.delijn.be

Bedrijvencentra en doorgangsgebouwen in West-Vlaanderen

050/45 60 60
www.bcbnbrugge.be

058/31 06 31
www.bwesthoek.be

056/62 02 11
www.bcwaregem.be

057/22 81 81
www.bwesthoek.be

051/22 93 09
www.bcroeselare.be

056/43 28 00
www.bkatrijk.be

bc **DOORGANGSGEBOUW**

Wij bieden u:

- kantoren en werkruimtes te huur
- een dynamisch en klantvriendelijk secretariaat
- bedrijfsadvies en ondersteuning

Website: www.bedrijvencentra.be

GRENSARBEID

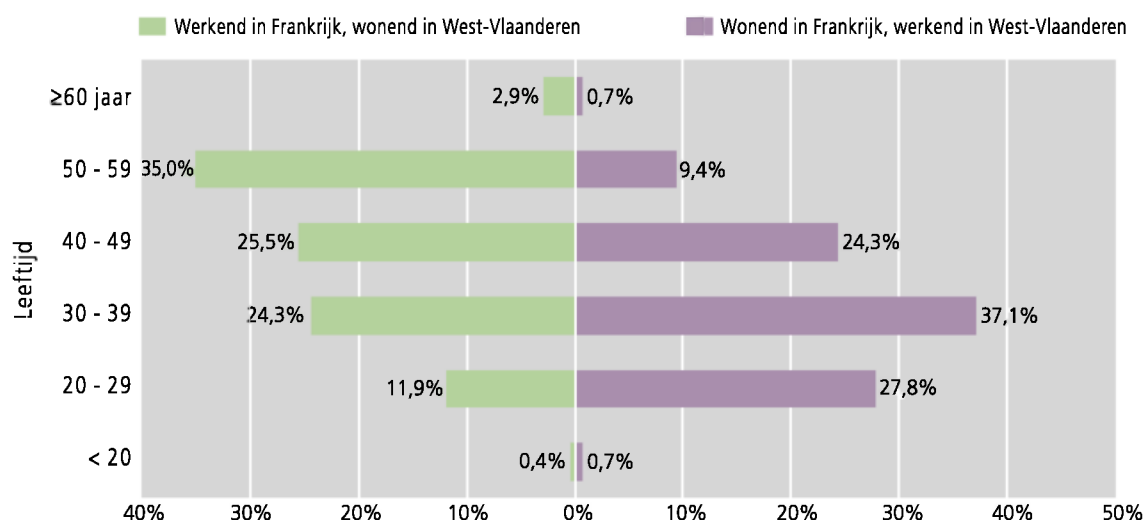
Nancy Moyaert

Hoewel hun aantal de laatste twee jaren lichtjes afnam, blijft het aantal Franse grensarbeiders dat in West-Vlaanderen komt werken nog steeds zeer groot. In omgekeerde richting nam het aantal West-Vlaamse grensarbeiders onafgebroken af tot 2001; sindsdien zien we een stabilisatie.

Midden 2005 waren er volgens het RIZIV 3.863 Franse arbeidskrachten loontrekkend tewerkgesteld in West-Vlaanderen. Omgekeerd hadden 834 West-Vlamingen een loontrekkende job in Frankrijk. De grensarbeid speelt zich vooral af vanuit en naar de West-Vlaamse arrondissementen die grenzen aan Frankrijk, in de eerste plaats Kortrijk en Ieper. Daarnaast hebben ook veel Fransen een job in het arrondissement Oostende¹.

Het profiel van de Franse en de West-Vlaamse grensarbeiders ziet er enigszins anders uit. Franse grensarbeiders bestaan voor ongeveer 70% uit mannen, terwijl bij de West-Vlaamse grensarbeiders het aandeel mannen kleiner is, namelijk ongeveer 64%. Ook de leeftijdsstructuur verschilt tussen de Franse en de West-Vlaamse grensarbeiders: Fransen die in West-Vlaanderen komen werken zijn merkkelijk jonger dan West-Vlamingen die in Frankrijk gaan werken (zie figuur 3.5). Van de Franse grensarbeiders is bijna twee derde jonger dan 40 jaar en is amper 10,1% ouder dan 50 jaar. West-Vlaamse grensarbeiders daarentegen zijn voor slechts 36,6% jonger dan 40 en voor bijna 38% ouder dan 50 jaar.

Figuur 3.5: Leeftijdsstructuur van Franse en West-Vlaamse grensarbeiders, 30 juni 2005.

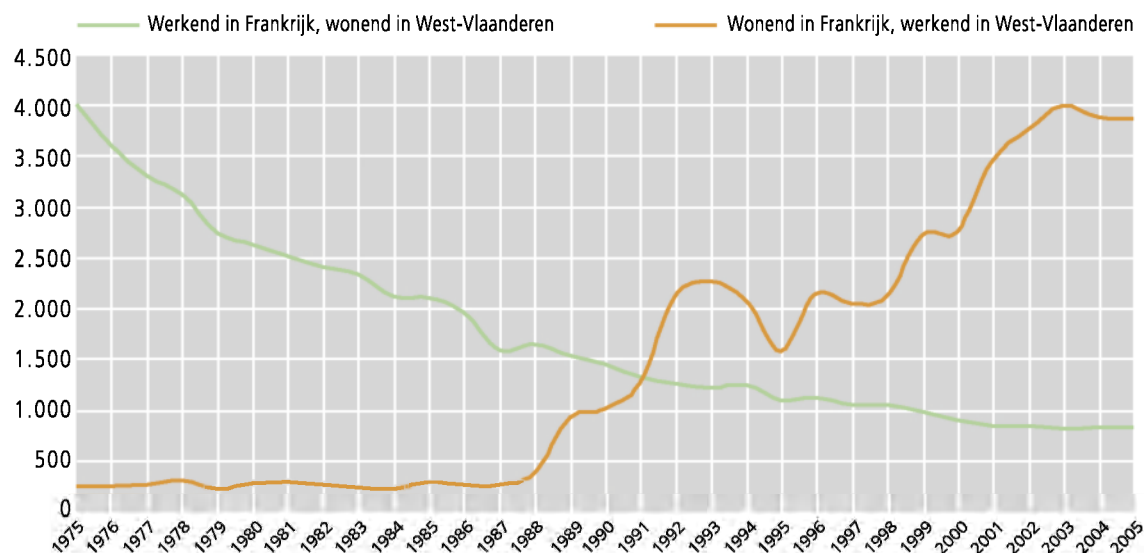
Bron: RIZIV, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

bij het z

als grensarbeider in Kortrijk geteld. Zo ook worden Franse grensarbeiders die in West-Vlaanderen werken maar in Henegouwen in een ziekenfonds zijn ingeschreven, niet geteld als in West-Vlaanderen tewerkgesteld. Dit fenomeen leidt dus tot een onderschatting van het aantal Franse grensarbeiders in West-Vlaanderen.

Figuur 3.6 toont hoe de grensarbeid is geëvolueerd tussen 1975 en 2005. We merken duidelijk twee tegengestelde evoluties. Het aantal grensarbeiders wonend in West-Vlaanderen en werkend in Frankrijk nam constant af in de periode 1975-2005. De afname had zich eigenlijk al vóór 1975 ingezet, namelijk vlak na de Tweede Wereldoorlog. Vanaf dat moment begon de aantrekkingskracht van de Noord-Franse economie af te zwakken. Bovendien kwam op het einde van de jaren vijftig de West-Vlaamse industrie in expansie, waardoor West-Vlamingen makkelijker een job in eigen streek vonden. De laatste jaren merken we echter een stabilisatie van hun aantal. Het aantal Franse grensarbeiders bleef tot het einde van de jaren tachtig stabiel op een laag niveau. Na 1989 nam hun aantal bijna onafgebroken toe. De meest recente evolutie tussen midden 2003 en midden 2005 toont echter een lichte afname van het aantal Franse grensarbeiders in West-Vlaanderen.

Figuur 3.6: Evolutie van de bezoldigde grensarbeid tussen Frankrijk en West-Vlaanderen, 1975-2005.

Bron: RIZIV, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Tot slot vermelden we dat de grensarbeid tussen West-Vlaanderen en Nederland veel kleinschaliger is: midden 2005 gingen 198 West-Vlamingen in Nederland werken en waren er 329 Nederlanders die in West-Vlaanderen kwamen werken. Het grootste deel van deze pendelstromen speelt zich af tussen Nederland en het arrondissement Brugge. De grensarbeid met Nederland neemt de laatste jaren in omvang toe, vooral de Nederlandse grensarbeid: na 2000 nam het aantal Nederlanders dat in West-Vlaanderen werkt toe met bijna 100 personen of ongeveer 40%.

ZELFSTANDIGEN

Nele Depestel

Het aantal zelfstandigen en helpers nam in 2004 lichtjes af. Naar hoedanigheid nam enkel het aantal zelfstandigen in bijberoep toe. Deze groep won de voorbije jaren aan belang. Het aantal zelfstandigen in hoofdberoep en het aantal helpers nam licht af.

Eind 2004 telde West-Vlaanderen 103.607 zelfstandigen en helpers, exclusief zelfstandigen in bijberoep¹. Ten opzichte van eind 2003 is dit een afname met 0,6%. Ook in het Vlaamse Gewest en het Rijk daalde het aantal zelfstandigen en helpers. In de afgelopen jaren was er meestal een lichte afname, behalve in 2003. De toename in 2003 was echter het gevolg van een administratieve wijziging: vanaf 1 januari 2003 werden alle meewerkende echtgenoten (in de hoedanigheid van helper) verzekeringsplichtig en kwam deze groep in de statistieken tevoorschijn. Voordien was dit niet het geval.

Tabel 3.2: Evolutie van het aantal zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk, 31 december 2003 – 31 december 2004 (a)

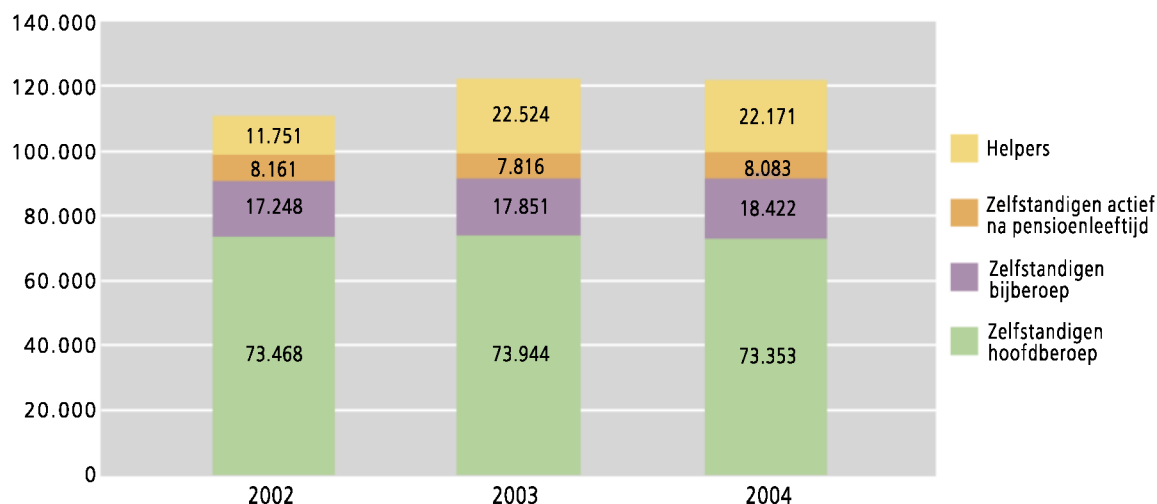
	31 december 2003	31 december 2004	Evolutie in %
West-Vlaanderen	104.284	103.607	-0,6%
Vlaamse Gewest	437.042	436.126	-0,2%
Rijk	702.152	700.062	-0,3%

(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers, exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Figuur 3.7 laat inderdaad zien dat de sterke toename van het aantal zelfstandigen en helpers in 2003 haast uitsluitend op naam kwam van de helpers. Aangezien de administratieve wijziging die aan de oorsprong lag van deze forse stijging zich situeerde in 2003, kan de evolutie van het aantal zelfstandigen in 2004 weer als “normaal” beschouwd worden. We zien dat het aantal zelfstandigen in hoofdberoep en het aantal helpers licht afnam met respectievelijk 0,8% en 1,6%. Het aantal zelfstandigen in bijberoep steeg daarentegen met 3,2%. Het aantal zelfstandigen in bijberoep nam de afgelopen jaren trouwens gestadig toe: tussen 1998 en 2004 steeg hun aantal met maar liefst 22,4%. Daartegenover staat een afname met 0,7% van het aantal zelfstandigen in hoofdberoep in dezelfde periode.

Figuur 3.7: Evolutie van het totale aantal zelfstandigen en helpers naar aard van de activiteit in West-Vlaanderen, 31 december 2002 – 31 december 2004 (a).

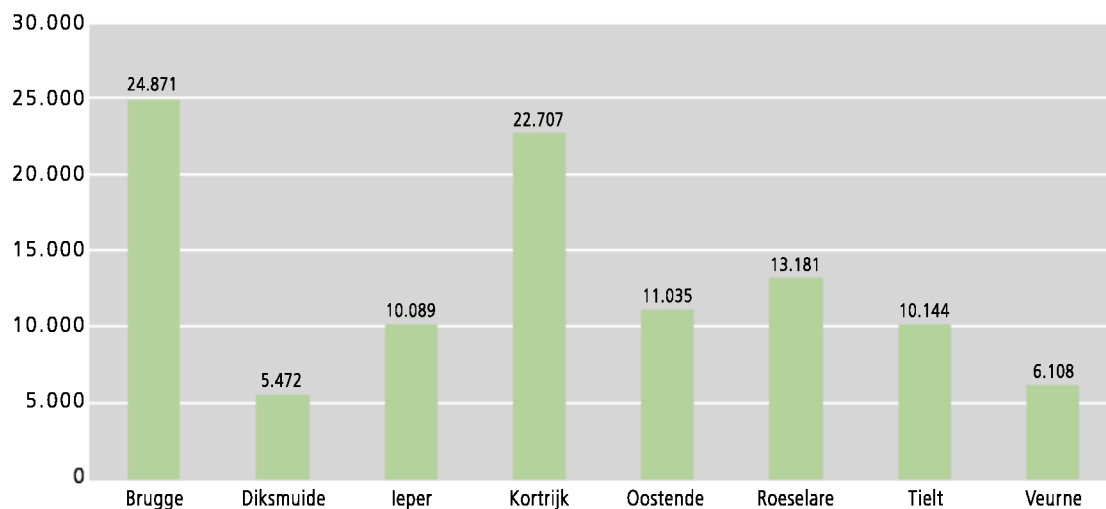
(a) Merk op dat vanaf 2003 ook meewerkende echtgenoten in de statistieken werden opgenomen.

Bron: RSVZ, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

¹: Een **helper** is elke persoon die in België een zelfstandige in de uitoefening van zijn beroep bijstaat of vervangt, zonder dat zij door een arbeidsovereenkomst met mekaar verbonden zijn. Hij valt onder de toepassing van het sociaal statuut van de zelfstandigen. Een **bijberoep** als zelfstandige is de beroepsactiviteit die als zodanig gelijktijdig wordt uitgeoefend met een andere, gewoonlijke en roep steeds buiten beschouwing gelaten. Enkel in de figuren 3.7, 3.10 en 3.12 nemen we deze categorie voor de volledigheid wel op.

Het grootste aantal zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen situeert zich in de arrondissementen Brugge en Kortrijk. Op 31 december 2004 huisvestten deze twee arrondissementen samen 45,9% van het totale aantal zelfstandigen en helpers (zie figuur 3.8). Het aandeel van Brugge in West-Vlaanderen komt overeen met het aandeel van het arrondissement inzake bevolking (24,0%). Het arrondissement Kortrijk heeft een kleiner aandeel inzake zelfstandigen en helpers (21,9%) dan inzake bevolking (24,3%). De kleinste aantallen zelfstandigen en helpers situeren zich in de arrondissementen Diksmuide, Veurne en Ieper. Het aandeel van deze arrondissementen in het aantal West-Vlaamse zelfstandigen en helpers is wel groter dan hun aandeel in de West-Vlaamse bevolking.

Figuur 3.8: Aantal zelfstandigen en helpers in de arrondissementen van West-Vlaanderen, 31 december 2004 (a).

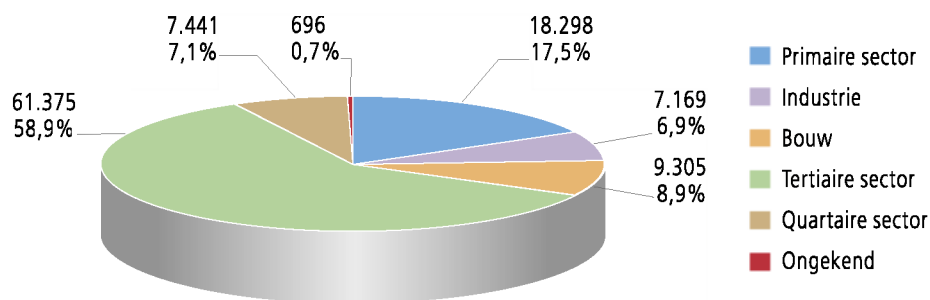

(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers, exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Bijna 60% van de West-Vlaamse zelfstandigen en helpers oefent een activiteit uit in de tertiaire sector (zie figuur 3.9). Nadere analyse toont dat de grote takken binnen de tertiaire sector de kleinhandel, zakelijke dienstverlening en horeca zijn. Op de tweede plaats komt de primaire sector met 17,5% van het aantal zelfstandigen en helpers. Daarna volgen de bouw (8,9%), de quartaire sector (7,1%) en de industrie (6,9%).

Figuur 3.9: Aantal zelfstandigen en helpers in West-Vlaanderen naar sector, 31 december 2004 (a).

(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers, exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

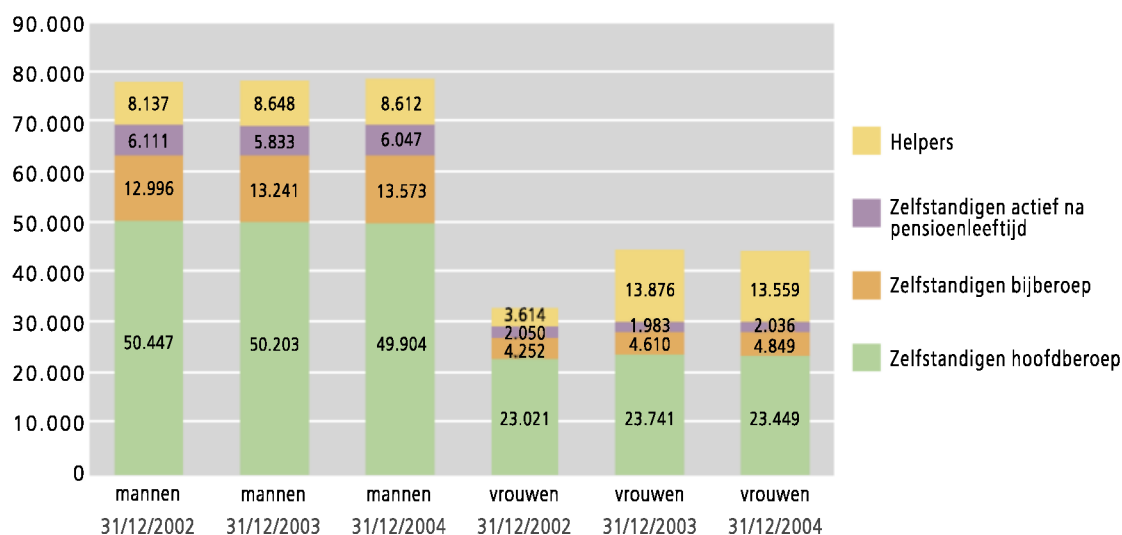
Bron: RSVZ, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Figuur 3.10 toont de verdeling van het totale aantal zelfstandigen en helpers naar aard van de activiteit en naar geslacht in West-Vlaanderen. Voor de volledigheid zijn in deze figuur ook de zelfstandigen in bijberoep opgenomen. Eind 2002 hadden de mannen een aandeel van 69,3% in het totale aantal zelfstandigen en helpers (exclusief de zelfstandigen in bijberoep). Eind 2003 was het aandeel van de mannen echter gedaald tot 62,0% door de invoering van de verplichte verzekering van de meewerkende echtgenoten. Deze maatregel zorgde namelijk voor een sterke toename van het aantal vrouwelijke helpers in de statistieken, waardoor het aandeel van de vrouwen in het totale aantal zelfstandigen en helpers gevoelig steeg. Eind 2004 bedroeg het aandeel van de mannen 62,3%.

Van het totale aantal zelfstandigen en helpers (inclusief zelfstandigen in bijberoep) oefende eind 2004 bij de mannen 63,9% een zelfstandige activiteit uit in hoofdberoep, 17,4% een zelfstandige activiteit in bijberoep en 7,7% was zelfstandig actief na pensioenleeftijd. De overige 11,0% waren helpers. Bij de vrouwen waren die percentages respectievelijk 53,4%, 11,0%, 4,6% en 30,9%. Het aandeel helpers is dus bij de vrouwen gevoelig hoger dan bij de mannen. Eind 2002 was dat nog niet geval: toen bedroeg het aandeel helpers bij de vrouwen 11,0%, bij de mannen 10,5%. Andere vaststelling is dat het aandeel zelfstandigen die actief zijn na pensioenleeftijd bij de mannen groter is dan bij de vrouwen: 7,7% ten opzichte van 4,6%.

Op de figuur zien we eveneens dat de afname van het aantal zelfstandigen in hoofdberoep tussen 2002 en 2004 op naam komt van de mannen. Hun aantal daalde in deze periode met 1,1% terwijl het aantal vrouwelijke zelfstandigen in hoofdberoep steeg met 1,9%. De gestage toename van het aantal zelfstandigen in bijberoep is een fenomeen die we zowel bij de mannen als de vrouwen vaststellen.

Figuur 3.10: Evolutie van het totale aantal zelfstandigen en helpers naar aard van de activiteit en naar geslacht in West-Vlaanderen, 31 december 2003 - 31 december 2004 (a).

(a) Merk op dat vanaf 2003 ook meewerkende echtgenoten in de statistieken werden opgenomen.

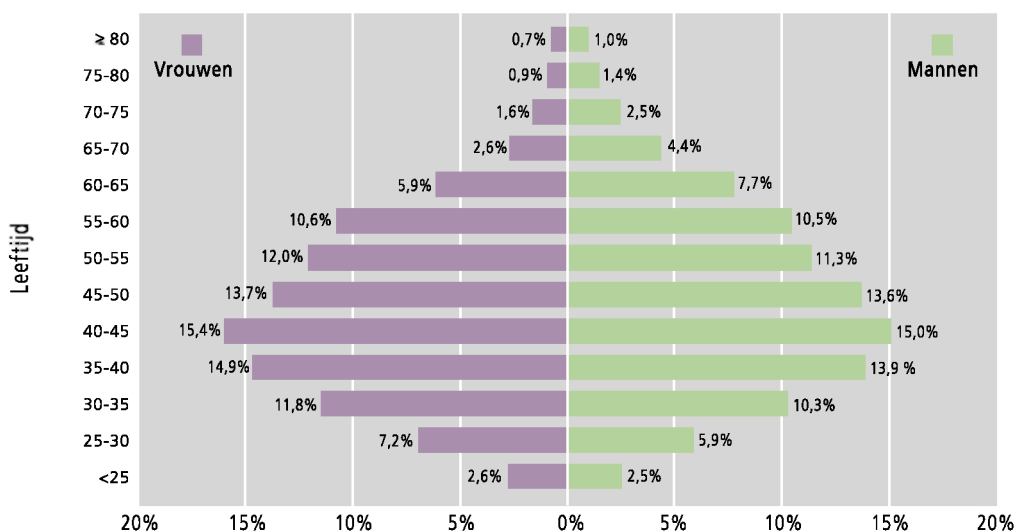
Bron: RSVZ, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

De leeftijdsstructuur van de mannelijke zelfstandigen en helpers is iets ouder dan deze van de vrouwen. Figuur 3.11 toont dat eind 2004 bij de mannen 32,5% jonger was dan 40 jaar, terwijl dat bij de vrouwen 35,6% is. Het grote verschil zit in de oudste leeftijdsgroepen: bij de mannen is 17% minstens 60 jaar, bij de vrouwen is dat slechts 12%.

Eerder zagen we al dat het aandeel van de zelfstandigen actief na pensioenleeftijd bij de mannen groter was dan bij de vrouwen.

Vóór de verplichte inschrijving van de meewerkende echtgenoten was het leeftijdsverschil tussen de mannelijke en vrouwelijke zelfstandigen en helpers groter, in die zin dat de vrouwelijke zelfstandigen en helpers toen veel duidelijker een jongere leeftijdsstructuur hadden. Vooral de leeftijdsstructuur van de vrouwelijke helpers is sedert 2003 merkbaar ouder geworden, waardoor het leeftijdsverschil tussen mannen en vrouwen van de volledige groep zelfstandigen en helpers kleiner is geworden.

Figuur 3.11: Leeftijdsopbouw van de West-Vlaamse zelfstandigen en helpers naar geslacht, 31 december 2004 (a).

(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers, exclusief de zelfstandigen in bijberoep.

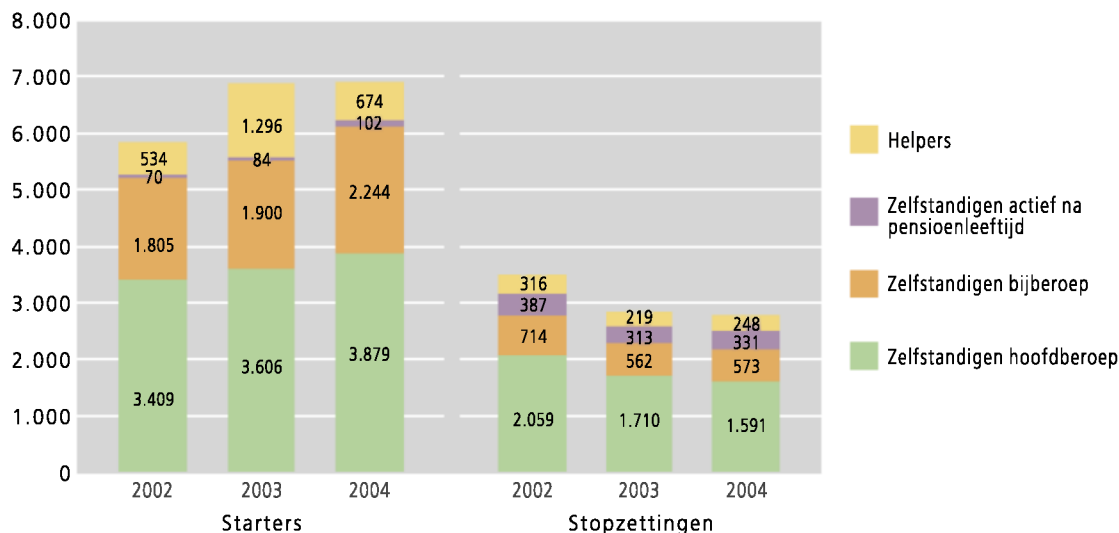
Bron: RSVZ, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

In 2004 waren er in West-Vlaanderen 6.899 starters. Dit zijn er nagenoeg even veel als in 2003 (6.886 starters). Er is wel een verschil naar hoedanigheid. In 2004 startten er meer personen een zelfstandige activiteit in hoofd- of bijberoep en startten er minder personen als helper (zie figuur 3.12). Het aandeel starters in het totale aantal zelfstandigen en helpers bedroeg 5,7%. Er is opnieuw een duidelijk verschil naar hoedanigheid. Bij de zelfstandigen in hoofdberoep is het aandeel starters bijvoorbeeld 5,3%, bij de zelfstandigen in bijberoep is dat maar liefst 12,2%, bij de zelfstandigen actief na pensioenleeftijd slechts 1,3% en bij de helpers ten slotte 3,0%.

In 2004 bedroeg het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse aantal starters 19,2%. Ter vergelijking: West-Vlaanderen had eind 2004 een aandeel van 22,8% in het totale aantal zelfstandigen en helpers (inclusief zelfstandigen in bijberoep). In 2002 en 2003 was het aandeel West-Vlaamse starters groter (respectievelijk 19,5% en 20,5%).

Daarnaast waren er in West-Vlaanderen in 2004 zo'n 2.743 stopzettingen, wat minder is dan in 2003 (2.804 stopzettingen) en in 2002 (3.476 stopzettingen). Het aandeel van West-Vlaanderen in de Vlaamse stopzettingen bedroeg in 2004 zo'n 17,7%. Dit is iets meer dan in 2003 (17,1%), maar dan weer duidelijk minder dan in 2002 (19,8%).

Figuur 3.12: Evolutie van het aantal starters en stopzettingen naar aard van de activiteit in West-Vlaanderen, 2002 - 2004.

Bron: RSVZ, *Verwerking:* GOM – West-Vlaanderen.

TEWERKSTELLINGSINITIATIEVEN VOOR KANSENGROEPEN

Ilse Van Houtteghem

In 2004 waren er in West-Vlaanderen 11.579 personen actief in de sociale inschakelingseconomie, ook sociale tewerkstelling genoemd. In het Vlaamse Gewest waren dat 49.793 personen. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest in de tewerkstelling voor kansengroepen in de sociale inschakelingseconomie in 2004 was 23,3%.

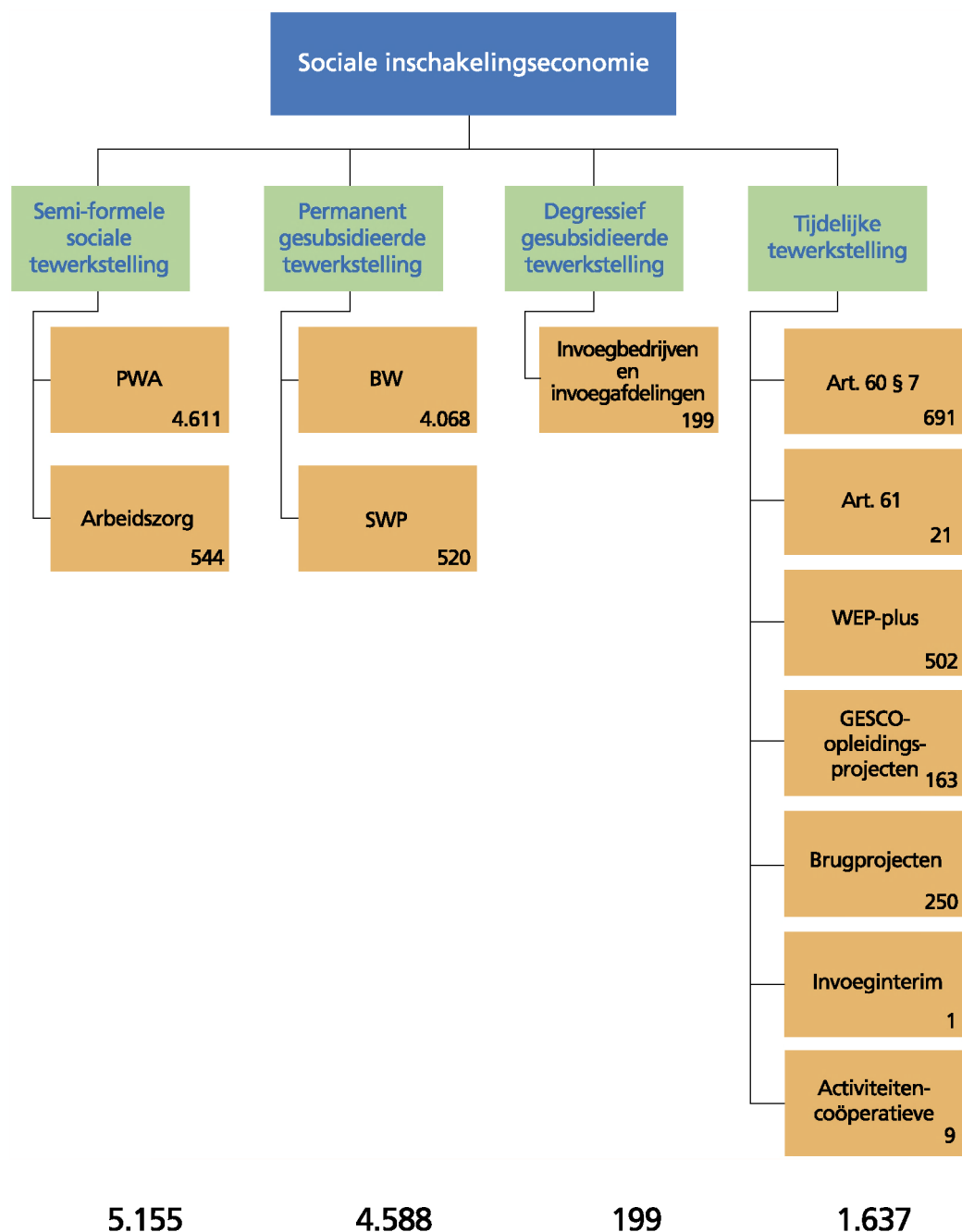
Welke de kansengroepen zijn, weten we al (zie onderdeel Werkloosheid "kansengroepen"). Werklozen uit de kansengroepen hebben het moeilijker op de arbeidsmarkt dan andere werklozen. Er worden dan ook tal van tewerkstellingsinitiatieven of tewerkstellingsbevorderende maatregelen in het leven geroepen om hun inschakeling in de arbeidsmarkt vlotter te laten verlopen. Voor een overzicht van alle initiatieven verwijzen we naar onze studie "Tewerkstellingsinitiatieven voor kansengroepen in West-Vlaanderen, inventaris met cijfermateriaal 2003", gepubliceerd in maart 2005. De studie kunt u nog steeds verkrijgen. Dit jaar wordt een geactualiseerde versie van deze studie uitgebracht.

We beperken ons hier tot de sociale inschakelingseconomie, ook sociale tewerkstelling genoemd. Dit is het geheel van initiatieven van de sociale economie die de herinschakeling van moeilijk te plaatsen werkzoekenden via een economische activiteit van goederen of diensten als voornaamste finaliteit vooropstellen. Uit de veelheid aan wetten en maatregelen die in België en in het Vlaamse Gewest de jongste jaren genomen werden om deze sociale tewerkstelling te stimuleren, kunnen vanuit een trajectbenadering vier grote werkvormen onderscheiden worden¹ (zie figuur 3.13). Elk van de vier werkvormen heeft zijn eigen specificiteit en blijkt een min of meer eigen segment van de doelgroep aan te trekken: semi-formele sociale tewerkstelling, permanent gesubsidieerde tewerkstelling, degressief gesubsidieerde tewerkstelling en tijdelijke tewerkstelling.

¹: L. Lauwereys en I. Nicaise, *Morfologie van de sociale tewerkstelling*, Leuven, HIVA, 1999.

Figuur 3.13 toont de tewerkstellingscreatie¹, uitgedrukt in personen, voor de sociale inschakelingseconomie in West-Vlaanderen. Aangezien we willen weten hoeveel personen behorend tot de kansengroepen er actief waren als werkende op de arbeidsmarkt, zijn de tewerkstellingscijfers uitgedrukt in personen en niet in voltijdsequivalenten (VTE).

Figuur 3.13: Tewerkstelling in de sociale inschakelingseconomie in West-Vlaanderen, 2004 (a).

(a) Bij de opmaak van deze publicatie beschikten wij niet over de tewerkstelling gecreëerd door GESCO-opleidingsprojecten in 2004. Bijgevolg namen we hier het cijfer voor 2003 over.

Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

¹: Bijgevolg namen we hier het cijfer voor 2003 over.

In West-Vlaanderen waren in 2004 ongeveer 11.579 personen actief in de sociale inschakelingseconomie. Het overwicht van de semi-formele sociale tewerkstelling in de totale sociale inschakelingseconomie is met 44,5% duidelijk. Dit is voornamelijk toe te schrijven aan de PWA-ers. In 2004 vertegenwoordigden de personen actief in het PWA-systeem 39,8% van de totale sociale inschakelingseconomie. We kunnen veronderstellen dat het aantal PWA-ers vanaf 2005 sterk zal dalen ten voordele van de tewerkstelling via dienstencheques. De tweede plaats wordt ingenomen door de permanent gesubsidieerde tewerkstelling (39,6%), met de beschutte werkplaatsen als koploper. Zij alleen vertegenwoordigen 35,1% van de totale tewerkstelling van de sociale inschakelingseconomie. De laatste plaats wordt ingenomen door de degressief gesubsidieerde tewerkstelling die weliswaar aan een opmars bezig is. Deze initiatieven werden pas vanaf 2001 echt gepromoot (met het meerwaardenbesluit van 8 september 2000¹). Zowel het aantal invoegprojecten als de tewerkstelling binnen de opgerichte invoegprojecten zit in stijgende lijn.

De figuur toont ook dat het overwicht van de tewerkstelling zich links bevindt. Hoe meer we naar 'rechts' gaan in de figuur, hoe dichter we komen bij inschakeling op de arbeidsmarkt. De tijdelijke tewerkstelling zijn die vormen van tewerkstelling waar men gedurende één jaar werkervaring opdoet om daarna door te stromen naar het regulier economisch circuit. Hoe meer men 'links' blijft in de figuur, hoe verder men staat van inschakeling in de reguliere arbeidsmarkt.

In het Vlaamse Gewest waren in 2004 ongeveer 49.793 personen actief in de sociale inschakelingseconomie. West-Vlaanderen heeft een aandeel van 23,3% in de totale Vlaamse tewerkstelling voor kansengroepen in de sociale inschakelingseconomie in 2004. Als referentie geven we mee dat het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor wat de totale bevolking betreft 18,8% is (cijfers NIS, 1/01/2005), met betrekking tot de beroepsbevolking 18,8% (cijfers Steunpunt WAV, 2004) en inzake tewerkstelling 19,9% (cijfers RSZ en RSVZ, 31/12/2003). Hieruit blijkt met andere woorden dat het belang van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest groter is voor de tewerkstelling van kansengroepen dan voor de totale tewerkstelling. Dit kan een indicatie zijn dat de sociale inschakelingseconomie in West-Vlaanderen al sterker ontwikkeld is dan in het Vlaamse Gewest.

1: Gewijzigd door Besluit van de Vlaamse Regering betreffende de erkenning en financiering van de invoegbedrijven van 15 juli 2005. Naamers en op maatschappelijk verantwoord ondernemen. De definitie van de doelgroepwerknemers en de loonsubsidiëring werden gewijzigd.

4. INDICATOREN VAN ECONOMISCHE ACTIVITEIT

Nele Depestel

CONJUNCTUURCURVE NATIONALE BANK

Gunstige ontwikkeling van de conjunctuur in 2005.

De conjuncturele situatie in West-Vlaanderen in het afgelopen jaar geven we weer aan de hand van de provinciale conjunctuurcurven van de Nationale Bank van België (NBB). De samenstelling van de curven gebeurt op basis van een enquête bij de bedrijfsleiders, met vragen over de facetten van de vraag, de activiteiten en de vooruitzichten. Men kan antwoorden met 'stijgend' (positief), 'dalend' (negatief) of 'gelijkblijvend'. De bruto-indicator is het saldo van de antwoorden op die vragen. Met enkele maanden vertraging wordt op basis van de brutogegevens een afgevlakte curve berekend.

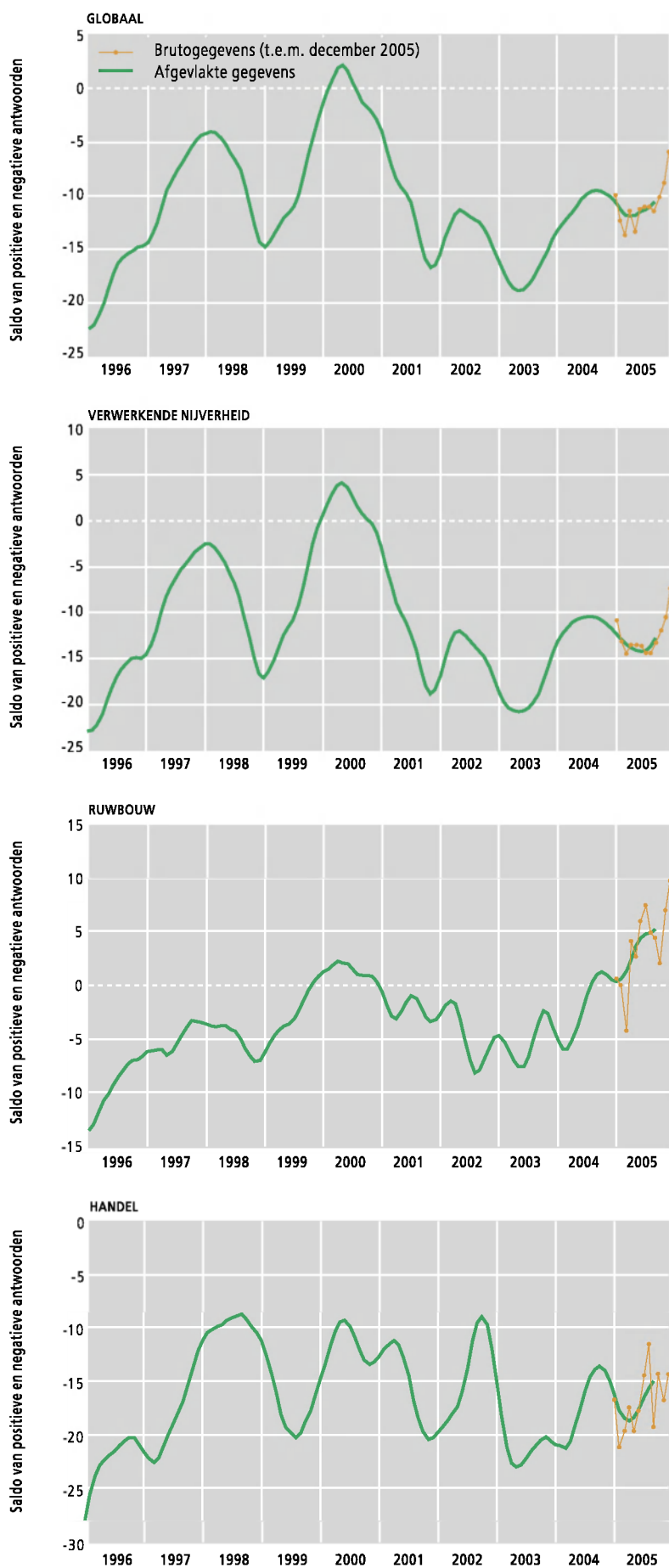
De globale synthetische curve is samengesteld uit drie deelcurven: de curve van de verwerkende nijverheid (industrie), de curve van de ruwbouw en de curve van de handel. Daarnaast is er nog een vijfde curve: die van de dienstverlening aan bedrijven. Deze curve, opgemaakt sinds 1999, zit echter niet vervat in de globale curve.

In figuur 4.1 worden de vijf curven (globaal, verwerkende nijverheid, ruwbouw, handel en dienstverlening aan bedrijven) weergegeven voor een periode van tien jaar (1996-2005).

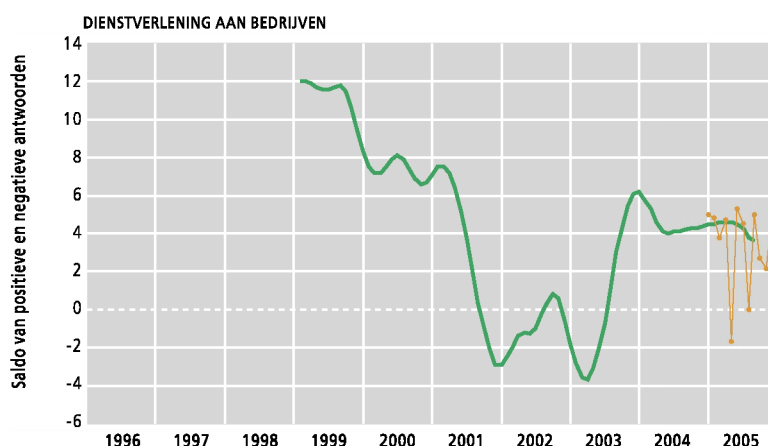
Globaal blijkt dat de positieve conjunctuurtrend omkeerde in het derde kwartaal van 2004 en we geconfronteerd werden met een dalende trend tot en met het eerste kwartaal van 2005. Sindsdien was er meestal een toename van de brutowaarden, waardoor de richting van de afgevlakte curve opnieuw keerde. De sterke stijging van de brutowaarden in het laatste kwartaal van 2005 voorspellen een verdere gunstige ontwikkeling van de conjunctuur.

Bij de deelcurve van de verwerkende nijverheid zagen we in 2005 een gelijkaardige ontwikkeling, al liet het keerpunt een paar maand langer op zich wachten. De deelcurve van de ruwbouw kende in 2005 uitsluitend een positieve trend die in het derde kwartaal wel enigszins afzwakte. De brutowaarden van het laatste kwartaal stemmen echter hoopvol. Het verloop van de curve van de handel was sedert mei 2005 positief. In tegenstelling tot de andere deelcurven hebben de brutowaarden van de laatste kwartalen echter een wisselvallig karakter, wat misschien een afzwakking van de trend voorspelt. De curve van de dienstverlening aan bedrijven ten slotte, bleef in de eerste helft van 2005 op hetzelfde niveau hangen. Daarna begon de curve aan een dalende trend die, gelet op de evolutie van de brutowaarden, zich wellicht nog een tijdje kan verderzetten.

Figuur 4.1: Conjunctuurcurven voor West-Vlaanderen (a), (b).

Figuur 4.1: Conjunctuurcurven voor West-Vlaanderen (a), (b). (vervolg)

(a) De provinciale ongewogen synthetische curve wordt op praktisch dezelfde wijze berekend als de nationale synthetische curve. De basis wordt echter gevormd door de individuele antwoorden van de ondernemingen die in de provincie gevestigd zijn; ze worden ongewogen in de berekeningen opgenomen.

(b) De curve van de dienstverlening aan bedrijven is niet opgenomen in de gezamenlijke synthetische (globale) curve. De NBB maakt deze curve op sinds 1999.

Bron: NBB, *Conjunctuurenquêtes bij de bedrijven*, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

TOEGEVOEGDE WAARDE

Het aandeel van West-Vlaanderen in de Vlaamse bruto toegevoegde waarde nam in 2003 lichtjes af. Bovendien groeide de bruto toegevoegde waarde over de periode 1995-2003 minder sterk in West-Vlaanderen dan in het Vlaamse Gewest. De bruto toegevoegde waarde per inwoner was lager in West-Vlaanderen dan in het Vlaamse Gewest en het Rijk.

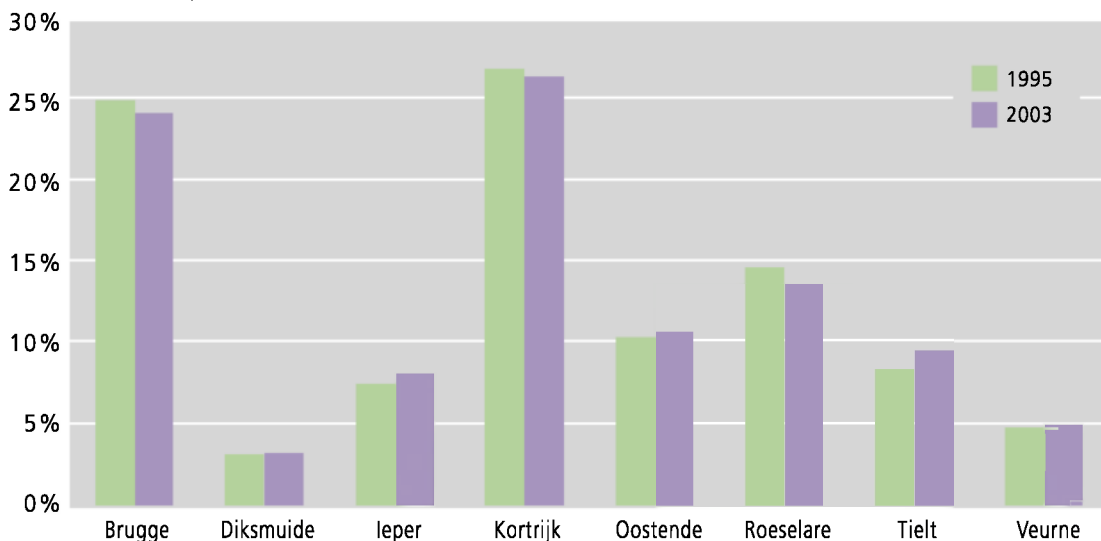
Het bruto regionaal product wordt gedefinieerd als de som van de bruto toegevoegde waarden gerealiseerd door alle economische sectoren die gevestigd zijn binnen de regio. De totale bruto toegevoegde waarde kan ook beschouwd worden als de som van de vergoedingen voor de primaire productiefactoren die ingeschakeld zijn in het productieproces (lonen, wedden, kapitaalinkomen, winst...).

De nationale en regionale rekeningen die door de Nationale Bank van België worden opgemaakt, bevatten cijfers over de bruto toegevoegde waarde van België in het geheel of van een specifieke regio (gewest, provincie, arrondissement). Sinds 1998 worden deze reeksen opgemaakt volgens de definities van het "Europese Systeem van Nationale en Regionale Rekeningen 1995" (ESR 1995). Daarvoor was het ESR 1979-Systeem de referentiemethodologie. Bij de opmaak van dit overzicht waren coherente tijdsreeksen beschikbaar voor de periode 1995-2003. Het is echter niet mogelijk om verder in de tijd terug te keren of om cijfers opgemaakt volgens beide methodologieën met elkaar te vergelijken.

In 2003 bedroeg de West-Vlaamse **bruto toegevoegde waarde** tegen basisprijzen tegen **lopende prijzen** 24.271 miljoen euro. Dit betekent een aandeel van 17,6% in de Vlaamse bruto toegevoegde waarde. Het aandeel van West-Vlaanderen was in 2003 iets kleiner dan de vorige jaren. Sedert 1995 steeg de bruto toegevoegde waarde tegen lopende prijzen, dus niet gecorrigeerd voor inflatie, in West-Vlaanderen met 31,4% of gemiddeld 4,0% per jaar. De gemiddelde jaarlijkse groei was iets kleiner dan in het Vlaamse Gewest (4,3%).

Figuur 4.2 toont dat de arrondissementen Brugge en Kortrijk binnen West-Vlaanderen de grootste bruto toegevoegde waarde realiseren. In 2003 bedroeg het aandeel van Brugge 24,1%, het aandeel van Kortrijk 26,4%. De aandelen van deze twee arrondissementen, evenals het aandeel van het arrondissement Roeselare, daalden licht in de periode 1995-2003, ten voordele van de aandelen van de andere arrondissementen.

Figuur 4.2: Evolutie van het aandeel per arrondissement in de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen, tegen lopende prijzen, van West-Vlaanderen, 1995-2003.

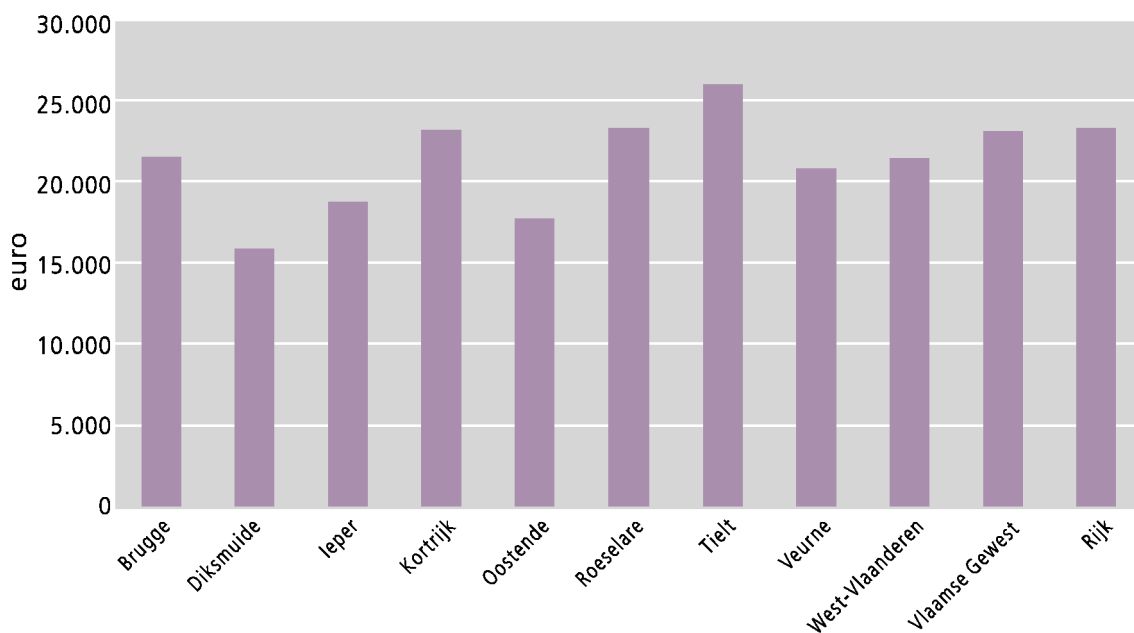
Bron: NBB, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Om de welvaartspositie van de West-Vlaamse bevolking in beeld te brengen, bekijken we de **bruto toegevoegde waarde** (tegen basisprijzen, tegen lopende prijzen) **per inwoner** (zie figuur 4.3).

In 2003 bedroeg de toegevoegde waarde per inwoner in West-Vlaanderen 21.387 euro. Dit is 7% minder dan in het Vlaamse Gewest (22.993 euro) en 7,9% minder dan in het Rijk (23.222 euro).

Binnen West-Vlaanderen wordt de hoogste toegevoegde waarde per inwoner gerealiseerd in de arrondissementen Tielt (25.888 euro), Roeselare (23.183 euro) en Kortrijk (23.080 euro). De toegevoegde waarde per inwoner ligt in deze arrondissementen ook hoger dan het Vlaamse cijfer. De laagste toegevoegde waarde per inwoner vinden we in de arrondissementen Diksmuide (15.757 euro), Oostende (17.645 euro) en Ieper (18.617 euro).

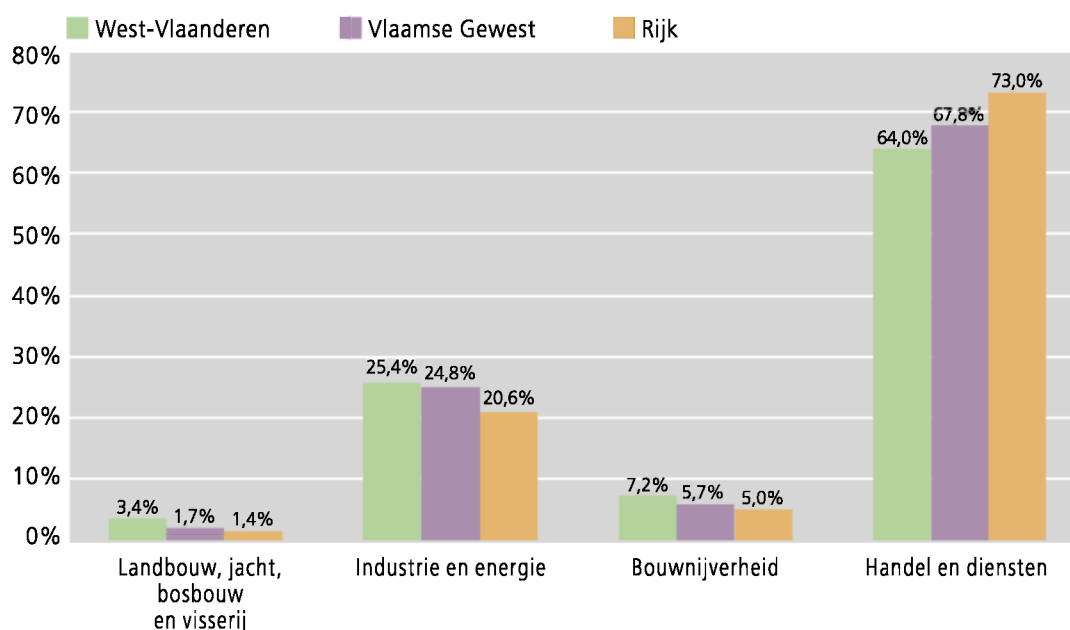
Figuur 4.3: Bruto toegevoegde waarde per inwoner tegen basisprijzen, tegen lopende prijzen, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest en Rijk, 2003.

Bron: NBB, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Aan de hand van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen, tegen lopende prijzen en naar sector, krijgen we een beeld van de **economische structuur** in de provincie West-Vlaanderen (zie figuur 4.4). In 2003 werd 64% van de West-Vlaamse toegevoegde waarde gerealiseerd in de handel en diensten, 25,4% in de industrie en energie, 7,2% in de bouw en ten slotte 3,4% in de landbouw, jacht, bosbouw en visserij. De handel en diensten realiseren in West-Vlaanderen een duidelijk kleiner aandeel van de totale toegevoegde waarde dan in het Vlaamse Gewest en het Rijk. Aan de andere kant zijn de aandelen van de drie andere hoofdsectoren groter in West-Vlaanderen.

Figuur 4.4: Bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen, tegen lopende prijzen, naar sector in West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest en Rijk, 2003.

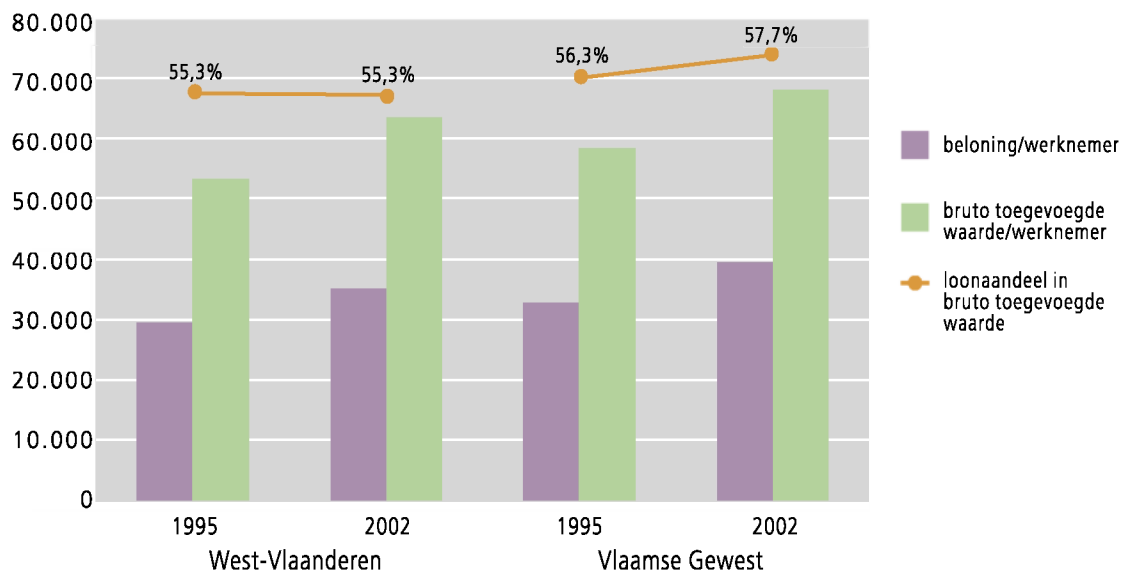

Bron: NBB, **Verwerking:** GOM - West-Vlaanderen.

Ten slotte staan we nog even stil bij de **beloning van werknemers** in West-Vlaanderen. De regionale rekeningen bevatten immers ook hier informatie over. De beloning van werknemers kan in verhouding gebracht worden tot het aantal werknemers of de bruto toegevoegde waarde. Op die manier kan de loonkost per werknemer berekend worden of de arbeidskost per eenheid product. Figuur 4.5 toont de resultaten van die berekeningen voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest. De vergoeding van de zelfstandigen is niet inbegrepen in de beloning van werknemers, maar de indicator geeft toch een goed idee van hoe duur de arbeid in een regio is (macro-economisch). Van de beloning van werknemers waren bij de opmaak van dit overzicht cijfers beschikbaar tot en met 2002.

Figuur 4.5 toont dat de beloning per werknemer in West-Vlaanderen niet alleen kleiner is dan in het Vlaamse Gewest; de indicator steeg in de periode 1995-2002 minder snel in West-Vlaanderen (+18,5%) dan in het Vlaamse Gewest (+19,7%). Ook de bruto toegevoegde waarde per werknemer is in West-Vlaanderen kleiner dan in het Vlaamse Gewest maar steeg in West-Vlaanderen in de periode 1995-2002 meer dan in het Vlaamse Gewest (+18,7% tegenover +16,7%). Gevolg van dit alles is dat de arbeidskost per eenheid product in West-Vlaanderen constant bleef in de periode 1995-2002 (55,3%) en in het Vlaamse Gewest toenam (van 56,3% naar 57,7%) en ook hoger is dan in West-Vlaanderen.

Figuur 4.5: Evolutie van de loonkost en de arbeidsproductiviteit in West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest, 1995-2002.

Bron: NBB, **Verwerking:** GOM - West-Vlaanderen.

Net als in 2004 had ook in 2005 ongeveer één vierde van alle toegekende groeipremies betrekking op investeringsprojecten in West-Vlaanderen.

De groeipremie is een subsidie voor kleine en middelgrote ondernemingen die investeringen realiseren in het Vlaamse Gewest. Een groeipremie moet worden aangevraagd in een bepaalde oproepperiode ("call"). Na de oproepperiode worden de ingediende aanvragen gerangschikt op basis van een aantal objectieve criteria. Aan de best scorende projecten wordt een groeipremie toegekend tot uitputting van de vooraf vastgestelde steunenveloppe.

In 2005 werden vier oproepperiodes van telkens drie maanden gelanceerd. Per oproepperiode werd een budget van 11,9 miljoen euro voorzien. In de eerste call van 2005 werden er ongeveer 1.200 dossiers ingediend; in de daaropvolgende calls waren dit er ongeveer 1.000. Per call hadden gemiddeld 30% van de dossiers betrekking op investeringen in West-Vlaanderen. Van deze West-Vlaamse dossiers werden er gemiddeld 15% gunstig gerangschikt. Van alle ingediende dossiers werden er gemiddeld 17% gunstig gerangschikt.

De gunstig gerangschikte bedrijven creëren meer toegevoegde waarde en genereren meer cashflow dan de niet-geselecteerde. Daarnaast creëren deze ondernemingen meer jobs, doen aan duurzaam ondernemen en leveren meer inspanningen op het gebied van ICT. Ten opzichte van 2004 konden bedrijven met een Milieucharter-certificaat in 2005 ook scoren op het criterium "duurzaamheid".

KHBO
Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende
Associatie K.U. Leuven

mis onze infodagen niet, surf naar
www.khbo.be

Gezondheidszorg
Handelswetenschappen
& Bedrijfskunde
Spoonwegstraat 12
8200 Brugge

Industriële Wetenschappen
& Technologie
Zeedijk 101
8400
Oostende

Lerenopleiding
Garenmarkt 8
8000 Brugge

**verruim
je blik
op je toekomst**

info@khbo.be
bel gratis
0800 96 322

WEST-VLAAMSE BEDRIJVEN IN DE PRIJZEN

• *Trends Gazellen in West-Vlaanderen*

Sinds enkele jaren selecteert het weekblad Trends de snelste groeiende bedrijven per provincie. Deze bedrijven leveren een belangrijke bijdrage voor de economische dynamiek van de provincie op het vlak van werkgelegenheid, innovatie, competitiviteit en creatief ondernemerschap.

In de categorie grote ondernemingen kreeg **Berry Floor** voor het tweede jaar op rij de titel "Trends Gazellen Ambassadeur". De producent van laminaatvloeren uit Menen onderscheidt zich van de concurrentie door een continue investering in nieuwe productietechnieken. **Autobedrijf Woestijn** uit Waregem was de snelste groeier in de categorie middelgrote bedrijven. Dit bedrijf is concessiehouder voor Mercedes-Benz voor zowel personenwagens als bedrijfsvoertuigen. Sedert de jaren '90 wordt er een overnamepolitiek gevoerd. Bij de kleine bedrijven ten slotte werd **2XL** uit Zeebrugge geselecteerd als "Trends Gazellen Ambassadeur". 2XL is een jong transportbedrijf dat voornamelijk groeit door de voortdurende aandacht voor innovatie.

• *Leeuw van de Export 2005*

Met de jaarlijkse exportprijs "**Leeuw van de Export**" wil de Vlaamse overheid exporterende bedrijven huldigen die dankzij hun sterke prestaties een voorbeeldfunctie vervullen. De Leeuw van de Export wordt jaarlijks toegekend in twee categorieën: de Young Exporter, voor beginnende exporteurs, en de Best Performer, voor ondernemingen die al langer dan vijf jaar exporteren. In eerste instantie wordt in elke provincie per categorie een laureaat geselecteerd waaruit dan twee eindlaureaten worden gekozen.

In de categorie **Young Exporter** werd **Cardon Pharmaceuticals** uit Brugge verkozen tot West-Vlaamse laureaat. Dit bedrijf ontwikkelt en produceert innovatieve en kwaliteitsvolle producten voor het welzijn van huisdieren. Deze producten worden uitsluitend via dierenartsen verkocht. Innovatie en een goede samenwerking met de distributiepartners zijn de krachtlijnen van het beleid bij Cardon Pharmaceuticals.

Alpro uit Wevelgem werd geselecteerd als **West-Vlaamse Best Performer 2005**. Alpro is het jongste bedrijf binnen de groep Vandemoortele en ontwikkelt en produceert plantaardige sojaproducten. Alpro is hierin Europees marktleider. Het voortdurend zoeken naar innovatieve technologieën, een professioneel team dat instaat voor de productontwikkeling en een marktgerichte strategie zijn de drie troeven van Alpro.

5. ZEEHAVENVERKEER EN LUCHTVAART

André De Raes

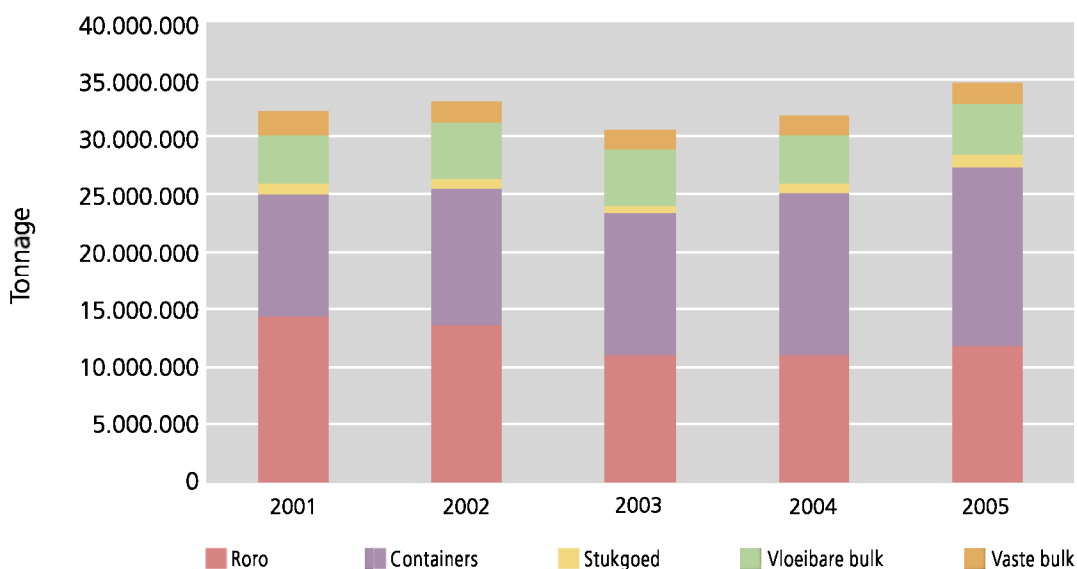
HAVEN VAN ZEEBRUGGE

2005 was een superjaar en 2006 kondigt zich aan als een absoluut topjaar.

Met een maritiem goederenvolume van 34,6 miljoen ton realiseerde de haven van Zeebrugge in 2005 een groei van 8,8% ten opzichte van 2004. In alle sectoren konden groeicijfers genoteerd worden, hetgeen vrij uniek is.

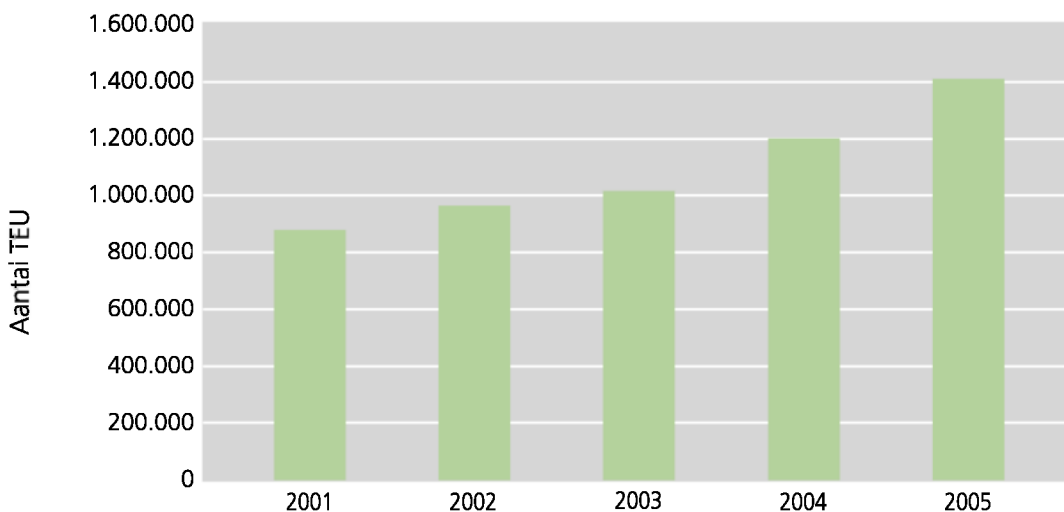
Al 15 jaar lang beweegt de Zeebrugse maritieme trafiek zich binnen de band van 30 à 35 miljoen ton per jaar. Zoals uit figuur 5.1 blijkt, is de interne samenstelling van dat volume in de loop van de voorbije jaren echter grondig gewijzigd. De behandeling van eenheidsladingen, met name ro-ro (roll-on-roll-off) en containers, maakten in 2005 bijna 80% van het totale havenvolume uit. Containers alleen zijn nu al goed voor 45% van de totale haventrafiek. Voor het derde opeenvolgende jaar overtreft het volume van de containers dat van de ro-ro-trafiek, een trendbreuk die ongetwijfeld ook in de toekomst zal aanhouden.

Figuur 5.1: Evolutie van de trafiek in de haven van Zeebrugge, 2001-2005.

Bron: MBZ, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

De stijging van de behandelde vracht is grotendeels te danken aan de containers. In 2005 behandelde Zeebrugge 1.408.000 TEU (Twenty Foot Equivalent Unit, een container van 20 voet of zes meter), een nieuw record. Dit is een stijging met 17,6% ten opzichte van 2004. In tonnage is die stijging iets minder uitgesproken, namelijk een stijging met 11,4% tot 15,6 miljoen ton. De containers worden steeds belangrijker voor Zeebrugge. Uit figuur 5.2 kan worden afgeleid dat de groei een bevestiging is van de trend die begon in 2003-2004.

Figuur 5.2: Evolutie van het aantal behandelde containers in de haven van Zeebrugge, 2001-2005.

Bron: MBZ, Verwerking GOM - West-Vlaanderen.

Het vertrouwen is groot dat met de uitbreiding van bestaande containerdiensten op de CHZ-terminal en door de opening medio 2006 van de nieuwe terminal van AP Möller langs het Albert II-dok Zuid de groei in 2006 minstens even groot zal zijn.

Met een groei in 2005 van 6,1% verstevigt Zeebrugge ook zijn positie als marktleider voor de roro-vracht. Er werd 11,8 miljoen ton behandeld. Het aantal nieuwe wagens, een onderdeel van de roro-vracht, dat in Zeebrugge van een schip rolde, steeg tot 1,735 miljoen, alweer, voor de zoveelste keer op rij, een nieuw record.

Het stukgoed profiteerde vooral van de forse stijging van het fruit. Zeebrugge kreeg er een nieuwe fruitdienst bij, de Cameroon Express die wekelijks vooral bananen uit West-Afrika invoert. Ook de trafiek van aardappelen en van papier en karton is gestegen. Alles bij elkaar werd er 26,1% meer stukgoed verwerkt, goed voor ruim een miljoen ton vracht. Tot slot werd in 2005 in Zeebrugge bijna 4,5 miljoen ton vloeibare bulk behandeld (+4,5%) en ruim 1,7 miljoen ton vaste bulk (+ 7,7%).

De gestegen vrachtcijfers zorgden ook voor meer werk in de haven. In 2005 presteerden de havenarbeiders 239.000 shiften of 12,5% meer dan in 2004. Ook het contingent havenarbeiders is gestegen. Hun aantal lag met 1.220 ruim 16% hoger dan in 2004 en is nog groeiende.

Maar niet alleen de vrachtrafiek stegen. Er deden ook meer passagiers de Zeebrugse haven aan. Met 702.000 passagiers, voornamelijk van cruises, lag het aantal 8,1% hoger dan vorig jaar. Die groei was er zowel bij de cruises als bij de ferrydiensten met Rosyth en Hull.

In de distributiesector werden in 2005 twee opmerkelijke projecten gerealiseerd. Vooreerst was er de uitbreiding van Bridgestone Logistics dat zijn magazijnoppervlakte op 31.500 m² bracht. Ook het distributiecomplex van StoraEnso op de Wielingenterminal van SeaRo werd met 13 ha uitgebreid. Hierop werden drie nieuwe loodsen van elk 12.000 m² gebouwd.

Wie rondtoert in de haven krijgt al vlug een goede kijk op de investeringen die aan de gang zijn: de nieuwe PSA/HNN roro-terminal aan de Bastenakenkade (27 ha), de uitbreiding bij Bridgestone, de eerste autogarage - vier verdiepingen hoog - voor circa 5.000 wagens bij SeaRo, de vierde LNG-opslagtank bij Fluxys, de reusachtige werf op de AP Möller containerterminal, de nieuwe StoraEnso magazijnen en de loods van 2XL in opbouw.

Zeebrugge is klaar voor een sprong voorwaarts in 2006 en staat aan de vooravond van een nakende doorbraak als diepzeecontainerhaven. Hoog tijd dus dat de nodige budgetten worden vrijgemaakt voor de verbetering van de havenontsluiting langs de weg, het spoor en de binnenvaart.

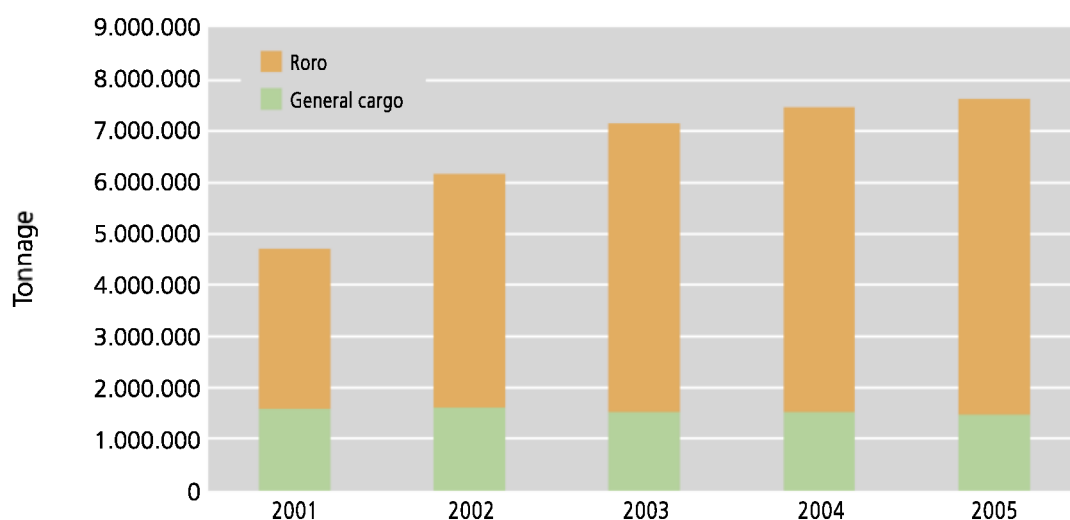
HAVEN VAN OOSTENDE

Haven Oostende groeit bij stabiele roro-trafiek.

De haven van Oostende kende in 2005 een lichte groei van 1,8% in de behandelde tonnage ten opzichte van 2004. Daarmee was 2005 het zesde groei-jaar op rij. De lichte stijging is eigenlijk een vertaling van een consolidatie van de bestaande trafieken. Zo goed als de hele voorhaven is volzet. Met 4.900 aanlopen van commerciële schepen is Oostende al een heel drukke haven. Daarbovenop komen nog de visserij, schepen van de afdeling Vloot van het Vlaamse Gewest, baggervvaart en pleziervaart.

De enige mogelijkheid om verder te groeien is het inzetten van grotere schepen. Daarvoor is echter dringend nood aan een vernieuwde en verbeterde haventoeegang.

Figuur 5.3: Evolutie van de trafiek in de haven van Oostende, 2001-2005.

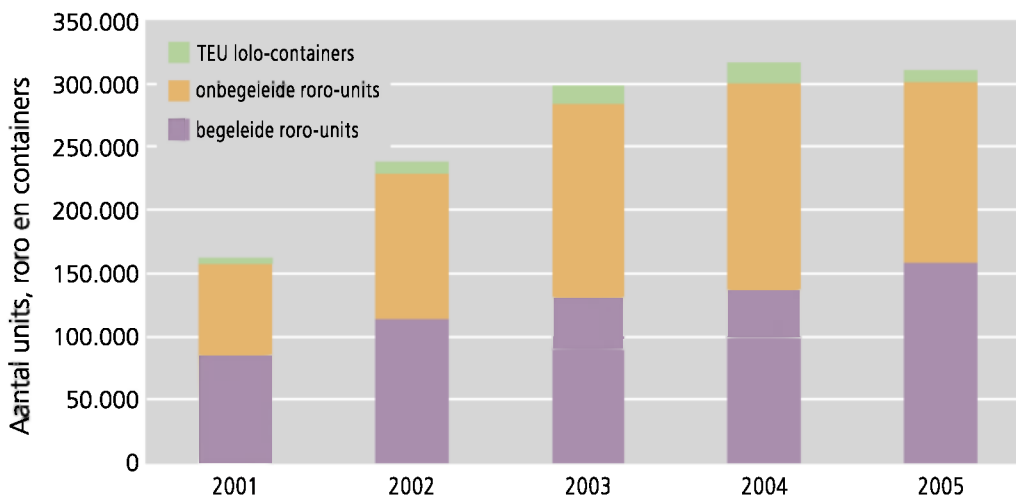
Bron: AG Haven Oostende, *Verwerking:* GOM - West-Vlaanderen.

Uit figuur 5.3 blijkt dat alle trafieken in 2005 ongeveer gelijk presteerden als in 2004, terwijl de totale tonnage toch nog met 1,8% stijgt, dit door een toename van het roro-tonnage bij een constant blijvend aantal units.

De terugloop van de bulk- en general cargo-trafieken wordt toegeschreven aan de tijdelijke buitengebruik stelling van de Demeysluis die gerenoveerd werd en waarachter heel wat general cargo wordt behandeld.

De ro-ro-trafiek bleef nagenoeg status-quo. Voor het tweede jaar op rij werd de kaap van 300.000 eenheden overschreden. Er worden tot 15 afvaarten per dag naar het Verenigd Koninkrijk aangeboden. Doordat de lijn naar Killingholme voortaan samen met deze naar Immingham wordt aangeboden, kon met eenzelfde hoeveelheid behandelde eenheden toch een groter ro-ro-tonnage (+ 3,7%) worden geboekt. Ook de verschuiving van onbegeleide naar begeleide vrachteenheden was opmerkelijk.

Figuur 5.4: Evolutie van het aantal verscheepte eenheidsladingen in de haven van Oostende, 2001-2005.

Bron: AG Haven Oostende, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

De containertrafiek ging achteruit en dit heeft alles te maken met het verlies in april 2005 van de regelmatige lijn op de Baltische Staten. De feederlijn op Rotterdam blijft echter stabiel en loopt Oostende tot drie maal per week aan.

Voor 2006 is het allerbelangrijkste de realisatie van de vernieuwde haventoeegang. Hopelijk kunnen de werken hiervoor in het voorjaar van start gaan zodat in 2007 reeds grotere schepen de haven kunnen aanlopen. Daarvoor begint dit jaar onder andere de afbraak van het Oosterstaketsel en van de aanpalende lage dam, de bouw van een deel van de nieuwe oostelijke dam en de uitbaggering van een nieuwe vaargeul tot een zeemijl in zee. Op het budget wordt voor deze werken 9,3 miljoen euro in 2006 en 6,5 miljoen euro in 2007 voorzien. Ze vormen de eerste fase in de aanleg van twee nieuwe havendammen in Oostende.

Op termijn moet de haven van Oostende toegankelijk zijn voor alle schepen tot een lengte van 200 meter. Dat moet de uitbouw van de haven van Oostende als economische motor veilig stellen. Pas na deze werken wordt een verdere significante stijging van de haventrafiek in het vooruitzicht gesteld.

Ook noemenswaardig is de afwerking tegen medio 2006 van het eerste logistieke gebouw met een oppervlakte van 10.000 m² in het Sea Gate Logistic Park. Het Sea Gate Logistic Park wordt gerealiseerd op een terrein gelegen in de Haven van Oostende, meerbepaald in de zone "Plassendale 1". De site grenst aan het Kanaal Gent-Oostende en de Brugse Steenweg (N9). De multimodale ontsluiting van dit gebied maakt deze ligging uniek als vestigingsplaats voor regionale, Europese en centrale distributiecentra, voor zogenaamde "hub's" en voor bedrijven die actief zijn in express-diensten.

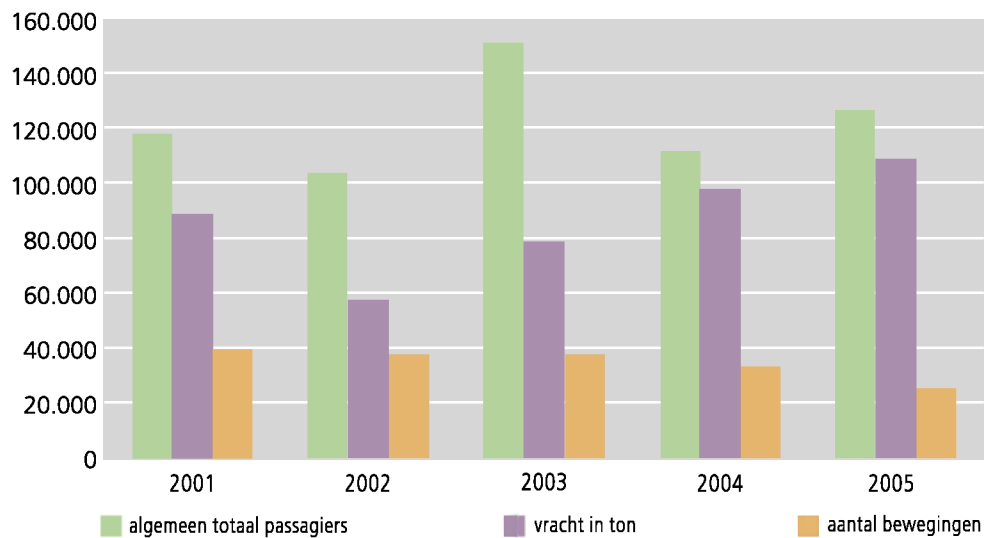
LUCHTHAVEN VAN OOSTENDE-BRUGGE

Minder vluchten, meer vracht en reizigers op luchthaven Oostende.

De luchthaven van Oostende realiseerde in 2005 een toename van het vrachtvervoer met 10,9%. Het cargovolume bereikte 108.260 ton, een cijfer dat het historische record van 1999 aan diggelen slaat.

Ook de passagierstrafiek groeide in 2005 met 13,4% tot ruim 126.000. Ondanks de stijgende trafiekcijfers was er het afgelopen jaar een daling van het aantal vluchten. Het aantal bewegingen zakte in 2005 tot 25.132. Dat is 23,8% minder dan in 2004. Deze trafiekevolutie wordt in figuur 5.5 geïllustreerd.

Figuur 5.5: Evolutie van de trafiek (passagiers, cargo en bewegingen) op de luchthaven van Oostende, 2001-2005.

Bron: Luchthaven Oostende-Brugge, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

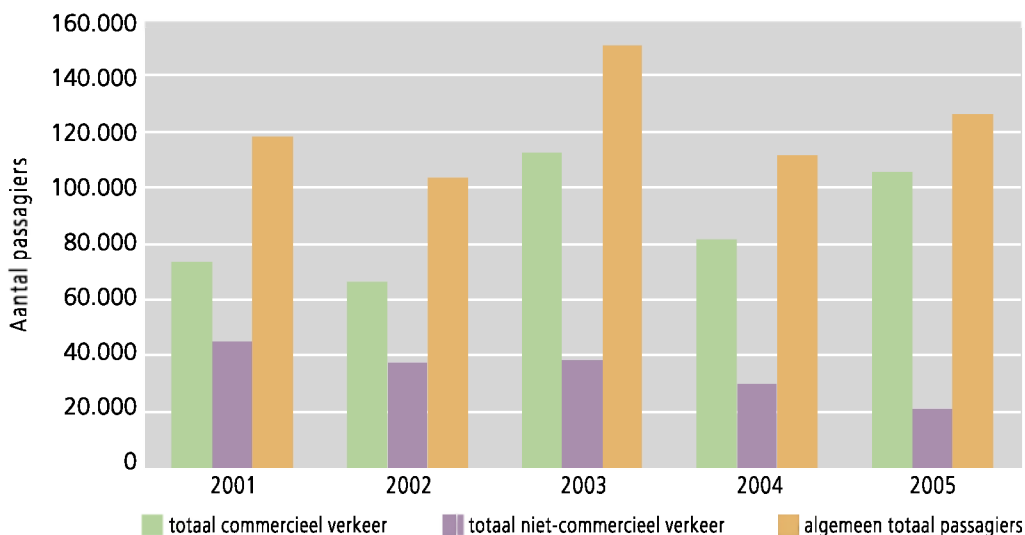
De positieve evolutie van het aantal passagiers komt bijna helemaal voor rekening van de nieuwe bestemmingen die door Jetair worden aangevlogen.

Het gedaalde aantal bewegingen (aantal landingen en aantal vertrekken) is conform het beleid van de luchthaven-directie om, via duurzame ontwikkeling, een evenwicht tussen economische en ecologische succesparameters na te streven.

De toename van de luchtvracht valt grotendeels te verklaren door de belangrijke keuze van de Britse luchtvaartmaatschappij MK Airlines om van Oostende haar Europese hub te maken. MK Airlines huurt voor 30 jaar het distributiecentrum dat de luchthaven van Oostende optrekt aan de nieuwe tarmac langs het nog te ontginnen luchthavengebonden bedrijvenpark langs de Torhoutsesteenweg. Daarmee verankert de Britse luchtvaartmaatschappij zich in de kustluchthaven. MK Airlines investeert 2 miljoen euro in het complex dat al in 2007 kan zorgen voor 50 banen (direct en indirect). MK Airlines haalde in 2005 ongeveer 70.000 ton naar Oostende en verwacht dat dit tegen 2007 zo'n 150.000 ton zal zijn. De maatschappij werd onder meer over de streep getrokken door de toewijzing van een dedicated site in de Oostendse zeehaven voor de rechtstreekse aanvoer en opslag van vliegtuigbrandstof.

De toeristische chartertrafiek groeide in 2005 tot ruim 101.000 passagiers. Dit is een groei met 35,5% ten opzichte van het relatief hoge niveau dat reeds in 2004 werd opgetekend. Door een gevoelige afname van het aantal trainings- en lokale vluchten daalde het niet-commerciële reizigerstransport tot een dieptepunt van ongeveer 20.700 passagiers. Figuur 5.6 illustreert de evolutie in het reizigersvervoer.

Figuur 5.6: Evolutie van het aantal passagiers op de luchthaven van Oostende, 2001-2005.

Bron: Luchthaven Oostende-Brugge, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tot slot vermelden we dat Vlaanderen werk maakt van een luchtvaartbeleid. Sedert eind november 2005 is de Vlaamse Luchthavencommissie een feit. Om tot een coherente beleidsvisie te komen kreeg het Vlaams Instituut voor de Logistiek (VIL) de opdracht het belang van de Brusselse en de Oostendse luchthaven als logistieke platformen te bestuderen.

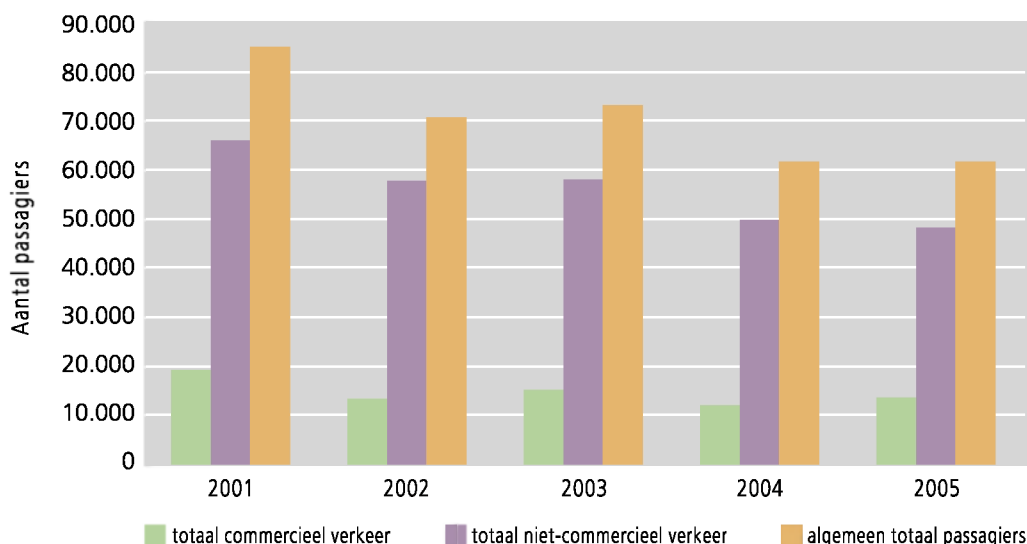
Verder werden er plannen gemaakt voor een nieuwe beheersstructuur voor de luchthaven: de luchthaven zou een naamloze vennootschap worden als dochtermaatschappij van het Autonoom Gemeentebedrijf Haven Oostende (AGHO). Ook de privésector zou kunnen participeren. In dit scenario valt de luchthaven niet langer onder de koepel van het Vlaams Gewest. Het Gewest wordt nog wel gevraagd een eenmalige investering te doen van 22 miljoen euro. Dat bedrag is voor een periode van tien jaar en staat los van de brandweer en de veiligheidsdiensten die verder door de overheid zullen betaald worden.

LUCHTHAVEN VAN WEVELGEM

Globaal status-quo, doch markante groei van de expressvluchten.

Op de luchthaven Kortrijk-Wevelgem groeide de internationale zakenluchtvaart in 2005 met 20,8% in vergelijking met 2004. Deze evolutie past perfect in het luchthavenbeleid want dit is net de doelgroep die strategisch de prioriteit krijgt. De nieuwe startbaan en de promotiecampagne hierrond van het Provinciebestuur van West-Vlaanderen hebben blijkbaar goede resultaten opgeleverd want er zijn nieuwe klanten aangetrokken. Figuur 5.7 illustreert de evolutie van de passagierstrafiek op de luchthaven van Wevelgem.

Figuur 5.7: Evolutie van het aantal passagiers op de luchthaven van Wevelgem, 2001-2005.

Bron: WIV, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Het niet-zakelijk passagiersverkeer, vooral scholing en training en privévluchtvaart, kende in 2005 een lichte daling die in belangrijke mate moet toegeschreven worden aan de forse stijging van de brandstofprijzen. Globaal noteerde de luchthaven in 2005 een status-quo wat het aantal passagiers betrof.

Een primeur voor 2005 was dat bijna 500 ton aan onderdelen voor de industrie per dagelijkse expressvlucht vertrokken zijn vanop Kortrijk-Wevelgem naar Groot-Brittannië en Spanje.

In 2006 wordt de luchthaven uitgerust met een geheel nieuwe startbaanverlichting, verlichte signalisatie langs de taxibanen en een naderingsverlichting. Er komt een hoogspanningscabine met noodgroep en voorbereidingen worden getroffen om de vliegtuigparkings uit te breiden. Hiervoor wordt 1,5 miljoen euro beschikbaar gesteld door het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap.

Er zullen ook twee brandweerwagens aangeschaft worden voor de eigen luchthavenbrandweer, die in oprichting is. Dit gebeurt omdat de luchthaven dreigde de erkenning als internationaal luchtvaartterrein te verliezen door een negatief rapport van het directoraat-generaal Luchtvaart.

Ten slotte werkte de luchthaven van Kortrijk-Wevelgem in 2005 hard aan een nieuwe beheersstructuur omdat de structuur van de oude intercommunale niet langer voldeed. Verwacht wordt dat deze gesprekken in 2006 zullen afgerond worden.

6. LAND- EN TUINBOUW

Nancy Moyaert

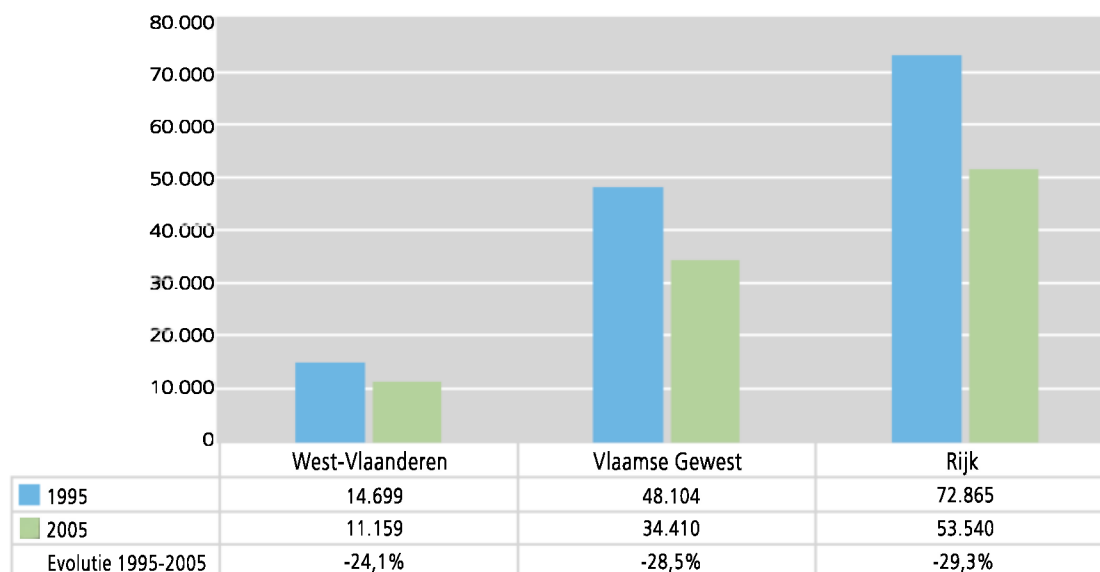
Hoewel de land- en tuinbouwsector te maken heeft met een dalend aantal bedrijven en een dalend aantal tewerkgestelden in de sector, blijft het belang van de West-Vlaamse land- en tuinbouw zeer groot binnen het Vlaamse Gewest. West-Vlaanderen heeft een aandeel van ongeveer één derde in de Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven, in de Vlaamse arbeidskrachten in de land- en tuinbouwbedrijven en in de Vlaamse oppervlakte cultuurgrond. In vergelijking met het Vlaamse Gewest is de West-Vlaamse land- en tuinbouw gespecialiseerd in de groenteteelt in openlucht, in de aardappelteelt en de teelt van nijverheidsgewassen.

De analyse van de land- en tuinbouw in West-Vlaanderen is gebaseerd op de resultaten van de land- en tuinbouw telling die elk jaar in mei wordt uitgevoerd door de Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie – het vroegere NIS – van de FOD Economie. De meest recente resultaten dateren van mei 2005.

In mei 2005 telde West-Vlaanderen 11.159 land- en tuinbouwbedrijven. Dit waren er ruim 200 minder dan een jaar eerder, wat neerkomt op een relatieve afname met 2,1%. Het Vlaamse Gewest telde op datzelfde moment 34.410 land- en tuinbouwbedrijven en het Rijk 51.540. Ook in het Vlaamse Gewest en in het Rijk nam het aantal land- en tuinbouwbedrijven tussen 2004 en 2005 af; respectievelijk met 3,0% en 3,2%, sterker dus dan in West-Vlaanderen. Ook over een periode van tien jaar (zie figuur 6.1) stellen we de dalende tendens vast, zowel in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest als het Rijk. De afname was in West-Vlaanderen (-24,1%) duidelijk minder sterk dan in het Vlaamse Gewest (-28,5%) of het Rijk (-29,3%). Bijgevolg neemt het belang van West-Vlaanderen in de Vlaamse en de Belgische land- en tuinbouwbedrijven toe.

De daling van het aantal bedrijven in West-Vlaanderen is voor een gedeelte te verklaren door de “warme sanering”¹ die in de periode 2001-2004 door de Vlaamse regering is doorgevoerd (zie verder bij de behandeling van de veestapel).

Figuur 6.1: Evolutie van het aantal land- en tuinbouwbedrijven in West-Vlaanderen, het Vlaamse Gewest en het Rijk, mei 1995 – mei 2005.

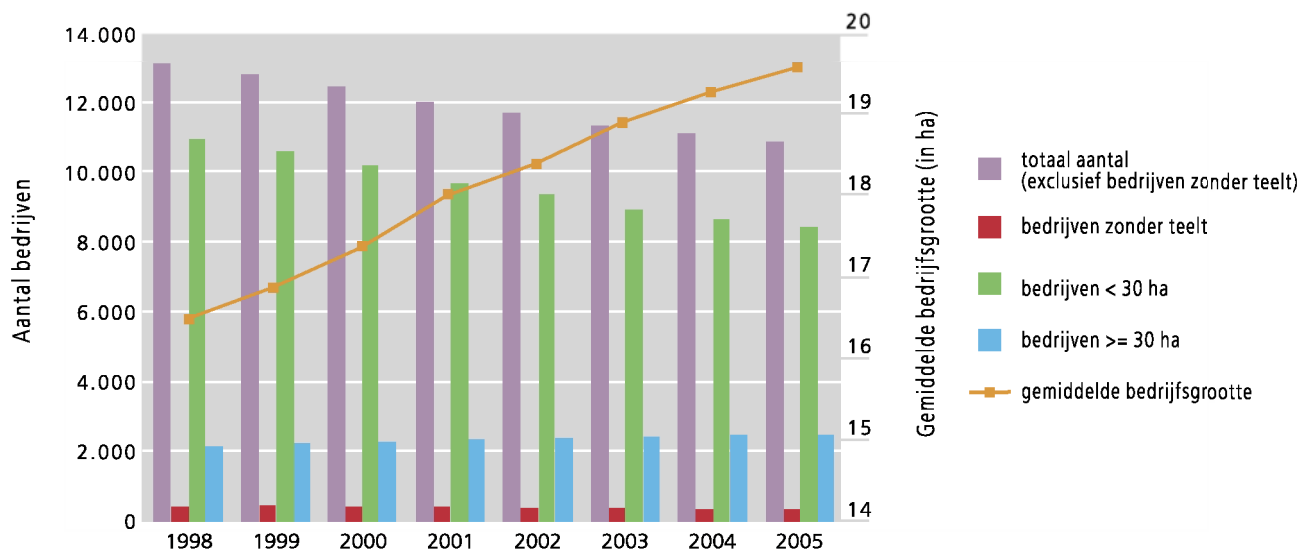

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Land- en tuinbouw telling, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

¹: Gesubsidieerde afbouw van de veestapel. Zie ook Hoofdstuk 9: Milieu, deel mestverwerking.

De evolutie van het aantal land- en tuinbouwbedrijven verschilt evenwel volgens de grootte van het bedrijf, zoals blijkt uit figuur 6.2. Het aantal kleine land- en tuinbouwbedrijven (kleiner dan 30 hectare) neemt af; het aantal grote bedrijven (minstens 30 hectare) neemt daarentegen licht toe. Bovendien stellen we een duidelijke tendens tot schaalvergroting vast: de oppervlakte per bedrijf nam tussen 1998 en 2005 toe van 16,5 ha tot 19,6 ha. In het Vlaamse Gewest bedraagt de gemiddelde bedrijfsgrootte van een land- en tuinbouwbedrijf 18,7 ha.

Figuur 6.2: Evolutie van het aantal land- en tuinbouwbedrijven in West-Vlaanderen naar grootte (gemeten in oppervlakte cultuurgrond), mei 1998 - mei 2005.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Land- en tuinbouw telling, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

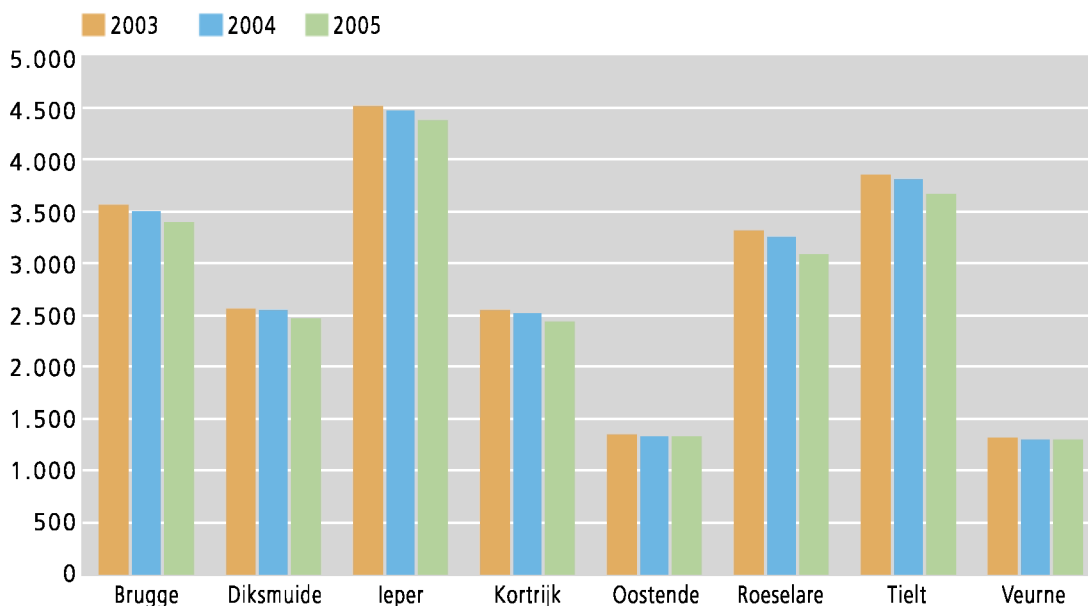
In mei 2005 werkten in de 11.159 West-Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven 23.704 personen. Dit komt neer op net geen twee personen per bedrijf. De overgrote meerderheid hiervan (88,1%) zijn familiale arbeidskrachten. Deze familiale arbeidskrachten bestaan voor ruim de helft (53,6%) uit bedrijfshoofden en voor bijna één derde uit echtgenoten. Vrouwen maken net geen 40% uit van het totale aantal personen tewerkgesteld in de West-Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven. Het grootste aandeel vrouwen treffen we aan in de categorie 'echtgenoten' (91,2% vrouwen); de categorie 'bedrijfshoofden' telt amper 12,3% vrouwen.

Opnieuw blijkt het belang van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest en het Rijk: de provincie telt bijna 33% van de Vlaamse tewerkgestelden in de land- en tuinbouwbedrijven en ongeveer 23% van de Belgische tewerkgestelden in de sector.

Niet enkel het aantal land- en tuinbouwbedrijven neemt af, ook het aantal personen tewerkgesteld in die bedrijven kent een dalende tendens. Tussen mei 2004 en mei 2005 nam de tewerkstelling in de sector in West-Vlaanderen af met net geen 3%. In het Vlaamse Gewest en het Rijk was de afname groter, respectievelijk 3,7% en 3,5%. Sedert 2000 verloor de land- en tuinbouwsector in West-Vlaanderen al meer dan 8% van zijn tewerkstelling. In het Vlaamse Gewest en het Rijk zijn de afnames nog sterker.

Figuur 6.3 toont de verdeling van het aantal tewerkgestelden in de land- en tuinbouwbedrijven over de arrondissementen van West-Vlaanderen. Het arrondissement Ieper kent het grootste aantal tewerkgestelden. Verder merken we dat het aantal personen tewerkgesteld in de land- en tuinbouwbedrijven in alle arrondissementen afnam tussen mei 2003 en mei 2005.

Figuur 6.3: Aantal tewerkgestelden in de land- en tuinbouwsector in de arrondissementen van West-Vlaanderen, mei 2003 – mei 2005.

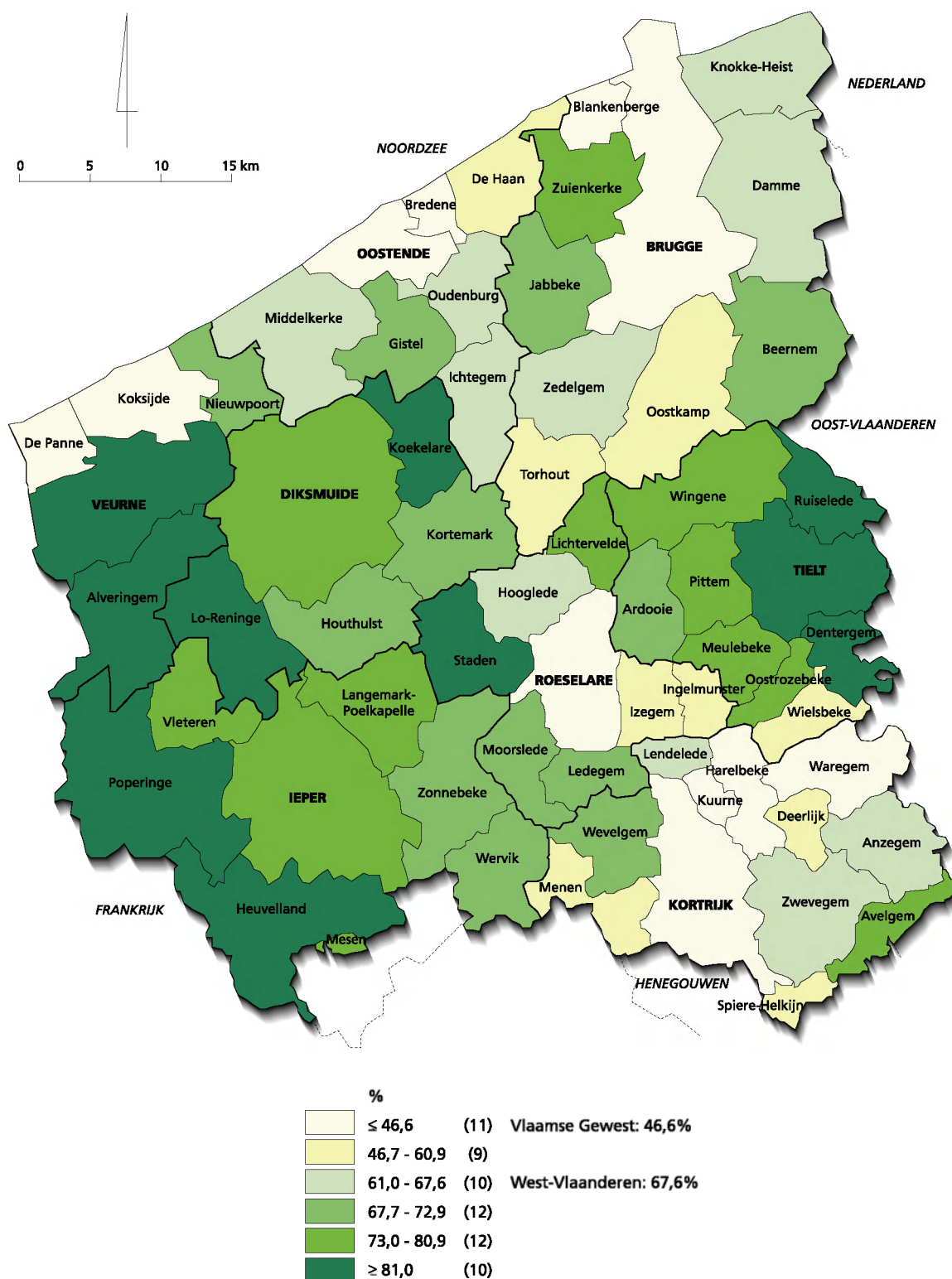
Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Land- en tuinbouw telling, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

In mei 2005 bedroeg de oppervlakte cultuurgrond in West-Vlaanderen 212.478 hectare, of 67,6% van de totale kadastrale oppervlakte van West-Vlaanderen. In het Vlaamse Gewest is dit aandeel lager, namelijk 46,6%. De oppervlakte cultuurgrond, zowel in West-Vlaanderen als in het Vlaamse Gewest, kent een licht dalende tendens. In West-Vlaanderen nam tussen mei 2004 en mei 2005 de oppervlakte cultuurgrond af met bijna 1.000 hectare. Kaart 6.1 toont het aandeel van de oppervlakte cultuurgrond in de kadastrale oppervlakte in de gemeenten van West-Vlaanderen. We merken een eerder hoog aandeel in de meeste gemeenten van de Westhoek en in de regio Tielt. De laagste aandelen treffen we aan langs de kust en in de regio Kortrijk-Roeselare¹.

West-Vlaanderen heeft een aandeel van ruim één derde (33,7%) in de Vlaamse oppervlakte cultuurgrond, terwijl het aandeel van West-Vlaanderen in de totale kadastrale oppervlakte van het Vlaamse Gewest slechts 23,3% is. In 53 van de 64 West-Vlaamse gemeenten is het aandeel van de oppervlakte cultuurgrond in de kadastrale oppervlakte groter dan in het Vlaamse Gewest.

¹: Merk op dat de oppervlakte cultuurgrond geteld wordt bij de gemeente waar de landbouwer gevestigd is, ongeacht of die cultuurgrond per vlakte van de gemeenten op 15 mei 1994², april 2000).

Kaart 6.1: Aandeel oppervlakte cultuurgrond in de totale kadastrale oppervlakte voor de West-Vlaamse gemeenten, mei 2005 (a).

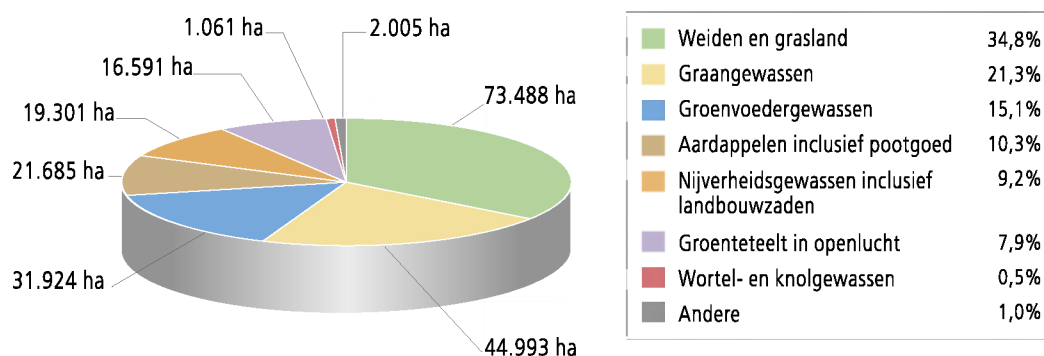
(a) Merk op dat de oppervlakte cultuurgrond geteld wordt bij de gemeente waar de landbouwer gevestigd is, ongeacht of die cultuurgrond in diezelfde gemeente ligt. Hierdoor wijken de percentages soms af van de reële situatie (zie de NIS-publicatie: "De landbouwoppervlakte van de gemeenten op 15 mei 1994", april 2000).

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Land- en tuinbouwtekening, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Figuur 6.4 toont de verdeling van de oppervlakte cultuurgrond over de verschillende teelten. Het braakland en de tuinbouwteelten voor eigen gebruik zijn hierin niet opgenomen. Het grootste deel van de oppervlakte zijn weiden en grasland (34,8%). Verder nemen de graangewassen (21,3%), de groenvoedergewassen (15,1%) en de aardappelteelt (10,3%) een belangrijk deel in van de oppervlakte cultuurgrond. Samen met de teelt van nijverheidsgewassen (9,2%) en de groenteteelt in openlucht (7,9%) nemen deze zes teelten 98,5% van de totale West-Vlaamse oppervlakte cultuurgrond in beslag.

In de periode 1994/95-2004/05 daalde de oppervlakte gebruikt voor weiden en grasland het sterkst in absolute cijfers (-8.942 ha). Verder kenden ook de teelten van wortel- en knolgewassen (-1.799 ha of -62,9%) en van droog geoogste peulvruchten (-74 ha of -24,5%) een belangrijke afname van de gebruikte oppervlakte. De oppervlakte gebruikt voor de teelt van graangewassen (+4.472 ha of 11,0%), groenvoedergewassen (+3.716 ha of 13,2%) en groenten in openlucht (+2.386 ha of 16,8%) nam toe.

Figuur 6.4: Teeltstructuur in West-Vlaanderen, gemiddelde mei 2004 – mei 2005.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Land- en tuinbouwteelt, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Onze groenten primeuren

600 ton verse gezonde groenten en fruit, dat is de dagelijkse aanvoer op de REO Veiling van Roeselare, een grote coöperatieve veiling. Hier worden meer dan 60 verschillende groenten en fruit, geteeld door 3.200 leden-tuinders, geveild. Deze kwaliteitsproducten vinden onder optimale omstandigheden hun weg naar de consument. Kwaliteit en voedselveiligheid staan hierbij steeds voorop.

www.reo.be
Oostnieuwkerkesteenweg 101
B-8800 Roeselare
Tel. 051 23 12 11 | Fax 051 23 12 89
info@reo.be

Vernieuwingsimpuls voor RAO

Syntra West - uw partner in

- Opleiding
- Opleidingsplanning en competentie management
- Begeleiding
- Subsidieadvies

meer info: www.syntrawest.be

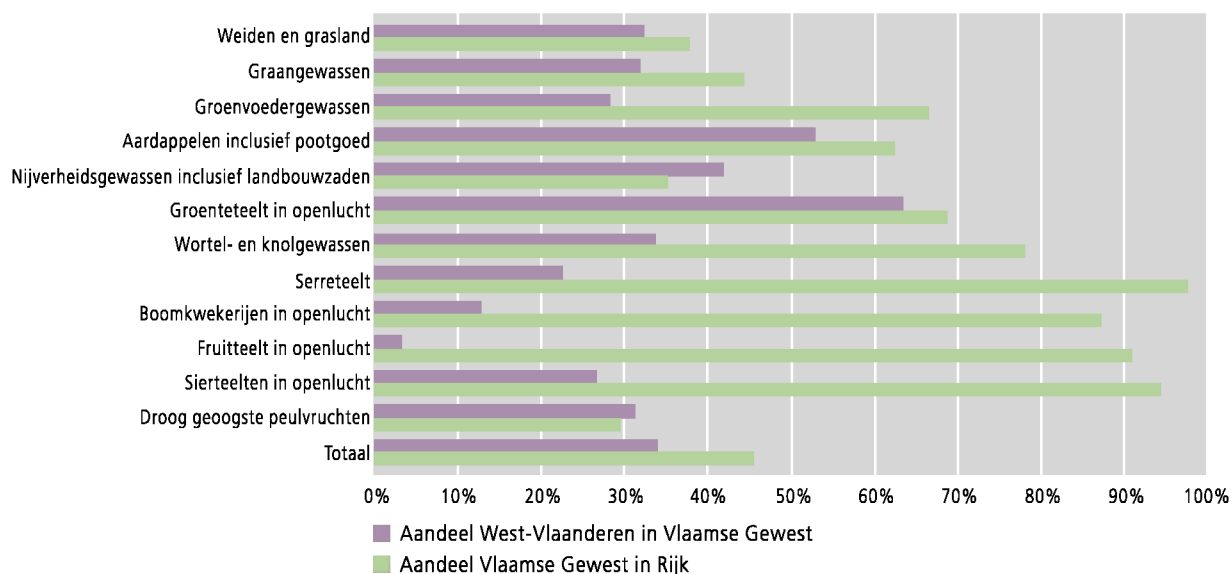
Syntra West • Speerwegstraat 14, 8200 Brugge
tel 050 40 30 80 • fax 050 40 30 81
info@syntrawest.be

Syntra West vzw is erkend door de Vlaamse regering

Met de steun van

Figuur 6.5 laat zien in welke teelten West-Vlaanderen gespecialiseerd is ten opzichte van het Vlaamse Gewest. We vergelijken daarvoor het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor een bepaalde teelt met het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor het totaal van de teelten. Op die manier zien we dat West-Vlaanderen gespecialiseerd is in de teelt van groenten in openlucht, aardappelen en nijverheidsgewassen. Het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor die specifieke teelten (respectievelijk 63,3%, 52,8% en 41,8%) is immers groter dan het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest voor het totaal van de teelten (33,7%). Bovendien stellen we vast dat de groenteteelt in openlucht en de aardappelteelt sterk geconcentreerd zijn in West-Vlaanderen: meer dan de helft van de Vlaamse oppervlakte voor die teelten bevindt zich in West-Vlaanderen. Daartegenover zijn de teelten van fruit in openlucht, bomen in openlucht en de teelten in serres minder sterk aanwezig in West-Vlaanderen.

Figuur 6.5: Aandeel van de teelten in West-Vlaanderen ten opzichte van de teelten in het Vlaamse Gewest en aandeel van de teelten in het Vlaamse Gewest ten opzichte van de teelten in het Rijk (gemeten in oppervlakte cultuurgrond), gemiddelde mei 2004 – mei 2005.

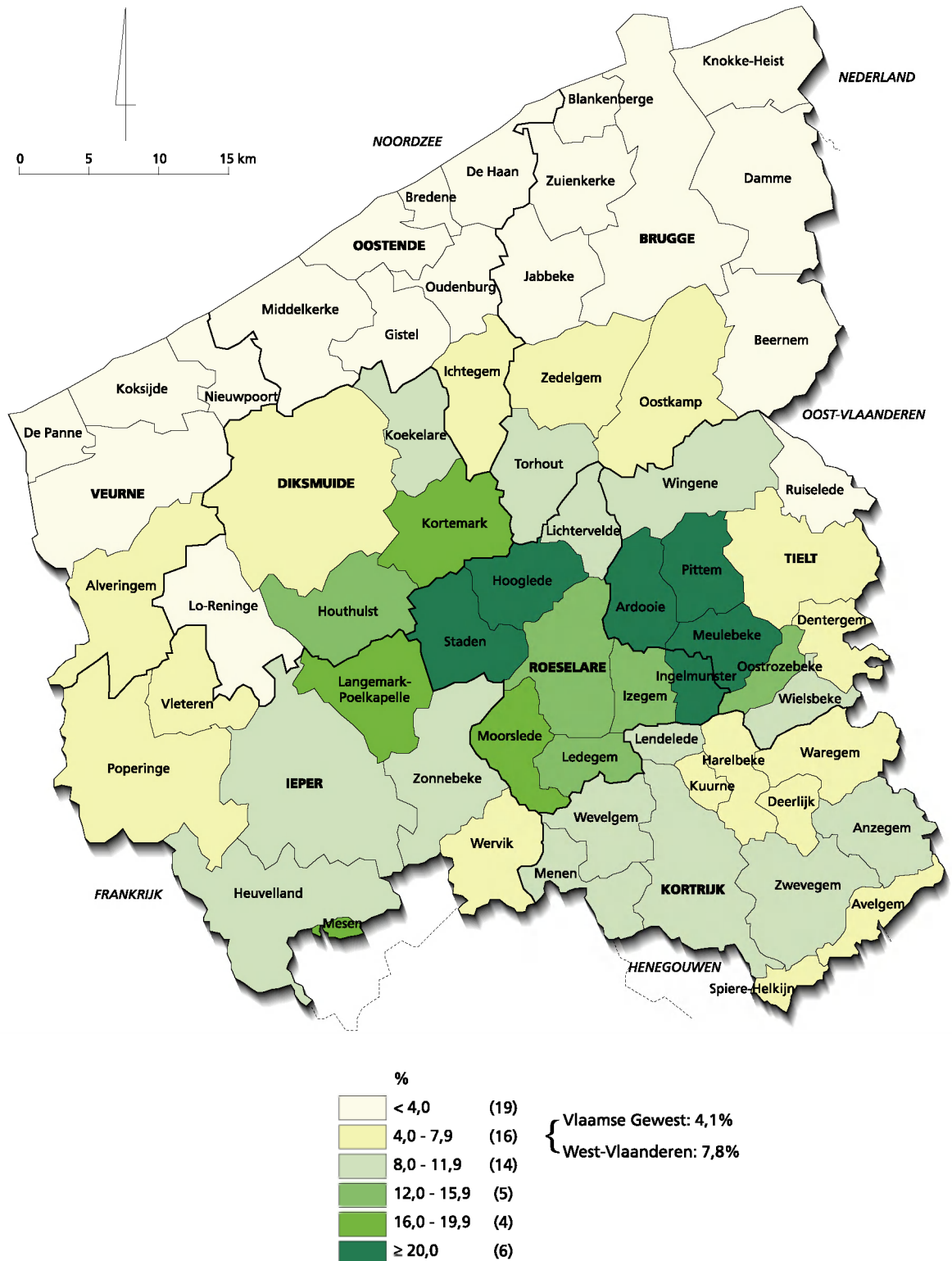

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Land- en tuinbouw telling, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Op de vorige figuur zagen we al het belang van de groenteteelt in openlucht in West-Vlaanderen: 63,3% van de Vlaamse oppervlakte voor deze teelt bevindt zich in West-Vlaanderen. Vandaar dat we hieronder even stilstaan bij deze belangrijke sector. In West-Vlaanderen wordt 16.591 ha of 7,8% van de oppervlakte cultuurgrond ingenomen door deze teelt. In het Vlaamse Gewest en het Rijk is dit aandeel heel wat kleiner, respectievelijk 4,1% en 2,8%. Het belang van deze teelt nam de voorbije tien jaar toe: de gebruikte oppervlakte voor de groenteteelt steeg met 17% en het belang van de teelt in de totale oppervlakte cultuurgrond nam toe van 6,7% naar 7,8%.

De groenteteelt in openlucht is vooral belangrijk in de arrondissementen Roeselare en Tielt. Eerder zagen we dat deze teelt in West-Vlaanderen 7,8% van de oppervlakte cultuurgrond in beslag neemt. In het arrondissement Roeselare is dit aandeel 18,4% (de op één na belangrijkste teelt), in het arrondissement Tielt 12,4% (de derde belangrijkste teelt). In een zestal gemeenten in deze arrondissementen is het aandeel van de teelt in de oppervlakte cultuurgrond zelfs meer dan 20% (zie kaart 6.2). De arrondissementen Roeselare en Tielt hebben samen een aandeel van 38,6% in de totale West-Vlaamse oppervlakte voor de groenteteelt, terwijl het aandeel van beide arrondissementen in de totale oppervlakte cultuurgrond slechts 20% is. Ook het arrondissement Ieper neemt een belangrijk deel van de West-Vlaamse groenteteelt voor zijn rekening (24,5%). De groenteteelt in openlucht is zo goed als afwezig in de kustgemeenten en in een groot deel van de Westhoek.

Kaart 6.2: Aandeel van de groenteteelt in openlucht in de totale oppervlakte cultuurgrond, gemeenten van West-Vlaanderen, gemiddelde mei 2004 – mei 2005.

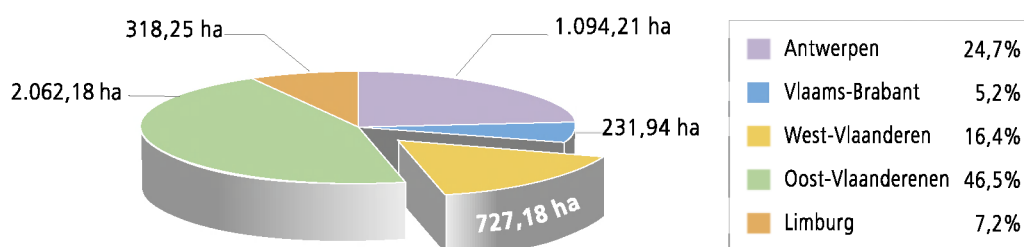
Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Land- en tuinbouw telling, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Na de groenteteelt in openlucht staan we ook even stil bij de sierteelt. Deze subsector binnen de tuinbouw kan een alternatief vormen voor de varkensteelt die in het verleden in bepaalde streken in West-Vlaanderen te expansief is geweest.

In West-Vlaanderen werd in 2004/05 gemiddeld 727,18 ha gebruikt voor de sierteelt, ofwel 0,3% van de oppervlakte cultuurgrond. In totaal wordt in het Vlaamse Gewest 4.433,77 ha in beslag genomen door de sierteelt (0,7% van de oppervlakte cultuurgrond). In West-Vlaanderen bleef tussen 2003/04 en 2004/05 de gebruikte oppervlakte voor de sierteelt nagenoeg constant (+6 ha of +0,8%). Over een langere periode (1998/99 – 2004/05) merken we echter een sterke toename: +212 ha of +41,3%. In het Vlaamse Gewest was de toename in diezelfde periode minder sterk (+13,5%). Bijgevolg nam het aandeel van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest toe (van 13,2% in 1998/99 naar 16,4% in 2004/05).

Figuur 6.6 toont het aandeel van de Vlaamse provincies in de sierteelt. Oost-Vlaanderen neemt de grootste brok voor zijn rekening: 46,5% of 2.062,18 ha. Antwerpen komt op de tweede plaats en heeft een aandeel van bijna één vierde in de totale Vlaamse oppervlakte voor de sierteelt. Daarna komt West-Vlaanderen, gevolgd door Limburg en Vlaams-Brabant. Binnen West-Vlaanderen vinden we de grootste oppervlakte voor de sierteelt terug in Brugge (225 ha), Tielt (136 ha), Kortrijk (109 ha) en Roeselare (103 ha).

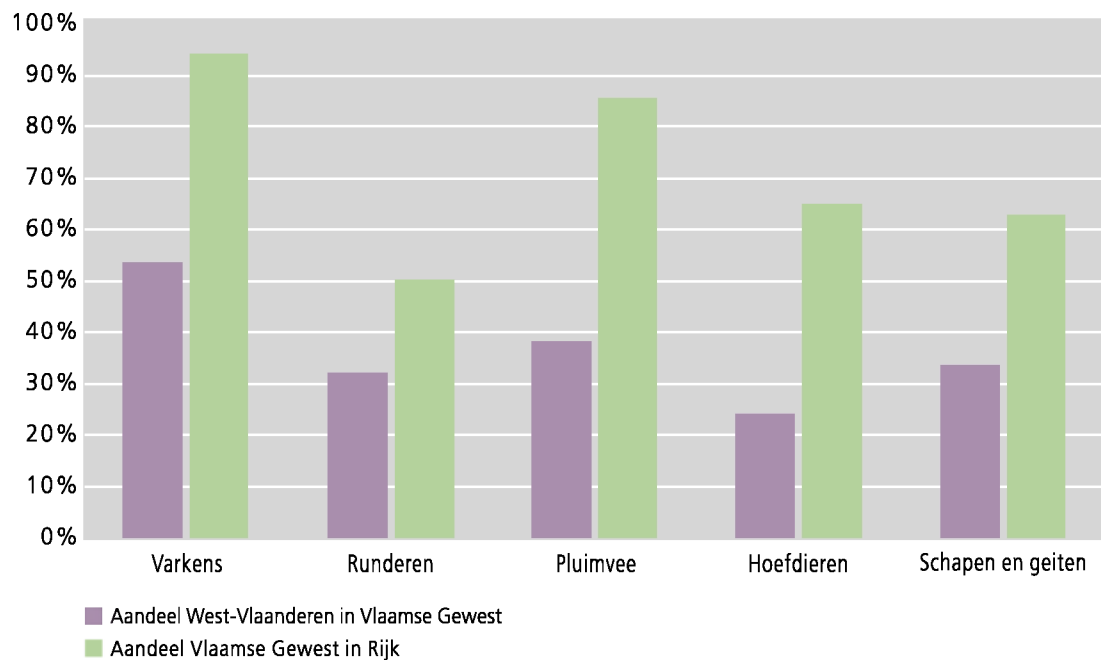
Figuur 6.6: Aandeel van de Vlaamse provincies in de sierteelt van het Vlaamse Gewest, gemiddelde mei 2004 – mei 2005.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Land- en tuinbouw telling, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

De West-Vlaamse veestapel telde gemiddeld in de periode 2004-2005 bijna 3,2 miljoen varkens, zo'n 436.000 runderen, bijna 11,6 miljoen eenheden pluimvee, ruim 5.000 hoefdieren en ongeveer 36.000 schapen en geiten. Meer dan de helft van alle Vlaamse varkens vinden we terug in West-Vlaanderen (53,4%). Figuur 6.7 toont dat de Belgische varkens zich haast uitsluitend situeren in Vlaamse land- en tuinbouwbedrijven, zodat West-Vlaanderen ook ongeveer de helft van alle Belgische varkens telt. Voor de runderen, het pluimvee, de hoefdieren en de schapen en geiten is de concentratie in West-Vlaanderen minder groot.

Figuur 6.7: Aandeel van West-Vlaanderen in de Vlaamse veestapel en van het Vlaamse Gewest in de Belgische veestapel, gemiddelde mei 2004 – mei 2005.

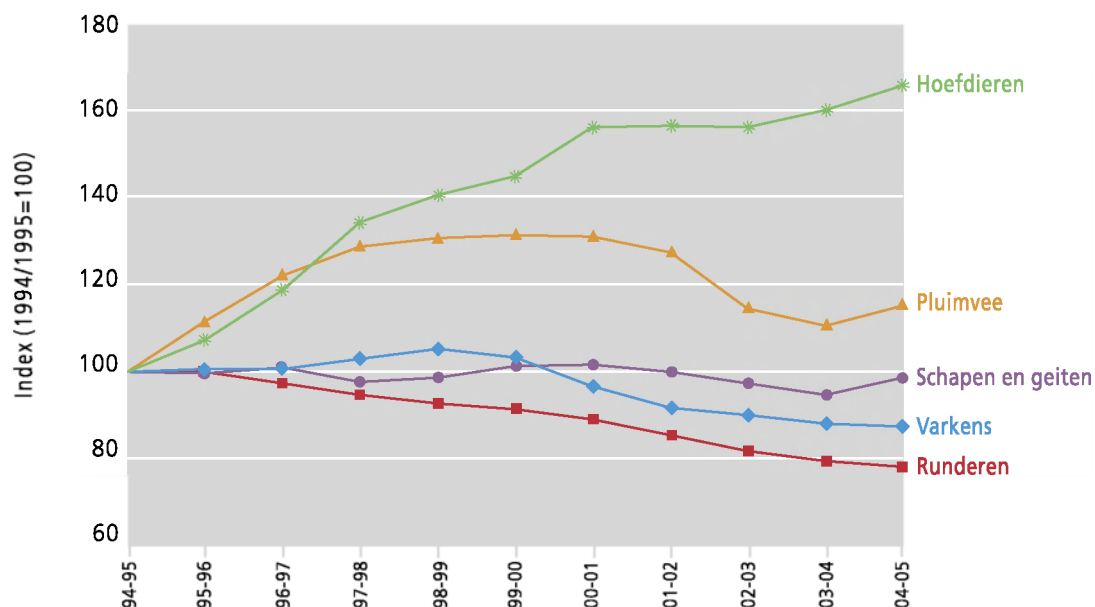

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Land- en tuinbouw telling, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Figuur 6.8 toont hoe de West-Vlaamse veestapel evolueerde tussen 1994/95 en 2004/05. In het meest recente jaar (tussen 2003/04 en 2004/05) nam het aantal hoefdieren, het aantal eenheden pluimvee en het aantal schapen en geiten toe. Opvallend is de toename van het aantal eenheden pluimvee na de stabilisatie eind jaren 90 en de afname begin jaren 2000. Deze afname kan verklaard worden door het uitbreken van de vogelpest in 2003. Ook het aantal schapen en geiten nam in het laatste jaar opnieuw toe, na een jarenlange afname. Het aantal varkens en runderen nam verder af.

De vermindering van de veestapel, vooral van het aantal varkens, houdt duidelijk verband met het mestbeleid van de Vlaamse regering. In de periode 2001-2004 gold het systeem van de “warme sanering”: veetelers die hun activiteit stopzetten werden hiervoor vergoed.

Figuur 6.8: Relatieve evolutie van de veestapel in West-Vlaanderen, 1994/1995 – 2004/2005.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Land- en tuinbouw telling, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Tot slot vermelden we nog dat in 2005 50 West-Vlaamse projecten werden goedgekeurd in toepassing van de Europese Verordening 1257/99 (agrovoeding). Het investeringsbedrag van deze projecten bedraagt 71,2 miljoen euro. De toegekende steun voor deze projecten beliep 8,9 miljoen euro of 55,6% van de steun toegekend aan alle 89 Vlaamse goedgekeurde projecten.

7. ZEEVISSERIJ

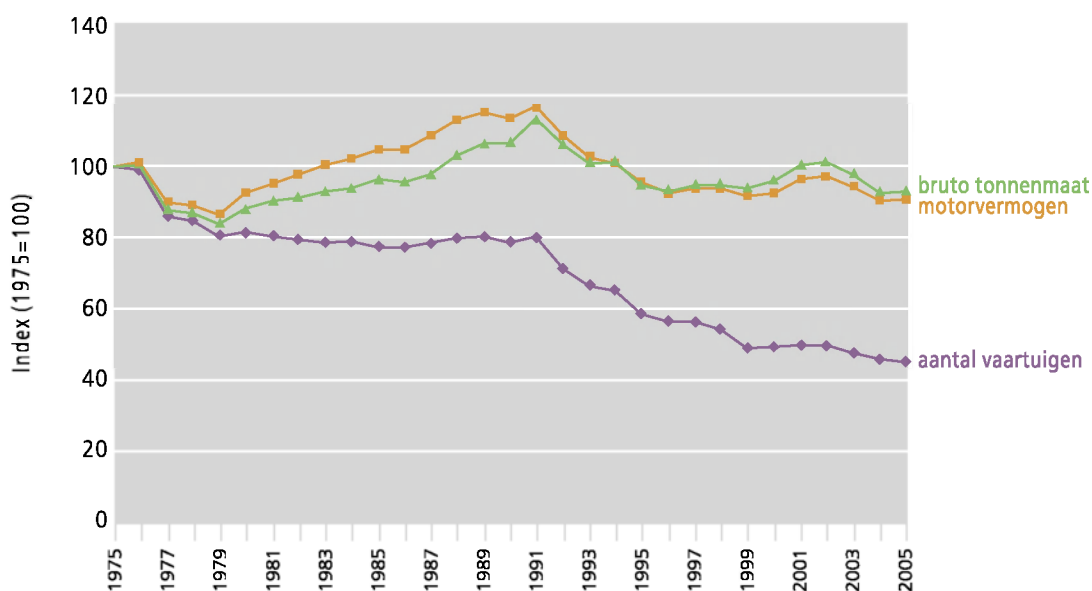
Nele Depestel

In 2005 bleef de capaciteit van de Belgische visserijvloot zo goed als constant. De aanvoer van de vloot in Belgische havens daalde in 2005, maar de totale besomming nam lichtjes toe. Van de buitenlandse vaartuigen die in Belgische havens vis aanvoerden steeg zowel de hoeveelheid aangevoerde vis als de totale besomming.

Het aantal vaartuigen in de Belgische visserijvloot daalde in 2005 met twee eenheden naar 115. Dit is het derde jaar op rij dat er een afname is, zij het minder groot dan de vorige jaren. In Nieuwpoort kwam er één vaartuig bij, maar in Oostende en Zeebrugge was er een afname met respectievelijk één en twee vaartuigen. Ondanks de afname van het aantal vaartuigen bleef de capaciteit van de vloot nagenoeg constant. Eind 2005 bedroeg de bruto-tonnenmaat 22.236 BT (+0,3%) en het motorvermogen 62.014 KW (+0,5%).

Figuur 7.1 toont de evolutie van de Belgische visserijvloot in de afgelopen 30 jaar. Hieruit blijkt dat de laatste tien jaar de capaciteit van de Belgische visserijvloot niet gedaald is, ondanks een verdere afname van het aantal vaartuigen.

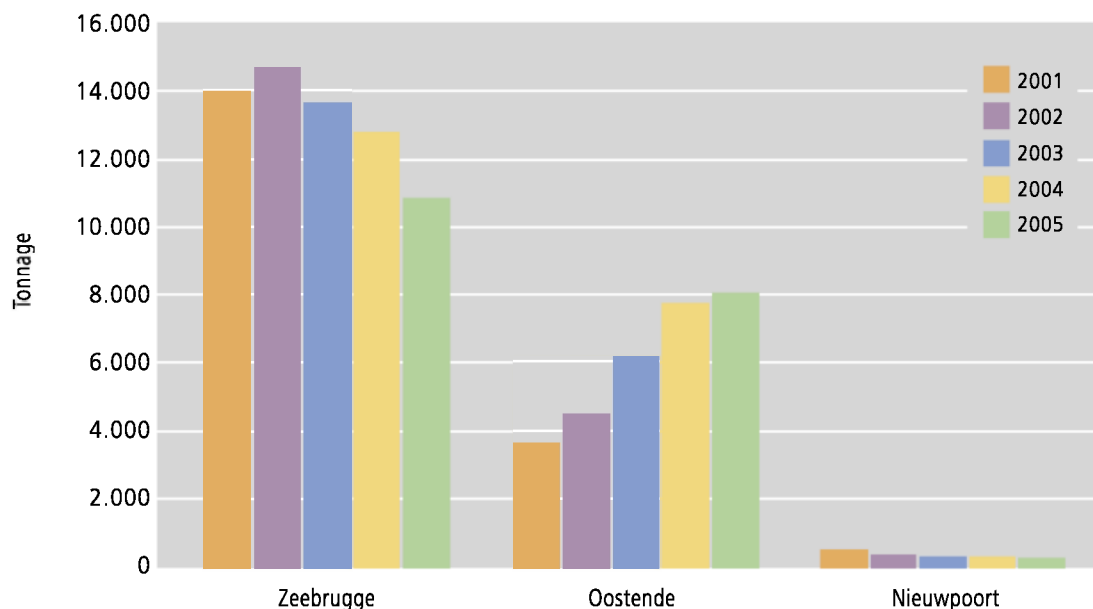
Figuur 7.1: Evolutie van de Belgische visserijvloot, 1975-2005.

Bron: FOD Mobiliteit en Vervoer, Directoraat-generaal Maritiem Vervoer, Directie Scheepvaartbeleid, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

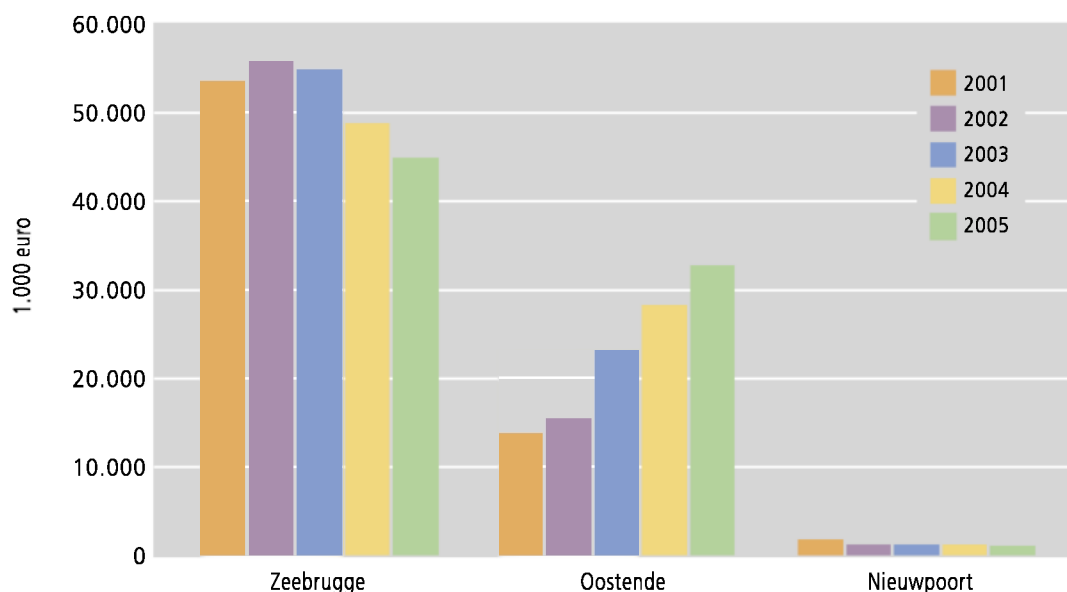
In 2005 voerde de **Belgische vloot** 19.130 ton vis aan in de **Belgische havens**. Ten opzichte van 2004 is dit een afname met 8,1%. De evolutie van de hoeveelheid aangevoerde vis verschilt wel per aanvoerhaven. Figuur 7.2 toont dat Belgische vaartuigen 1.939 ton minder aanvoerden in Zeebrugge (-15,2%) en 44 ton minder in Nieuwpoort (-15,8%), maar dat de aanvoer in Oostende steeg met 299 ton (+3,9%). Dit is trouwens niet alleen de evolutie tussen 2004 en 2005, maar een trend die we al verschillende jaren vaststellen. Het aandeel van Oostende in de totale aanvoer door Belgische vaartuigen in de Belgische havens verdubbelde tussen 2001 en 2005 van 20% naar 42,1%. Zeebrugge blijft wel de belangrijkste aanvoerhaven voor de Belgische vloot.

Figuur 7.2: Aangevoerde hoeveelheid vis door Belgische vaartuigen in Belgische havens, 2001-2005.

Bron: MVG, Administratie Land- en Tuinbouw, Afdeling Landbouw- en Visserijbeleid, Zeevisserij, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Alhoewel de hoeveelheid aangevoerde vis daalde, was er een lichte stijging van de totale besomming van de vis die de Belgische vaartuigen aanvoerden in de Belgische havens. De aanvoerwaarde steeg van 77,5 miljoen euro naar 77,9 miljoen euro. In Zeebrugge en Nieuwpoort was er een daling met respectievelijk 8% en 17,4%; in Oostende steeg de aanvoerwaarde met 15,8%. De gedaalde aanvoer en de toename van de aanvoerwaarde resulteerden in een stijging van de gemiddelde visprijs met 9,3%.

Figuur 7.3: Waarde van de visaanvoer door Belgische vaartuigen in Belgische havens, 2001-2005.

Bron: MVG, Administratie Land- en Tuinbouw, Afdeling Landbouw- en Visserijbeleid, Zeevisserij, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

In 2005 voerden **buitenlandse vaartuigen** 620 ton vis aan in **Belgische havens**. Ten opzichte van 2004 is dit een toename met 57 ton of 10,1%. De buitenlandse vaartuigen realiseerden hiermee een aandeel van 3,1% in de totale aanvoer in de Belgische havens in 2005. De aanvoerwaarde van die vis steeg van 2,0 miljoen euro naar 2,5 miljoen euro. De gemiddeld visprijs steeg hierdoor met 15,1%. De gemiddelde visprijs van de door buitenlandse vaartuigen aangevoerde vis bleef uiteindelijk iets lager dan deze van de door Belgische vaartuigen aangevoerde vis (4 euro/kg ten opzichte van 4,1 euro/kg).

Van de aanvoer door Belgische vaartuigen in buitenlandse havens waren bij de opmaak van dit overzicht nog geen volledige gegevens beschikbaar van 2005. In de periode januari-oktober voerden de Belgische vaartuigen ruim 2.000 ton vis aan in buitenlandse vaartuigen. Ten opzichte van dezelfde periode van 2004 is dit een daling met 360 ton of 15%. We zien al verschillende jaren een dalende trend in de visaanvoer door Belgische vaartuigen in buitenlandse havens. De totale aanvoerwaarde bleef in de periode januari-oktober 2005 wel nagenoeg statusquo ten opzichte van dezelfde periode van 2004 waardoor de gemiddelde visprijs aanzienlijk toenam (van 3,0 euro/kg naar 3,4 euro/kg). De gemiddelde visprijs is wel een stuk lager dan deze van de aangevoerde vis in Belgische havens.

Ten slotte vermelden we dat in het kader van de Europese Verordening 2792/99 (visserij) 14 Vlaamse projecten, waarvan 12 West-Vlaamse, werden betoelaagd. Het investeringsbedrag van de West-Vlaamse projecten bedraagt 2,34 miljoen euro en de toegekende steun 711.075 euro. Het grootste aantal projecten (negen in totaal) heeft betrekking op de modernisering van vissersvaartuigen. De andere betoelaagde projecten hebben betrekking op havenuitrusting (twee projecten) en op acties door het bedrijfsleven (één project).

8. TOERISME

Het item toerisme werd verzorgd door Westtoer a.p.b. (Autonomo Provinciebedrijf voor Toerisme en Recreatie in West-Vlaanderen) en WES Onderzoek en Advies.

Reeds in 1998 opteerde de provincie West-Vlaanderen voor een regiogerichte aanpak van toerisme en recreatie in West-Vlaanderen. Naast de Vlaamse Kust en Brugge (kunststad) worden volgende toeristisch-recreatieve regio's onderscheiden: de Westhoek, de Leiestreek en het Brugse Ommeland.

De hiernavolgende paragrafen schetsen een beeld van de evoluties van de vraag in het verblijfstoerisme in commerciële logiesvormen voor de diverse toeristisch-recreatieve regio's van West-Vlaanderen en voor Brugge. Voor de Kust is ondertussen, in het kader van het Kustactieplan II, ook een permanent meetsysteem voor het dagtoerisme ontwikkeld en kunnen cijfers over het dagtoerisme worden gegeven.

De evolutietabellen met tijdreeksen voor de Kust en voor Brugge waren bij de opmaak van deze publicatie niet beschikbaar, aangezien de FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie zich genoodzaakt ziet de historische aankomst- en overnachtinggegevens te herzien. Daardoor konden de hoofdstukken 'De Vlaamse Kust', 'Verblijfstoerisme', en 'Vlaamse kunststad Brugge' niet geactualiseerd worden. De volgende editie van 'West-Vlaanderen in Feiten en Cijfers' zal echter de gecorrigeerde cijfers bevatten van 1995 tot en met 2005, zowel voor de Kust als voor Brugge.

DE VLAAMSE KUST

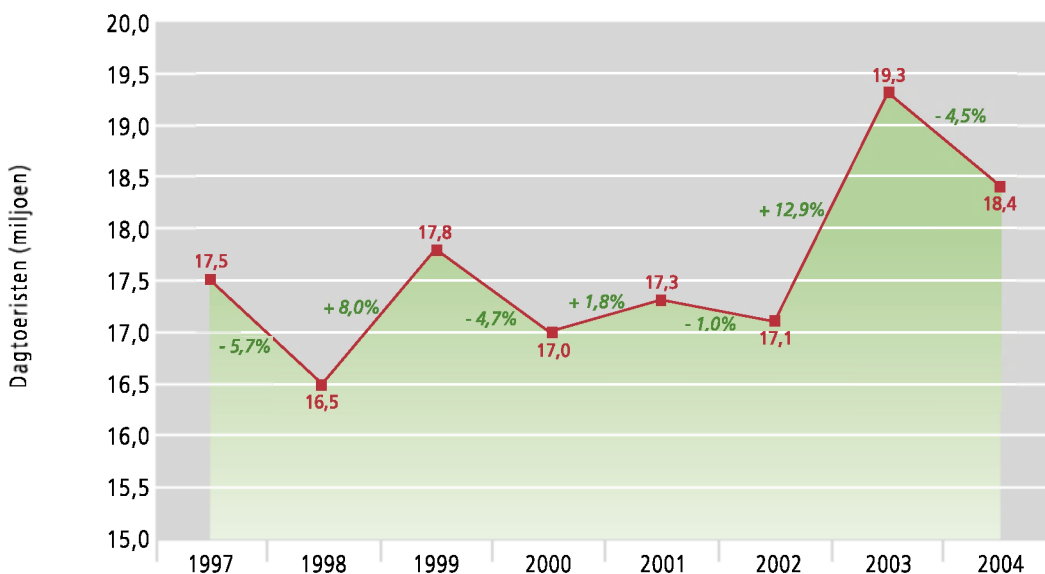
Iris Samuelov

• Dagtoerisme

Na het topjaar 2003 kent het dagtoerisme naar de Kust een daling in 2004 tot 18,4 miljoen dagtoeristen. Toch ligt dit volume nog hoger dan in de jaren 1997 tot 2002.

Figuur 8.1 toont de evolutie in het totale volume aan dagtoeristen die met de auto, de trein of via autocar naar de Kust kwamen tussen 1997 en 2004.

Figuur 8.1: Evolutie van het totale volume aan dagtoeristen aan de Vlaamse Kust, 1997-2004.

Bron: Westtoer a.p.b.

Tussen 1997 en 2002 schommelde het jaarlijkse volume rond de 17 miljoen dagtoeristen, met bescheiden pieken in 1997 en 1999 en een laagtepunt in 1998. Na de uitzonderlijke groei in 2003 was er in 2004 een terugval tot 18,4 miljoen dagtoeristen (-4,5%). Het volume aan dagtoeristen ligt daarmee in 2004 echter nog altijd structureel hoger dan in de jaren 1997 tot 2002.

• **Verblijfstoerisme in commerciële logiesvormen**

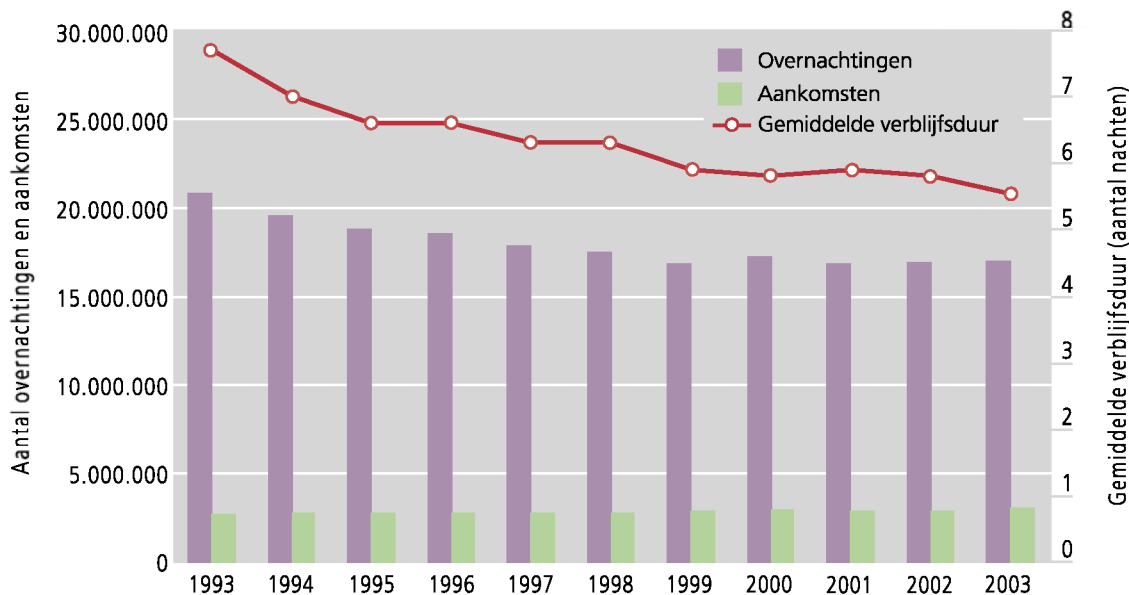
Na een daling van het aantal overnachtingen in de periode 1992-1999 kende de Kust een stabiel verloop tijdens de periode 2000-2003, met een lichte toename van de overnachtingen en een sterkere toename van de aankomsten in 2003 tegenover 2002.

De cijfers van de FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie over de Vlaamse Kust omvatten de gemeenten Blankenberge, Bredene, De Haan, De Panne, Knokke-Heist, Koksijde, Middelkerke, Nieuwpoort, Oostende én de deelgemeente Zeebrugge (exclusief de rest van Brugge).

Een algemeen probleem bij deze cijfers is de systematische onderschatting van het aantal toeristische overnachtingen en aankomsten, zeker aan de Kust. Dit is in eerste instantie te wijten aan het niet accuraat invullen van de cijfergegevens door de logiesverstrekkende bedrijven, onder meer uit schrik voor de fiscus. Bij enkele logiesvormen doen zich ook specifieke meetproblemen voor. Voor de vakantiecampa, de vakantiehuizen en de logiesvormen voor specifieke doelgroepen is de meting door de FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie vrij volledig en stellen zich geen ernstige problemen. Minder volledig is de meting van de overnachtingen in de hotels, individuele huurvakantiewoningen en campings. Via een benaderende techniek wordt gepoogd om, vertrekkende van de basisgegevens van de FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie en aangevuld met de resultaten van het WES-Vakantieonderzoek, een accurater beeld te geven van de evolutie van het reële aantal overnachtingen en aankomsten in hotels, individuele huurvakantiewoningen en campings aan de Kust.

Aan de Kust werden in 2003 ongeveer 17 miljoen overnachtingen en 3 miljoen aankomsten of verblijfstoeristen in commerciële logiesvormen geregistreerd. Sinds 1993 betekent dit een daling van het volume overnachtingen met 18% terwijl het aantal verblijfstoeristen met bijna 14% is toegenomen (zie figuur 8.2). Dit is te wijten aan een sterke daling van de gemiddelde verblijfsduur van de verblijfstoeristen in commerciële logiesvormen gedurende de periode 1993-2003, van gemiddeld 7,9 tot 5,5 nachten per verblijf per persoon.

Figuur 8.2: Evolutie van het aantal overnachtingen en het aantal aankomsten in de commerciële logiesvormen aan de Vlaamse Kust, 1993-2003.

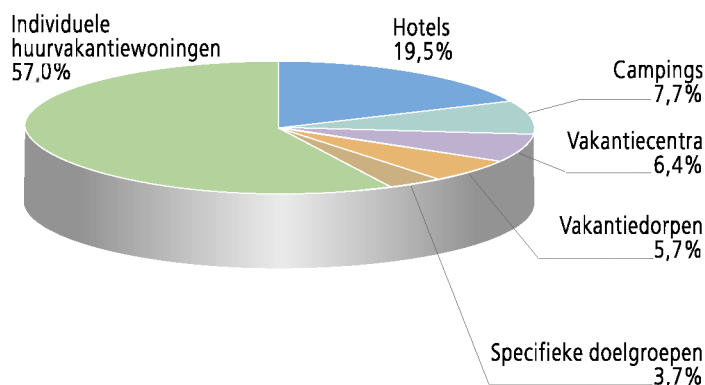

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

Van 1993 tot 1999 was duidelijk sprake van een gestage afname van het volume aan overnachtingen in de commerciële logiesvormen. Vanaf 2000 blijft het totale aantal overnachtingen stabiel. In 2003 was een lichte toename (+0,5%) waar te nemen tegenover 2002. Het aantal aankomsten steeg daarentegen veel sterker met 5%.

In figuur 8.3 zijn de aandelen weergegeven van de diverse types commerciële logiesvormen aan de Kust in 2003. De individuele huurvakantiewoningen vertegenwoordigden met ruim 9,7 miljoen overnachtingen nog altijd een dominante positie aan de Kust (57%). De hotels noteerden ongeveer 3,3 miljoen nachten en waren goed voor 19,5%. De campings namen circa 1,3 miljoen nachten of 7,7% van het totaal voor hun rekening. De vakantiecentra realiseerden in 2003 bijna 1,1 miljoen nachten (6,4%), de vakantie dorpen bijna 1 miljoen (5,7%) en de logiesvormen voor specifieke doelgroepen iets meer dan 0,6 miljoen (3,7%).

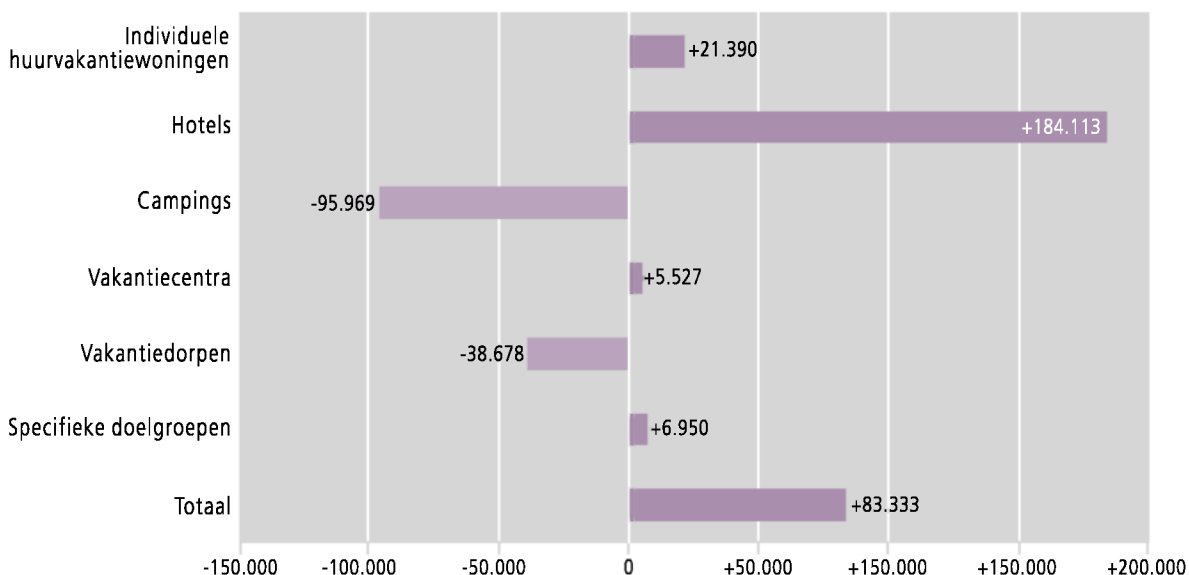
Figuur 8.3: Aandeel van de commerciële logiesvormen in het aantal overnachtingen aan de Vlaamse Kust, 2003.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

Ondanks de mooie zomer van 2003 kende het totale aantal overnachtingen aan de Kust slechts een beperkte groei van 83.334 eenheden of 0,5% tegenover 2002. Figuur 8.4 maakt duidelijk dat dit te verklaren is door een stijging met 184.113 overnachtingen (+5,6%) in de hotelsector en een lichte vooruitgang bij de individuele huurvakantiewoningen (+21.390 of +2,2%). De campings en vakantie dorpen daarentegen kennen een daling van het aantal overnachtingen (respectievelijk -6,8% of 95.678 nachten en -3,9% of 38.678 nachten).

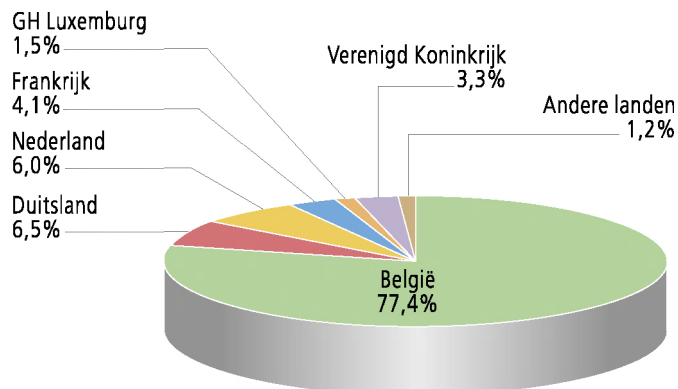
Figuur 8.4: Evolutie van het aantal overnachtingen in de commerciële logiesvormen aan de Vlaamse Kust, naar type logiesvorm, 2002-2003.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

Een uitsplitsing van alle overnachtingen aan de Kust naar herkomst van de verblijfstoeristen toont dat de Belgen in 2003 instonden voor ruim 13 miljoen van het totaal of circa 77% (zie figuur 8.5). Duitsland is nog altijd de tweede belangrijkste markt voor de Kust met een aandeel van 6,5% of 1,1 miljoen overnachtingen, op de voet gevolgd door Nederland. Het verschil in volume met de groeiende Nederlandse markt (aandeel van 6,0% of 1 miljoen overnachtingen) wordt steeds kleiner. De Fransen en Britten waren goed voor respectievelijk 4,1% en 3,3% van de overnachtingen en tenslotte werd 1,5% van de overnachtingen gerealiseerd door de Luxemburgers.

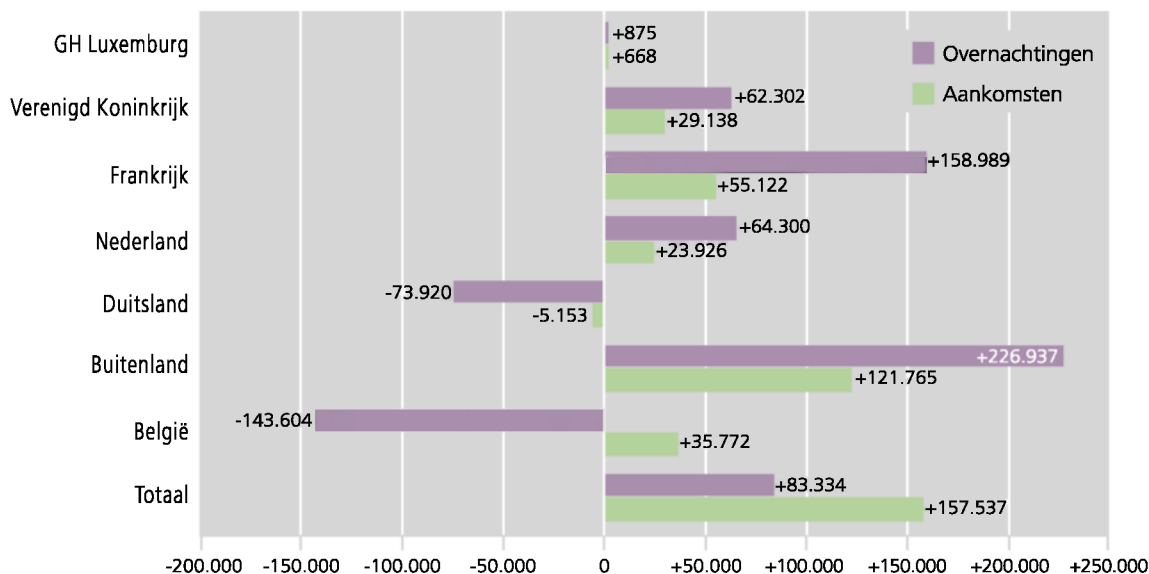
Figuur 8.5: Aandeel van de verschillende landen van herkomst in het aantal overnachtingen aan de Vlaamse Kust, 2003.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

De lichte toename in het totaal van de overnachtingen in 2003 tegenover 2002 werd uitsluitend gerealiseerd door overnachtingen van buitenlanders; die toename met bijna 227.000 eenheden of 6,3%. Figuur 8.6 toont een opmerkelijke vooruitgang in de boekingen bij de Fransen (+158.989 of +29,5%). De Britse overnachtingen stegen met 62.300 of 12,4% en ook Nederland als groeimarkt noteerde 64.300 meer nachten (+6,7%) dan in 2002. Waar de Duitse markt in 2002 nog een licht herstel optekende tegenover 2001, daalde het aantal nachten in 2003 met bijna 74.000 (-6,3%). Duitsland zakt hierdoor onder het dieptepunt van 2001.

Figuur 8.6: Evolutie van het aantal overnachtingen en het aantal aankomsten in de commerciële logiesvormen aan de Vlaamse Kust, naar land van herkomst, 2002-2003.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

Het totale aantal aankomsten of verblijfstoeristen in commerciële logiesvormen aan de Kust steeg in 2003 in tegenstelling met de overnachtingen met 158.000 of 5,4% ten opzichte van 2002. Deze positieve evolutie was voor het grootste deel toe te schrijven aan de stijging van het aantal buitenlandse aankomsten met circa 122.900 (+16,1%). Uitzonderlijk meer Fransen (+55.122 of +57%), meer Britten (+29.138 of +18,2%) en meer Nederlanders (+23.926 of +12,9%) verbleven aan de Kust. Dit zorgt voor een verdere diversificatie van het cliënteel en de doelmarkten aan de Kust vermits de aankomsten van de binnenlandse markt veel minder sterk stegen (+35.772 of +1,7%). Een grotere diversificatie van de markt is een belangrijk streefdoel in het Strategisch Beleidsplan Toerisme en Recreatie Kust.

Traditioneel vonden in 2003 het gros van de overnachtingen aan de Kust plaats in het kader van een vakantie, bijna 98% (recreatieve overnachtingen). Slechts iets meer dan 2% van de overnachtingen hadden te maken met congressen, conferenties en seminars of andere zakelijke beroepsdoeleinden.

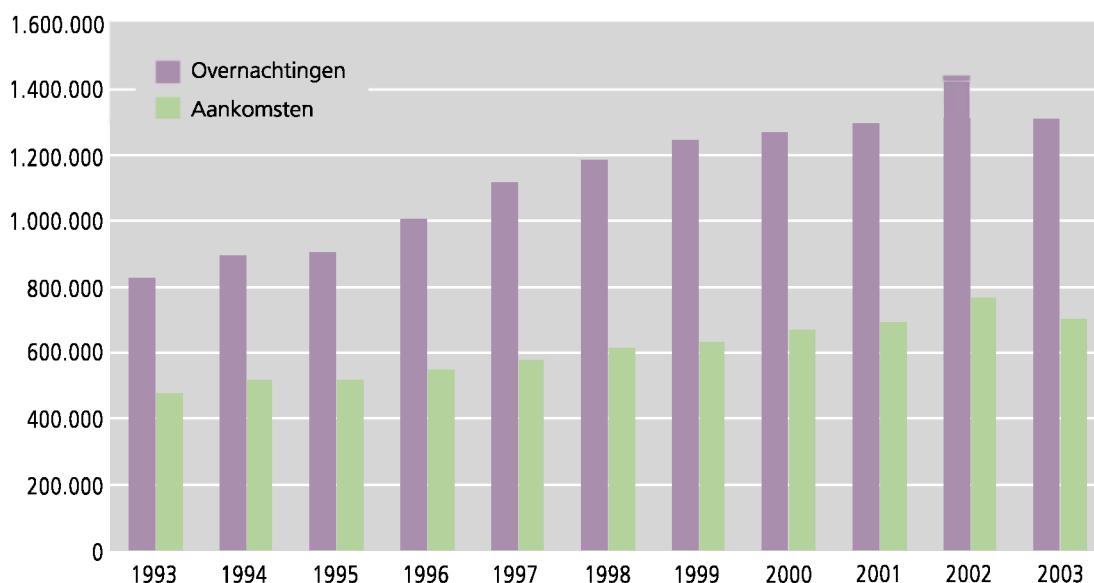
VLAAMSE KUNSTSTAD "BRUGGE"

Anne Verhaeghe

Brugge telde in 2003 bijna 702.000 verblijfstoeristen die samen goed waren voor 1.309.100 overnachtingen. Gemiddeld verbleef elke toerist dus bijna twee nachten of drie dagen in Brugge. Het verblijfstoerisme in Brugge is sterk gericht op de hotels. Ongeveer 87% van de aankomsten en van de overnachtingen hebben betrekking op verblijven in hotels.

De overnachtingen lagen in 2003 ongeveer 9% lager dan in 2002. Dit laatste jaar was een eerder uitzonderlijk jaar omdat Brugge toen de titel van "Culturele hoofdstad van Europa" mocht dragen. Daarmee valt het aantal overnachtingen in 2003 bijna terug op het niveau van 2001 en is de stijging van ongeveer 11% die het culturele jaar met zich meebracht, praktisch ongedaan gemaakt (zie figuur 8.7).

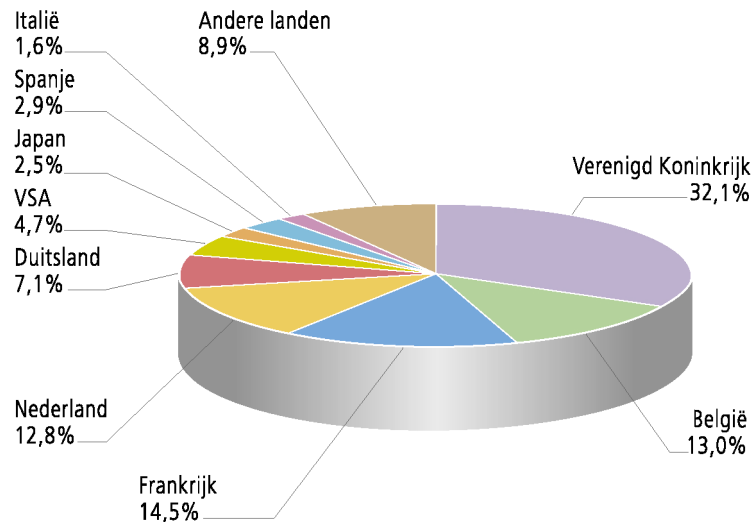
Figuur 8.7: Evolutie van het aantal overnachtingen en het aantal aankomsten in Brugge, 1993-2003.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: WES Onderzoek & Advies.

De belangrijkste verblijfstoeristen genererende markt voor Brugge is op dit ogenblik het Verenigd Koninkrijk met ruim 31% van de overnachtingen. Andere belangrijke markten zijn Frankrijk, België en Nederland (respectievelijk 15%, 13% en 13%). Daarna volgen Duitsland, de Verenigde Staten, Japan, Spanje en Italië. Alle overige landen zijn samen goed voor 9% (zie figuur 8.8).

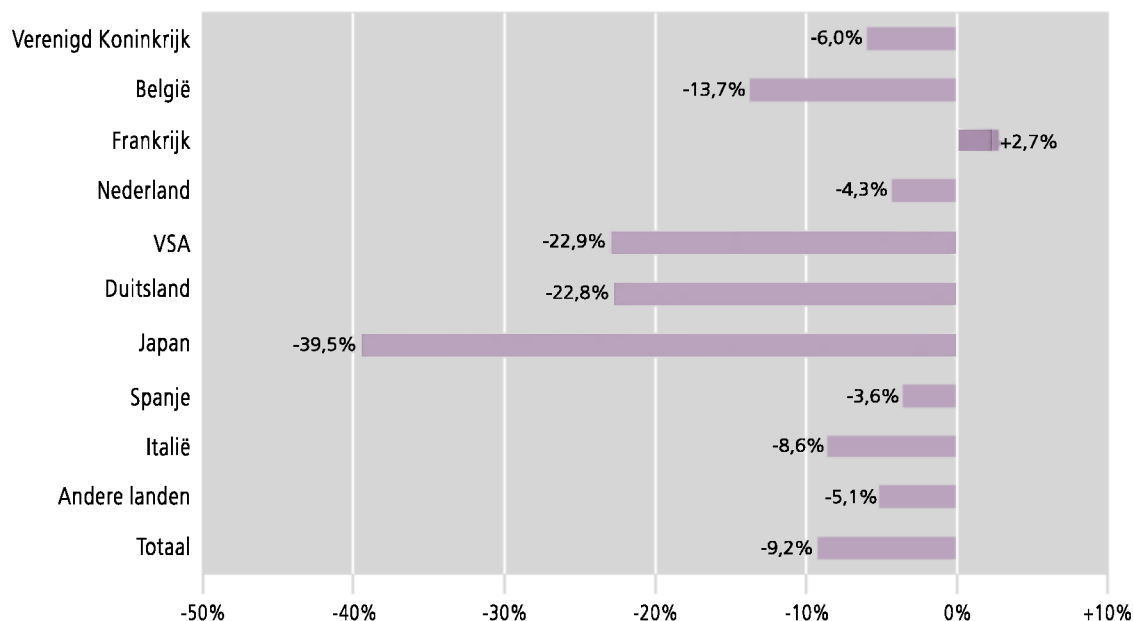
Figuur 8.8: Aandeel van de verschillende landen van herkomst in het aantal overnachtingen in Brugge, 2003.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: WES Onderzoek & Advies.

In vergelijking met 2002 is het aantal overnachtingen met 9% gedaald. Deze daling is merkbaar voor alle markten behalve Frankrijk waar een kleine toename met bijna 3% werd opgetekend. De daling bleef beperkt op belangrijke markten als het Verenigd Koninkrijk (-6%), Nederland (-4%) en Spanje (-4%). De terugloop was echter substantieel op markten als België (-14%), Duitsland (-23%), de Verenigde Staten (-23%) en vooral Japan (-39%). De tendens is reeds meerdere jaren positief voor Frankrijk en meerdere jaren negatief voor de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk (zie figuur 8.9).

Figuur 8.9: Evolutie van het aantal overnachtingen in Brugge naar land van herkomst, 2002-2003.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: WES Onderzoek & Advies.

Bij nagenoeg 89% van de overnachtingen is ontspanning en vakantie het voornaamste doel van het verblijf, bij circa 6% van de overnachtingen is dit congres of seminarie en bij ruim 5% nog andere beroepsdoeleinden.

In vergelijking met 2002 zijn de recreatieve overnachtingen in Brugge in 2003 afgenomen met 10%. Verheugend is dat het aantal zakelijke overnachtingen in het kader van het MICE-gebeuren zijn toegenomen met 27%. Het aantal andere zakelijke overnachtingen liep eveneens terug (-21%).

DE WESTHOEK

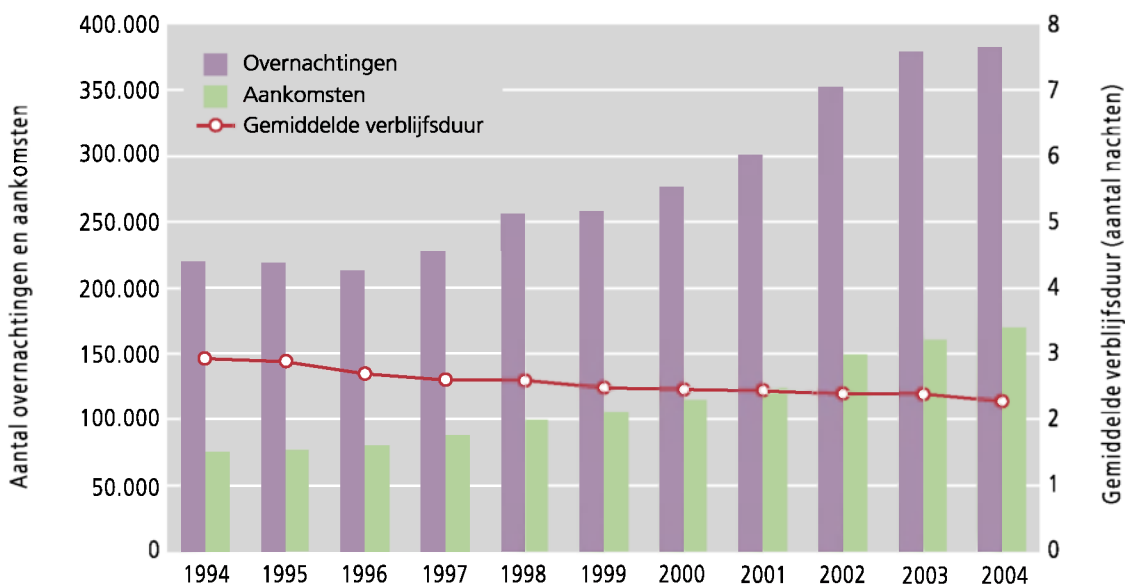
Iris Samuelov

Opnieuw lichte stijging van de overnachtingen en aankomsten in 2004, voornamelijk door meer Britten in de hotelsector

De Westhoek wordt sinds 1997 als een toeristische subregio binnen Vlaanderen gepositioneerd en gepromoot. De Westhoek is geografisch gezien een samenhangend geheel van volgende gemeenten: Alveringem, Diksmuide, Heuveland, Houthulst, Ieper, Koekelare, Kortemark, Langemark-Poelkapelle, Lo-Reninge, Mesen, Poperinge, Staden, Veurne, Vleteren en Zonnebeke. Belangrijk is dat de kustgemeenten uit het arrondissement Veurne hier buiten beschouwing worden gelaten.

Figuur 8.10 geeft de evolutie van de aankomsten en overnachtingen in commerciële logiesvormen in de Westhoek in de voorbije 10 jaar. Een continue groei doet zich voor sinds 1997. Na een sterke groei in 2002 bleef het volume aan overnachtingen verder groeien tot in 2004. Tegenover 2003 stegen de overnachtingen in 2004 met 1,1% tot 383.000. Het aantal aankomsten groeide sterker (+6,2%). Dat betekent dat ongeveer 170.000 personen in de Westhoek bleven overnachten in 2004. De gemiddelde verblijfsduur daalde iets tegenover 2003 en bedroeg 2,3 nachten per persoon per verblijf. Het verblijfstoeisme in de Westhoek wordt dus getypeerd door korte verblijven.

Figuur 8.10: Evolutie van het aantal overnachtingen en het aantal aankomsten in de commerciële logiesvormen in de Westhoek, 1994-2004.

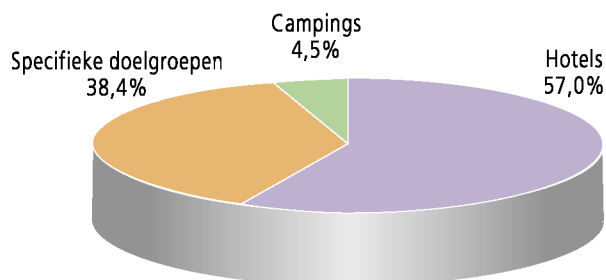

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

Het grootste deel van de overnachtingen, namelijk 88%, is recreatief van aard. In vergelijking met 1997 (84%) is dit aandeel gestegen. Een minderheid van de overnachtingen (4%) gebeurde in het kader van een congres, conferentie of seminarie en ongeveer 8% van de overnachtingen vond er plaats in verband met andere beroepsdoeleinden (tegenover respectievelijk 6% en 10% in 1997).

Tot 2001 stonden de logiesvormen voor specifieke doelgroepen (hoofdzakelijk jeugdlogies) in voor het grootste deel van de overnachtingen. Sinds 2002, het eerste volledige werkingsjaar van Novotel Ieper, wordt méér dan de helft van de overnachtingen gerealiseerd in hotels (zie figuur 8.11). Voor 2004 bedroeg het aandeel van de hotelsector 57% (218.000 nachten). De logiesvormen voor specifieke doelgroepen behaalden ongeveer 38% of 147.000 overnachtingen. Overnachtingen in campings vertegenwoordigden bijna 5%. De Westhoek heeft ook bijkomend een niet onbelangrijk aanbod van gastenkamers en vakantiewoningen die niet zijn opgenomen in de statistieken van de FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie).

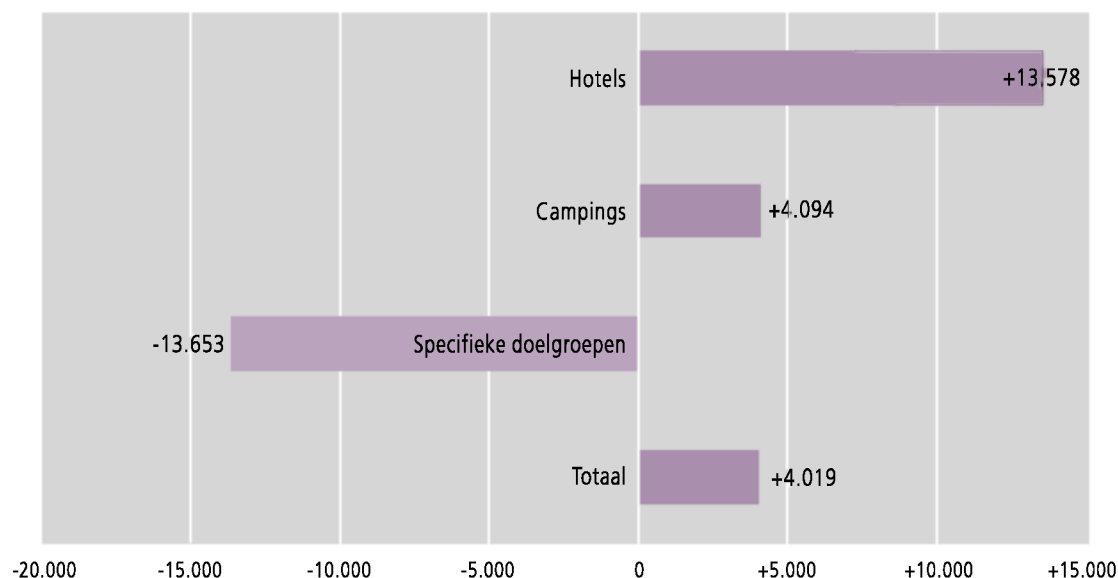
Figuur 8.11: Aandeel van de commerciële logiesvormen in het aantal overnachtingen in de Westhoek, 2004.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

Figuur 8.12 geeft aan dat er in 2004 in totaal ongeveer 4.000 overnachtingen meer waren dan in 2003. De hotelsector realiseerde bijna 14.000 nachten extra (+6,6%) en ook de campings stegen met ruim 4.000 nachten. Het jeugdlogies deed het in 2004 minder goed en verloor bijna 14.000 overnachtingen (-8,5%).

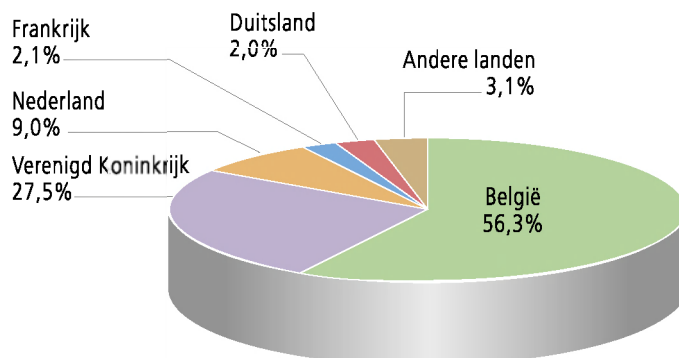
Figuur 8.12: Evolutie van het aantal overnachtingen in de commerciële logiesvormen in de Westhoek, naar type logiesvorm, 2003-2004.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

De Belgen zorgen voor iets meer dan de helft (56,3%) van de commerciële overnachtingen in de Westhoek (zie figuur 8.13). In vergelijking met 1997 (63,5%) is hun aandeel flink teruggelopen. De Britten waren goed voor bijna 28% van de overnachtingen en verstevigden hun aandeel tegenover 1997 (19,5%). Het aandeel van de Nederlanders bedroeg 9% en de Franse en Duitse markt leverden in 2004 elk een zeer beperkt aandeel van ongeveer 2% van de overnachtingen.

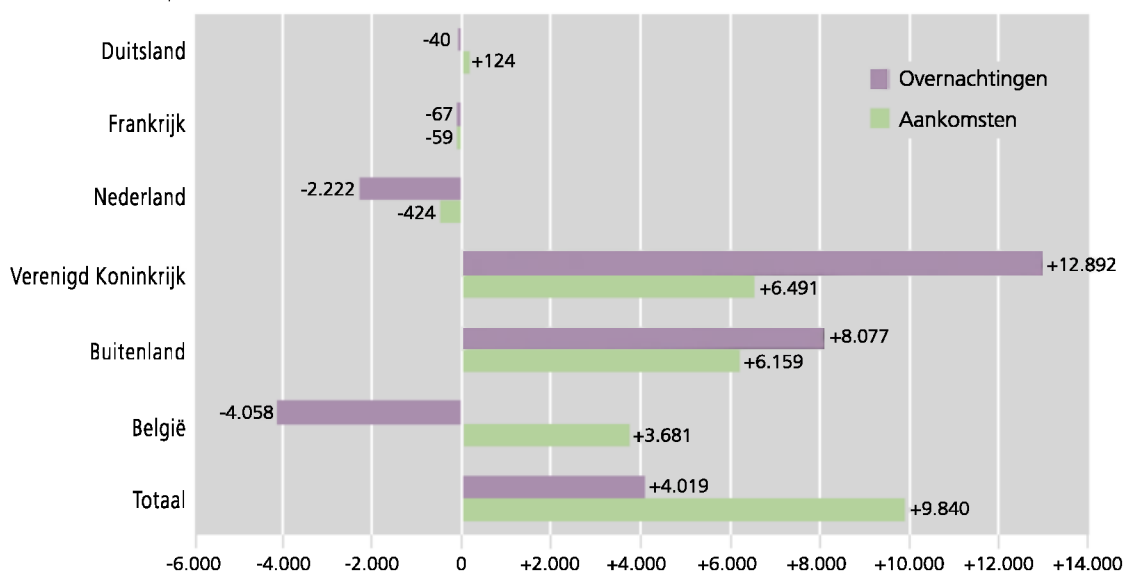
Figuur 8.13: Aandeel van de verschillende landen van herkomst in het aantal overnachtingen in de Westhoek, 2004.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

Tegenover 2003 is de stijging van het aantal overnachtingen enkel toe te schrijven aan de buitenlandse markten (+8.077 of +5,1%) en meer specifiek de Britse markt (+12.892 of +13,9%). De andere buitenlandse markten van belang voor de Westhoek realiseren minder overnachtingen in 2004. Vooral de Nederlanders die ruim 2.200 overnachtingen minder boekten liggen hier aan de basis (-6,1%). Ook Duitsers en Fransen overnachtten iets minder in de Westhoek dan in 2003. Daarbovenop komt ook het verlies aan binnenlandse overnachtingen van meer dan 4.000 eenheden (-1,8%).

Figuur 8.14: Evolutie van het aantal overnachtingen en het aantal aankomsten in de commerciële logiesvormen in de Westhoek, naar land van herkomst, 2003-2004.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

De analyse van de aankomsten naar land van herkomst leert dat het aantal aankomsten proportioneel sterker steeg dan de overnachtingen. De overnachtingen evolueerden immers niet evenredig met de aankomsten omwille van de algemene kortere verblijfsduur van de verblijfstoeristen in de Westhoek.

De totale stijging in de aankomsten (+9.840 toeristen of +6,2%) kan voor het grootste deel worden toegeschreven aan de buitenlanders (+6.159 of +8,0%) en opnieuw vooral aan de Britten (+6.491 of +14,0%) en een klein beetje aan de Duitsers (+124 of +3,6%). De andere nationaliteiten zijn in 2004 iets minder vertegenwoordigd in de Westhoek, met onder meer minder Nederlanders dan in 2003 (-424 of -2,4%).

De Belgen komen echter nog steeds meer naar de Westhoek voor een verblijf: er werden in 2004 bijna 4.000 Belgen méér geregistreerd dan in 2003 (+4,4%). Op de binnenlandse markt is de afgenomen verblijfsduur het meest opvallend waar te nemen: meer Belgische verblijfstoeristen boekten immers een kleiner volume aan overnachtingen dan in 2003.

DE LEIESTREEK

Volume aan overnachtingen en aankomsten in de Leiestreek in 2004 opnieuw stijgend dankzij toename van recreatieve overnachtingen in hotels

De toeristisch-recreatieve regio Leiestreek is een samenwerking tussen de provincies Oost- en West-Vlaanderen en omvat bijgevolg zowel Oost- als West-Vlaamse gemeenten, min of meer gelegen langs de Leievallei of verbonden via meanders en kanalen. De vzw Toerisme Leiestreek, die instaat voor de promotie en toeristisch-recreatieve productontwikkeling van de regio, werd opgericht in 2000. Eind 2001 is ook de West-Vlaamse Scheldestreek toetreden tot de vzw Toerisme Leiestreek.

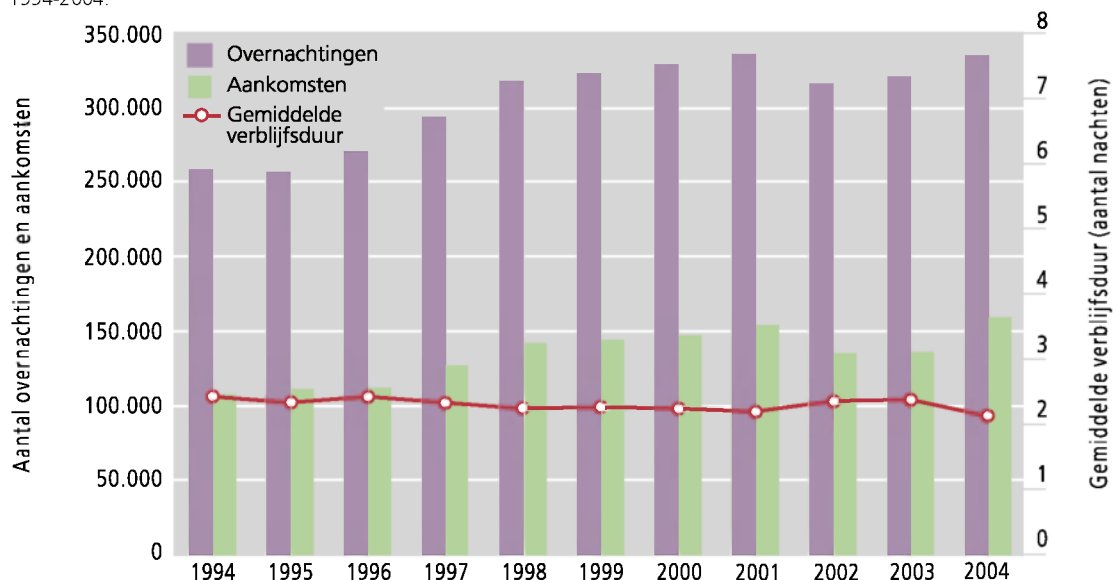
Binnen West-Vlaanderen maken volgende gemeenten deel uit van deze regio: Anzegem, Avelgem, Deerlijk, Dentergem, Harelbeke, Hooglede, Ingelmunster, Izegem, Kortrijk, Kuurne, Menen, Meulebeke, Moorslede, Ledegem, Lendelede, Oostrozebeke, Roeselare, Spiere-Helkijn, Waregem, Wervik, Wevelgem, Wielsbeke en Zwevegem.

Aan Oost-Vlaamse zijde gaat het om de gemeenten Deinze, De Pinte, Nazareth, Sint-Martens-Latem, Zulte en Gent (enkel de deelgemeenten Afsnee, Drongen en Sint-Denijs-Westrem). Gent wordt niet in de cijfers opgenomen vermits de deelgemeenten niet kunnen worden afgezonderd.

In figuur 8.15 wordt de evolutie getoond inzake de overnachtingen en aankomsten in commerciële logiesvormen in de Leiestreek. Vanaf 1996 is er een positieve tendens tot in 2001, zeker wanneer vanaf 1998 de kaap van 300.000 overnachtingen wordt overschreden en in 2001 een piek van bijna 336.000 overnachtingen wordt gerealiseerd. Na een daling in 2002, voornamelijk veroorzaakt door een dalende seminarie- en conferentiemarkt, klimt het volume aan overnachtingen in 2004 weer op naar het niveau van 2001. Tegenover 2003 betekent dit een stijging van 4% in de overnachtingen (+14.000) en 17% méér verblijfstoeristen (+23.000).

De gemiddelde verblijfsduur was in de periode 1994-2003 vrij constant en schommelde tussen 2,2 en 2,4 nachten per persoon per verblijf. In 2004 daalt de verblijfsduur voor het eerst naar 2,1 nachten per persoon. Deze korte gemiddelde verblijfsduur vloeit voort uit de vele werkgerelateerde verblijven die zeer typerend zijn voor de Leiestreek maar eveneens uit een recreatief verblijfsstoerisme van het korte type zoals in de Westhoek en het Brugse Ommeland.

Figuur 8.15: Evolutie van het aantal overnachtingen en het aantal aankomsten in de commerciële logiesvormen in de Leiestreek, 1994-2004.

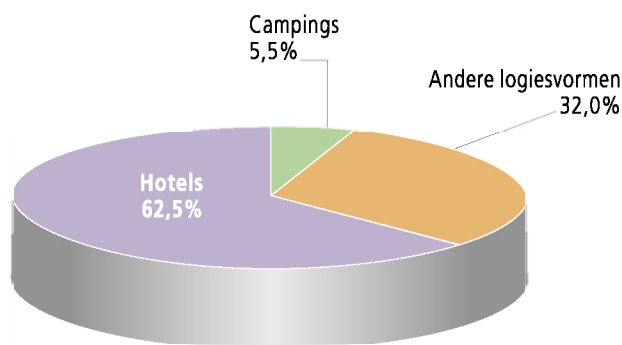
Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

De Leiestreek is een regio waar traditioneel meer overnachtingen plaatsvinden in het kader van allerlei beroepsdoeleinden dan in de andere West-Vlaamse regio's. Ontspannen en vakantie nemen was in 2004 toch het hoofddoel voor drie vijfden van de overnachtingen in de Leiestreek (200.000). Congressen, conferenties en seminars zorgden voor ongeveer 6% van de overnachtingen (19.000) en bij circa 34% van de overnachtingen was men voor andere beroepsdoeleinden aanwezig in de Leiestreek (115.000).

Ten aanzien van 2003 zorgen vooral de recreatieve overnachtingen voor de opwaartse beweging. Zij stegen met 10% (+18.000). De overnachtingen, enerzijds in het kader van seminars, congressen en conferenties, anderzijds in het kader van andere beroepsdoeleinden, daalden met respectievelijk 4% (-828) en 3% (-3.000).

Het overgrote deel van de overnachtingen in de Leiestreek vindt plaats in hotels (zie figuur 8.16). Voor 2004 betekende dat een volume van bijna 210.000 overnachtingen of een aandeel van 63%. Andere logiesvormen (jeugdlogies en één vakantiecentrum) komen op de tweede plaats met bijna een derde van het totaal of 107.000 overnachtingen. Ten slotte zijn er circa 6% overnachtingen op campings (circa 18.000).

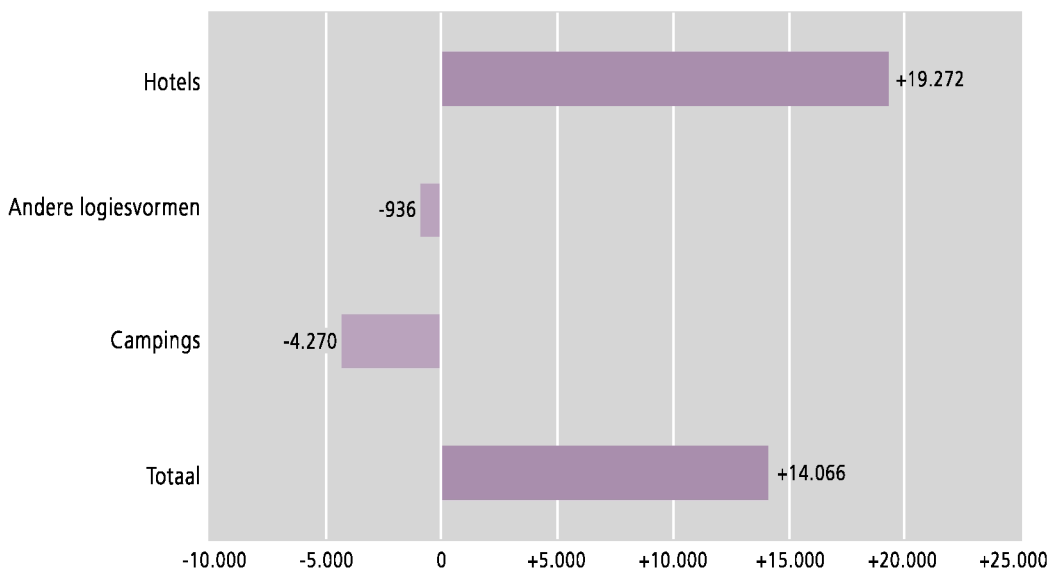
Figuur 8.16: Aandeel van de commerciële logiesvormen in het aantal overnachtingen in de Leiestreek, 2004.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

Figuur 8.17 toont de uitsplitsing van de toename in overnachtingen naar logiesvorm. Enkel de hotelsector realiseerde in 2004 méér overnachtingen dan in 2003 en de stijging bedroeg ongeveer 19.000 eenheden of ongeveer 10%. De overnachtingen op campings namen af met 19% (-4.270 eenheden) en de overnachtingen in andere logiesvormen met bijna 1% (-936 eenheden).

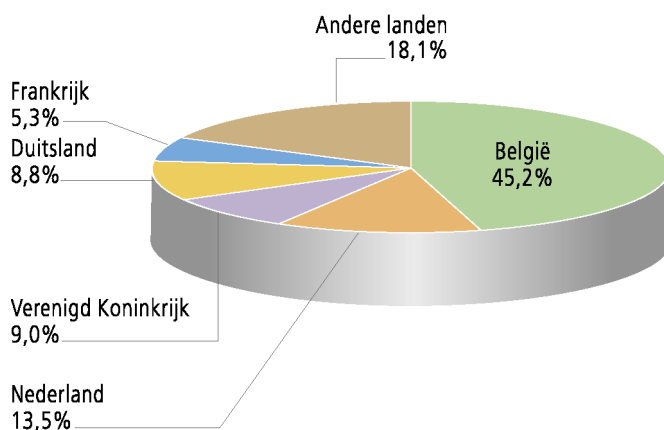
Figuur 8.17: Evolutie van het aantal overnachtingen in de commerciële logiesvormen in de Leiestreek, naar type logiesvorm, 2003-2004.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

Bijna de helft van de overnachtingen (45% of 151.000) werd door Belgen geboekt. Nederlandse verblijfstoeristen realiseerden een aandeel van ongeveer 14% (ruim 45.000 overnachtingen). Verder waren de overnachtingen van Britten (9,0% of circa 30.000), van Duitsers (8,8% of circa 29.500) en van Fransen (5,3% of bijna 18.000) niet onbelangrijk voor de Leiestreek. Opvallend is ook dat een vrij grote proportie van de verblijfstoeristen, ongeveer 18%, uit diverse andere landen afkomstig was. Dit kan worden verklaard door het zakentoeisme dat een relatief belangrijke plaats inneemt in de Leiestreek.

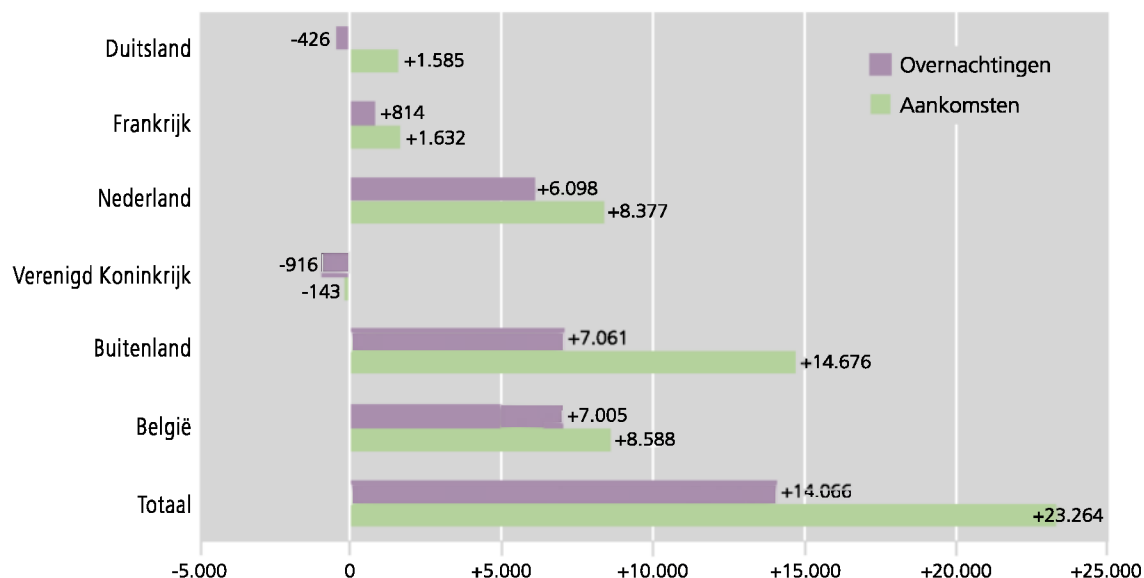
Figuur 8.18: Aandeel van de verschillende landen van herkomst in het aantal overnachtingen in de Leiestreek, 2004.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

De toename van het aantal overnachtingen met 4,4% tegenover 2003 is het resultaat van een stijging van bijna 5% op de binnenlandse markt (+7.005) én een globale stijging op de buitenlandse markten met 4% (+7.061). Onder de buitenlandse nachten waren er meer Nederlandse (+16% of +6.098) en meer Franse overnachtingen (+5% of +814). Bij de Britten en de Duitsers werden iets minder nachten opgetekend voor 2004 (respectievelijk -3% en -1%) (zie figuur 8.19).

Figuur 8.19: Evolutie van het aantal overnachtingen en het aantal aankomsten in de commerciële logiesvormen in de Leiestreek, naar land van herkomst, 2003-2004.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

De evolutie in het aantal aankomsten per herkomstland is vrij gelijklopend aan de evolutie van de overnachtingen (zie figuur 8.19). De proportioneel grotere stijging in het aantal aankomsten of verblijfstoeristen en de kortere gemiddelde verblijfsduur verklaren dat het volume aan overnachtingen niet even sterk steeg in 2004.

HET BRUGSE OMMELAND

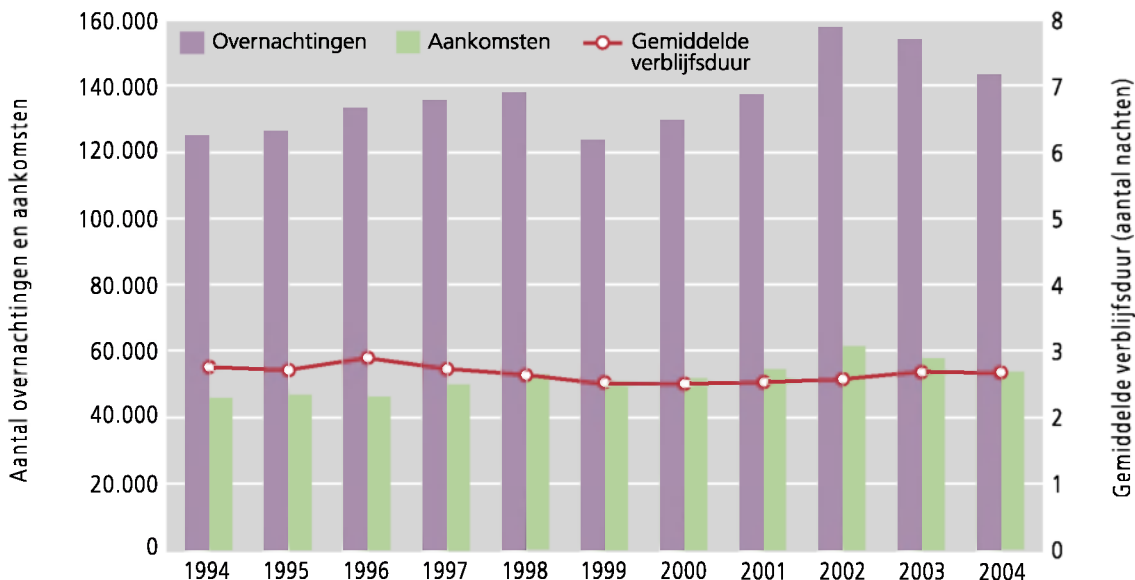
Verdere daling in verblijfstoerisme in Brugse Ommeland na Brugge 2002; terugval is enkel te wijten aan minder kampeernachten door buitenlanders

Het Brugse Ommeland omvat de plattelandsregio rond Brugge en heeft als troeven de onmiddellijke nabijheid van Brugge en van de Kust. Volgende gemeenten maken deel uit van deze regio: Ardooie, Beernem, Damme, Gistel, Ichtegem, Jabbeke, Lichtervelde, Oostkamp, Oudenburg, Pittem, Tielt, Torhout, Ruiselede, Zedelgem, Zuienkerke, Wingene en de rand van Brugge. De cijfers van de FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) laten echter niet toe de rand rond Brugge af te zonderen.

Van 1992 tot in 1998 was een opgaande trend waar te nemen in het volume aan overnachtingen in het Brugse Ommeland met daarna een terugval onder de 125.000 overnachtingen in 1999 (zie figuur 8.20). Vanaf 2000, het jaar dat de regiowerking voor het Brugse Ommeland werd opgestart, is een stijgende lijn te zien. 2002 betekent voor het Brugse Ommeland een recordjaar, hoofdzakelijk door de invloed van Brugge 2002. Na een lichte daling in 2003 daalden de overnachtingen en aankomsten in commerciële logies in 2004 echter opnieuw met respectievelijk 7% en 6,5%. De overnachtingen (144.000) en aankomsten (54.000) handhaafden zich wel op een hoger niveau dan vóór 2002.

De gemiddelde verblijfsduur in deze regio bedroeg 2,7 nachten in 2004 en heeft in de voorbije periode weinig grote schommelingen gekend. Ook hier wordt het recreatieve verblijfstoerisme zoals in de Westhoek en de Leiestreek gekenmerkt door korte verblijven.

Figuur 8.20: Evolutie van het aantal overnachtingen en het aantal aankomsten in commerciële logiesvormen in het Brugse Ommeland, 1994-2004.

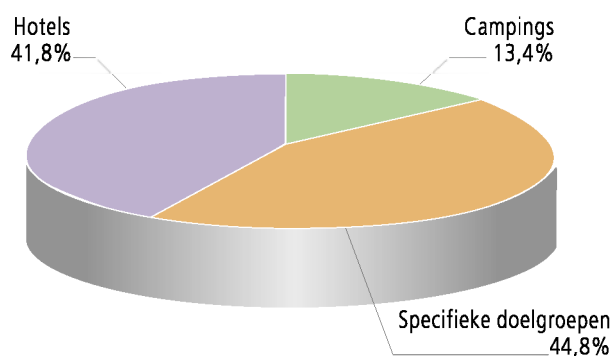

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

Ongeveer 90% van de overnachtingen in de commerciële logiesvormen in het Brugse Ommeland waren recreatieve overnachtingen en hadden als doel vakantie te nemen. De overige 10% van de overnachtingen vond plaats in het kader van congressen, conferenties, seminaries en andere beroepsdoeleinden.

De logiesvormen voor specifieke doelgroepen waren goed voor bijna 45% van de overnachtingen (64.000) en het aandeel van de hotelsector bedroeg 42% (60.000 overnachtingen) in 2004. De campings in het Brugse Ommeland realiseerden nog slechts 13% van de totale overnachtingen (19.000) (zie figuur 8.21). Dit heeft te maken met een daling in het aanbod aan toeristische standplaatsen in het Brugse Ommeland.

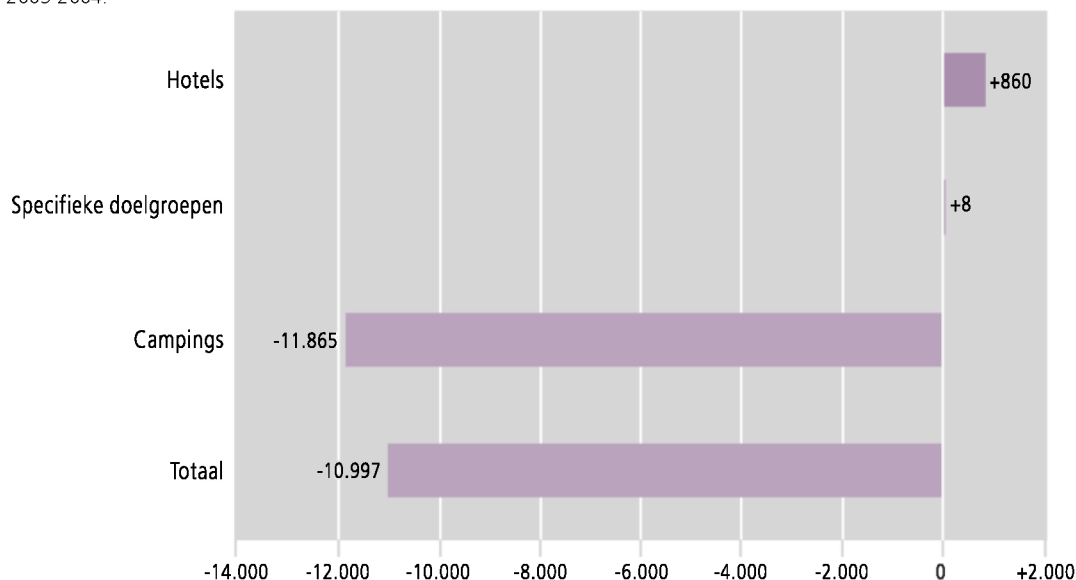
Figuur 8.21: Aandeel van de commerciële logiesvormen in het aantal overnachtingen in het Brugse Ommeland, 2004.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

Figuur 8.22 toont dat de daling in de overnachtingen zich enkel voordeed bij de campings (-38% of -11.865). De logiesvormen voor specifieke doelgroepen realiseerden evenveel overnachtingen als in 2003 en de hotels deden het lichtjes beter (+1,5% of +860 overnachtingen).

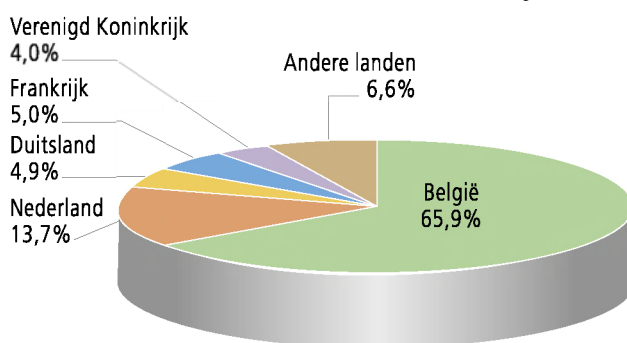
Figuur 8.22: Evolutie van het aantal overnachtingen in de commerciële logiesvormen in het Brugse Ommeland, naar type logiesvorm, 2003-2004.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

Ongeveer twee derden van de overnachtingen in het Brugse Ommeland (bijna 95.000) werd geboekt door Belgen. De Nederlandse markt was goed voor 14% (19.600 overnachtingen). De andere buurlanden Frankrijk en Duitsland haalden slechts een beperkt aandeel van elk ongeveer 5% of 7.000 overnachtingen. De Britten realiseerden circa 4% van de overnachtingen (zie figuur 8.23).

Figuur 8.23: Aandeel van de verschillende landen van herkomst in het aantal overnachtingen in het Brugse Ommeland, 2004.

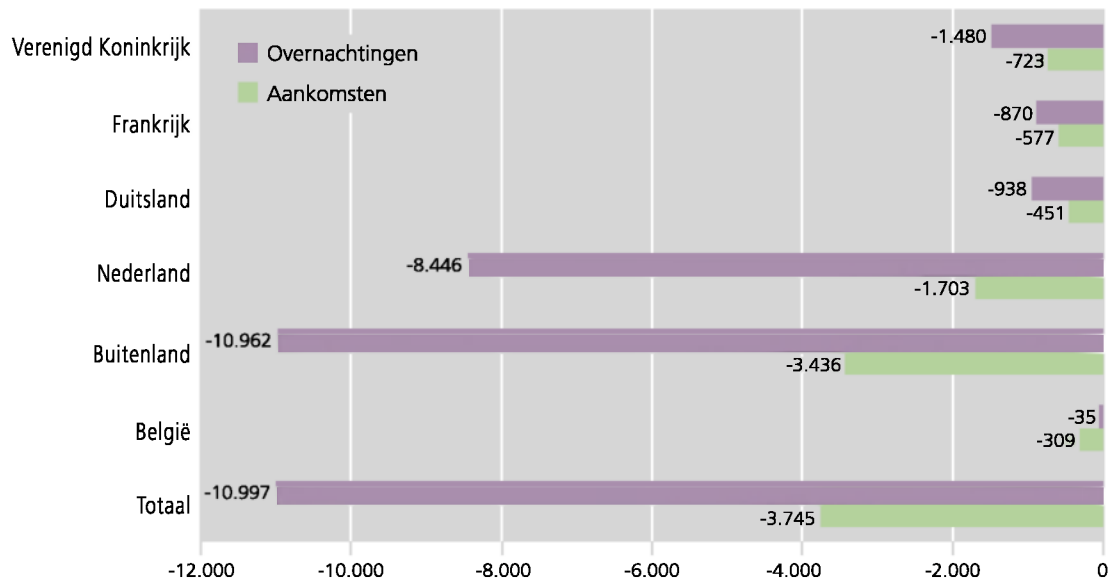

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

Terwijl de daling in de overnachtingen in 2003 uitsluitend te wijten was aan de Belgen, zijn het in 2004 de buitenlanders die minder overnachtingen boekten (-18% of -11.000). De Nederlandse markt daalde het sterkst (-30% of -8.000) maar ook bij de Britten (-1.480), Duitsers (-938) en Fransen (-870) zijn dalingen te zien. De Belgische overnachtingen bleven constant tegenover 2003.

Ook bij de aankomsten zien we een zelfde evolutie en is de algemene daling bijna volledig toe te schrijven aan de buitenlanders. Naast de Nederlanders die het wat lieten afweten (-19% of -1.703) kwamen ook minder Britten (-723), minder Fransen (-577) en minder Duitsers (-451).

Figuur 8.24: Evolutie van het aantal overnachtingen en het aantal aankomsten in de commerciële logiesvormen in het Brugse Ommeland, naar land van herkomst, 2003-2004.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie) en Westtoer a.p.b.

AFVAL

Status-quo van de restafvalcijfers

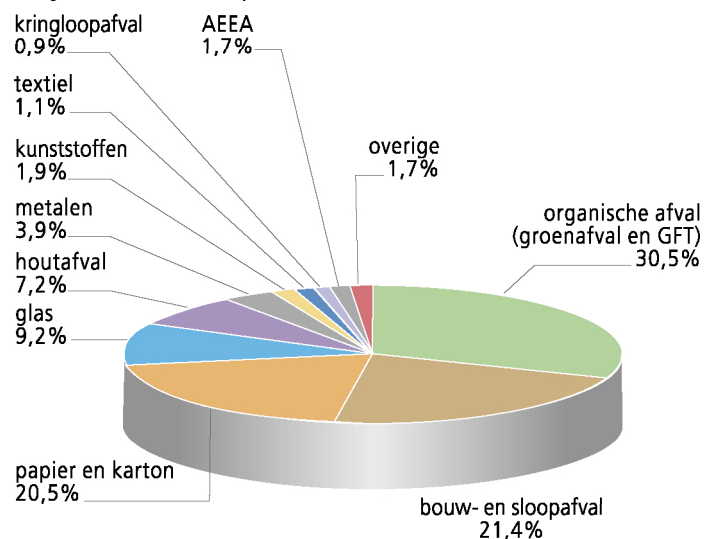
In 2004 werd in Vlaanderen 3.385.201 ton huishoudelijk afval ingezameld. Dit is een stijging met 167.771 ton of 5% ten opzichte van 2003. In West-Vlaanderen werd 656.607 ton huishoudelijk afval ingezameld; een stijging van 37.250 ton of 6% ten opzichte van 2003.

Tabel 9.3 in deel 2 ("West-Vlaanderen in Cijfers") geeft de evolutie weer van de ingezamelde huishoudelijke afvalstoffen in West-Vlaanderen van 1990 tot en met 2004.

In West-Vlaanderen werd 67% (of 442.347 ton) van het huishoudelijk afval selectief ingezameld. In Vlaanderen draagt de hoeveelheid selectief ingezameld huisvuil 2.423.183 ton of 71,6%.

Figuur 9.1 geeft de procentuele verdeling weer van de hoeveelheid selectief ingezamelde huishoudelijke afvalstoffen in West-Vlaanderen in 2004. Net zoals voorgaande jaren zijn organisch afval (30,5%), bouw- en sloopafval (21,4%) en papier en karton (20,5%) de drie belangrijkste selectief ingezamelde afvalstoffen.

Figuur 9.1: Selectief ingezamelde huishoudelijke afvalstoffen naar fractie in West-Vlaanderen, 2004.

Bron: OVAM, Verwerking GOM – West-Vlaanderen.

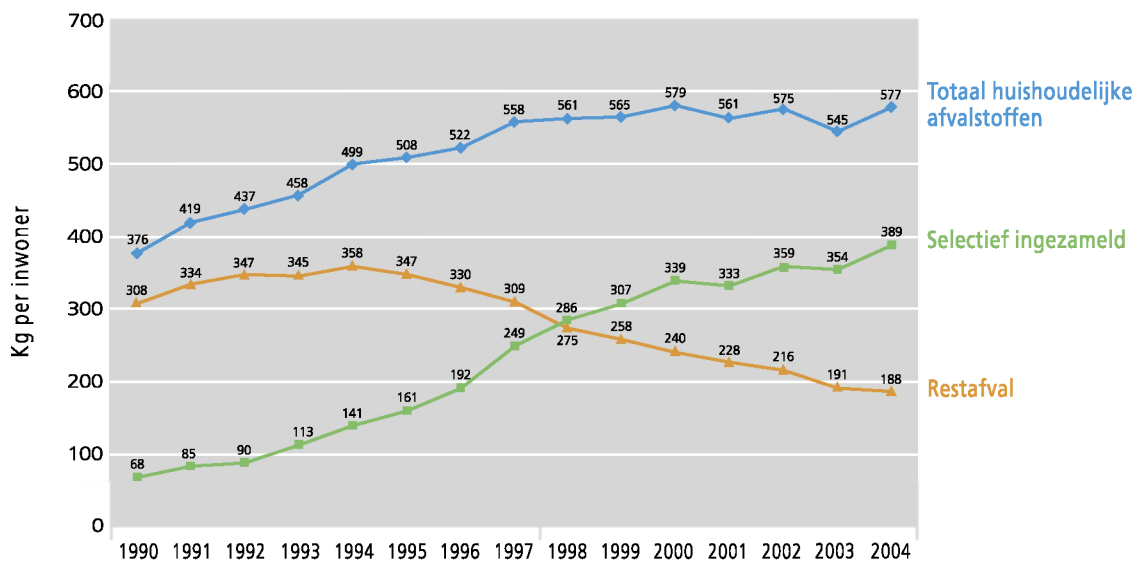
Voor de selectieve inzameling van de fracties afgedankte elektrische en elektronische apparaten (AEEA) en houtafval nam spectaculair toe ten opzichte van 2003. Er wordt respectievelijk een stijging met 77% en 43,6% vastgesteld. De grote toename ingezamelde AEEA is vooral te verklaren doordat nu ook de kleinhandel en de distributie een inzamelkanaal voor deze fractie zijn geworden; voorheen gebeurde dit vooral via containerparken en in mindere mate via de kringloopcentra. Voor de stijging van de hoeveelheid houtafval zijn er twee mogelijke verklaringen. Enerzijds zorgt het strengere toezicht op en de tarifiering van de inzameling van grofvuil ervoor dat er meer houtafval selectief wordt ingezameld. Anderzijds zullen veel gezinnen vóór de invoering van het diftarsysteem¹ op hun containerpark nog snel een opkuis gehouden hebben.

¹: Diftar
ledig doorgerekend aan de burger, vermijdbare selectieve afvalfracties worden geheel of gedeeltelijk aangerekend.

In 2004 daalde de hoeveelheid restafval licht van 217.011 ton in 2003 naar 214.261 ton in 2004, een daling met 1,3%. De hoeveelheid huisvuil daalde met 2,3%, de hoeveelheid grofvuil bleef ongeveer status-quo en de hoeveelheid gemeentevuil steeg met 25,2%.

Figuur 9.2 schetst de evolutie van de totale hoeveelheid huishoudelijke afvalstoffen per inwoner van West-Vlaanderen van 1990 tot 2004. In 2004 werd per West-Vlaming gemiddeld 577 kg huishoudelijk afval verzameld, een stijging met 32 kg ten opzichte van 2003. De oorsprong van deze stijging is terug te vinden in de stijging van de hoeveelheid selectief ingezameld huishoudelijk afval: deze fractie steeg van 354 kg in 2003 naar 389 kg in 2004. De hoeveelheid terminaal te verwijderen afval per inwoner daalde met 3 kg naar 188 kg.

Figuur 9.2: Evolutie van de totale hoeveelheid huishoudelijke afvalstoffen per inwoner van West-Vlaanderen, 1990-2004.

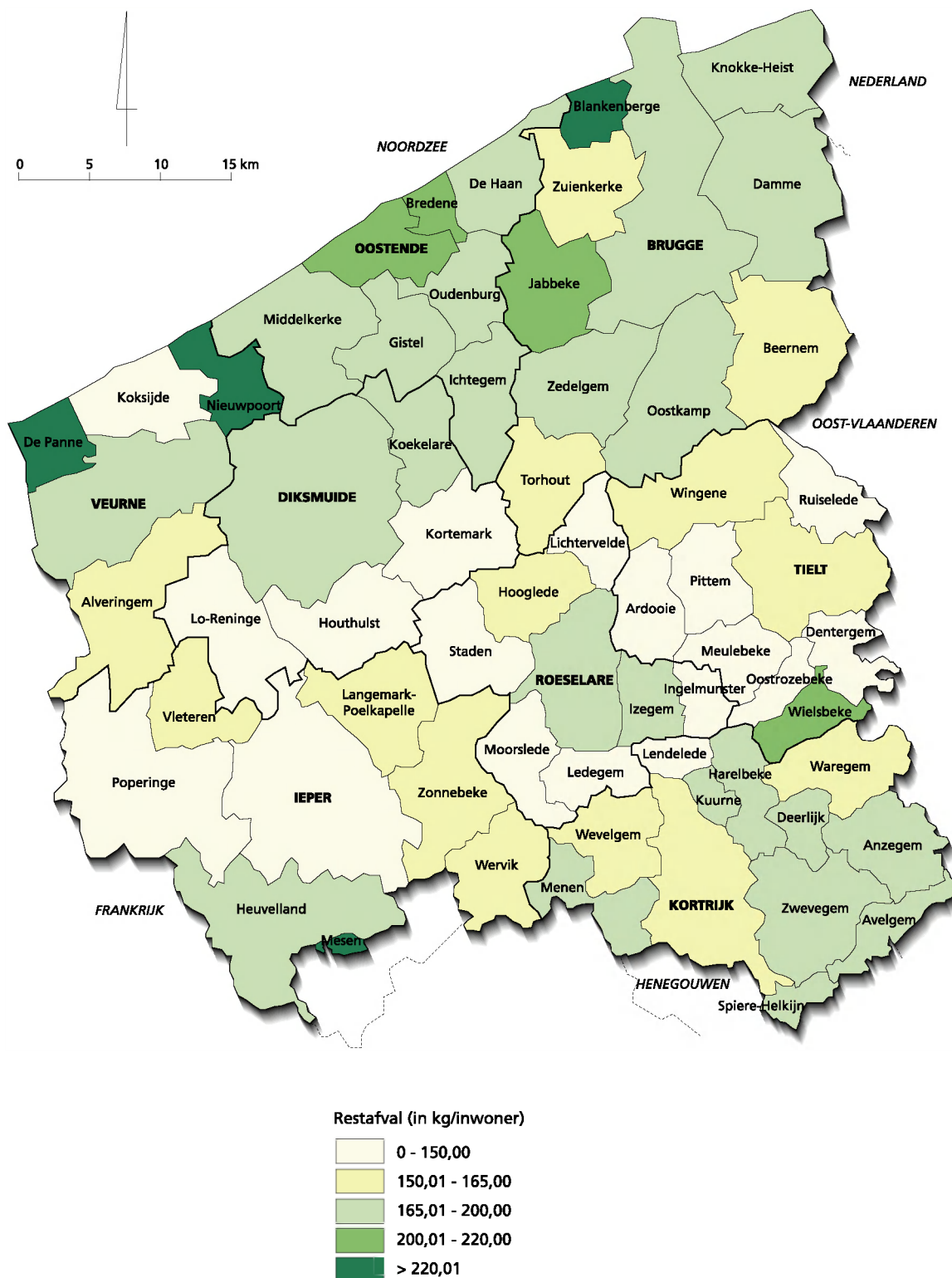

Bron: OVAM, Verwerking GOM – West-Vlaanderen.

Ook op Vlaams niveau vinden we deze trend terug in de cijfers. De Vlaming produceerde in 2004 gemiddeld 560 kg huishoudelijk afval. Ook hier noteert men een opmerkelijke stijging (+25 kg) ten opzichte van 2003. Per Vlaming registreerde men hierbij gemiddeld 401 kg selectief ingezameld afval en 159 kg terminaal te verwijderen afval.

Als objectief voor 2005 wordt in het 'Uitvoeringsplan huishoudelijke afvalstoffen 2003-2007' voor de hoeveelheid minimaal te verwijderen huishoudelijk afval per inwoner op Vlaams niveau 165 kg en op gemeentelijk niveau 200 kg vooropgesteld. Op Vlaams niveau heeft men dit streefcijfer al in 2003 gehaald. Voor de meeste West-Vlaamse gemeenten is het streefcijfer voor 2005 reeds bereikt (zie kaart 9.1). In slechts 8 gemeenten, hoofdzakelijk kustgemeenten, verzamelde men in 2004 meer dan 200 kg huishoudelijk afval per inwoner.

Kaart 9.1: Hoeveelheid restafval in West-Vlaanderen, 2004.

Bron: OVAM, Verwerking GOM – West-Vlaanderen.

Na Ieper is ook in Veurne en De Panne in 2005 de selectieve inzameling van GFT-afval gestart. Het feit dat er in West-Vlaanderen nog maar een beperkte GFT-ophaling is, verklaart waarom in West-Vlaanderen de hoeveelheid restafval per inwoner ver boven het Vlaams gemiddelde ligt. Van alle Vlaamse provincies produceert West-Vlaanderen nog het meeste restafval per inwoner (zie tabel 9.1).

Tabel 9.1: Hoeveelheid restafval en GFT per Vlaamse provincie, 2004

Provincie	hoeveelheid restafval (ton)	restafval (kg per inwoner)	GFT (ton)	GFT (kg per inwoner)
Antwerpen	252.570	150,63	142.750	85,13
Limburg	111.998	138,29	50.499	62,35
Oost-Vlaanderen	224.586	162,77	64.000	46,38
Vlaams-Brabant	158.603	152,83	68.162	65,68
West-Vlaanderen	214.261	188,20	1.103	0,97
Vlaanderen	962.018	159,20	326.514	54,03

Bron: OVAM, Verwerking GOM – West-Vlaanderen.

In tabel 9.4 in deel 2 ("West-Vlaanderen in Cijfers") wordt de evolutie getoond van de afvalverbranding in West-Vlaanderen. In West-Vlaanderen werd in 2004 in totaal 409.621 ton afval verbrand waarvan 267.705 ton huisvuil en 141.916 ton bedrijfsafval. Eind 2005 sloot de verbrandingsinstallatie van IVMO. Er werd een samenwerkingsovereenkomst gesloten met IVRO. IVMO en IVRO verenigden zich hierbij tot MIROM.

WATER

Waterkwaliteit stagneert: ook in 2004 geen verbetering van de waterkwaliteit

Om de waterkwaliteit van de Vlaamse oppervlaktewateren te bepalen beschikt de VMM over het "meetnet oppervlaktewater". De meetplaats wordt onder andere bemonsterd op de fysico-chemische en op de biologische waterkwaliteit. Er moet hierbij opgemerkt worden dat niet elk jaar dezelfde meetpunten onderzocht worden.

De Prati-index voor zuurstofverzadiging (PIO) geeft de fysico-chemische kwaliteit van het water weer. Een slechte score wijst op lage zuurstofconcentraties of op oververzadiging (eutrofiëring). Er worden hierbij vijf klassen onderscheiden: "niet verontreinigd", "aanvaardbaar", "matig verontreinigd", "verontreinigd" en "zwaar verontreinigd".

De Belgische Biotische Index (BBI) is een maat voor de biologische waterkwaliteit. Deze index wordt bepaald op basis van de aan- of afwezigheid van macro-invertebraten (met het blote oog waarneembare ongewervelden zoals insecten, weekdieren, kreeftachtigen, wormen, ...) in het water. Er wordt hierbij een onderscheid gemaakt tussen een "zeer goede", "goede", "matige", "slechte", "zeer slechte" en "uiterst slechte" biologische waterkwaliteit.

• Het bekken van de IJzer (zie figuren 9.3 en 9.4)

Op basis van de zuurstofhuishouding is de kwaliteit van het IJzerbekken er in 2004 op achteruit gegaan. Het aantal verontreinigde meetpunten is gestegen van 16,7% naar 21,9%. Globaal gezien is het IJzerbekken nog steeds matig verontreinigd. Ook de biologische waterkwaliteit is globaal gezien sterk achteruit gegaan. Waar in 2003 nog 31,0% van de meetpunten voldeed aan de basiskwaliteitsnormen (goede of zeer goede kwaliteit) is dit in 2004 nog slechts 22,6%. Juist de helft van de meetplaatsen heeft een matige biologische kwaliteit.

De **IJzer** is matig verontreinigd en de biologische waterkwaliteit varieert van matig tot goed.

Door zuurstoftekorten in de zomer wordt de **Handzamevaart** gekenmerkt door een zuurstofkwaliteit die op een verontreinigde toestand wijst. Aan de monding in de IJzer wordt voor het eerst een matige biologische waterkwaliteit vastgesteld. De oorzaak hiervan zijn de saneringswerken uit het verleden in de bovenlopen van de Handzamevaart en de inspanningen van de bedrijven om hun effluent en waterzuiveringsinstallaties te verbeteren.

De **Poperingevaart** (stroomopwaarts Poperinge de Vleterbeek genoemd) heeft een slechte biologische waterkwaliteit aan de grens met Frankrijk. Ter hoogte van de monding in de IJzer duidt de BBI echter voor het eerst op een goede biologische kwaliteit. De Prati-index verslechtert tot voorbij de RWZI (rioolwaterzuiveringsinstallatie) van Poperinge, verder stroomafwaarts wordt een verbetering vastgesteld.

De zuurstofhuishouding van de **Heidebeek** geeft een verontreinigde toestand aan, meer stroomafwaarts verbetert deze echter tot een matig verontreinigde toestand. De biologische waterkwaliteit is zeer slecht. De reden hiervoor is een verhoogd geleidend vermogen en abnormale hoge watertemperaturen afkomstig van een bedrijf uit Frankrijk.

De **Moerdijkvaart** heeft een matig verontreinigd zuurstofgehalte. De biologische waterkwaliteit is goed te Gistel en matig in Oostende.

Een groot deel van het bekken van de IJzer heeft de wettelijke bestemming drinkwater. Daarnaast zijn verschillende waterlopen aangeduid als viswater. Voor de parameters nitriet, ammonium en totaal fosfor treden de meeste overschrijdingen op.

• **Het bekken van de Brugse Polders (zie figuren 9.5 en 9.6)**

De PIO-indexen wijzen globaal gezien op een matige verontreiniging van het bekken van de Brugse Polders. Ten opzichte van 2003 is er verbetering merkbaar: in 2003 werd voor 31,8% van de meetpunten een verontreinigde toestand vastgesteld, in 2004 nog op 26,8%. Het aantal matig, aanvaardbare en niet verontreinigde meetpunten nam bijgevolg licht toe.

Ook wat betreft de biologische waterkwaliteit is er ten opzichte van 2003 verbetering. In 2003 voldeden 11,9% van de meetplaatsen aan de basiskwaliteitsnorm, in 2004 is dit het geval op 24,1% van de meetplaatsen. 58,5% van de meetplaatsen heeft een BBI die duidt op een matige kwaliteit. Dit is te verklaren door de vele brakke polderwaterlopen in dit bekken. De biotische index is echter ontwikkeld voor zoet water waardoor de brakwatersoorten niet meegerekend worden in de BBI.

Globaal gezien verbetert de kwaliteit van het **Kanaal Gent-Oostende** vanaf Aalter in de richting van Oostende: tussen Aalter en Brugge verbetert de biologische kwaliteit van slecht naar matig, de zuurstofkwaliteit verbetert van verontreinigd naar matig verontreinigd.

In het **Kanaal Brugge-Damme (Damse Vaart)** verbetert de kwaliteit van Brugge naar Nederland toe. Voor het tweede jaar op rij wordt er te Brugge een goede biologische kwaliteit vastgesteld. De Damse Vaart werd aangeduid als viswater: te Brugge wordt voor enkele parameters nog niet voldaan aan de viswaternormen, in Knokke wordt aan alle parameters voldaan.

Dankzij saneringsprojecten is de biologische kwaliteit van het **Schipdonkkanaal (het Afleidingskanaal van de Leie)** opvallend verbeterd ten opzicht van 2003. Te Maldegem (vanaf hier behoort het kanaal tot het bekken van de Brugse Polders) wordt een verbetering van de biotische index van slecht naar matig vastgesteld. Te Zeebrugge wordt voor het eerst een goede biologische kwaliteit gemeten.

Richting Zeebrugge daalt de biologische kwaliteit van het **Leopoldkanaal** van goed tot matig.

• **Het bekken van de Leie (zie figuren 9.7 en 9.8)**

Het bekken van de Leie blijft ook in 2004 één van de meest vervuilde bekken van Vlaanderen. De reden hiervoor is het grote aantal puntlozingen. Tijdens droge perioden worden de vele kleine en ondiepe waterlopen voornamelijk gevoed door huishoudelijk- en bedrijfsafvalwater dat rechtstreeks en onverdund in de waterloop terecht komt. Dit heeft duidelijk een negatieve impact op de waterkwaliteit.

Wanneer we de zuurstofhuishouding van het Leiebekken in 2004 vergelijken met de situatie in 2003 blijkt de toestand iets verbeterd te zijn. Wat betreft de biologische kwaliteit scoort het Leiebekken het slechtst in heel Vlaanderen: slechts op 5,4% van de meetplaatsen wordt de basiskwaliteitsnorm gehaald, op 50% van de meetplaatsen wordt een zeer slechte biologische kwaliteit opgetekend.

De zuurstofhuishouding van de **Leie** wijst op een verontreinigde toestand, dit vooral door zuurstoftekorten tijdens de zomer.

De biologische kwaliteit van de **Heulebeek** is nog steeds zeer slecht. Het zuurstofgehalte duidt op een verontreinigde toestand.

Het **Kanaal Roeselare-Leie** heeft de bestemming viswater. De waterkwaliteit voldoet echter niet aan alle viswaternormen. De Prati-index geeft een matig verontreinigde toestand weer.

De **Mandel** is één van de meest vervuilde zijrivieren. De redenen hiervoor zijn industriële lozingen en de lage zuiverings- en rioleringsgraad. In de bovenloop wordt een matig verontreinigde zuurstofkwaliteit en een slechte biologische kwaliteit vastgesteld. Meer stroomafwaarts wordt de zuurstofhuishouding nog slechter en wordt een zeer slecht biologische kwaliteit gemeten.

De biologische kwaliteit van de **Gaverse Beek** is licht gestegen, maar duidt nog steeds op een zeer slechte kwaliteit. Het zuurstofgehalte wijst nog steeds op een verontreinigde toestand. Dit ondanks de aansluiting van de RWZI Menen en de zuiveringsinstallatie in Neuville-en-France in 2003. Bedoeling is dat de bedrijven in de toekomst afkoppelen van de RWZI's, zodat de zuiveringsstations beter kunnen werken.

• **Het bekken van de Boven-Schelde (zie figuren 9.9 en 9.10)**

Het bekken van de Boven-Schelde situeert zich slechts voor een klein deel in West-Vlaanderen. Op ongeveer 80% van de meetplaatsen wijst de Prati-index op een verontreinigde of een matig verontreinigde toestand. Op 38% van de meetplaatsen wordt de basiskwaliteitsnorm voor de biologische waterkwaliteit gehaald.

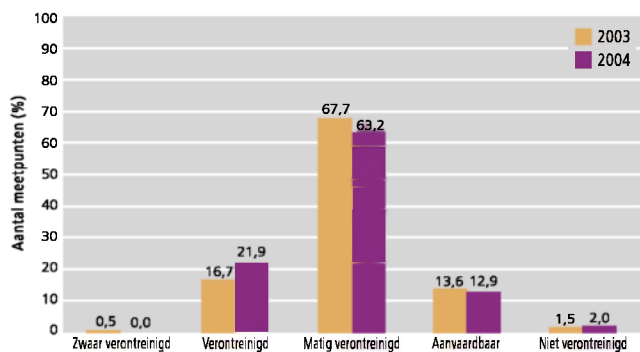
De biologische waterkwaliteit van de **Boven-Schelde** varieert tussen matig en zeer goed. Volgens de Prati-index is de rivier matig verontreinigd tot verontreinigd. De Grote en de Zwarte Spierebeek zorgen in West-Vlaanderen voor een kwaliteitsdaling van de Boven-Schelde.

Ter hoogte van Kortrijk is de biologische waterkwaliteit van het **Kanaal Bossuit-Kortrijk** zeer goed en wijst de zuurstofhuishouding op een aanvaardbare kwaliteit. Meer naar Bossuit toe is de biologische waterkwaliteit eerder matig en wordt een verontreinigde toestand aangetroffen. De lange verblijftijd en de natuurlijke zuivering zorgen voor een kwaliteitsverbetering.

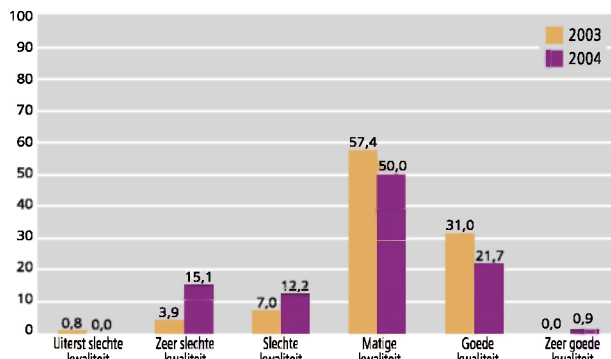
De BBI van de **Zwarte Spierebeek** wijst nog steeds op een zeer slecht biologische kwaliteit. Door de in dienst name van de zuiveringsinstallatie in Grimonpont is de zuurstofhuishouding op één jaar tijd opmerkelijk verbeterd van een zwaar verontreinigde toestand naar een verontreinigde toestand.

De **Grote Spierebeek** heeft voor het eerst een slechte in plaats van een zeer slechte biologische waterkwaliteit. De PIO geeft nog steeds een verontreinigde toestand aan.

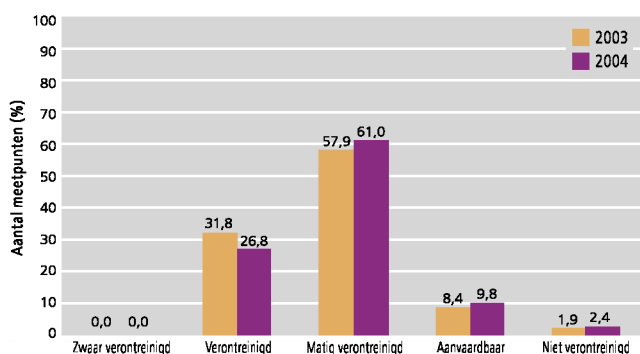
Figuur 9.3: Evolutie van de Prati-index voor het bekken van de IJzer, 2003-2004.

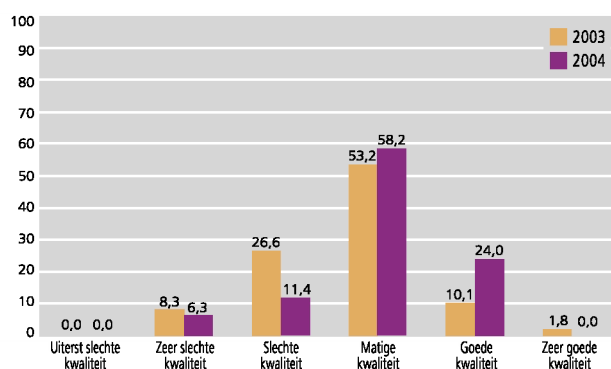
Figuur 9.4: Evolutie van de Belgische Biotische Index voor het bekken van de IJzer, 2003-2004.

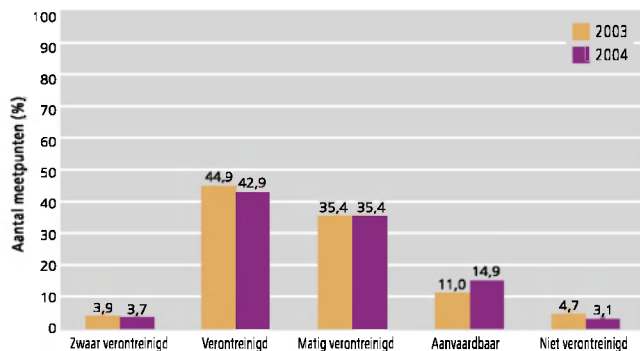
Figuur 9.5: Evolutie van de Prati-index voor het bekken van de Brugse Polders, 2003-2004.

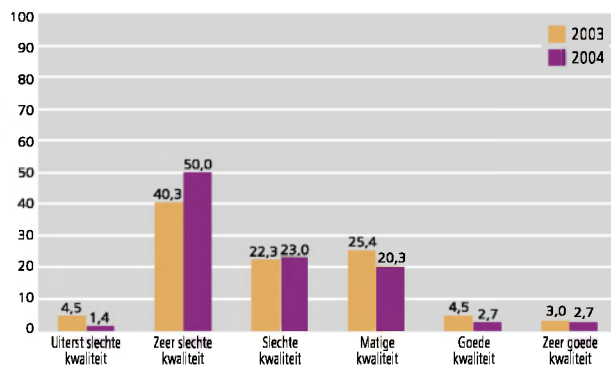
Figuur 9.6: Evolutie van de Belgische Biotische Index voor het bekken van de Brugse Polders, 2003-2004.

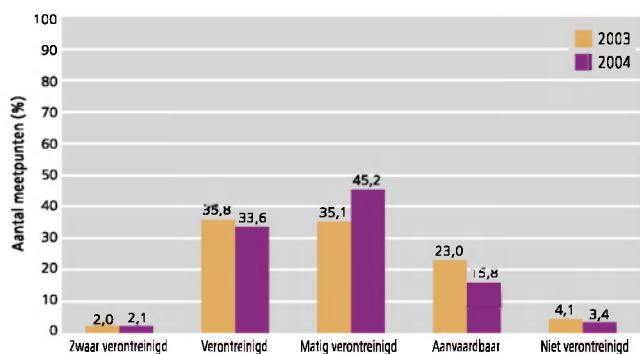
Figuur 9.7: Evolutie van de Prati-index voor het bekken van de Leie, 2003-2004.

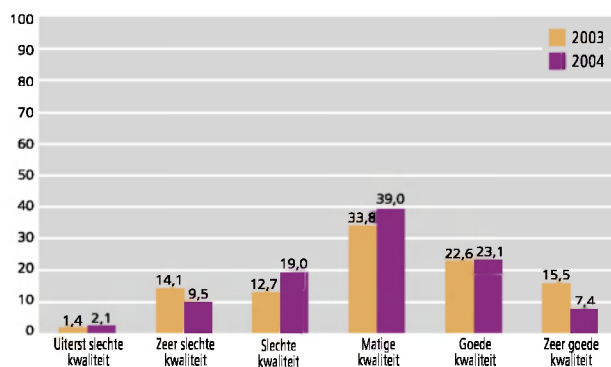
Figuur 9.8: Evolutie van de Belgische Biotische Index voor het bekken van de Leie, 2003-2004.

Figuur 9.9: Evolutie van de Prati-index voor het bekken van de Boven-Schelde, 2003-2004.

Figuur 9.10: Evolutie van de Belgische Biotische Index voor het bekken van de Boven-Schelde, 2003-2004.

MILIEUZORGSYSTEMEN

Gestage groei van het aantal bedrijven met een milieuzorgsysteem

Een milieuzorgsysteem helpt bedrijven/organisaties om op een gestructureerde manier de naleving van de milieureglementering te verzekeren en het eigen milieubeleid te realiseren. Bedrijven/organisaties kunnen via een milieuzorgsysteem de impact van de productieprocessen op het milieu in kaart brengen, hieraan bepaalde milieudoelstellingen koppelen en de productieprocessen desgevallend aanpassen, beheersen en monitoren om deze doelstellingen te realiseren. Belangrijk hierbij is het streven naar continue verbetering.

Deze milieuzorgsystemen helpen de bedrijven/organisaties om aan klanten, omwonenden, overheden en belanghebbenden aan te tonen dat zij op een constructieve manier aandacht hebben voor en rekening houden met de milieueffecten van haar activiteiten.

Met het oog op een betere afstemming met ISO9001:2000 en een verduidelijking van de bestaande norm werd in november 2004 de nieuwe norm **ISO14001:2004** gepubliceerd. Op 15 mei 2006 vervallen de certificaten die nog volgens ISO14001:1996 werden uitgereikt.

België telt in totaal meer dan 400 ISO14001-gecertificeerde en/of EMAS-geregistreerde bedrijven (toestand januari 2006)¹. Zelfde locaties met meer dan één ISO14001-certificaat werden slechts éénmaal opgenomen. 34 West-Vlaamse bedrijven zijn ISO14001-gecertificeerd: Aswebo site Brugge (Brugge), Automobilia Ieper (Ieper), Automobilia Roeselare NV (Roeselare), Bekaert Textiles NV (Waregem), Belgische Bunkerolie (Zeebrugge), Biover NV (Brugge), Bombardier Transportation (Brugge), Brenntag NV (Deerlijk), Casier Recycling NV (Deerlijk), CNH Belgium NV (Zedelgem), Daikin Europe NV (Oostende), DL Chemicals NV (St.-Eloois-Vijve), Drukkerij Lannoo (Tielt), Electrabel Centrale Herdersbrug (Brugge), Fomeco NV (Zwevegem), Galloometal NV (Menen), Groep Masureel Veredeling NV (Wevelgem), Ieperband NV (Ieper), Imperial Tobacco Menen (Menen), IVOO (Oostende), Jabil Circuit Belgium NV (Brugge), Modular Lighting Instruments (Roeselare), Parts & Components NV (Roeselare), Philips Innovative Applications (Brugge), Quadrant CMS N.V. Erta (Tielt), Sadef NV (Gits), Shanks Vlaanderen NV – Divisie Roeselare/Lokeren (Roeselare), Silvamo NV (Kortemark), Spicer Off-Highway Products Division (Brugge), Stow International NV (Wevelgem), Textiles De Witte Lietaer (Wervik), Tyco Electronics Belgium EC NV (Oostkamp), Vancoppenolle Gebroeders NV (Kortemark) en Waak Beschutte Werkplaats vzw (Kuurne).

Ook op Europees niveau kan men een milieuzorgsysteem opzetten: **EMAS** (EcoManagement and Audit Scheme; EG/761/2001). In West-Vlaanderen beschikken Drukkerij Lannoo (Tielt) en Aswebo (Brugge) over een EMAS registratie.

In 1993 lanceerden de GOM West-Vlaanderen, Charter Zuid-West-Vlaanderen en BVQI in samenwerking met het bedrijfsleven het West-Vlaams Milieucharter. Het doel van dit initiatief was de West-Vlaamse "pionierbedrijven" inzake milieubeleid op een positieve manier in de schijnwerpers te stellen. Sinds de start van het initiatief ondertekenden reeds 95 West-Vlaamse bedrijven het West-Vlaams Milieucharter. De uitstraling van het Milieucharter is sinds 1996 de provinciegrenzen overstegen want in navolging van het West-Vlaams Milieucharter ontstonden soortgelijke initiatieven in de andere Vlaamse provincies.

¹: De gegevens werden opgevraagd bij de erkende certificatie-instellingen. Deze lijsten zijn mogelijk niet volledig.

Het Milieucharter ondersteunt de milieucoördinator of -verantwoordelijke om op een gestructureerde wijze een pro-actief milieubeleid uit te bouwen. Dit is niet enkel de taak van de milieucoördinator: de uitbouw van een goed milieubeleid steunt op "teamwork". De rode draad doorheen het Milieucharter is "continue verbetering". Het meten, registreren, analyseren en evalueren van milieugegevens en het uitvoeren van corrigerende maatregelen leiden tot een win-winsituatie voor het bedrijf en het milieu.

Tabel 9.2: Participatie aan de Milieucharters in het Vlaamse Gewest

Provincie	Start initiatief	Aantal ondertekenaars	Aantal uitgereikte certificaten (a)	Deelnemers cyclus 2004 (b)
West-Vlaanderen	1993	95	286	31
Limburg	1996	57	73	-
Oost-Vlaanderen	1997	67	159	26
Vlaams-Brabant	2000	43	42	7
Antwerpen	2000	65	73	13
Totaal		327	633	77

(a) Bedrijven kunnen jaarlijks deelnemen en voor een certificaat in aanmerking komen.

(b) Bedrijven gehonoreerd met het jaarcertificaat 2005 voor de geleverde prestaties in 2004.

Bron: Presti 4-werkgroep OVAM, GOM - West-Vlaanderen.

Op een academische zitting te Roeselare overhandigde Kris Peeters, Vlaams Minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur het jaarcertificaat 2005 van het West-Vlaams Milieucharter aan 31 West-Vlaamse bedrijven. Met dit certificaat werden deze bedrijven gehonoreerd voor de milieuprestaties die zij in 2004 realiseerden.

Sinds de start van het initiatief in 1993 werden 286 jaarcertificaten uitgereikt in West-Vlaanderen. Barco Manufacturing Services (Poperinge), Dumo (Roeselare), Cargill (Izegem) en Vandemoortele (Izegem) nemen sinds de aanvang continu deel en mochten voor de twaalfde opeenvolgende keer het jaarcertificaat in ontvangst nemen. 20 andere bedrijven werden eveneens reeds meerdere keren met het jaarcertificaat gehonoreerd, met name: aOP (Izegem), Ardo (Ardoie), Belgomilk - Ysco (Langemark), Beton De Clercq (Brugge), Clarebout Potatoes (Nieuwkerke- Heuveland), Cleaningboy (Marke), Daikin Europe (Oostende), Deceuninck (Hoogdele-Gits), Depovan (Rumbeke), Fomeco (Zwevegem), Genencor International (Brugge), G.R.V. – Glas Recyclage Vlaanderen (Rumbeke), IVOO (Oostende), Kaasmakerij Passendale (Passendale), Lano (Harelbeke), Latexco Recycling (Tielt), Sadef (Gits), Sanac (Wervik), Solae Belgium (Ieper) en Vandecasteele Houtimport (Kortrijk-Aalbeke). Zeven bedrijven die in 2004 het West-Vlaams Milieucharter ondertekenden, ontvingen voor het eerst het milieucertificaat. Het betreft: Douaneagentschap Deny (Rekkem-Menen), KBC Bank – kantoren West-Vlaanderen, La Bretagne Logistics (Zeebrugge), Monks International (Wielsbeke), Unifrost (Koolskamp), Vandezande (Diksmuide) en Volys Star (Lendeledede).

Tijdens de academische zitting engageerden opnieuw 6 West-Vlaamse bedrijven zich tot ondertekening van het West-Vlaams Milieucharter. Het betreft: Alpro (Wevelgem), IPSO-LSG (Wevelgem), Politiezone Gavers (Harelbeke), Toyota Vehicle Logistics Center Zeebrugge (Zeebrugge), Vulkoprin – Romeca (Tielt) en Westlandia (Ieper).

MESTVERWERKING

Isabelle Vermander

Mestverwerking staat voor een grote uitdaging, vooral in West-Vlaanderen!

Mest is een onmisbare grondstof maar overbemesting leidt onherroepelijk tot milieuproblemen. Te veel stikstof verontreinigt het grond- en oppervlaktewater, te veel fosfaat verontreinigt de bodem en op termijn ook het grondwater.

Omdat overbemesting leidt tot milieuproblemen werd op Europees niveau in 1991 de **Nitraatrichtlijn** uitgevaardigd. Deze richtlijn stipuleerde dat de basiskwaliteitsnorm van 50 mg nitraat per liter grond- en oppervlaktewater tegen 2002 moest bereikt worden in alle lidstaten van de Europese Unie.

In Vlaanderen leidde dit tot de opmaak van het **mestdecreet** in 1991. Bij een eerste wijziging van dit decreet in 1996 (het zogenaamde MestActiePlan 1 of MAP 1) werd de mestverwerkingsplicht voor het eerst ingeschreven als één van de te nemen maatregelen om het mestoverschot in Vlaanderen terug te dringen. Volgens het huidige MAP 2bis zijn de veehouders vanaf een bepaalde fosfaatproductie verplicht om een bepaald percentage van hun mestoverschot te verwerken.

In de door de Vlaamse Regering goedgekeurde visienota 'Naar een nieuw mestbeleid in Vlaanderen' ter voorbereiding van MAP 3 is mestverwerking opgenomen in het meerspoenenbeleid om het mestoverschot aan te pakken en zullen de individuele landbouwers een grotere verantwoordelijkheid krijgen om het mestoverschot op hun eigen bedrijf weg te werken.

Het standpunt van de Europese Commissie ingevolge de recente Europese veroordeling van Vlaanderen in het kader van het niet naleven van de Nitraatrichtlijn, verplicht Vlaanderen om zijn volledig landbouwareaal als "kwetsbaar" af te bakenen zodat de mestoverschotten drastisch zullen stijgen. Door het standpunt van de Europese Commissie zal mestverwerking als oplossing bijgevolg nog sterk aan belang winnen.

Naast het oplossen van de problematiek van de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater, is mestverwerking ook een belangrijke maatregel in het kader van ammoniakemissiereductie. Mestverwerking werd hierbij in het Vlaamse 'Reductieprogramma NH3' ingeschreven als één van de vijf te nemen maatregelen die moet bijdragen tot de realisatie van het emissieplafond in 2010, zoals vastgelegd in de 'National Emission Ceilings (NEC)'-richtlijn.

- **Vlaamse mestbalans**

De Vlaamse mestbalans geeft het verschil weer tussen het aanbod van de dierlijke mest en de afzetmogelijkheid van deze mest op de Vlaamse landbouwgrond (plaatsingsruimte). Het mestaanbod is de Vlaamse dierlijke mestproductie (volgens mestbankaangifte en uitscheidingscijfers volgens het meststoffendecreet) vermeerderd met de ingevoerde dierlijke mest en verminderd met de geëxporteerde dierlijke mest, al dan niet na verwerking in een mestverwerkingsinstallatie. Ook worden hierbij de wettelijk vastgestelde aanvaardbare stikstofverliezen in rekening gebracht. In tabel 9.3 wordt de Vlaamse mestbalans voor 2004 weergegeven, tabel 9.4 toont de evolutie van het overschot op de mestbalans en tabel 9.5 ten slotte maakt een inschatting van de toekomstige mestbalans.

Tabel 9.3: De Vlaamse mestbalans in 2004 in miljoen kg stikstof en miljoen kg fosfaat

Mestbalans (2004)		milj. kg stikstof	milj. kg fosfaat
Netto dierlijke productie	+	161,5	61,5
Aanvaardbare stikstofverliezen	-	24,5	
Export en verwerking (import te verwaarlozen)	-	9,0	8,0
Mestaanbod	=	128,0	53,5
Plaatsingsruimte	-	110,0	49,0
Overschot op Vlaamse mestbalans	=	18,0	4,5

Bron: Voortgangsrapport Mestbank 2005.

Tabel 9.4: Evolutie van het overschot op de Vlaamse mestbalans, 1998-2004

	milj. kg stikstof	milj. kg fosfaat
1998	56	35
2002 (Voortgangsrapport 2003)	29-42	12-16
2003 (Voortgangsrapport 2004)	21	6
2004 (Voortgangsrapport 2005)	18	4,5

Bron: Voortgangsrapport Mestbank 2005.

De Vlaamse mestbalans kende in 1998 nog een overschot van 56 miljoen kg stikstof en 35 miljoen kg fosfaat. Via het driesporenbeleid, zoals weergegeven in het huidige MestActiePlan (MAP 2 bis - in werking vanaf 1 januari 2000), werd een enorme vooruitgang geboekt. Dit blijkt uit de mestbalans anno 2004. Dit driesporenbeleid voorzag een aanpak aan de bron, een oordeelkundige bemesting en mestverwerking. De doelstelling was het mestoverschot te reduceren met respectievelijk 25%, 25% en 50%.

De **aanpak aan de bron** zorgde voor de grootste daling van het mestoverschot. Dit omvat het gebruik van nutriëntarm voeder, de natuurlijke afbouw van de veestapel en de warme sanering. Het effect van de **oordeelkundige bemesting** of een optimalere invulling van de bemestingsnormen is kwantitatief moeilijk te begroten, maar de VLM-Mestbank gaat ervan uit dat dit effect minimaal is. Op het gebied van **mestverwerking** werd een plicht ingevoerd waarbij tot op vandaag relatief goede resultaten werden geboekt.

Op 22 september 2005 werd Vlaanderen veroordeeld door het Europese Hof van Justitie inzake de implementatie van de Nitraatrichtlijn. Dit heeft tot gevolg dat Vlaanderen volledig als kwetsbaar gebied moet worden afgebakend, in uitbreiding van de huidige 46% kwetsbare gebieden. In kwetsbare gebieden gelden volgens de Nitraatrichtlijn en het Mestdecreet strengere bemestingsnormen waardoor, volgens simulatie van de VLM-Mestbank, de plaatsingsruimte gereduceerd zal worden tot 96 miljoen kg stikstof en 48 miljoen kg fosfaat. Dit impliceert een toename van het mestoverschot met 14 miljoen kg stikstof en 1 miljoen kg fosfaat.

Tabel 9.5: Inschatting van de toekomstige Vlaamse mestbalans volgens simulatie van de VLM-Mestbank bij afbakening van Vlaanderen als 100% kwetsbaar gebied

Mestbalans	milj. kg stikstof	milj. kg fosfaat
Overschot op Vlaamse mestbalans (2004)	18,0	4,5
Bijkomend mestoverschot (simulatie)	14,0	1,0
Totaal ingeschat toekomstig mestoverschot	32,0	5,5

Bron: Voortgangsrapport Mestbank 2005.

• Mestverwerking: stand van zaken

Het huidige aantal mestverwerkingsplichtige bedrijven in West-Vlaanderen, ingedeeld per bedrijfstype, is weergegeven in tabel 9.6. Daarnaast zijn ook de te verwerken hoeveelheden nutriënten weergegeven. In totaal zijn in West-Vlaanderen 755 veeteeltbedrijven mestverwerkingsplichtig. Dit is iets minder dan de helft van het totale aantal mestverwerkingsplichtige bedrijven in heel Vlaanderen en is meteen ook het grootste aantal per Vlaamse provincie.

De mestverwerkingsplicht is berekend volgens het aangepaste mestdecreet van december 2003. Veeteeltbedrijven met een productie tussen 7 en 10 ton, tussen 10 en 12,5 ton, tussen 12,5 en 15 ton en meer dan 15 ton fosfaat moesten in het jaar 2005 respectievelijk 30%, 50%, 75% en 90% van hun bedrijfsmatig overschot verwerken.

Tabel 9.6: Het huidige aantal mestverwerkingsplichtige bedrijven en de te verwerken hoeveelheden nutriënten in West-Vlaanderen

Type bedrijf	Mestverwerkingsplicht in West-Vlaanderen in 2004			
	aantal bedrijven	kg fosfaat	kg stikstof	ton mest
Rundvee	20	47.703	125.368	27.700
Varkens	421	1.853.296	3.794.311	440.150
Pluimvee	123	1.488.517	2.210.576	81.500
Rundvee – varkens	121	229.420	520.865	80.250
Rundvee – pluimvee	9	16.453	32.493	3.500
Varkens – pluimvee	42	306.737	554.931	42.500
Rundvee – varkens - pluimvee	18	40.746	92.091	10.750
Andere	1	831	1.844	/
Totaal	755	3.983.703	7.332.479	686.350

Bron: Mestbank (april 2004), Verwerking VCM.

Jaarlijks gaat het Vlaams Coördinatiecentrum Mestverwerking (VCMvzw) de operationele mestverwerkingscapaciteit na aan de hand van een enquête. Hierbij wordt de totale hoeveelheid mest bepaald die effectief verwerkt werd tijdens het afgelopen jaar.

Uit de resultaten van de recentste enquête (periode juli 2004 en juni 2005) blijkt dat de mestverwerking en de export van eindproducten sinds het jaar 2000 blijven stijgen. De totale operationele mestverwerkingscapaciteit benadert hiermee de mestverwerkingsplicht voor 2005. Voor alle diersoorten samen blijkt dat er bijna negen miljoen kg fosfaat verwerkt wordt, in vergelijking met een mestverwerkingsplicht van ongeveer acht miljoen kg fosfaat. Voor stikstof zou er 14,4 miljoen kg moeten verwerkt worden, terwijl er in Vlaanderen, volgens de resultaten van de enquête en de daarop uitgevoerde berekeningen, een capaciteit van 13,3 miljoen operationeel is (zie tabel 9.7).

Tabel 9.7: Vergelijking van de operationele mestverwerkingscapaciteit in Vlaanderen met de hoeveelheid verplicht te verwerken nutriënten

	Operationeel				Plicht
	varkensmest	pluimveemest	andere	totaal	
stikstof (kg)	2.136.498	11.032.284	96.774	13.265.556	14.424.034
fosfaat (kg)	897.236	8.035.003	46.440	8.978.680	7.973.642

Bron: VCM-enquête juli 2004 – juni 2005.

Pluimveemest is een mestsoort met een hoger droge stofgehalte waardoor de verwerking technisch minder moeilijk is en bijgevolg ook minder duur. Daarenboven geldt voor pluimveemest, in tegenstelling tot varkensmest, dat deze, volgens de Europese verordening 1774/2002, niet hoeft gehygiëniseerd te worden (verhitting van 1 uur op 70°C) om te exporteren buiten Vlaanderen. De verwerking van pluimveemest loopt bijgevolg dusdanig vlot dat ongeveer anderhalve keer zoveel pluimveemest wordt verwerkt als de huidige mestwetgeving oplegt. De verwerking van varkensmest vergt meer technische en financiële inspanningen zodat de operationele capaciteit momenteel ongeveer een vierde van de verwerkingsplicht bedraagt. Het verschil in de verwerking van de mest van beide diersoorten wordt voor een deel opgevangen door het systeem van substitutie. Hierdoor wordt de verwerkingsplicht van varkensmest gedeeltelijk ingevuld door de verwerking en export van niet-verwerkingsplichtige pluimveemest of andere mest.

De provincie West-Vlaanderen heeft de grootste dierlijke mestproductie voor rundvee, varkens en pluimvee. Dit stemt overeen met 42% van de totale Vlaamse dierlijke mestproductie en met zelfs ruim de helft van de totale varkensmestproductie (Voortgangsrapport Mestbank 2005). In vergelijking met de andere Vlaamse provincies is West-Vlaanderen bijgevolg de provincie met de grootste mestoverschotten maar ook met de hoogste operationele mestverwerkingscapaciteit. In tabel 9.8 en figuur 9.11 wordt een overzicht gegeven van de operationele mestverwerkingscapaciteit in West-Vlaanderen, in vergelijking met de totale operationele capaciteit in Vlaanderen.

Tabel 9.8: De operationele mestverwerkingscapaciteit in West-Vlaanderen, in vergelijking met de totale operationele capaciteit in Vlaanderen (a)

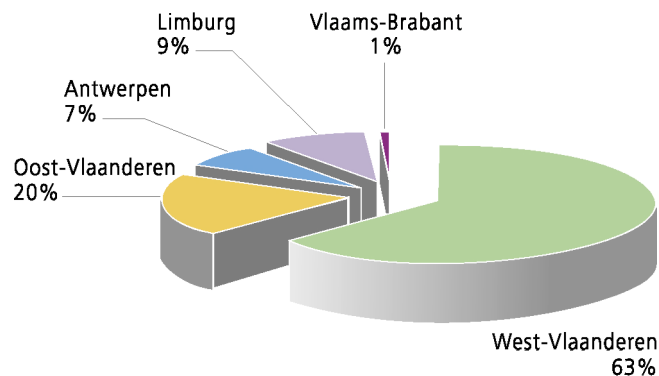
	West-Vlaanderen			Vlaanderen		
	ton ruwe mest	stikstof (kg)	fosfaat (kg)	ton ruwe mest	stikstof (kg)	fosfaat (kg)
Varkensmest						
-Totale verwerking	60.910	493.371	274.095	72.418	586.586	325.881
-Verwerking dunne fractie	133.704	626.753	15.885	230.189	963.227	24.736
-Verwerking dikke fractie (b)	30.143 (b)	370.759	345.439	47.698	586.685	546.619
Pluimveemest	134.970	3.651.490	2.652.161	219.365	5.918.468	4.310.522
Rundveemest	0	0	0	2.300	16.330	6.670
Kalvergier	0	0	0	30.608	91.824	39.790
Andere mest	0	0	0	500	4.950	6.650
Andere organische stoffen	6.000			46.500		
TOTAAL		5.132.373	3.287.580		13.281.886	8.985.350

(a) De export van ruwe pluimveemest is in deze tabel niet opgenomen.

(b) uitgedrukt in ton dikke fractie van varkensmest.

Bron: VCM-enquête juli 2004 – juni 2005.

Figuur 9.11: Spreiding van de operationele mestverwerkingscapaciteit per Vlaamse provincie in kg stikstof.

Bron: VCM-enquête juli 2004 – juni 2005.

Volgens cijfers van de Mestbank van april 2004 bedraagt de mestverwerkingsplicht in West-Vlaanderen 7,33 miljoen kg stikstof en 3,98 miljoen kg fosfaat. De operationele capaciteit bedraagt volgens de VCM-enquête, en exclusief de export van ruwe pluimveemest, resp. 5,13 en 3,29 miljoen kg. Daarmee is voor een groot deel aan de mestverwerkingsplicht voldaan. Hierbij zijn ook duidelijke verschillen tussen pluimveemest en varkensmest op te merken, met substitutie tussen beiden, zoals hierboven beschreven.

In Vlaanderen zijn er op heden een 92-tal bedrijven actief in mestverwerking. Twee derden hiervan zijn gevestigd in West-Vlaanderen, de regio met de grootste mestproductie en mestoverschotten (zie kaart 9.2). De helft van deze installaties zijn vaste eenheden die bij het veeteeltbedrijf zelf gebouwd werden en al dan niet gevoed worden met extra aanlevering van mest van derden. Zo'n 15 installaties situeren zich los van een landbouwbedrijf en verwerken de mest van tientallen veehouders. Een vijftal hiervan zijn als grootschalig te beschouwen. De overige passen mobiele verwerking toe, waarbij de installatie gedurende een bepaalde periode van het jaar op hun bedrijf geplaatst wordt.

Kaart 9.2: De geografische situering van de diverse operationele mestverwerkingsinstallaties in Vlaanderen.

Bron: VCM vzw.

Bij de verwerking van varkensmest zijn de meest gebruikte systemen droging van ruwe mest of een verwerking van de dunne fractie in een biologie. Hierbij wordt door een opeenvolgende nitrificatie en denitrificatie het grootste deel van de aanwezige stikstof omgezet naar het onschadelijk stikstofgas dat alom tegenwoordig is in de ons omgevende lucht. De verwerking van pluimveemest gebeurt hoofdzakelijk door de export van ruwe mest of door een biothermische droging samen met dikke fractie van varkensmest. Een biothermisch droogproces vindt vooral plaats in grotere en gespecialiseerde mestverwerkingsbedrijven en wordt doorgevoerd in afgesloten cellen met nageschakelde luchtzuivering. De energiewaarde van mest door vergisting, veelal in combinatie met energieteelten of organisch biologisch afval, kan een waardevolle tussenstap zijn bij mestverwerking. Bij vergisting is echter een bijkomende verhitting noodzakelijk alvorens het eindproduct geëxporteerd kan worden.

• Knelpunten

Ondanks de globaal goede resultaten wordt een groot aantal verwerkingsplichtige bedrijven en vooral varkenshouders nog steeds geconfronteerd met het betalen van een superheffing omdat ze niet voldoen aan hun individuele mestverwerkingsplicht. Bij de uitwerking en realisatie van een mestverwerkingsproject hebben de initiatiefnemers immers te maken met een aantal knelpunten en randvoorwaarden in de geldende wetgeving die de realisatie van mestverwerking bemoeilijken.

Het vinden van geschikte inplantingsplaatsen blijft een probleem waarbij het ruimtelijke ordeningsbeleid verder moet afgestemd worden op de praktijk. Daarnaast is er dringend nood aan een eenvoudig MAP 3 met lange termijnvisie. Het financieren van mestverwerkingsinitiatieven wordt echter bemoeilijkt door de vele onzekerheden in de sector, en dit vooral op wetgevend vlak. Deze onzekerheden leiden er toe dat er een afwachtende houding wordt aangenomen om investeringen voor mestverwerking uit te voeren. Bovendien zijn er in Vlaanderen geen subsidiemogelijkheden voor mestverwerking voorzien. Praktijkvoorbeelden uit de ons omringende landen, zoals in Frankrijk (Bretagne), tonen aan dat subsidiëring mogelijk is, zonder in conflict te komen met de Europese regelgeving en het principe 'de vervuiler betaalt'. Deze subsidiëring wordt er toegekend aan industriële en agrarische activiteiten die de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater verbeteren of tegen vervuiling beschermen.

• Toekomst

Verskillende goed werkende technieken voor mestverwerking zijn op de markt en worden al enkele jaren met succes op diverse klein- en grootschalige bedrijven in Vlaanderen toegepast. Volgens inschattingen die het VCM maakt op basis van projecten die halfweg 2005 in opbouw of in opstart waren, zal de operationele mestverwerkingscapaciteit in 2006 nog verder toenemen. Voor de totale verwerking van varkensmest neemt deze toe tot 177.000 ton ruwe mest, voor de verwerking van dunne fractie na scheiding tot 244.000 ton.

Door de inkleuring van Vlaanderen als 100% kwetsbaar gebied wordt de realisatie van mestverwerking in de nabije toekomst nog belangrijker. De overgang van 46% kwetsbaar gebied naar 100% zal, volgens een simulatie van de VLM-Mestbank, leiden tot de toename van het mestoverschot met 14 miljoen kg stikstof. Dit is evenveel als wat de Vlaamse veetelers vandaag verplicht moeten verwerken. Om mestverwerking op een nog grotere schaal te realiseren moeten echter nog meerdere knelpunten opgelost worden. De Europees Commissaris voor Milieu Stavros Dimas liet in zijn gesprek met minister Peeters op 28 november 2005 uitschijnen dat de Vlaamse landbouw een toekomstperspectief moet geboden worden en dat er met stimuli kan gewerkt worden. Vanuit het VCM zullen dan ook alle kansen aangegrepen worden om de mogelijke stimuli voor mestverwerking te promoten naar de sector en de overheid toe. Mits voldoende inspanningen van de sector en de overheid kunnen op het vlak van mestverwerking goede resultaten geboekt worden.

De volledige VCM-enquête kan binnengehaald worden op www.vcm-mestverwerking.be.

NATUURBEHOUD EN -ONTWIKKELING

Jacques Hemschoote

Vlaamse, provinciale en gemeentelijke overheden en bepaalde private instellingen dragen op meerdere wijzen bij tot het behoud en de ontwikkeling van natuurwaarden. Wij beperken ons hierna tot een aantal eerder grootschalige nieuwe initiatieven. Opvallend is dat in 2005 natuur niet enkel te land maar ook op zee in de aandacht kwam.

• Vlaams Ecologisch Netwerk

In 2003 legde de Vlaamse regering een aantal "Grote Eenheden Natuur" en "Grote Eenheden Natuur in Ontwikkeling" vast. Deze gebieden vormen de eerste fase en de ruggengraat van het zogenaamde Vlaams Ecologisch Netwerk (VEN). In de VEN-gebieden komen natuurbehoud en natuurontwikkeling op de eerste plaats. Hiertoe worden beschermingsmaatregelen uitgewerkt. In de eerste fase ging het binnen West-Vlaanderen om 7.546 ha, vooral duinen, poldergronden en bossen in het noorden van de provincie (ongeveer 2,4 % van de oppervlakte van West-Vlaanderen). Noch in 2004, noch in 2005 kwam het tot de vastlegging van een tweede fase van dit VEN.

• Natuurreservaten

Regelmatig krijgen bepaalde waardevolle terreinen het statuut van Vlaams natuurreservaat (Natuurreservaat van de Vlaamse overheid) of worden bestaande Vlaamse natuurreservaten uitgebreid. In 2005 was dit niet het geval.

Toch is er voor 2005 een bijzonderheid te vermelden. De Vlaamse natuurreservaten situeren zich op land. In 2005 heeft de Belgische overheid echter "speciale beschermingszones" en "speciale zones voor natuurbehoud" op zee aangeduid (KB van 14 oktober 2005); binnen deze zones gelden een aantal verbodsregels. Er werden drie "speciale beschermingszones" aangewezen, vooral met de bedoeling de leefgebieden van zeevogels te beschermen. Deze zones vertrekken vanaf de kustlijn en gaan zowat 7 à 15 km ver in zee. Zij situeren zich ter hoogte van De Panne-Koksijde (circa 110 km²), van Middelkerke-Oostende-Bredene (circa 145 km²) en rond de voorhaven van Zeebrugge (circa 58 km²). Daarnaast zijn er twee "speciale zones voor natuurbehoud" aangewezen; hier staat een meer algemeen natuurbehoud voorop. Een eerste is een langgerekte strook langs de kust vanaf De Panne tot Oostende ("Trapegeer Stroombank") die tot 7 km in zee gaat. De tweede "speciale zone voor natuurbehoud" is gesitueerd ter hoogte van Knokke-Heist (circa 19 km² op de "Vlakte van de Raan"). De "speciale beschermingszones" en de "speciale zones voor natuurbehoud" overlappen elkaar plaatselijk.

• Natuurinrichtingsprojecten

In het decreet op het natuurbehoud en het natuurlijk milieu (1997) heeft de Vlaamse overheid het instrument “natuurinrichting” ingebouwd. Hiermee kan de overheid gebieden aanduiden waar maatregelen kunnen genomen worden om de natuur te ontwikkelen of te herstellen. Deze maatregelen kunnen te maken hebben met het aanpassen van het wegenpatroon, het veranderen van het reliëf, het veranderen van de waterhuishouding, het verplaatsen of afbreken van constructies en dergelijke meer.

In 2005 heeft de Vlaamse overheid in West-Vlaanderen geen nieuwe natuurinrichtingsprojecten gestart.

• Beschermde landschappen

Een ander belangrijk instrument tot behoud van natuur en landschap is het decreet “houdende bescherming van landschappen”. In 2005 werd in de gemeente Heuvelland de Kemmelberg met zijn omgeving beschermd. Het gaat om een oppervlakte van circa 600 ha, grosso modo gelegen binnen de lijn die de kernen van Kemmel, Dranouter, Loker en Klijte verbindt. Tegelijk werd een vroeger beschermingsbesluit uit 1979 opgeheven; dit besluit was beperkt tot de Kemmelberg en sloeg op ongeveer 100 ha.

Een bijzonder geval van bescherming betreft de aanduiding van het gebied “De Chartreuse” te Sint-Michiels – Brugge als archeologische zone. Het gebied, begrepen tussen de Heidelbergstraat, de Rijselsestraat, de Stuivenbergstraat en de Chartreuseweg wordt beschermd omwille van het cultuurhistorisch en wetenschappelijk belang (sporen van vroegere bewoning, wellicht grafheuvels en verdedigingsgrachten).

• Andere initiatieven

In 2004 verhuisde het centrum van de International Oceanographic Data and Information Exchange (IODE) van Parijs naar Oostende. De IODE kadert binnen de Intergovernmental Oceanographic Commission (IOC) van de UNESCO. De IODE is een netwerk dat zich inlaat met het op gestandaardiseerde wijze verzamelen en beheren van informatie over de oceanen. Onder meer het Vlaams Instituut voor de Zee (VLIZ) en de Belgische Beheerseenheid voor het Mathematisch Model van de Noordzee (BMM) werken mee in het IODE-programma. Het IODE-centrum is niet enkel een wetenschappelijk onderzoekscentrum maar eveneens een opleidingscentrum. Het is gevestigd in de voormalige pakhuizen van de Oostendse vismijn. Het werd in april 2005 officieel geopend.

West-Vlaanderen wisselvallig in innovatie.

Sinds de GOM - West-Vlaanderen assistentie verleende bij het opstellen van de studie "Innovatie in West-Vlaams perspectief (een actuele stand van zaken)"¹ is innovatie nog belangrijker geworden. Reeds in 2004 werd ervoor geopteerd de set van opgevolgde data uit te breiden. Om enige vergelijking te kunnen maken tussen West-Vlaanderen en de ons omringende landen en regio's werd gekozen voor het (licht aangepast) model van de European Innovation Scoreboard. Daarop kan dan worden vastgesteld hoe de West-Vlaamse cijfers zich verhouden tot Vlaanderen, België en het Europa van de 15. Op dit ogenblik is het nog voorbarig reeds cijfers op te nemen van EU-25. Aldus wordt de beoogde benchmarking oefening beperkt. Zoals verleden jaar werden ook de resultaten van zowel het hoogst scorende land, als het laagst scorende land uit de EU-15 opgenomen. Dit is in zekere zin een "best practice" vergelijking.

De boordtabel met innovatie-indicatoren is omwille van zijn omvang opgenomen in deel 2 "West-Vlaanderen in Cijfers" (tabel 10.2). Bij de cijfers in de tabel zijn er twee belangrijke opmerkingen. Ten eerste kan de bron van de gegevens soms verschillen naargelang het jaar waarop de cijfers betrekking hebben². Ten tweede waren bepaalde, nochtans zeer relevante, gegevens soms niet beschikbaar op het subregionale niveau (provincie), maar enkel op gewest- of landenniveau. We blijven ons vooral concentreren op de indicatoren waarvoor West-Vlaamse cijfers beschikbaar waren.

De indicatoren in de boordtabel zijn ingedeeld in vier hoofdcategorieën:

- De menselijke bronnen (human resources);
- Kenniscreatie;
- Overdracht en aanwending van kennis;
- Financiering van innovatie, output en markten.

HUMAN RESOURCES

Bij het menselijk kapitaal wordt vooral gekeken naar het aandeel W&T-gediplomeerden (Wetenschap & Techniek), de scholingsgraad van de bevolking (aandeel bevolking met hogere opleiding) en de deelname aan permanente vorming. West-Vlaanderen verliest het van Vlaanderen, en zeker van Europa, en blijft ver onder de scores van de "best practice".

Uit de cijfers blijkt dat bij de jonge werknemers het aantal **W&T-gediplomeerden** in West-Vlaanderen hoger is dan in Vlaanderen en lichtjes hoger dan in het Rijk, maar lager dan het Europese gemiddelde, en ook een stuk lager dan het maximum van de EU-15 (Ierland). Het aandeel **hoger opgeleiden** (hogeschool- of universiteitsdiploma) tussen 25 en 64 jaar is in West-Vlaanderen wel lager dan in België en Vlaanderen, maar nog altijd hoger dan het EU-15-gemiddelde. Het West-Vlaamse cijfer is wel beduidend lager dan het maximum in de EU-15 (Finland).

Interessant is wel de verdeling van het aantal leerlingen in de derde graad van het secundair onderwijs over algemeen, technisch en beroepssecundair onderwijs (zie tabel 10.1 in deel 2). Hieruit blijkt dat in West-Vlaanderen de deelname aan de technische en beroepsrichtingen duidelijk overweegt tegenover algemeen vormend secundair onderwijs. Dit is zeker een positief feit, gezien het relatief belangrijker percentage aan industriële bedrijven en de daaraan gekoppelde tewerkstelling in West-Vlaanderen. Spijtig is wel dat deze gunstige verhouding niet meer valabel is met betrekking tot de hogere studies.

De **deelname aan levenslang leren** is in West-Vlaanderen lager dan in Vlaanderen en ook lager dan het EU-15-gemiddelde en fors lager dan de koploper in de EU-15 (Denemarken).

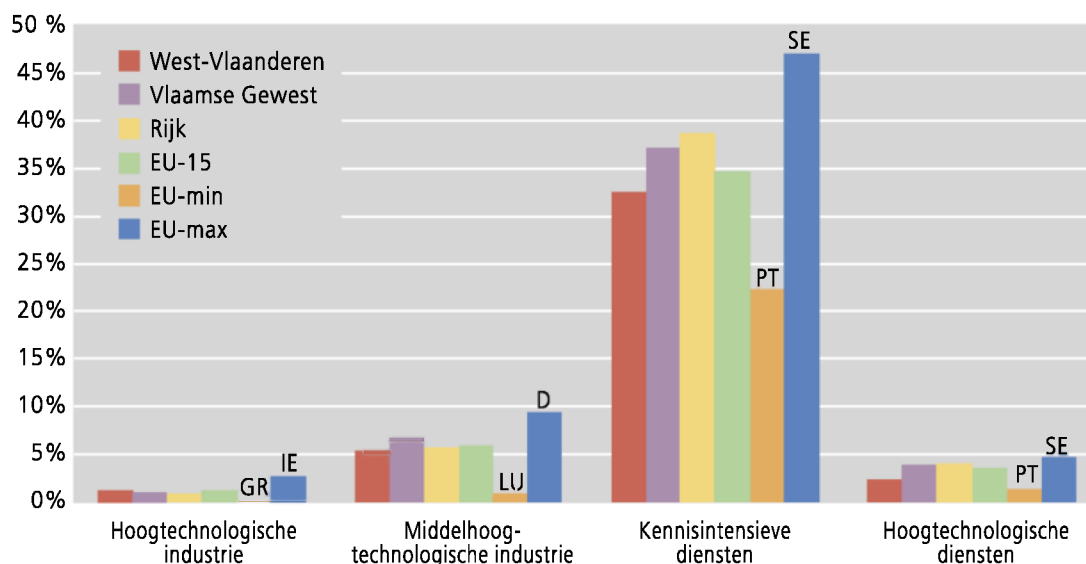
De **tewerkstelling in West-Vlaanderen in medium en hightech dienstenbedrijven** ligt in West-Vlaanderen significant lager dan in het Vlaamse Gewest, België en de EU-15. Voor wat betreft de medium en hightech industriële bedrijven blijft West-Vlaanderen slechter scoren dan het Vlaamse Gewest, maar beter dan België als geheel en bijna even goed als in de EU-15. De koplopers in deze rubriek blijven Duitsland (industrie) en Zweden (diensten). Het is duidelijk dat West-Vlaanderen hier een zware opdracht heeft om een inhaalbeweging in te zetten.

1: Rede door Paul Breyne, Gouverneur van West-Vlaanderen, uitgesproken in de provincieraad van 5 oktober 2004.

2: In deel 2 "West-Vlaanderen in Cijfers" is enkel de tabel met de indicatoren opgenomen (tabel 10.2). De gedetailleerde tabel met toelichting over de herkomst van de cijfers kan bij de GOM - West-Vlaanderen opgevraagd worden.

Figuur 10.1 toont het aandeel van de hoogtechnologische sectoren en de kennisintensieve diensten in de totale tewerkstelling. Behalve voor de hoogtechnologische industrie heeft West-Vlaanderen in alle afgebakende sectoren een achterstand ten opzichte van het Vlaamse Gewest, België (behalve voor medium tech) en de EU-15. Vooral voor wat betreft het aandeel van de hoogtechnologische diensten in de totale tewerkstelling is de achterstand van West-Vlaanderen groot. Enkel het belang van de hoogtechnologische industrie in de totale tewerkstelling is groter in West-Vlaanderen dan in Vlaanderen en in België. Figuur 10.2 toont de evolutie van het aandeel van de tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren in de totale tewerkstelling.

Figuur 10.1: Aandeel van de tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren (a) en kennisintensieve diensten (b) in de totale tewerkstelling, West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest, Rijk, EU-15, EU-minimum en EU-maximum, 2004 (c).

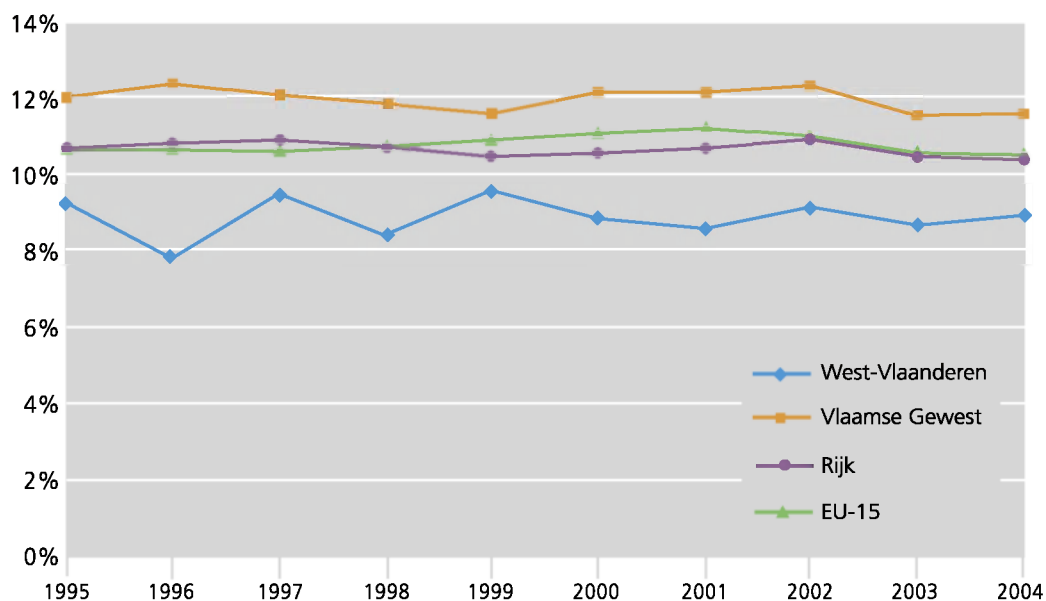
(a) De **hoogtechnologische sectoren** omvatten de **hoogtechnologische industrie** (vervaardiging kantoorapparatuur en computers (nace-bel 30), vervaardiging audio-, video- en telecommunicatieapparatuur (nace-bel 32) en vervaardiging medische apparatuur, precisie- en optische instrumenten (nace-bel 33)), de **middelhoogtechnologische industrie** (chemische nijverheid (nace-bel 24), vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen (nace-bel 29), vervaardiging van elektrische machines en apparaten (nace-bel 31), vervaardiging van transportmiddelen (nace-bel 34+35)) en **hoogtechnologische diensten** (post en telecommunicatie (nace-bel 64), informatica en aanverwante activiteiten (nace-bel 72) en onderzoek en ontwikkeling (nace-bel 73)).

(b) **Kennisintensieve diensten** omvatten volgende sectoren: vervoer over water en luchtvaart (nace-bel 61+62), post en telecommunicatie (nace-bel 64), financiële instellingen (nace-bel 65 t/m 67), onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven (nace-bel 70 t/m 74), onderwijs (nace-bel 80), gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening (nace-bel 85) en recreatie, cultuur en sport (nace-bel 92). De hoogtechnologische diensten maken dus deel uit van de kennisintensieve diensten.

(c) De cijfers voor EU-15 voor 2004 zijn gebaseerd op schattingen.

Bron: Eurostat, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

Figuur 10.2: Evolutie van het aandeel van de tewerkstelling in hoogtechnologische sectoren (a) in de totale tewerkstelling, West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest, Rijk, EU-15, 1995-2004 (b).

(a) De **hoogtechnologische sectoren** omvatten de **hoogtechnologische industrie** (vervaardiging kantoorcomputers en computers (nace-bel 30), vervaardiging audio-, video- en telecommunicatieapparatuur (nace-bel 32) en vervaardiging medische apparatuur, precisie- en optische instrumenten (nace-bel 33)), de **middelhoogtechnologische industrie** (chemische nijverheid (nace-bel 24), vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen (nace-bel 29), vervaardiging van elektrische machines en apparaten (nace-bel 31), vervaardiging van transportmiddelen (nace-bel 34+35)) en **hoogtechnologische diensten** (post en telecommunicatie (nace-bel 64), informatica en aanverwante activiteiten (nace-bel 72) en onderzoek en ontwikkeling (nace-bel 73)).

(b) De cijfers voor EU-15 voor 1995, 1996, 1997, 2003 en 2004 zijn gebaseerd op schattingen van Eurostat.

Bron: Eurostat, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

vd broele

Het is dus logisch dat een niet aflatende actie van motivering tot positieve wetenschappen zeker nodig is. Voeg daar nog aan toe dat West-Vlaanderen door de afwezigheid van volledige universiteiten (zeker in ingenieurswetenschappen) nog eens extra gevoelig is aan uitstroom van hoger opgeleiden. Gelukkig zijn er twee hogescholen met een masteropleiding in ingenieurswetenschappen, die toch een duidelijke lacune invullen.

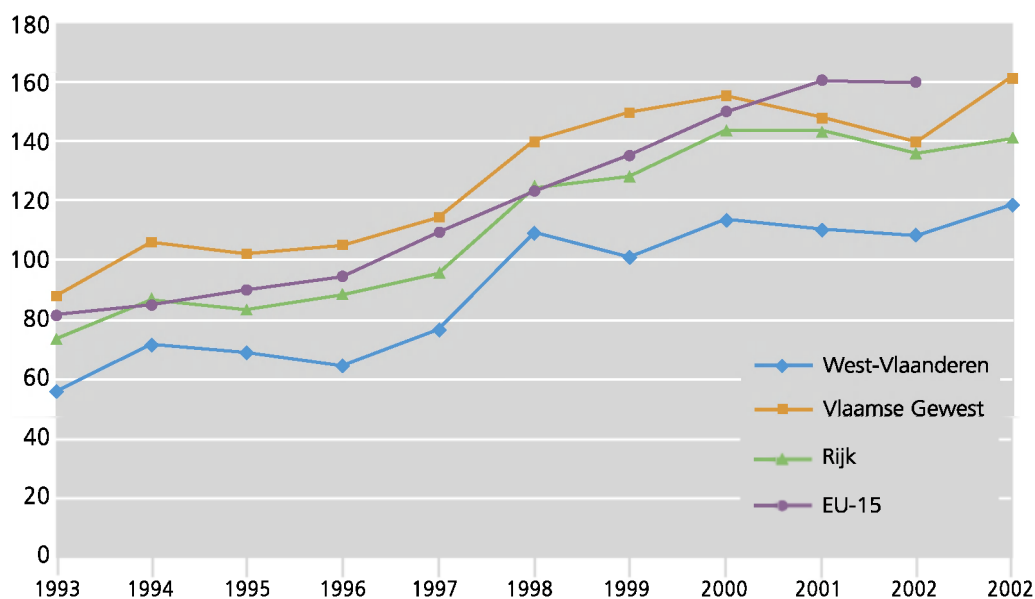
KENNISCREATIE

Op het gebied van kenniscreatie zijn er enkel meetgegevens van inputzijde beschikbaar.

Er zijn enerzijds de publieke **uitgaven voor O&O**, en anderzijds deze uit de bedrijfshoek. Omdat er geen aparte gegevens voor West-Vlaanderen beschikbaar zijn, gaan we ervan uit dat deze vergelijkbaar zijn met het Vlaamse en Belgische cijfer, die nagenoeg in lijn liggen met het EU- gemiddelde. Waar algemeen werd verwacht dat de bedrijven eerder hun aandeel volgens het Lissabon akkoord (2%) zouden bereiken dan de overheid (1%), is hierin ook enige terugval te melden, waarschijnlijk als gevolg van een laag ondernemersvertrouwen gedurende een langere periode tijdens de voorbije economische crisis.

Wanneer we de evolutie van de **patentaanvragen per miljoen inwoners**¹ bij het EPO (European Patent Office) bekijken (zie figuur 10.3), stellen we vast dat West-Vlaanderen er niet in slaagt de kloof met Vlaanderen, België of Europa te dichten.

Figuur 10.3: Evolutie van het aantal patentaanvragen per miljoen inwoners (a) bij het EPO, West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest, Rijk en EU-15, 1992-2002 (b).

(a) Vanaf dit jaar gebruikt Eurostat een nieuwe manier om het aantal patentaanvragen te tellen: de patentaanvragen worden geregistreerd op basis van de prioriteitsdatum. Dit is de datum van de eerste aanvraag van een patent ergens ter wereld. Voorheen baseerde men zich op de datum waarop de aanvraag bij het EPO werd ingediend. Deze wijziging, die ook op de cijfers uit het verleden met terugwerkende kracht werd doorgevoerd, heeft slechts een geringe invloed op de grootte-orde van het aantal patentaanvragen per miljoen inwoners. Op de evolutie van het aantal patentaanvragen per miljoen inwoners heeft deze wijziging evenmin invloed.

(b) Voor de EU-15 waren voor 2002 geen waarden gekend.

Bron: Eurostat, Verwerking: GOM – West-Vlaanderen.

¹: Vanaf dit jaar gebruikt Eurostat een nieuwe manier om het aantal patentaanvragen te tellen: de patentaanvragen worden geregistreerd op basis van de prioriteitsdatum. Dit is de datum van de eerste aanvraag van een patent ergens ter wereld. Voorheen baseerde men zich op de datum waarop de aanvraag bij het EPO werd ingediend. Deze wijziging, die ook op de cijfers uit het verleden met terugwerkende kracht werd doorgevoerd, heeft slechts een geringe invloed op de grootte-orde van het aantal patentaanvragen per miljoen inwoners. Op de evolutie van het aantal patentaanvragen per miljoen inwoners heeft deze wijziging evenmin invloed.

OVERDRACHT EN AANWENDING VAN KENNIS

Omdat men er zonder meer kan van uitgaan dat grotere firma's structureel en systematisch innovatief zijn, beperken we de cijfers (meestal) tot de KMO's. Er zijn helaas geen West-Vlaamse cijfers beschikbaar.

Wanneer we aannemen dat de West-Vlaamse cijfers nauw aansluiten bij deze van het Vlaamse Gewest, kunnen we één en ander besluiten uit de cijfers. Zo blijkt dat het aandeel **industriële KMO's en diensten KMO's met eigen innovatie** in dat geval hoger zou zijn dan in België en in de EU-15. Ook het percentage **KMO's betrokken in gezamenlijke innovatie** loopt dan in West-Vlaanderen voor op België en de EU-15. Het percentage van de omzet van de industrie dat besteed wordt aan innovatie ligt in West-Vlaanderen dan weer lager dan in België of de EU-15.

FINANCIERING VAN INNOVATIE, OUTPUT EN MARKTEN

De gegevens die hieromtrent in vorige jaren werden verstrekt (meest recent in 2004) steunden vooral op data die intussen niet konden worden geactualiseerd. Bijgevolg is het niet mogelijk hierover accurate commentaar te geven.

Voor de laatste indicator, met name **het aantal breedbandaansluitingen per 100 inwoners**, is er nog steeds een probleem met betrekking tot regionale en provinciale cijfers. Er is nochtans nu een Belgisch cijfer, dat wel héél actueel is (2005). De penetratiegraad van internet in de Belgische gezinnen en bedrijven (met waarschijnlijk een nog beter cijfer voor Vlaanderen) brengt ons boven het EU-15 gemiddelde, en zelfs in de richting van de koplopers (NL).

II. HUISVESTING

Nancy Moyaert
Nele Depestel

In 2005 daalde in West-Vlaanderen zowel het aantal vergunde nieuwbouwwoningen als het aantal vergunde renovatiewoningen ten opzichte van 2004. Een belangrijk deel van de evolutie van het aantal vergunde nieuwbouwwoningen kan verklaard worden door schommelingen in de bouwactiviteit aan de Kust.

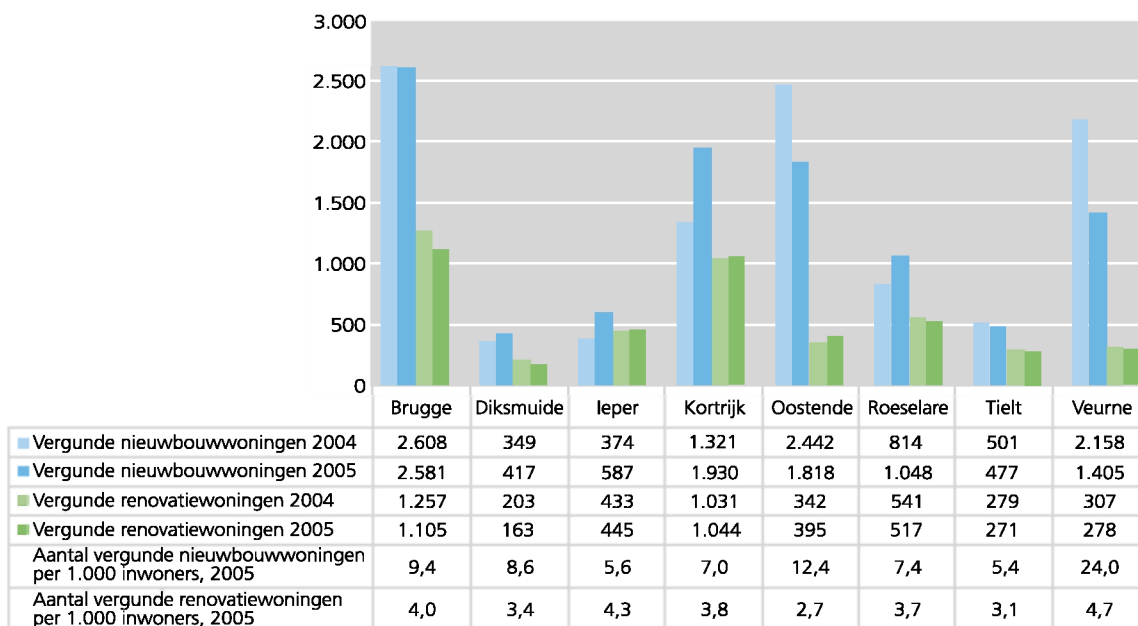
Volgens voorlopige cijfers van de FOD Economie, Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie¹, het vroegere NIS, werd in 2005 in West-Vlaanderen voor 10.263 nieuwbouwwoningen een vergunning afgeleverd. Ten opzichte van 2004 is dit een afname met 2,9%. In het Vlaamse Gewest en het Rijk was er een vrij grote toename van het aantal vergunde nieuwbouwwoningen (respectievelijk met 10,6% en 11,7%). We zullen verder zien dat de Kust een belangrijk aandeel heeft in de afname van de vergunde nieuwbouwwoningen in West-Vlaanderen.

Naast vergunningen voor nieuwbouwwoningen worden ook vergunningen voor renovatie van woningen verstrekt. In 2005 werd in West-Vlaanderen de renovatie van 4.218 woningen vergund. Dit aantal daalde ten opzichte van 2004 met 4,0%. In het Vlaamse Gewest en het Rijk nam het aantal verstrekte vergunningen voor renovatie licht toe (respectievelijk met 0,4% en 1,9%).

Van het totale aantal woningen dat in 2005 een vergunning kreeg, had in West-Vlaanderen 29,1% betrekking op een renovatie. In het Vlaamse Gewest en het Rijk lag dit aandeel enigszins hoger (respectievelijk 32,8% en 36,5%).

Figuur 11.1 toont het aantal vergunde nieuwbouw- en renovatiewoningen in de arrondissementen van West-Vlaanderen in 2004 en 2005. De figuur toont dat het grootste aantal nieuwbouwwoningen vergund werd in het kustarrondissement Brugge. Daarna komen de arrondissementen Kortrijk, Oostende en Veurne. De grootste relatieve toename situeert zich in de arrondissementen Ieper (+57,0%) en Kortrijk (+46,1%). In de kustarrondissementen stellen we een afname vast: in Brugge is deze nog relatief gering (-1,0%); in Oostende (-25,6%) en Veurne (-34,9%) daarentegen is de relatieve afname zeer groot. Tussen 2003 en 2004 kenden de kustarrondissementen nochtans een sterke toename van het aantal vergunde nieuwbouwwoningen. Dit illustreert de grote schommelingen waaraan de statistieken van de vergunde nieuwbouwwoningen in de kustarrondissementen onderhevig zijn. Dit komt vooral door de bouw van nieuwbouwappartementen met een groot aantal (vaak kleine) wooneenheden (tweede verblijven). Een project meer of minder per jaar kan voor grote fluctuaties in het aantal vergunde nieuwbouwwoningen zorgen.

Figuur 11.1: Evolutie van het aantal vergunde woningen, nieuwbouw of renovatie, in de arrondissementen van West-Vlaanderen, 2004 en 2005.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

¹: ont
tistiek en Economische Informatie over volledige informatie beschikt, worden de voorlopige cijfers vervangen door definitieve cijfers.

De grote bouwintensiteit aan de Kust kunnen we ook illustreren door het aantal vergunde nieuwbouwwoningen uit te drukken per 1.000 inwoners. In de kustarrondissementen is dit cijfer namelijk veel groter dan in de andere arrondissementen van West-Vlaanderen. In het arrondissement Veurne is het cijfer het hoogst: hier werden 24,0 nieuwbouwwoningen vergund per 1.000 inwoners in 2005. In Oostende en Brugge is het cijfer respectievelijk 12,4 en 9,4. Het aantal vergunde nieuwbouwwoningen in West-Vlaanderen bedroeg in 2005 gemiddeld 9,0 per 1.000 inwoners. In de kustarrondissementen was dat 12,1 per 1.000 inwoners; in de niet-kustarrondissementen 6,8 per 1.000 inwoners. Het cijfer van West-Vlaanderen ligt ook duidelijk hoger dan dat van het Vlaamse Gewest (7,0) en het Rijk (5,7).

Op figuur 11.1 is ook te zien hoeveel woningen een vergunning voor renovatie kregen in 2004 en 2005 in de verschillende arrondissementen. Het beeld verschilt duidelijk van dat van de vergunningen voor nieuwbouwwoningen. De grootste aantallen situeren zich in de arrondissementen Brugge en Kortrijk. De kustarrondissementen Oostende en Veurne noteren veel kleinere aantallen. In de niet-kustarrondissementen is het aandeel van de vergunde renovatiewoningen in het totaal aantal vergunde woningen doorgaans opmerkelijk groter dan in de kustarrondissementen.

Eerder zagen we dat het totale aantal vergunde renovatiewoningen in West-Vlaanderen met 4,0% afnam. Enkel in de arrondissementen Ieper, Kortrijk en Oostende was er een toename. In tegenstelling tot de situatie bij de vergunde nieuwbouwwoningen is bij de vergunde renovatiewoningen geen duidelijk hogere intensiteit (gemeten aan de hand van het aantal vergunde woningen per 1.000 inwoners) vast te stellen in de kustarrondissementen. Het aantal vergunde renovatiewoningen per 1.000 inwoners is even hoog in de kustarrondissementen als in de niet-kustarrondissementen, namelijk 3,7. Het arrondissement Oostende heeft zelfs het laagste cijfer binnen West-Vlaanderen.

De Raad van Bestuur van de **Vlaamse Huisvestingsmaatschappij** (VHM) gaf in 2005 haar goedkeuring voor het gunnen van 1.238 woningen in West-Vlaanderen. Het betrof 418 nieuwbouw-, 119 vervangingsbouw- en 701 renovatiewoningen. In totaal 347 woningen krijgen subsidie in het kader van het Besluit van de Vlaamse Regering van 19 december 1996 houdende de subsidiëring van de renovatie van woningen en gebouwen en van de bouw van nieuwe sociale woningen (SBR). Zes woningen genieten subsidie in het kader van de stads- en dorpsherwaardering.

De **West-Vlaamse Intercommunale** (wvi) kocht in 2005 bijna 10,5 ha grond in woongebied. Ze verkocht 330 percelen, gespreid over 26 projecten. Alle resterende woningen in het project "De Nieuwe Molens" (Brugge) werden verkocht en de belangstelling in een ander vernieuwend project, "Heulebrug" (Knokke-Heist) bleef groot. In 2005 nam de wvi ook voor verschillende bouwprojecten het projectbeheer op zich voor rekening van de gemeenten of de OCMW's. In Oostkamp, Koksijde, Oostende en Wielsbeke startte de wvi sociale bouwprojecten. Voor 2006 zijn de vooruitzichten gunstig, zowel inzake grondverwerving als grondverkoop.

De intercommunale **Leiedal** kocht in 2005 circa 0,6 ha aan in woonzones en verkocht één perceel.

In 2005 kende het Vlaamse Gewest **premies en toelagen** voor huisvesting toe aan particulieren. In West-Vlaanderen ging het om 1.564 verbeterings- en aanpassingspremies, 467 huursubsidies inclusief installatiepremie en 95 installatiepremies. De aandelen van West-Vlaanderen in het Vlaamse Gewest bedroegen respectievelijk 19,3%, 26,9% en 36,1%.

I 2. RUIMTELIJKE ORDENING

Jacques Hemschoote

Van "oude" wet naar "nieuw" decreet: geleidelijk en niet eenvoudig.

HET DECREET

Het decreet van 18 mei 1999 "houdende organisatie van de ruimtelijke ordening" trad in werking op 1 mei 2000; het moet geleidelijk de stedenbouwwet van 1962 vervangen. Het decreet voorziet drie planniveaus: het Vlaamse, het provinciale en het gemeentelijke. Op elk niveau krijgen we twee soorten plannen: ruimtelijke structuurplannen en ruimtelijke uitvoeringsplannen. De ruimtelijke structuurplannen formuleren visies en ontwikkelingsrichtingen; de ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's) vertalen één en ander in concrete bodembestemmingen. Het systeem werkt op basis van het zogenaamde subsidiariteitsbeginsel: ieder niveau heeft zijn eigen bevoegdheden. De Vlaamse plannen behandelen materies die van Vlaams belang geacht worden; de provinciale plannen beperken zich tot de materies die van provinciaal belang zijn; de gemeentelijke plannen houden het bij de gemeentelijke materies. Dit ingewikkeld beeld is echter nog niet volledig want voor steden moeten er ook nog "afbakeningen" gemaakt worden: voor regionale steden (Brugge, Kortrijk, Oostende en Roeselare) door het Vlaamse niveau; voor kleinere steden (Blankenberge, Diksmuide, Ieper, Knokke-Heist, Menen, Poperinge, Tielt, Torhout, Veurne en Waregem) door de Provincie.

Hoe was de stand van zaken in 2005?

Zoals bekend is het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen in 1997 vastgesteld. In december 2003 heeft de Vlaamse regering een zeer beperkte herziening van dit **gewestelijk** (Vlaams) structuurplan vastgesteld; de bindende bepalingen hiervan werden door het Vlaams parlement bekrachtigd bij decreet van 19 maart 2004. Het huidige Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen spreekt zich uit over de periode tot 2007. Dan moet normalerwijze het tweede of een (opnieuw) bijgesteld eerste Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen van kracht worden.

In uitvoering van het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen (gewestelijk) worden er gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen (gewestelijke RUP's) opgemaakt. In 2005 werden in West-Vlaanderen twee gewestelijke RUP's definitief vastgesteld; zij hebben te maken met de afbakening van de natuurlijke structuur en van de agrarische structuur. Concreet gaat het om een stuk van de overgang tussen de polders en de zandstreek langs het kanaal Brugge-Oostende, meer bepaald te Jabbeke (circa 49 ha) en om de duingebiedjes "Ster der Zee" en "Schipgat" te Koksijde (circa 0,5 ha). Ofschoon buiten het beschouwde jaar 2005, vermelden we hier toch ook dat in januari 2006 het gewestelijk RUP voor de afbakening van het regionaalstedelijk gebied Kortrijk goedgekeurd werd.

Het **Provinciaal** Ruimtelijk Structuurplan West-Vlaanderen werd in 2001 vastgesteld door de provincieraad en in 2002 goedgekeurd door de Vlaamse overheid.

In 2005 werden tien provinciale RUP's goedgekeurd die langs de hele kust het gebruik van het strand en de zeedijk regelen. Drie andere provinciale RUP's betroffen de uitbouw van de linkeroever van de IJzer (jachthaven) te Nieuwpoort en twee industriële bedrijven te Staden.

Op het vlak van de **gemeentelijke** ruimtelijke structuurplannen is er voor 2005 te vermelden dat acht plannen werden goedgekeurd: Lendelede, Anzegem, Harelbeke, Menen, Blankenberge, Ledegem, Diksmuide en Veurne. Hiermee kwam het totale aantal goedgekeurde gemeentelijke ruimtelijke structuurplannen in West-Vlaanderen op 19 (van de 64 gemeenten). Het decreet op de ruimtelijke ordening voorzag dat elke gemeente tegen mei 2005 zijn goedgekeurd gemeentelijk ruimtelijk structuurplan moest hebben. Deze datum is ondertussen verplaatst naar 1 mei 2007.

Het beschikken over een goedgekeurd gemeentelijk ruimtelijk structuurplan is één van de voorwaarden waaraan de gemeenten moeten voldoen om zelfstandig te mogen beslissen over het afleveren van bouwvergunningen (nu "stedenbouwkundige vergunningen" genoemd). De andere voorwaarden zijn: een stedenbouwkundig ambtenaar hebben, beschikken over een register van plannen, van vergunningen en van onbebouwde percelen. Binnen Vlaanderen voldeden eind 2005 slechts zes gemeenten aan deze voorwaarden, waaronder twee in West-Vlaanderen: Avelgem en Zwevegem.

Aangezien er nog maar weinig gemeentelijke structuurplannen zijn ligt het voor de hand dat er ook nog maar weinig gemeentelijke RUP's zijn. In 2005 werden er zeven goedgekeurd: te Izegem (2), Staden (3) en Wielsbeke (2).

Eerder is ook gewezen op de **afbakeningen van de stedelijke gebieden**. In deze afbakeningsplannen worden onder meer voorstellen geformuleerd om bepaalde bodembestemmingen te wijzigen (bijvoorbeeld: landbouwgrond omzetten naar bijkomend regionaal bedrijventerrein). Deze nieuwe bodembestemmingen moeten concreet geregeld worden via ruimtelijke uitvoeringsplannen (RUP's). Voor de regionaalstedelijke gebieden¹ gebeurt één en ander op Vlaams niveau; voor de kleinstedelijke gebieden² moet de provincie het initiatief nemen.

In opdracht van de Vlaamse overheid hebben diverse studiebureaus de afbakeningen van de vier West-Vlaamse regionaalstedelijke gebieden - in het al of niet recente verleden - uitgevoerd. Eind 2005 was, aansluitend op deze afbakeningen, nog geen enkel gewestelijk RUP goedgekeurd. Dit was wél het geval op 20 januari 2006 voor het gewestelijk RUP voor het regionaalstedelijk gebied Kortrijk.

Op provinciaal niveau is nog geen enkele afbakening van een kleinstedelijk gebied afgewerkt. In 2005 is verder gewerkt aan de afbakeningen van de kleinstedelijke gebieden Ieper, Blankenberge, Diksmuide, Knokke-Heist en Poperinge. Ook deze afbakeningen moeten uiteindelijk leiden tot provinciale RUP's die concrete veranderingen van bodembestemmingen regelen. Gezien er tot nog toe geen afbakeningen afgewerkt zijn, konden ook geen bijhorende RUP's goedgekeurd worden.

Volledigheidshalve vermelden we ook dat het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen stelt dat de zeehavengebieden moeten afgebakend worden en dat strategische plannen moeten opgemaakt worden. Hierop gaan we nader in bij de bespreking van "Infrastructuur – Zeehavens" hierna.

DE "OUDE" WET

Zoals gezegd wordt de "oude" stedenbouwwet (1962) geleidelijk vervangen door het decreet van 1999. Dit betekent dat, voor zover het nieuwe stelsel nog niet kan functioneren (ontbreken van ruimtelijke structuurplannen), het oude stelsel grotendeels in werking blijft. Vandaar dat nog steeds veel Bijzondere Plannen van Aanleg (BPA's) gemaakt worden om op gemeentelijk niveau bodembestemmingen vast te leggen.

Gemeenten zonder goedgekeurd gemeentelijk ruimtelijk structuurplan (eind 2005: 45 van de 64 gemeenten) werken dus nog steeds met BPA's voor de materies die tot hun bevoegdheid horen. In 2005 werden in West-Vlaanderen 77 BPA's (of wijzigingen ervan) goedgekeurd. Belangrijk hierin zijn de zogenaamde "sectorale BPA's Zonevreemde Bedrijven" waarin dringende ruimtelijke problemen van zonevreemde bedrijven een oplossing kunnen krijgen. In 2005 werden 10 sectorale BPA's Zonevreemde Bedrijven goedgekeurd. Via de goedkeuring van deze BPA's kon een (soms gedeeltelijke) oplossing aangereikt worden voor 49 bedrijven. Dit wijst eens te meer op de betekenis van de "zonevreemde economie" in West-Vlaanderen. De cijfers voor deze sectorale BPA's liggen beduidend lager dan in de vorige jaren³. Dit kan erop wijzen dat de meeste probleembedrijven in de jongste jaren een oplossing gekregen hebben.

1: Brugge, Kortrijk, Oostende en Roeselare.

2: Blankenberge, Diksmuide, Ieper, Knokke-Heist, Menen, Poperinge, Tielt, Torhout, Veurne en Waregem.

3: Goedgekeurde Sectorale BPA's Zonevreemde Bedrijven:

2005: 10 BPA's ; 49 bedrijven;

2004: 15 BPA's; 137 bedrijven;

2003: 12 BPA's; 99 bedrijven;

2002: 11 BPA's; 120 bedrijven.

I 3. INFRASTRUCTUUR

Jacques Hemschoote

ZEEHAVENS

Met Zeebrugge en Oostende beschikt West-Vlaanderen over twee complementaire open poorten op de hele wereld.

- **Zeebrugge**

Zoals in vorige jaren is in 2005 verder gewerkt aan de uitbouw en ontwikkeling van de Zeebrugse haven: zowel de voorhaven als de achterhaven.

Voor de voorhaven ligt de nadruk op de verdere ontwikkeling van het Albert II-dok voor containerbehandeling: kaaimuren worden verlengd, terreinen worden verhard en kranen worden gebouwd. Verder is onder meer nog te vermelden dat Fluxis in 2005 verder gewerkt heeft aan de bouw van zijn vierde opslagtank voor vloeibaar gemaakt aardgas (LNG). De tank zou in 2008 operationeel moeten zijn. Hierdoor zou de capaciteit van de LNG-terminal verdubbelen. Zeebrugge ontvangt niet enkel gas via LNG-tankers maar ook via onderzeese pijpleidingen uit Noorwegen en Groot-Brittannië.

Voor de achterhaven is onder meer van belang dat, dankzij prefinanciering door het Vlaamse Gewest, de vernieuwing en de uitbreiding van de spoorinstallaties versneld zal gebeuren en zou moeten afgewerkt zijn in 2009 (in plaats van 2011). Interessant is ook het feit dat de terminaluitbater Sea-Ro gestart is met het bouwen van een parkeergarage voor 5.000 auto's. Het wordt een gebouw met vier verdiepingen. Het systeem biedt niet enkel bescherming voor de wagens, maar is ook zeer ruimtebesparend. Elders in de achterhaven zijn ruime bijkomende terreinen in gebruik genomen voor het parkeren van auto's. Een en ander heeft te maken met het feit dat Zeebrugge de belangrijkste Europese haven voor het verhandelen van nieuwe wagens is (1,735 miljoen in 2005). In 2005 is de bouw van kaaimuren langs de oostelijke oever van het zuidelijk insteeddok aanbesteed.

Niet zonder belang voor de achterhaven is de afbraak van de cokesfabriek en de sanering van de bedrijfsgronden. Deze operatie zal in 2006 en 2007 verdergezet worden.

De uitbouw van een zeehaven vraagt uiteraard ook een goede ontsluiting landinwaarts. Deze is nu zeker niet optimaal. De problematiek van de ontsluiting over de weg en het spoor komt aan bod in het punt "Verkeersinfrastructuur" hierna.

De ontsluiting via de waterweg verloopt nu via het kanaal Gent-Brugge. Mede in het licht van de ontwikkeling van de haven en van het streven om meer goederenvervoer via de waterweg (en het spoor) te laten verlopen, hebben we hier een zeer gebrekkige ontsluiting. In het "Strategisch Plan voor de Haven van Brugge-Zeebrugge" (afgewerkt in 2004) is geopteerd om de waterwegontsluiting voor een gedeelte te laten verlopen via estuaire vaart: schepen varen vanuit Zeebrugge langs de kust naar de Westerschelde te Antwerpen en bereiken aldus het waterwegennet. De Vlaamse overheid is bereid om, mits Europese goedkeuring, steunmaatregelen te voorzien voor de bouw en/of ombouw van schepen die geschikt zijn voor estuaire vaart en voor de exploitatie van het systeem, en dit gedurende de eerste drie jaren. Een openbare offerteaanvraag werd in 2005 uitgeschreven. Het Strategisch Plan voorziet, naast de estuaire vaart, nog een complementaire oplossing: een beperkte optimalisatie van het kanaal Gent-Brugge. Na evaluatie van deze beide complementaire maatregelen moet eventueel beslist worden tot uitvoering van andere ingrepen (verbreding huidige Afleidingskanaal van de Leie...).

- **Oostende**

Zoals voor de haven van Brugge-Zeebrugge stelde het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen dat ook voor de haven van Oostende een strategisch plan moest opgemaakt worden. Dit plan werd eind 2005 afgewerkt en aan de bevoegde Vlaamse minister overgemaakt. Vanuit een aantal ontwikkelingsconcepten werden hierin een groot aantal kernbeslissingen genomen die samen leidden tot een "gewenste ruimtelijke structuur". Deze kernbeslissingen hebben vooral te maken met de toegankelijkheid van de haven vanuit zee, maar ook met de ontsluiting aan landzijde via wegen, spoor, waterweg en openbaar vervoer, met de leefbaarheid van omringende woonentiteiten, met natuurwaarden, enz. Het is de bedoeling van de minister om in 2006 aan de Vlaamse regering een strategische visienota voor te leggen waarin een economisch verantwoorde fasering van de prioritaire projecten in de vier Vlaamse havens wordt uiteengezet.

Ondertussen is de Oostendse voorhaven in de jongste jaren sterk gerenoveerd. In 2005 is de wachtkade bij de Demeysluis afgewerkt. Ook is de Wandelaarkaai tussen vismijn en Zeewezendok gerenoveerd, waardoor de diepte voor de kaai op acht meter gebracht werd. In 2005 is gewerkt aan de vernieuwing van de Demeysluis (nieuwe sluisdeuren) en is begonnen met de bouw van twee tram- en treinbruggen over het kanaal Brugge-Oostende en over de monding van de spuikom. Deze bruggen zullen in eerste instantie gebruikt worden door de kusttram maar laten ook toe in een latere fase een treinverbinding te realiseren tussen de voorhaven en de achterhaven.

In de Oostendse achterhaven valt vooral te verwijzen naar de realisatie van het bedrijventerrein Plassendale I. Dit terrein zal deels fungeren als logistiek park "Sea Gate"; eind 2005 werd de eerste steen gelegd met de aanzet van een eerste logistieke loods (één ha groot). Dergelijk park vereist uiteraard een goede multimodale verkeersontsluiting. Vooreerst is er het kanaal Brugge-Oostende waar verbredingswerken uitgevoerd zijn en een insteekdok gegraven is. Op korte termijn is een aansluiting op het spoorwegennet voorzien; het werk werd in 2005 aangevat. De beweegbare spoorbrug over het kanaal is al geplaatst. Er zijn ten slotte ook plannen voor een bijkomende aansluiting op het autosnelwegennet.

Aan de rand van het havengebied en van Plassendale I is ondertussen het Oostendse wetenschapspark Green Bridge in realisatie (15 ha). De Green Bridge Incubator, een "broedplaats" voor startende bedrijven, werd begin 2006 officieel geopend. Het is een realisatie van de Universiteit Gent, de Katholieke Hogeschool Brugge-Oostende, de nv Plassendale en de GOM - West-Vlaanderen. De eerste bedrijven hebben er zich gevestigd.

Oostende wacht op de realisatie van een ambitieus plan van de Vlaamse overheid waardoor tegelijk de haventoeegang gemoderniseerd wordt en de kustverdediging kan geoptimaliseerd worden. Het is de bedoeling de vaargeul naar de voorhaven te verbreden en te verdiepen; hierdoor moeten de schepen vlotter in- en uit kunnen varen en zal de haven ook grotere schepen kunnen ontvangen. De plannen hiervoor zijn al gemaakt in 2001: onder meer voor de bouw van twee strekdammen. Het zand dat bij het verbreden en verdiepen vrijkomt zal gebruikt worden om een nieuw strand (een zogenaamd "groestrand") aan te leggen vóór (een deel van) Oostende en hiermee de kustverdediging te verbeteren (zie ook het punt "Kustverdediging" hierna). Door allerlei complicaties is de realisatie nog niet aangevat. Men hoopt in 2006 van start te kunnen gaan met de uitvoering van bepaalde onderdelen van het plan (onder meer de afbraak van het oosterstaketsel en de bouw van een oostelijke havendam).

KUSTVERDEDIGING

Kustverdediging: een cruciale en méér dan lokale opdracht!

Bij de bespreking van de haven van Oostende is gewezen op de plannen van de Vlaamse overheid om bij de haveningang twee nieuwe dammen in zee te bouwen en om de havengeul te verbreden en te verdiepen. Met het zand dat hierbij vrijkomt zou men het strand vóór Oostende zeewaarts verlengen ("groestrand") en hierdoor een deel van Oostende beter beveiligen tegen de aanvallen van de zee.

Met het project van het groestrand wil de Vlaamse overheid één van de zwakke punten in de kustverdediging aanpakken. De problematiek stelt zich immers niet enkel in Oostende: de hele kust vraagt blijvende aandacht; vandaar de steeds terugkerende werken om stranden opnieuw te verhogen en de nood aan doorgedreven wetenschappelijk onderzoek.

Eén en ander heeft te maken met onder meer de wereldwijde stijging van de zeespiegel. In Oostende is over de periode 1937-2003 het zeeniveau jaarlijks met gemiddeld 1,6 mm gestegen ("Milieu- en natuurrapport Vlaanderen – 2004"). Op zich niet veel maar wel belangrijk op langere termijn en bij stormsituaties. Wetenschappelijk onderzoek toont aan dat deze stijging te maken heeft met een klimaatverandering die voor een belangrijk deel veroorzaakt is door het uitstoten van broeikasgassen door menselijke activiteiten. Vandaar de grote betekenis van het Protocol van Kyoto dat de uitstoot van deze gassen wil terugdringen.

VERKEERSINFRASTRUCTUUR***Auto, schip en trein: een drie-eenheid in het verkeer.*****• Wegen**

Een belangrijk werk dat in 2005 werd afgewerkt is de realisatie van een volwaardige verkeerswisselaar tussen de A10 Brugge-Oostende en de A18 Jabbeke-Veurne-Frankrijk te Jabbeke. Hierdoor zijn hier nu alle bewegingen mogelijk.

Een belangrijk werk dat in 2005 niet kon worden afgewerkt is de sluiting van de ring om Roeselare (R32). Het hiaat tussen Wijnendale en Beveren werd niet weggewerkt. Na voltooiing van het project zal de noordelijke rand van Roeselare aangesloten zijn op de autosnelweg E403 Brugge-Doornik; de zuidelijke rand van Roeselare is al lang aangesloten op de E403 via de N36 Roeselare-Izegem (-Harelbeke).

Onder de projecten die in 2005 in uitvoering waren zijn verder vooral te vermelden: de verdere aanleg van de N391 omleiding van Zwevegem tot aan de Otegemstraat (met nieuwe brug over het kanaal) en van de westelijke omleiding van Kortrijk (de zogenaamde stadsring: de Leiebrug is in uitvoering; de weg zelf volgt later). Voor de verdere aanleg van de N382 Waregem-Ingelmunster, met name de sectie vanaf de Ridder de Ghellinckstraat (Wielsbeke) tot aan de Hulstestraat (Oostrozebeke), is eind 2005 de aanbesteding doorgegaan.

Terecht hecht de Vlaamse overheid veel belang aan de verkeersveiligheid en aan het wegwerken van zogenaamde "zwarte punten". Zo is in 2005 in Menen de bouw van een tunnel ter hoogte van het kruispunt tussen de weg Kortrijk-Menen en de oostelijke omleiding van Menen afgewerkt. In 2005 is gestart met het wegwerken van andere zwarte punten zoals het kruispunt van de N36 Roeselare-E17 met de N43 Kortrijk-Gent te Harelbeke; hier wordt een tunnel gebouwd.

Een pijnpunt blijft de ontsluiting van de haven van Zeebrugge. Hoewel het project al vele jaren geprogrammeerd werd, is er in 2005 nog steeds geen aanvang genomen met de aanpassing van de expresweg N31 Oostkamp-Zeebrugge. Deze weg sluit de haven in zuidelijke richting aan op het autosnelwegennet te Oostkamp. De huidige planning voorziet dat in 2006 de eerste fase kan gestart worden, met name de aanpassing van de kruispunten van de N31 met de Koningin Astridlaan en met de Witte Molenstraat. De volgende aanpassingen zijn gepland op de kruispunten met de Chartreuseweg en met de Tillegemstraat. Al deze werken zijn slechts onderdelen van een groots project waarbij de expresweg zelf in een sleuf zal gelegd worden.

Ook de ontsluiting van Zeebrugge in oostelijke richting is gebrekkig. De Vlaamse overheid voorziet de aanleg van een nieuwe weg vanaf de achterhaven naar Westkapelle met aansluiting aldaar op de expresweg Westkapelle-Antwerpen; deze expresweg wordt omgebouwd tot autosnelweg. Ook de realisatie van deze oostelijke ontsluiting, de zogenaamde Ax, laat op zich wachten. Dit is één van de projecten die door de Vlaamse regering erkend worden als "missing link" in het Vlaamse wegennet en die men wil realiseren via een publiek-private samenwerking.

Een ander probleem situeert zich op de relatie Ieper-Veurne-Westkust. In 2003 heeft de Vlaamse overheid een studieopdracht uitgeschreven voor het onderzoek naar de beste oplossing voor de huidige problemen op de weg N8 Ieper-Veurne. Er werden vier mogelijkheden onderzocht; hieruit werd uiteindelijk één oplossing als de beste naar voren geschoven. Het onderzoek werd medio 2005 afgewerkt. In augustus 2005 maakten de meerderheidspartijen van de Vlaamse regering afspraken over de realisatie van een verbeterde verbinding tussen Ieper en Veurne. Opmerkelijk is dat deze partijen niet gekozen hebben voor één van de vier bestudeerde oplossingen maar in feite voor een andere, vijfde oplossing.

In het voorgaande werd gewezen op enkele realisaties en/of op het uitblijven ervan. Hierna geven we een aantal cijfers over de evolutie van de verkeersintensiteiten op Vlaamse autosnelwegen (tabellen 13.1 en 13.2). Hierbij dient opgemerkt dat de cijfers beïnvloed worden door het uitvoeren van belangrijke wegenwerken:

- in 2003 werd de verkeersintensiteit negatief beïnvloed op de E17 wegens de langdurige werken in Zwijnaarde en Gentbrugge;
- in 2004 herstelde zich het normale verkeerspatroon op de E17 in Zwijnaarde en Gentbrugge. Anderzijds leidden de grootschalige werken op de ring van Antwerpen tot verschuivingen in de reisroutes met invloed op onder meer de E17 en de E40.

Tabel 13.1: Evolutie van het aantal afgelegde voertuigkilometers op autosnelwegen in de periode 1999-2004, per provincie

Provincie	Evolutie aantal afgelegde voertuigkilometers				
	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
West-Vlaanderen	+ 0,0%	- 0,7%	+ 2,4%	+ 2,5%	+ 2,7%
Antwerpen	+ 2,9%	- 0,3%	+ 3,0%	+ 0,3%	- 5,6%
Vlaams-Brabant	+ 1,0%	+ 1,8%	+ 2,1%	+ 0,0%	+ 1,6%
Oost-Vlaanderen	+ 1,8%	- 1,2%	- 0,8%	- 1,2%	+ 3,1%
Limburg	+ 2,4%	+ 2,2%	+ 4,2%	+ 3,9%	+ 2,0%
Vlaanderen	+ 1,7%	+ 0,1%	+ 1,7%	+ 0,5%	+ 0,3%

Bron: Administratie Wegen en Verkeer, Afdeling Verkeerskunde.

Tabel 13.2: Evolutie van het aantal afgelegde voertuigkilometers op autosnelwegen in de periode 1999-2004, per West-Vlaamse autosnelweg (a)

Autosnelweg	Evolutie aantal afgelegde voertuigkilometers				
	1999-2000	2000-2001	2001-2002	2002-2003	2003-2004
Brussel-Oostende (E40, A10)	+ 2,5%	- 0,4%	+ 0,3%	+ 0,1%	+ 3,6%
Antwerpen-Kortrijk-Rekkem (E17)	- 3,2%	- 1,7%	- 0,7%	- 1,7%	+ 1,9%
Brugge-Kortrijk-Doornik (E403)	+ 5,6%	+ 0,5%	+ 3,1%	+ 3,5%	+ 4,9%
Jabbeke-Frankrijk (E40)	- 2,2%	+ 0,6%	+ 5,6%	+ 5,1%	+ 2,6%
Kortrijk-Ieper (A19)	+ 5,5%	- 2,5%	- 0,1%	+ 3,8%	+ 2,0%
Alle autosnelwegen in Vlaanderen	+ 1,7%	+ 0,1%	+ 1,7%	+ 0,5%	+ 0,3%

(a) De gegevens betreffen telkens de hele autosnelweg. De meeste van deze autosnelwegen lopen echter slechts gedeeltelijk op West-Vlaams grondgebied.

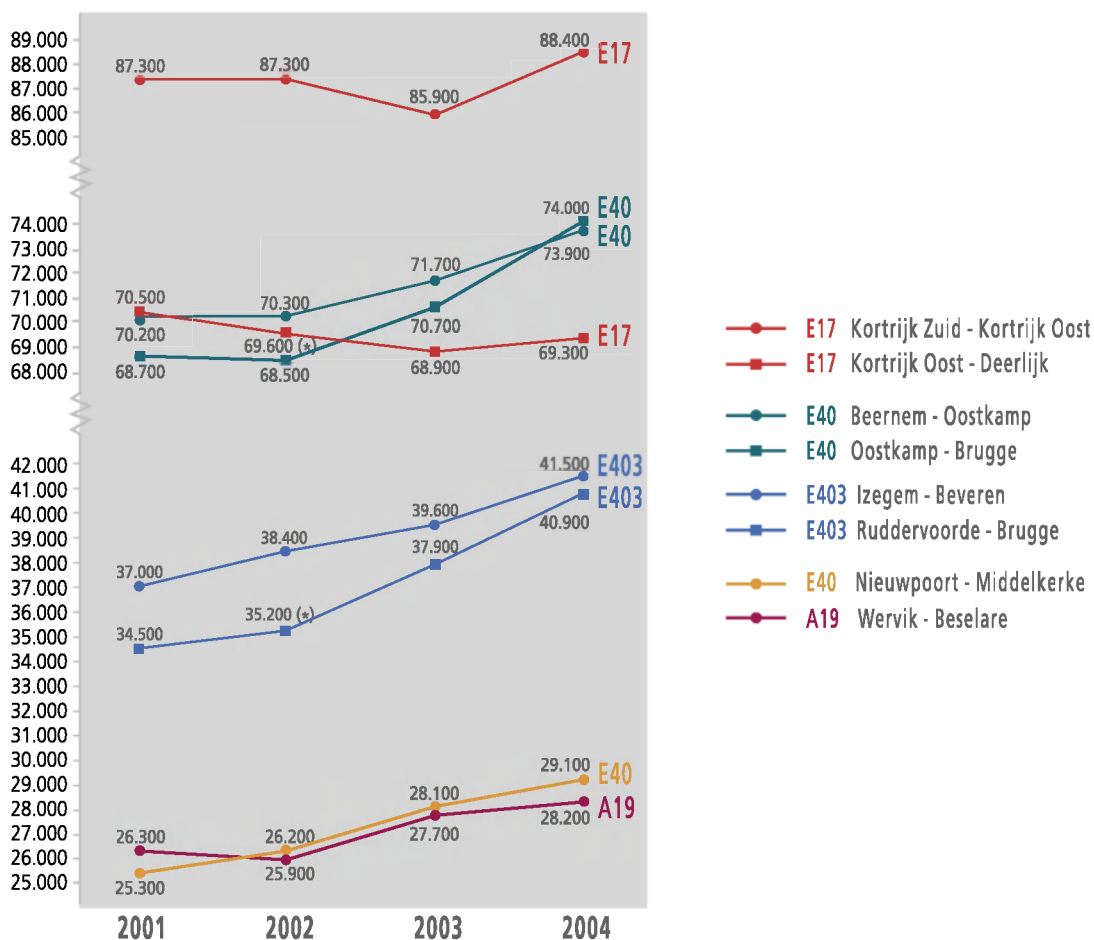
Bron: Administratie Wegen en Verkeer, Afdeling Verkeerskunde.

Men stelt vast dat het verkeer op de West-Vlaamse autosnelwegen blijft groeien (terwijl er eerder een status-quo is op de gewestwegen). Op de West-Vlaamse autosnelwegen werden tussen 2001 en 2004 volgende stijgingen van het aantal voertuigen gemeten:

- E40 tussen Beernem en Jabbeke: circa 5 %;
- E40 tussen Jabbeke en Veurne: circa 15 %;
- E17 tussen Waregem en Marke: meestal circa 2 %;
- E403 tussen Marke en Brugge: circa 13 %;
- A19 tussen Moorsele en Ieper: circa 7 %.

Figuur 13.1 toont ter illustratie de evolutie van het gemiddeld aantal voertuigen op een werkdag (6.00 uur-22.00 uur) op een aantal geselecteerde punten (secties) van West-Vlaamse autosnelwegen

Figuur 13.1: Gemiddeld aantal voertuigen op een werkdag (6.00 uur-22.00 uur) op secties van West-Vlaamse autosnelwegen, 2001-2004.

(*) Geraamde waarde.

Bron: Administratie Wegen en Verkeer, Afdeling Verkeerskunde.

Bij figuur 13.1 willen we het volgende opmerken:

- het gaat om het aantal voertuigen, zonder onderscheid naar soort. Op de E17 is het aandeel van de vrachtwagens groter dan elders. De drukte is er dus hoger dan uit de figuur blijkt.
- de intensiteit wisselt vaak naar gelang de sectie van de weg; dit is vooral het geval op de E17.
- op de E40 is het verkeer tijdens de zomerse weekeinden veel drukker dan op een gemiddelde werkdag;
- niet enkel het aantal voertuigen is van belang, ook de capaciteit van de weg bepaalt de drukte: 2x3 rijstroken (E40 Beernem-Jabbeke en E17 Waregem-Marke) of 2x2 rijstroken (E40 Jabbeke-Veurne, E17 Marke-Frankrijk, E403 en A19).

• Waterwegen

Het voornaamste project situeert zich nog steeds op de Leie. Stroomopwaarts Kortrijk zijn de werken al eerder in grote mate uitgevoerd. Er blijft echter nog werk te doen ter hoogte van Komen (Henegouwen; nog afspraken met Frankrijk te maken) en van Wervik (verbreden en verdiepen van de vaarweg). In de doortocht van Kortrijk zelf zijn de werken in volle uitvoering. Zij zijn zo gevorderd dat er nu al schepen van circa 1.000 ton kunnen varen, zij het in éénrichtingsverkeer. Het project beoogt overigens niet enkel een verbeterde scheepvaart maar wordt gecombineerd met de herwaardering van de Leieboorden in het stadsweefsel. Men hoopt de doortocht van Kortrijk helemaal klaar te hebben in 2010. Stroomafwaarts Kortrijk ten slotte is, net zoals stroomopwaarts deze stad, de modernisering ook al in grote mate gerealiseerd. Zo is in 2005 te Sint-Eloois-Vijve de verhoogde Leiebrug in gebruik genomen (waardoor schepen met drie lagen containers kunnen onderdoor varen). Wel moeten nog een aantal bijkomende werken uitgevoerd worden; zo is men in 2005 gestart met de vervanging van de Leiebrug op de weg Olsene-Dentergem.

De aanpassing van de Leie is een zeer belangrijk project, mede omdat door de Raad van Europa in 1993 beslist werd een aantal vaarassen te erkennen als onderdelen van een Trans-Europees Netwerk (TEN). De verbinding tussen de streek van Parijs (het bekken van de Seine) en het Scheldebekken in België werd geselecteerd als één van deze Europese vaarassen. De vraag is nu: waar ziet men die as concreet verlopen op Belgisch grondgebied: langs de Schelde via Doornik naar Gent en Antwerpen of langs de Leie via Kortrijk naar Gent en dan verder langs de Schelde naar Antwerpen? Gekozen is voor de Leie. Met andere woorden: de grote vaarweg van de streek van Parijs naar België, Nederland, Duitsland, ... zal verlopen via het Kortrijkse, wat uiteraard opportuniteiten zal bieden voor de economische ontwikkeling van deze streek. Op termijn zal de Leie wellicht bevaarbaar gemaakt worden voor schepen van 4.400 ton. Het hele project is gekend als het "Seine-Schelde-project"; de Fransen spreken van het "Seine-Nord-project". De verbinding tussen het bekken van de Seine en dit van de Schelde vereist wel nog indrukwekkende werken in Frankrijk. Zo moet het huidige Canal du Nord (tussen Compiègne en Cambrai) grondig bijgewerkt worden; deze werken kunnen wellicht in de periode 2012-2014 beëindigd zijn.

Nog op het vlak van de waterwegen is te signaleren dat het verkeer via de binnenwateren de jongste jaren sterk is toegenomen. Tabel 13.3 toont de evolutie van het aantal gepresteerde tonkilometer op een aantal waterwegen die geheel of gedeeltelijk door West-Vlaanderen stromen. De eenheid "tonkilometer" geeft aan hoeveel ton er over hoeveel km vervoerd is geworden: een schip dat 700 ton vervoert over 100 km presteert 70.000 tonkilometer. Ter illustratie zet figuur 13.2 de cijfers voor de Leie om in een grafiek.

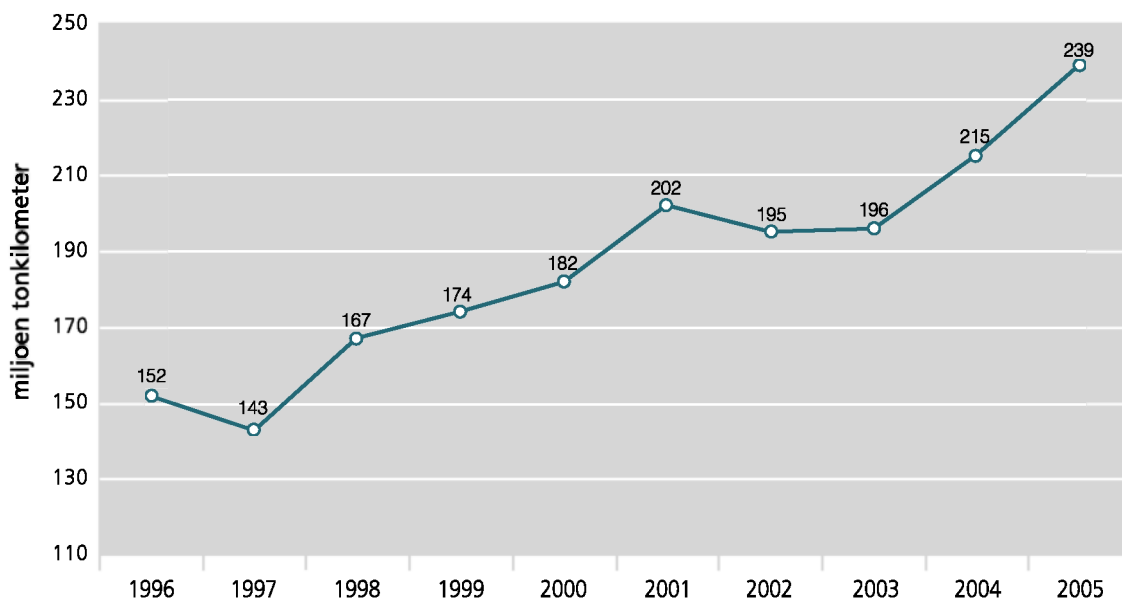
Tabel 13.3: Goederenvervoer op enkele waterwegen, gepresteerde tonkilometer in miljoenen, 1996-2005

	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Leie (a)	152	143	167	174	182	202	195	196	215	239
Roeselare-Leie	27	30	31	31	32	35	33	33	35	35
Gent-Oostende	80	70	76	89	83	85	84	89	94	103
Bovenschelde (b)	273	276	312	332	375	410	399	418	443	461

(a) Leie van Wervik tot Gent (in de praktijk: tot Deinze aangezien de schepen te Deinze de Leie verlaten om het Afleidingskanaal op te varen).

(b) Bovenschelde: van Spiere tot Gentbrugge.

Bron: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Administratie Waterwegen en Zeewezen, Rivier Informatie Services (RIS).

Figuur 13.2: Goederenvervoer op de Leie (a), aantal gepresteerde tonkilometer in miljoenen, 1996-2005.

(a) Leie vanaf Wervik tot Gent (in de praktijk: tot Deinze aangezien de schepen te Deinze de Leie verlaten om het Afleidingskanaal op te varen).

Bron: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Administratie Waterwegen en Zeewezen, Rivier Informatie Services (RIS).

De opvallende stijgende activiteit op de waterwegen is geen toeval maar het gevolg van een duidelijk beleid door de Vlaamse overheid. In 1998 werd de vrije bevrachting en de vrije prijsvorming ingevoerd. In 2000 werden de vaarrechten – een soort tol die de schipper betaalt aan de waterwegbeheerder – drastisch verminderd. Een andere maatregel kon slechts op termijn effect hebben: in 1998 werd een subsidieregeling van kracht voor het bouwen van nieuwe laad- en loskaden ten behoeve van bedrijven. Via dit stelsel zijn / worden ondertussen diverse kaden gebouwd langs de Leie, het kanaal Roeselare-Leie en het kanaal Kortrijk-Bossuit. Anderzijds worden sinds midden 2005 de sluizen op Leie en Schelde dag en nacht bediend. Een en ander past duidelijk in het overheidsbeleid om zoveel mogelijk vrachtverkeer van de weg op het schip (en het spoor) te brengen. Anderzijds ligt het voor de hand dat het vervoer te water (en per spoor) vanzelf aan aantrekkelijkheid wint naarmate het verkeer over de weg gestremd wordt. Ook de aanwezigheid van de containerterminals van Avelgem (Schelde) en Wielsbeke (Leie) speelt een belangrijke rol in het groeiend succes van de binnenvaart.

Terloops kan hieraan toegevoegd worden dat de Europese Commissie aan de Vlaamse overheid de toelating gegeven heeft om het subsidiëringssysteem voor de bouw van nieuwe kaaimuren verder toe te passen tot 2010; aanvankelijk mocht het stelsel slechts tot eind 2004 toegepast worden.

• Spoorwegen

In 2004 is begonnen met een indrukwekkend programma voor de modernisering van het station te Brugge: er worden nieuwe perrons gebouwd, de onderdoorgang onder de perrons wordt verruimd, aan de kant van Sint-Michiels komt een nieuwe uitgang, er worden overdekte fietsenstallingen gebouwd,... In een latere fase worden een ondergrondse parking, kantoren,... voorzien. Het gaat hier duidelijk om een meerjarenprogramma.

Het Brugse station en zijn omgeving vormt in elk geval een zwaartepunt van activiteiten van de NMBS. In 2005 werd het nieuwe imposante seinhuis nabij het station in gebruik genomen. Dit computergestuurd seinhuis zal in de komende jaren geleidelijk de taken van een aantal andere seinhuizen in de provincie overnemen. Begin 2006 startte de onderhandelingsprocedure voor het bouwen van een "logistiek centrum infrastructuur", eveneens te Brugge.

Tot daar de stations. Wat de spoorlijnen zelf betreft blijft het plan om tussen de Zeebrugse haven en Brugge een derde spoor, en tussen Brugge en Gent een derde en vierde spoor aan te leggen de volle aandacht vragen. Te Gent werden in 2004 twee nieuwe spoorwegbruggen geplaatst (over de ringvaart en tegelijk over de ring R4 om Gent). Dit werk kadert in de zo-even aangehaalde capaciteitsuitbreiding op de relatie Brugge-Gent. Ook bij het studiewerk rond de lijn Brugge-Gent ter hoogte van Beernem, wordt uitdrukkelijk rekening gehouden met deze bijkomende sporen. Het betreft studiewerk in verband met de bouw van bruggen, onderdoorgangen en langswegen. De noodzakelijke capaciteitsuitbreiding heeft alles te maken met een betere ontsluiting van de havens van Zeebrugge en Oostende. De dreigende overbezetting (goederenvervoer, reizigersverkeer, toeristische treinen) en het beleid om het goederenvervoer via het spoor (en de waterweg) te bevorderen, nopen tot deze capaciteitsuitbreiding. Het derde spoor tussen de haven en Brugge zou klaar moeten zijn in 2009; de voltooiing van het derde en het vierde spoor tussen Brugge en Gent is verwacht tegen 2013.

Een terrein waar de NMBS jarenlang actief blijft, is de haven van Zeebrugge. Dankzij de overeenkomst tussen de Belgische overheid, de Gewesten en de NMBS tot prefinanciering door de Gewesten van bepaalde spoorinvesteringen, kan de vernieuwing en de uitbreiding van de spoorinstallaties in de haven van Zeebrugge versneld gebeuren en zouden deze in 2009 moeten voltooid zijn (in plaats van in 2011).

Ook de Oostendse haven dient vermeld. Het bedrijventerrein Plassendale I, waarop het logistiek park Sea Gate in opbouw is, moet aangesloten worden op het spoorwegennet. De aanleg van deze aansluiting werd in 2005 aangevat.

Ten slotte nog dit: eind 2005 raakte bekend dat de NMBS in de zomer van 2006 zal testen in hoeverre een rechtstreekse treinverbinding Oostende-Brugge-Roeselare-Kortrijk-Rijsel (aansluiting op TGV) economisch haalbaar is. De huidige verbinding is zeer tijdrovend en duur. De oplossing ligt niet voor de hand omdat het gaat om een complex probleem met grote financiële en technische implicaties.

LUCHTHAVENS

Op zoek naar nieuwe beheersformules.

De **luchthaven van Oostende-Brugge** profileert zich in de eerste plaats als een vrachthaven die gespecialiseerd is in het behandelen van verse en gekoelde producten; ook de bediening van passagierscharters is een typische activiteit. In de loop van 2005 werd tevergeefs verder gezocht naar een nieuwe beheersstructuur. De luchthaven behoudt het statuut van "Dienst met Afzonderlijk Beheer" (DAB) binnen het Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap. De DAB is geen juridische entiteit. De luchthaven heeft dan ook geen beheerraad. De gesprekken tot omvorming tot een Extern Verzelfstandigd Agentschap (EVA) zijn al meer dan een jaar onderbroken. Al enkele keren werd de idee gelanceerd om de luchthaven om te vormen tot een naamloze vennootschap als dochter van het Autonoom Gemeentebedrijf Haven Oostende (AGHO). Hierin kan ook de private sector participeren. Dit betekent dat de luchthaven niet langer onder het Vlaamse Gewest zou ressorteren maar in feite onder de Stad Oostende. Er zouden wel overeenkomsten kunnen gesloten worden met het Vlaamse Gewest.

Interessant voor de ontwikkeling van de luchthaven is het feit dat eind 2005 de aanbesteding doorging voor het bouwen van een opleidingscentrum voor de luchtvaart op de luchthaven.

Eveneens positief is dat MK Airlines (Mike Kruger Airlines) voor 30 jaar het distributiecentrum huurt dat de Vlaamse overheid optrekt aan de nieuwe tarmac langs de nog te ontginnen luchthavengebonden industriezone langs de Torhoutsesteenweg. Daarmee verankert deze Britse luchtvaartmaatschappij zich in de kustluchthaven. De maatschappij werd over de streep getrokken door onder meer het feit dat de zeehaven van Oostende een terrein ter beschikking stelt voor de rechtstreekse aanvoer en opslag van de eigen vliegtuigbrandstof (die per schip aangevoerd wordt).

De **luchthaven van Kortrijk-Wevelgem** heeft vooral een sterke reputatie in de niche van de private en zakenluchtvaart. Hier werd in 2005 wel hard gewerkt aan een nieuwe beheersstructuur omdat de intercommunale formule niet langer voldoet. Verwacht wordt dat de gesprekken in 2006 zullen afgerond worden.

Ondertussen loopt een programma tot modernisering van de luchthaven. In 2004 werd op kosten van de Provincie (1,5 miljoen euro) een eerste fase uitgevoerd: de renovatie van de startbaan. In 2006 voorziet men de tweede fase waarbij de start- en taxibaanverlichting vernieuwd en uitgebreid wordt met een naderingsverlichting. Hiervoor is 1,5 miljoen euro beschikbaar gesteld door de Vlaamse Gemeenschap.

AFVALWATERZUIVERING

Langzaam maar zeker.

De infrastructuur voor het verzamelen en zuiveren van rioolwater wordt verder uitgebreid en geoptimaliseerd. Er wordt verder gewerkt aan het netwerk van collectoren, pompstations en dergelijke die het rioolwater naar de al bestaande of nog te bouwen zuiveringsstations moeten brengen. Vooral in het Kortrijkse waren in 2005 op dat vlak belangrijke werken in uitvoering.

Terwijl in het verleden vooral grote rioolwaterzuiveringsinstallaties gebouwd werden in de stedelijke omgevingen, gaat de aandacht sinds enkele jaren meer naar minder grootschalige infrastructuur in landelijke gebieden. Zo is in 2005 de rioolwaterzuiveringsinstallatie van Ruddervoorde (deelgemeente van Oostkamp; 3.600 inwoner-equivalenten) officieel in gebruik genomen en is begonnen met de bouw van zuiveringsstations in Sint-Joris-ten-Distel (deelgemeente van Beernem; 8.000 inwoner-equivalenten), Wingene (eerste fase: 6.000 inwoner-equivalenten, later op te trekken tot 9.000 inwoner-equivalenten) en Rollegem (deelgemeente van Kortrijk; 5.000 inwoner-equivalenten).

De belangstelling voor de zuiveringsinstallaties en de grote toevoerinfrastructuur mag echter de aandacht niet afleiden van het feit dat veel (gemeentelijke) rioleringsnetten in onvoldoende mate gerealiseerd zijn en/of slecht onderhouden zijn. Dit fenomeen vormt een cruciaal element van de zuiveringsproblematiek.

Naast de klassieke waterzuiveringsinfrastructuur worden ook hier en daar kleinschalige, alternatieve zuiveringssystemen aangelegd. Zo is door de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) in het kader van de Landinrichting, in 2005 verder gewerkt aan de aanleg van rietvelden bij de dorpskernen van Oudekapelle, Sint-Jacobskapelle en Oostkerke (deelgemeenten van Diksmuide). Zij zullen medio 2006 in gebruik kunnen genomen worden. Hiermee is de VLM niet aan haar proefstuk aangezien zij eerder al dertien rietvelden aanlegde bij elf dorpen en gehuchten op het grondgebied van Diksmuide, Veurne en Alveringem.

DRINKWATERVOORZIENING

Minder grondwater, méér oppervlaktewater!

De overexploitatie van de grondwaterreserves heeft er noodgedwongen toe geleid dat steeds meer gebruik wordt gemaakt van oppervlaktewater voor de productie van drinkwater. Een indrukwekkend initiatief destijds was de bouw van het spaarbekken De Blankaart te Woumen (deelgemeente van Diksmuide; bekken ingehuldigd in 1973). Hier werden duidelijk twee doelen nagestreefd: de productie van drinkwater en het tegengaan van de jaarlijkse overstromingen in de IJzervlakte. Later werden ook nog de Verdrongen Weiden van Ieper omgebouwd tot een spaarbekken en ingeschakeld in de eigen drinkwaterproductie van de Stad Ieper.

Ook gebruik makend van oppervlaktewater, echter zonder de realisatie van een spaarbekken, is het drinkwaterproductiecentrum van de Vlaamse Maatschappij voor Watervoorziening (VMW) te Harelbeke. Het centrum zet water uit het kanaal Kortrijk-Bossuit om in drinkwater. Hier functioneert het kanaal in feite als een spaarbekken. Het productiecentrum heeft een capaciteit van 25.000 m³ per dag. De capaciteit zal op relatief korte termijn worden opgetrokken onder meer om de bevoorrading van een aantal Waregemse textielbedrijven te waarborgen (en hierdoor de winning van grondwater te verminderen). Later zou de capaciteit verder kunnen opgevoerd worden tot 50.000 m³ per dag.

Een ander project situeert zich in Knokke-Heist. Hier onderzoekt het Gemeentelijk Waterbedrijf de mogelijkheden om drinkwater te produceren op basis van water uit het Leopoldkanaal, gemengd met grondwater dat via bemaling zal gewonnen worden rond de zogenaamde put De Cloedt. Via dit systeem hoopt men een dagproductie van 8.000 m³ per dag te halen, met een piekproductie van 10.000 m³ per dag. In 2005 waren er proefopstellingen in bedrijf, die moeten toelaten het meest geschikte systeem te bepalen en op basis daarvan de drinkwaterproductie te realiseren. Tot nog toe produceerde het Gemeentelijk Waterbedrijf zijn drinkwater enkel op basis van grondwater dat in de duinen gewonnen wordt.

ENERGIEVOORZIENING

Op zoek naar alternatieve energie: nu ook biofuel!

Een spectaculair project is uiteraard het plan voor de bouw van 60 **windturbines** (elk 3,6 tot maximum 5 Megawatt) op de Thorntonbank in zee, op circa 30 km voor de Oostkust. Het windmolenpark zal "groene" elektriciteit kunnen leveren aan 200.000 à 300.000 gezinnen (West-Vlaanderen telt circa 468.000 gezinnen). Het project is te situeren in de Europese doelstellingen inzake hernieuwbare energie. België wil tegen 2010 zes procent elektriciteit opwekken uit hernieuwbare bronnen. Tot nog toe wordt circa 1,5 % bereikt (op basis van de uitgereikte "groene-stroomcertificaten"); via het Thorntonproject zou circa een derde van de bijkomend nog te realiseren hernieuwbare energie (zoals beoogd in 2010) kunnen geproduceerd worden. Voor de realisatie van het project zijn in 2003 en 2004 de nodige vergunningen bekomen: domeinconcessie, bouwvergunning, milieuvergunning, vergunning voor het leggen van kabels in zee en aan land en een vergunning voor netkoppeling. Medio 2004 is gestart met de realisatie in die zin dat een aanvang is genomen met het grondonderzoek op de Thorntonbank en op het tracé voor de kabels die de verbinding met het vasteland moeten maken. In januari 2006 werd een onderhandelingsprocedure gestart voor het plaatsen van deze kabels. De windmolens zouden gebouwd worden op De Halve Maan op de oosteroever van de Oostendse haven. De eerste zes turbines wil men in gebruik nemen in 2007. Eind 2010 zouden de 60 turbines moeten draaien.

Ook op het vlak van de bouw van windturbines aan land was er in 2005 vooruitgang. Zo werden in 2005 twee turbines in gebruik genomen te Nieuwkapelle, deelgemeente van Diksmuide. In 2005 werd ook de bouwvergunning verleend voor het oprichten van zes turbines langs de autosnelweg A18 ter hoogte van Gistel en voor twee turbines op een bedrijventerrein te Tielt.

Ondertussen groeiden in 2005 ook voorstellen en plannen om op andere plaatsen in West-Vlaanderen windturbines te plaatsen, zo onder meer te Kortrijk, Nieuwpoort, Ieper, Poperinge, Oostkamp, Izegem.

In 2005 heeft een private initiatiefnemer te Oostende op het industrieterrein Plassendale II een elektriciteits- en warmtecentrale in gebruik genomen die werkt op **biomassa** (biofuel: plantaardige oliën en dierlijke vetten). Deze installatie levert groene elektriciteit voor ongeveer 30.000 gezinnen. Er zijn plannen om bijkomende installaties te bouwen die diverse organische producten (houtresten, slib, tuinafval,...) omzetten in secundaire brandstoffen (biobricks) en in elektriciteit.

Wat energievoorziening betreft verwijzen wij nog naar de in uitvoering zijnde capaciteitsuitbreiding van de LNG-terminal in de haven van Zeebrugge (zie hoger).

BEDRIJVENTERREINEN

Els De Mil

Blijvende schaarste.

De West-Vlaamse Intercommunale (wvi) en de Intercommunale Leiedal beheren het grootste deel van de bedrijventerreinen in West-Vlaanderen. Het werkingsgebied van de wvi omvat heel de provincie met uitzondering van de gemeenten van het arrondissement Kortrijk die tot Leiedal horen. De wvi beheert echter ook een aantal bedrijventerreinen in het werkingsgebied van Leiedal, meer bepaald te Menen (Menen Grensland en Menen Oost) en te Waregem (Brabantstraat).

De wvi kocht in 2005 circa 9 ha gronden met het oog op de realisatie van bedrijventerreinen. De grootste aankopen situeerden zich te Oudenburg (Lokaal Bedrijventerrein A10) en te Zedelgem (Ambachtelijke zone Torhoutstraat). Anderzijds verkocht de wvi 34,3 ha aan bedrijven gespreid over 26 terreinen en 75 akten. Na de hogere verkoop in 2003 (58,9 ha) verkocht de wvi opnieuw minder industriegrond net als in 2002 (31,2 ha). De verkopen situeerden zich vooral op de terreinen te Brugge (Transportzone TZZ en Herdersbrug), Roeselare (Haven Zuid RO & W), Wingene (Hille Zuid RO) en te Blankenberge (Ambachtelijke zone Uitbreiding).

Leiedal kocht in 2005 circa 1,1 ha aan voor de realisatie van bedrijventerreinen. De totale verkochte oppervlakte aan bedrijven bedroeg circa 12 ha. Deze verkochte oppervlakte is het hoogste cijfer sinds 1996. De grootste oppervlakte werd verkocht op het bedrijventerrein Kortrijk Beneluxlaan (voor de vestiging van sportwinkel Decathlon) en het Transportcentrum LAR (voor de vestiging van VDAB – opleidingscentrum vrachtwagenchauffeurs).

De GOM – West-Vlaanderen beschikt over een Geografisch Informatiesysteem (GIS) Bedrijventerreinen waarin de bezetting van de bedrijventerreinen in West-Vlaanderen wordt geïnventariseerd. Dit GIS wordt via internet door het Ondersteunend Centrum (OC) GIS-Vlaanderen ter beschikking gesteld van mogelijke investeerders (<http://www.vlm.be> - geoloket bedrijventerreinen). Ook de Intercommunale Leiedal stelt de bezettingsgegevens van haar bedrijventerreinen voor in haar website (<http://www.leiedal.be> – BISK). Op de website van de Intercommunale wvi kan men voor meer informatie terecht bij de contactpersoon Bedrijfshuisvesting (<http://www.wvi.be>).

DEEL 2

WEST-VLAANDEREN

IN CIJFERS

OVERZICHTSLIJST VAN DE OPGENOMEN TABELLEN EN KAARTEN

1. Bevolking

- Tabel 1.1: Totale bevolking naar leeftijd, gemeenten van West-Vlaanderen (1 januari 2005)
- Tabel 1.2: Bevolking naar leeftijd en geslacht, arrondissementen van West-Vlaanderen (1 januari 2005)
- Tabel 1.3: Bevolking naar voornaamste nationaliteiten, arrondissementen van West-Vlaanderen (1 januari 2005)

2. Werkloosheid

- Kaart 2.1: Totale werkloosheidsdruk, gemeenten van West-Vlaanderen (2005)
- Tabel 2.1: Werkloosheid en werkloosheidsdruk naar geslacht, gemeenten van West-Vlaanderen (2005)
- Tabel 2.2: Aantal niet-werkende werkzoekenden (mannen en vrouwen) naar leeftijd, werkloosheidsduur en studieniveau, arrondissementen van West-Vlaanderen (2004-2005)
- Tabel 2.3: Aantal arbeidsgehandicapte niet-werkende werkzoekenden naar geslacht, leeftijd, studieniveau en werkloosheidsduur, West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest (2005)

3. Tewerkstelling

- Tabel 3.1: Aantal inrichtingen en bezoldigde tewerkstelling, gemeenten van West-Vlaanderen (31 december 2003)
- Tabel 3.2: Bezoldigde tewerkstelling naar bedrijfstak, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest en Rijk (30 juni 2002, 30 juni 2003 en 31 december 2003)
- Tabel 3.3: Aantal inrichtingen en bezoldigde tewerkstelling naar grootteklasse, arrondissementen van West-Vlaanderen (31 december 2003)
- Tabel 3.4: Zelfstandigen en helpers naar sector en geslacht, gemeenten van West-Vlaanderen (31 december 2004)
- Tabel 3.5: Aantal zelfstandigen en helpers naar sector en geslacht in West-Vlaanderen (31 december 2003 en 31 december 2004)

4. Welvaart

- Kaart 4.1: Gemiddeld belastbaar inkomen per aangifte, gemeenten van West-Vlaanderen (aanslagjaar 2004, inkomen 2003)
- Tabel 4.1: Belastbaar inkomen, gemeenten van West-Vlaanderen (aanslagjaar 2004, inkomen 2003)
- Tabel 4.2: Belastbaar inkomen, arrondissementen van West-Vlaanderen (aanslagjaren 2003-2004, inkomens 2002-2003)
- Tabel 4.3: Verdeling van het aantal aangiften naar hoogte van het gemiddeld belastbaar inkomen (in euro), arrondissementen van West-Vlaanderen (aanslagjaren 2003-2004, inkomens 2002-2003)
- Tabel 4.4: Indeling van de motorvoertuigen, arrondissementen van West-Vlaanderen (1 augustus 2005)
- Tabel 4.5: Evolutie van het aantal inschrijvingen van nieuwe voertuigen, West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest en Rijk (2004-2005)
- Tabel 4.6: Bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen, arrondissementen van West-Vlaanderen (1995-2002-2003)
- Tabel 4.7: Economische structuur op basis van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen, tegen lopende prijzen (in miljoen euro) (1995-2002-2003)

5. Zeehavenverkeer en luchtvaart

- Tabel 5.1: Evolutie van de trafiek in de haven van Zeebrugge (2001-2005)
- Tabel 5.2: Evolutie van de trafiek in de haven van Oostende (2001-2005)
- Tabel 5.3: Evolutie van de trafiek op de luchthaven van Oostende (2001-2005)
- Tabel 5.4: Evolutie van het aantal passagiers op de luchthaven van Wevelgem (2001-2005)

6. Land- en tuinbouw

- Tabel 6.1: Evolutie van het aantal land- en tuinbouwbedrijven, arrondissementen van West-Vlaanderen (1994-1995-2004-2005)
- Tabel 6.2: Evolutie van het totale aantal tewerkgestelden in de land- en tuinbouw, arrondissementen van West-Vlaanderen (2003-2004-2005)
- Tabel 6.3: Teelt patroon in West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest en Rijk (gemiddelde 1994-1995 en 2004-2005)
- Tabel 6.4: Evolutie van de veestapel, arrondissementen van West-Vlaanderen (gemiddelde 1994-1995 en 2004-2005)

7. Zeevisserij

- Tabel 7.1: Toestand van de Belgische visserijvloot (31 december 2004 en 31 december 2005)
- Tabel 7.2: Aanvoer door Belgische en vreemde vaartuigen in Belgische havens (2004-2005)

9. Milieu

- Tabel 9.1: Overzicht van de RWZI's in West-Vlaanderen met aanduiding van hun ontwerpcapaciteit en de procentuele belastingsgraad (2004-2005)
- Tabel 9.2: Aantal onder- en overbelaste RWZI's in West-Vlaanderen (2004-2005)
- Tabel 9.3: Evolutie van de huisvuilproductie in West-Vlaanderen, naar afvalstroom (1990-2004)
- Tabel 9.4: Evolutie van de afvalverbranding in West-Vlaanderen (1990-2004)

10. Innovatie

- Tabel 10.1: Aantal leerlingen in de derde graad van het voltijds secundair onderwijs, provincies van het Vlaamse Gewest (schooljaar 2005-2006)
- Tabel 10.2: Boordtabel innovatie-indicatoren, West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest, Rijk en EU-15

11. Huisvesting

- Tabel 11.1: Aantal woningen naar bouwjaar, gemeenten van West-Vlaanderen (1 januari 2005)

12. Ruimtelijke ordening

- Tabel 12.1: Onbebouwde en bebouwde percelen naar oppervlakte, gemeenten van West-Vlaanderen (1 januari 2005) (in ha)

Tabel 1.1: Totale bevolking naar leeftijd, gemeenten van West-Vlaanderen (1 januari 2005)

Gemeente	0-17 jaar	18-64 jaar	65 jaar en ouder	Totaal
Beernem	2.856	9.093	2.601	14.550
Blankenberge	2.807	11.023	4.305	18.135
Brugge	21.622	72.342	23.363	117.327
Damme	2.226	6.650	1.999	10.875
Jabbeke	3.011	8.540	2.106	13.657
Knokke-Heist	5.158	19.864	8.801	33.823
Oostkamp	4.416	13.592	3.535	21.543
Torhout	3.584	12.051	3.546	19.181
Zedelgem	4.672	13.734	3.357	21.763
Zuienkerke	562	1.775	422	2.759
Arr. Brugge	50.914	168.664	54.035	273.613
Diksmuide	3.367	9.321	2.948	15.636
Houthulst	1.933	5.342	1.732	9.007
Koekelare	1.634	5.082	1.538	8.254
Kortemark	2.387	7.346	2.323	12.056
Lo-Reninge	804	1.848	654	3.306
Arr. Diksmuide	10.125	28.939	9.195	48.259
Heuvelland	1.838	4.934	1.456	8.228
Ieper	7.058	21.135	6.756	34.949
Langemark-Poelkapelle	1.782	4.590	1.385	7.757
Mesen	198	586	192	976
Poperinge	4.193	11.575	3.744	19.512
Vleteren	766	2.169	686	3.621
Wervik	3.607	10.627	3.375	17.609
Zonnebeke	2.573	6.918	2.129	11.620
Arr. Ieper	22.015	62.534	19.723	104.272
Anzegem	2.935	8.520	2.446	13.901
Avelgem	1.879	5.726	1.767	9.372
Deerlijk	2.320	6.993	1.993	11.306
Harelbeke	5.088	16.287	4.670	26.045
Kortrijk	14.297	44.278	15.050	73.625
Kuurne	2.539	7.755	2.222	12.516
Lendelede	1.036	3.349	1.031	5.416
Menen	6.645	19.383	6.297	32.325
Spiere-Helkijn	500	1.224	316	2.040
Waregem	7.422	22.461	6.036	35.919
Wevelgem	6.656	19.243	5.160	31.059
Zwevegem	4.945	14.561	4.160	23.666
Arr. Kortrijk	56.262	169.780	51.148	277.190
Bredene	3.065	9.518	2.399	14.982
De Haan	1.991	7.071	2.785	11.847
Gistel	2.550	6.738	1.871	11.159
Ichtegem	2.729	8.329	2.282	13.340
Middelkerke	2.906	10.486	4.298	17.690
Oostende	11.027	40.307	17.260	68.594
Oudenburg	1.824	5.430	1.630	8.884
Arr. Oostende	26.092	87.879	32.525	146.496
Hoogdele	2.140	6.066	1.632	9.838
Ingelmunster	2.125	6.442	2.051	10.618
Izegem	5.048	16.326	5.176	26.550
Ledegem	1.889	5.621	1.754	9.264
Lichtervelde	1.805	5.082	1.467	8.354
Moorslede	2.084	6.437	2.105	10.626
Roeselare	11.092	34.055	10.233	55.380
Staden	2.342	6.435	2.135	10.912
Arr. Roeselare	28.525	86.464	26.553	141.542
Ardoie	1.766	5.625	1.777	9.168
Dentergem	1.737	4.879	1.512	8.128
Meulebeke	2.274	6.687	2.010	10.971
Oostrozebeke	1.662	4.567	1.216	7.445
Pittem	1.410	4.051	1.151	6.612
Ruiselede	1.074	3.042	981	5.097
Tielt	3.712	11.808	3.714	19.234
Wielsbeke	1.974	5.415	1.451	8.840
Wingene	2.768	7.820	2.444	13.032
Arr. Tielt	18.377	53.894	16.256	88.527
Alveringem	1.174	2.811	913	4.898
De Panne	1.694	5.666	2.601	9.961
Koksijde	3.168	12.567	5.298	21.033
Nieuwpoort	1.876	6.419	2.561	10.856
Veurne	2.496	7.035	2.325	11.856
Arr. Veurne	10.408	34.498	13.698	58.604
WEST-VLAANDEREN	222.718	692.652	223.133	1.138.503
VLAAMSE GEWEST	1.205.674	3.763.607	1.073.880	6.043.161
RIJK	2.169.933	6.476.419	1.799.500	10.445.852

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 1.2: Bevolking naar leeftijd en geslacht, arrondissementen van West-Vlaanderen (1 januari 2005)

Arrondissement	0-4 jr	5-9 jr	10-14 jr	15-19 jr	20-24 jr	25-29 jr	30-34 jr	35-39 jr	40-44 jr	45-49 jr	50-54 jr	55-59 jr	60-64 jr	65-69 jr	70-74 jr	75-79 jr	80-84 jr	85-90 jr	90-94 jr	95 en +	Totaal
TOTAAL																					
Brugge	12.347	13.948	15.537	15.308	15.928	15.439	17.064	19.392	21.262	20.518	18.883	18.647	15.305	15.576	14.261	11.141	8.113	2.865	1.651	428	273.613
Diksmuide	2.429	2.675	3.126	3.097	2.910	2.786	3.096	3.580	3.755	3.452	3.004	2.796	2.358	2.419	2.364	1.990	1.520	529	292	81	48.259
Ieper	5.307	5.801	6.865	6.659	6.646	5.941	6.541	7.366	7.859	7.265	6.693	6.471	5.135	5.128	5.117	4.335	3.193	1.223	561	166	104.272
Kortrijk	13.889	15.092	17.278	16.619	17.503	16.606	17.648	19.886	21.918	20.164	18.162	17.421	13.856	14.474	13.412	10.955	7.831	2.605	1.532	339	277.190
Oostende	6.225	7.008	8.046	7.811	7.916	7.427	8.585	10.063	10.995	10.681	10.149	10.203	8.862	9.219	8.745	6.700	4.972	1.664	989	236	146.496
Roeselare	7.166	7.797	8.613	8.189	8.785	8.595	9.601	10.534	10.858	9.946	8.800	8.744	7.361	7.614	7.127	5.538	4.001	1.331	753	189	141.542
Tielt	4.626	5.092	5.511	5.245	5.519	5.315	6.051	6.690	6.791	6.428	5.449	5.271	4.283	4.487	4.256	3.494	2.419	941	534	125	88.527
Veurne	2.444	2.723	3.230	3.275	3.163	2.770	3.047	3.715	4.112	4.030	3.989	4.454	3.954	3.888	3.606	2.879	2.058	781	399	87	58.604
WEST-VLAANDEREN	54.433	60.136	68.206	66.203	68.370	64.879	71.633	81.226	87.550	82.484	75.129	74.007	61.114	62.805	58.888	47.032	34.107	11.939	6.711	1.651	1.138.503
VLAAMSE GEMEEST	309.328	328.786	358.003	346.601	366.210	367.257	400.969	451.436	485.410	457.637	410.337	383.658	303.649	306.382	287.000	225.798	160.180	57.489	30.094	6.937	6.043.161
RIJK	574.859	589.114	630.885	619.183	641.765	655.762	719.497	773.719	814.992	772.462	703.492	656.486	494.136	493.991	471.751	386.106	282.073	100.532	52.698	12.349	10.445.852
MANNEN																					
Brugge	6.241	7.009	7.994	7.896	8.162	7.823	8.505	9.890	10.716	10.396	9.393	9.287	7.578	7.394	6.474	4.640	3.057	961	369	80	133.865
Diksmuide	1.207	1.374	1.573	1.601	1.525	1.416	1.539	1.887	1.974	1.754	1.582	1.448	1.186	1.184	1.081	819	617	180	84	20	24.051
Ieper	2.720	3.021	3.481	3.403	3.406	3.059	3.359	3.818	4.053	3.761	3.439	3.330	2.558	2.466	2.276	1.808	1.203	385	148	32	51.726
Kortrijk	7.070	7.702	8.862	8.434	8.948	8.430	9.056	10.194	11.267	10.281	9.222	8.742	6.735	6.958	6.018	4.443	2.922	823	374	65	136.546
Oostende	3.114	3.603	4.115	4.043	4.060	3.791	4.384	5.197	5.596	5.447	5.148	5.070	4.318	4.388	3.884	2.798	1.777	505	235	30	71.503
Roeselare	3.644	3.968	4.369	4.188	4.492	4.339	4.921	5.414	5.590	5.127	4.499	4.394	3.672	3.650	3.310	2.298	1.535	406	200	32	70.048
Tielt	2.377	2.659	2.831	2.660	2.861	2.697	3.096	3.496	3.515	3.271	2.864	2.713	2.175	2.165	1.947	1.461	926	308	162	31	44.215
Veurne	1.275	1.445	1.672	1.658	1.651	1.424	1.504	1.861	2.086	2.046	1.970	2.225	1.903	1.829	1.683	1.222	808	256	101	14	28.633
WEST-VLAANDEREN	27.648	30.781	34.897	33.883	35.105	32.979	36.364	41.757	44.797	42.083	38.117	37.209	30.125	30.034	26.673	19.489	12.845	3.824	1.673	304	560.587
VLAAMSE GEMEEST	158.355	167.650	183.065	177.285	185.692	185.835	202.380	229.292	246.193	232.080	208.215	193.625	150.235	147.018	131.002	95.113	60.234	18.083	7.283	1.190	2.979.825
RIJK	294.007	300.733	322.751	316.197	322.980	330.174	363.568	392.326	411.790	388.331	353.204	327.606	241.411	232.943	210.618	157.636	101.291	29.792	12.055	1.912	5.111.325
VROUWEN																					
Brugge	6.106	6.939	7.543	7.412	7.766	7.616	8.559	9.502	10.546	10.122	9.490	9.360	7.727	8.182	7.787	6.501	5.056	1.904	1.282	348	139.748
Diksmuide	1.222	1.301	1.553	1.496	1.385	1.370	1.557	1.693	1.781	1.698	1.422	1.348	1.172	1.235	1.283	1.171	903	349	208	61	24.208
Ieper	2.587	2.780	3.384	3.256	3.240	2.882	3.182	3.548	3.806	3.504	3.254	3.141	2.577	2.662	2.841	2.527	1.990	838	413	134	52.546
Kortrijk	6.819	7.390	8.416	8.185	8.555	8.176	8.592	9.692	10.651	9.883	8.940	8.679	7.121	7.516	7.394	6.512	4.909	1.782	1.158	274	140.644
Oostende	3.111	3.405	3.931	3.768	3.856	3.636	4.201	4.866	5.399	5.234	5.001	5.133	4.544	4.831	4.861	3.902	3.195	1.159	754	206	74.993
Roeselare	3.522	3.829	4.244	4.001	4.293	4.256	4.680	5.120	5.268	4.819	4.301	4.350	3.689	3.964	3.817	3.240	2.466	925	553	157	71.494
Tielt	2.249	2.433	2.680	2.585	2.658	2.618	2.955	3.194	3.276	3.157	2.585	2.558	2.108	2.322	2.309	2.033	1.493	633	372	94	44.312
Veurne	1.169	1.278	1.558	1.617	1.512	1.346	1.543	1.854	2.026	1.984	2.019	2.229	2.051	2.059	1.923	1.657	1.250	525	298	73	29.971
WEST-VLAANDEREN	26.795	29.355	33.309	32.320	33.265	31.900	35.269	39.469	42.753	40.401	37.012	36.798	30.989	32.771	32.215	27.543	21.262	8.115	5.038	1.347	577.916
VLAAMSE GEMEEST	150.973	161.136	174.938	169.316	180.518	181.422	198.589	222.144	239.217	225.557	202.122	190.033	153.414	159.364	155.998	130.685	99.946	39.406	22.811	5.747	3.063.336
RIJK	280.852	288.381	308.134	302.986	318.785	325.588	355.929	381.393	403.202	384.131	350.288	328.880	252.725	261.048	261.133	228.470	180.782	70.740	40.643	10.437	5.334.527

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

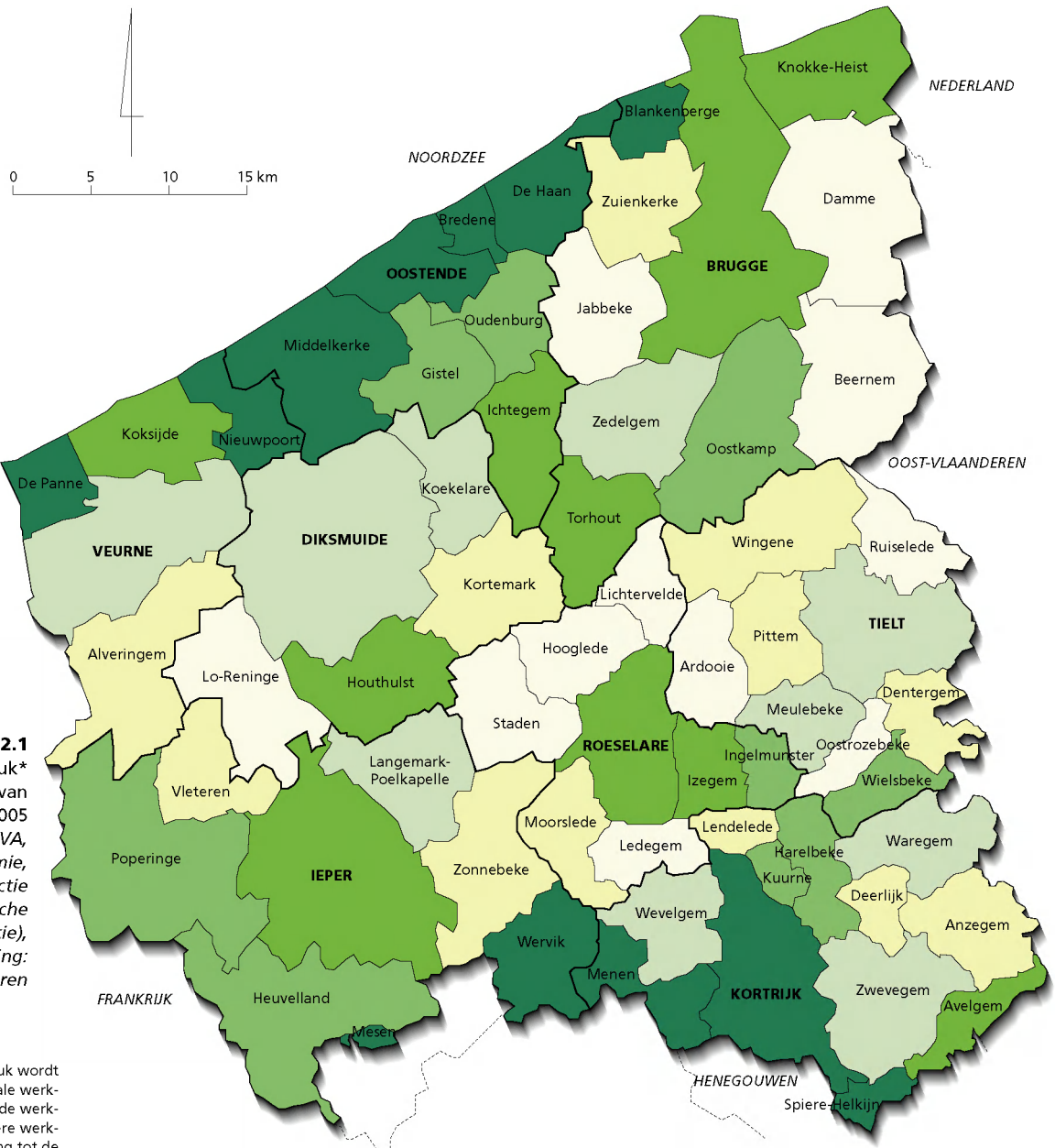
Tabel 1.3: Bevolking naar voornaamste nationaliteiten, arrondissementen van West-Vlaanderen (1 januari 2005)

Arrondissement	Totaal Europese Unie (EU-25)	Waarvan: België	Frankrijk	Nederland	Ver. Duitsland Kon.	Italië	Europese landen buiten EU-25		Waarvan:		Rusland	Turkije	Totaal Europa	Azië	Waarvan:				Afrika	Waarvan: Marokko	Amerika	Oceanië	Totale bevolking (incl. vluchtelingen)
							Servië en Monte- negro	(a)	China	Filippijnen					Thailand	Pakistan							
Brugge	271.794	268.082	641	1.555	422	317	238	521	157	92	37	272.315	594	100	58	83	50	386	134	226	17	273.613	
Diksmuide	48.179	47.991	75	70	13	11	2	19	1	10	0	48.198	37	3	11	7	1	15	4	8	0	48.259	
Ieper	103.835	101.938	1.502	119	148	26	19	118	23	20	14	103.953	136	24	27	6	4	107	24	35	1	104.272	
Kortrijk	274.311	270.624	2.558	384	112	117	163	421	63	60	125	274.732	565	80	59	64	60	1.564	1.048	141	5	277.190	
Oostende	144.922	142.875	463	517	326	253	157	476	175	71	33	145.398	562	70	60	53	68	292	57	107	6	146.496	
Roeselare	140.753	140.086	236	166	51	54	44	182	72	24	11	140.935	189	37	14	24	10	260	131	39	7	141.542	
Tielt	88.072	87.717	92	143	19	30	9	213	98	12	59	88.285	68	6	19	8	2	152	113	18	1	88.527	
Veurne	58.296	56.857	896	197	79	75	87	87	27	10	7	58.383	143	32	13	15	13	42	15	23	1	58.604	
WEST-VLAANDEREN	1.130.162	1.116.170	6.463	3.151	1.170	883	719	2.037	616	299	286	1.132.199	2.294	352	261	260	208	2.818	1.526	597	38	1.138.503	
VLAAMSE GERWEST	5.935.167	5.745.872	17.776	92.091	12.211	11.597	22.933	32.587	3.672	2.005	19.104	5.967.754	20.425	3.462	1.559	1.908	1.297	40.275	26.627	9.119	393	6.043.161	
RIJK	10.166.394	9.574.990	117.349	104.978	25.982	36.324	179.015	71.199	6.967	4.028	39.885	10.237.593	40.526	7.283	3.224	2.586	2.931	127.845	81.279	25.396	896	10.445.852	

(a) EU-15: België, Duitsland, Oostenrijk, Denemarken, Spanje, Finland, Frankrijk, Verenigd Koninkrijk, Luxemburg, Griekenland, Ierland, Portugal, Zweden, Italië, Nederland.

EU-25: EU-15 + Cyprus, Hongarije, Malta, Polen, Oetouwen, Estland, Letland, Tsjechië, Slowakije, Slovenië.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Rijksregister, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Kaart 2.1

Totale werkloosheidsdruk*
gemeenten van
West-Vlaanderen, 2005

Bron: VDAB, RVA,

FOD Economie,

(Algemene Directie
Statistiek en Economische
Informatie),

Verwerking:

GOM - West-Vlaanderen

*De werkloosheidsdruk wordt
gedefinieerd als de totale werk-
loosheid (niet- werkende werk-
zoekenden inclusief oudere werk-
lozen) in verhouding tot de
bevolking op beroepsactieve leeftijd.
De beroepsactieve leeftijd bedraagt
18 tot 64 jaar voor de mannen en
18 tot 59 jaar voor de vrouwen.

	gemeente	arrondissement
minimum	Hooglede: 4,5%	Tielt: 5,9%
maximum	Blankenberge: 13,7%	Oostende: 10,1%

%	
< 5,5	(11)
5,5 - 6,0	(12)
6,1 - 6,5	(10)
6,6 - 7,0	(9)
7,1 - 8,9	(10)
≥ 9,0	(12)

West-Vlaanderen: 7,5%
Vlaamse Gewest: 8,5%

Tabel 2.1: Werkloosheid en werkloosheidsdruk naar geslacht, gemeenten van West-Vlaanderen (2005)

Gemeente	MANNEN				VROUWEN				TOTAAL			
	NWWZ (a)	Ouderen (b)	NWWZ+ ouderen (c)	werkloos- heidsdruk (c)	NWWZ (a)	Ouderen (b)	NWWZ+ ouderen (c)	werkloos- heidsdruk (c)	NWWZ (a)	Ouderen (b)	NWWZ+ ouderen (c)	werkloos- heidsdruk (c)
Beernem	133	55	187	3,9%	163	71	234	5,8%	296	125	421	4,8%
Blankenberge	494	225	719	13,1%	532	169	701	14,4%	1.026	394	1.420	13,7%
Brugge	1.897	666	2.563	7,1%	2.050	532	2.582	7,8%	3.947	1.198	5.145	7,4%
Damme	107	55	162	4,7%	133	55	188	6,3%	240	110	350	5,4%
Jabbeke	106	65	170	3,9%	182	58	240	6,2%	288	123	411	5,0%
Knokke-Heist	457	239	696	7,1%	540	212	752	8,6%	997	451	1.448	7,8%
Oostkamp	217	133	351	5,1%	347	166	513	8,3%	565	299	864	6,6%
Torhout	252	99	351	5,7%	371	138	509	9,4%	623	237	860	7,4%
Zedelgem	229	117	346	4,9%	357	142	499	8,1%	586	258	845	6,4%
Zuienkerke	28	17	44	4,8%	43	9	52	6,6%	71	26	97	5,6%
Arr. Brugge	3.920	1.670	5.589	6,6%	4.718	1.551	6.269	8,3%	8.638	3.221	11.859	7,4%
Diksmuide	176	79	255	5,3%	248	63	310	7,5%	423	142	565	6,3%
Houthulst	111	58	168	6,1%	160	43	203	8,5%	271	101	371	7,2%
Koekelare	92	27	119	4,5%	153	47	200	9,0%	245	74	319	6,5%
Kortemark	121	55	176	4,7%	166	71	237	7,2%	287	126	413	5,9%
Lo-Reninge	31	14	44	4,6%	32	7	39	4,8%	63	20	83	4,7%
Arr. Diksmuide	530	232	762	5,1%	759	230	989	7,7%	1.289	462	1.751	6,3%
Heuvelland	108	42	150	5,7%	137	35	172	8,1%	245	77	322	6,8%
Ieper	506	147	653	6,1%	716	241	957	10,1%	1.221	388	1.610	8,0%
Langemark-Poelkapelle	73	45	118	5,0%	131	40	171	8,3%	204	86	289	6,5%
Mesen	25	2	27	8,9%	30	6	36	14,1%	54	8	63	11,2%
Poperinge	217	103	320	5,4%	329	124	453	8,9%	546	227	773	7,0%
Vleteren	38	132	171	4,8%	49	168	218	6,8%	88	300	388	5,7%
Wervik	251	15	266	7,1%	402	15	417	12,0%	653	30	683	9,4%
Zonnebeke	98	41	139	3,9%	184	68	252	8,2%	282	109	391	5,9%
Arr. Ieper	1.316	528	1.844	5,7%	1.978	697	2.675	9,6%	3.294	1.225	4.519	7,5%
Anzegem	134	39	174	4,0%	201	73	274	7,1%	335	113	448	5,5%
Avelgem	142	39	181	6,2%	186	90	276	10,7%	329	128	457	8,3%
Deerlijk	99	33	132	3,8%	188	74	262	8,3%	287	106	393	5,9%
Harelbeke	349	107	456	5,5%	490	148	638	8,8%	839	255	1.094	7,0%
Kortrijk	1.531	357	1.887	8,4%	1.465	440	1.905	9,6%	2.996	797	3.792	9,0%
Kuurne	170	48	218	5,5%	209	91	299	8,6%	379	138	517	7,0%
Lendelede	38	23	61	3,5%	89	37	126	8,6%	127	60	186	5,8%
Menen	588	223	811	8,3%	691	277	969	11,0%	1.280	500	1.780	9,6%
Spiere-Helkijn	42	12	55	8,8%	48	11	59	10,5%	90	24	114	9,6%
Waregem	416	117	532	4,7%	650	175	825	8,1%	1.066	291	1.357	6,3%
Wevelgem	326	126	452	4,6%	468	224	692	7,9%	794	350	1.144	6,2%
Zwevegem	253	85	338	4,6%	392	145	538	8,2%	645	231	876	6,3%
Arr. Kortrijk	4.089	1.208	5.297	6,1%	5.076	1.785	6.861	9,0%	9.165	2.993	12.158	7,5%
Bredene	328	75	403	8,3%	356	62	418	9,8%	684	138	821	9,0%
De Haan	212	104	316	9,0%	237	93	330	10,6%	449	197	646	9,8%
Gistel	144	47	191	5,6%	200	43	243	8,0%	344	90	435	6,7%
Ichtegem	171	82	253	5,9%	244	73	317	8,6%	416	155	570	7,1%
Middelkerke	310	166	476	8,9%	312	144	456	10,2%	621	310	932	9,5%
Oostende	1.911	573	2.484	12,2%	1.690	473	2.164	12,2%	3.602	1.046	4.648	12,2%
Oudenburg	92	61	153	5,6%	154	48	202	8,3%	246	109	355	6,8%
Arr. Oostende	3.168	1.108	4.276	9,6%	3.194	937	4.130	10,7%	6.361	2.045	8.406	10,1%
Hoogdele	78	25	103	3,3%	112	45	157	5,9%	190	70	260	4,5%
Ingelmunster	108	52	160	4,9%	192	67	259	9,0%	300	119	419	6,8%
Izegem	339	111	449	5,4%	513	187	700	9,6%	851	298	1.149	7,4%
Ledegem	68	33	102	3,6%	109	54	163	6,5%	177	88	265	4,9%
Lichtervelde	67	37	103	4,0%	111	49	160	7,1%	177	86	263	5,4%
Moorslede	98	51	150	4,5%	134	73	206	7,3%	232	124	356	5,8%
Roeselare	838	223	1.061	6,1%	1.036	280	1.316	8,6%	1.874	503	2.377	7,3%
Staden	67	36	103	3,1%	135	38	173	6,0%	202	73	276	4,5%
Arr. Roeselare	1.663	568	2.231	5,1%	2.341	793	3.134	8,1%	4.004	1.361	5.365	6,5%
Ardoos	88	22	110	3,8%	137	44	181	7,3%	225	66	291	5,4%
Dentergem	77	22	99	3,9%	130	47	177	8,1%	207	69	276	5,8%
Meulebeke	124	51	174	5,1%	178	59	238	8,0%	302	110	412	6,4%
Oostrozebeke	58	32	89	3,8%	102	46	148	7,2%	160	78	237	5,4%
Pittem	58	24	82	3,9%	107	31	137	7,6%	165	55	220	5,6%
Ruiselede	46	18	64	4,1%	63	15	79	5,8%	109	33	142	4,9%
Tielt	202	81	283	4,7%	286	118	405	7,7%	489	199	688	6,1%
Wielsbeke	90	26	116	4,2%	183	65	248	10,1%	273	92	364	7,0%
Wingene	110	51	161	4,0%	187	85	271	7,7%	296	136	432	5,8%
Arr. Tielt	852	327	1.179	4,3%	1.373	511	1.884	7,8%	2.225	837	3.062	5,9%
Alveringem	51	21	72	4,9%	72	15	87	7,1%	123	36	159	5,9%
De Panne	222	91	313	11,0%	234	73	306	12,4%	456	164	619	11,7%
Koksijde	285	169	454	7,2%	337	163	500	9,3%	622	332	954	8,2%
Nieuwpoort	176	91	267	8,3%	205	71	275	9,8%	380	161	542	9,0%
Veurne	164	41	204	5,9%	196	37	233	7,2%	360	77	437	6,5%
Arr. Veurne	897	412	1.310	7,6%	1.043	358	1.401	9,2%	1.941	770	2.711	8,4%
WEST-VLAANDEREN	16.435	6.053	22.489	6,4%	20.482	6.861	27.342	8,8%	36.917	12.914	49.831	7,5%
VLAAMSE GEWEST	108.781	35.347	144.128	7,6%	126.563	36.334	162.897	9,5%	235.344	71.681	307.025	8,5%
RIJK	279.551	66.258	345.809	10,6%	316.846	59.425	376.272	12,7%	596.397	125.683	722.081	11,6%

(a) Niet-werkende werkzoekenden of EU-definitie. Omvat de uitkeringsgerechtigde volledig werklozen (UVW's), de andere verplicht ingeschreven niet-werkende werkzoekenden (onder andere schoolverlaters) en de vrij ingeschreven niet-werkende werkzoekenden (onder andere langdurig werklozen zonder recht op werkloosheidsuitkeringen).

(b) Ouderen zijn uitkeringsgerechtigde volledig werklozen die minstens 58 jaar zijn en die vrijwillig afstand hebben genomen van hun inschrijving als werkzoekende (of die minstens 50 jaar zijn én een beroepsverleden van minstens 38 jaar hebben én minstens één jaar werkloos zijn).

(c) Werkloosheidsdruk: verhouding van de NWWZ+ouderen ten opzichte van de potentiële beroepsbevolking (bij mannen 18 tot 64 jaar, bij vrouwen 18 tot 59 jaar).

Bron: VDAB, RVA en FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 2.2: Aantal niet-werkende werkzoekenden (mannen en vrouwen) naar leeftijd, werkloosheidsduur en studieniveau, arrondissementen van West-Vlaanderen (2004-2005) (a), (b)

Leeftijdsklasse	Brugge		Diksmuide		Ieper		Kortrijk		Oostende		Roeselare		Tielt		Veurne		West-Vlaanderen		Vlaamse Gewest	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005
-20 jr	596	528	116	108	267	267	747	799	409	438	323	315	162	164	118	113	2.738	2.732	14.407	15.012
20 - 24 jr	1.656	1.556	259	241	610	612	1.736	1.664	1.048	1.015	826	752	413	411	368	312	6.916	6.563	43.565	41.361
25 - 29 jr	1.028	1.030	153	139	351	362	1.115	1.098	761	736	484	493	235	229	219	203	4.346	4.290	31.667	30.974
30 - 34 jr	927	841	132	135	317	292	983	902	685	668	426	395	225	200	223	183	3.918	3.616	27.674	26.001
35 - 39 jr	953	918	134	129	334	339	997	956	743	743	449	403	232	218	229	205	4.071	3.911	27.713	26.661
40 - 44 jr	960	937	154	153	346	383	961	977	733	749	420	422	259	265	237	235	4.070	4.121	26.882	27.392
45 - 49 jr	999	1.047	162	161	357	428	1.040	1.110	741	813	470	487	279	293	226	250	4.274	4.589	26.289	27.956
50 - 54 jr	827	1.212	112	174	297	457	800	1.174	590	817	348	541	223	326	211	262	3.408	4.963	19.314	28.010
55 jr en +	401	570	32	48	110	154	322	486	239	381	134	197	82	120	112	179	1.432	2.135	8.121	11.977
TOTAAL	8.347	8.639	1.254	1.288	2.989	3.294	8.701	9.166	5.949	6.360	3.880	4.005	2.110	2.226	1.943	1.942	35.173	36.920	225.632	235.344

Werkloosheidsduur	Brugge		Diksmuide		Ieper		Kortrijk		Oostende		Roeselare		Tielt		Veurne		West-Vlaanderen		Vlaamse Gewest	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005
-3m	2.497	2.289	426	369	914	833	2.446	2.294	1.573	1.501	1.156	1.020	655	526	603	521	10.270	9.353	58.367	52.935
3m-6m	1.360	1.440	212	233	449	578	1.340	1.474	917	986	626	646	339	360	337	331	5.580	6.038	33.871	35.613
6m-1jr	1.488	1.685	216	271	518	668	1.603	1.811	1.019	1.212	743	778	376	446	324	379	6.287	7.250	40.634	45.479
1jr-2jr	1.487	1.464	204	186	544	555	1.713	1.686	1.080	1.109	747	753	385	422	308	310	6.468	6.485	43.921	43.467
2jr-3jr	662	761	97	103	238	288	699	856	534	621	304	395	170	225	162	152	2.866	3.441	20.083	24.148
3jr-4jr	282	382	39	59	112	141	312	401	257	343	106	194	61	115	81	101	1.250	1.736	8.641	12.529
4jr-5jr	132	184	20	23	50	75	166	193	148	164	51	68	30	43	44	48	641	798	4.458	5.642
5jr+	441	433	42	46	165	156	421	411	422	448	148	151	93	99	85	98	1.817	1.819	15.659	15.532
TOTAAL	8.349	8.638	1.256	1.290	2.990	3.294	8.700	9.166	5.950	6.361	3.881	4.005	2.109	2.226	1.944	1.940	35.179	36.920	225.634	235.345

studieniveau	Brugge		Diksmuide		Ieper		Kortrijk		Oostende		Roeselare		Tielt		Veurne		West-Vlaanderen		Vlaamse Gewest	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Lager onderwijs + 1e graad sec.	2.052	2.090	327	335	773	893	2.405	2.593	1.786	1.799	1.018	1.060	581	627	507	484	9.449	9.881	59.792	62.070
Middenstandopleiding	282	261	48	43	107	100	222	225	195	208	112	106	64	61	69	74	1.099	1.078	6.330	6.314
Deeltijd beroepssecundair	74	81	10	11	45	54	347	421	61	64	68	82	34	37	17	18	656	768	2.114	2.634
2e graad sec. algemeen	105	122	11	12	10	12	48	56	75	83	22	20	8	11	32	38	311	354	2.039	2.412
2e graad sec. technisch en kunst	1.199	1.233	233	251	538	595	1.214	1.233	992	1.063	674	699	354	370	294	320	5.498	5.764	12.531	13.210
3e graad sec. algemeen	477	523	75	74	207	217	462	477	452	474	219	219	113	124	98	100	2.103	2.208	32.258	34.178
3e & 4e graad sec. beroeps	665	699	52	52	109	131	505	550	410	508	201	233	73	84	142	148	2.157	2.405	16.765	18.310
3e graad sec. technisch en kunst	1.176	1.199	226	239	510	566	1.249	1.281	773	828	589	599	352	361	296	296	5.171	5.369	24.842	25.685
Hoger onderwijs 1 cyclus	994	1.046	140	143	340	372	967	983	593	622	435	429	249	257	232	222	3.950	4.074	33.190	34.560
Hoger onderwijs 2 cycli	777	828	88	93	238	253	813	876	394	447	327	350	180	181	150	144	2.967	3.172	20.387	20.656
Universitair onderwijs	175	168	18	12	44	38	177	176	60	72	87	77	44	50	40	32	645	625	5.708	5.496
TOTAAL	8.351	8.639	1.254	1.291	2.990	3.296	8.699	9.168	5.951	6.361	3.880	4.003	2.111	2.226	1.944	1.941	35.180	36.925	225.633	235.343

(a) Totalen kunnen verschillen als gevolg van afrondingen.

(b) Een deel van de toename van de werkloosheid kan verklaard worden door wijzigingen in het PWA-systeem.

Bron: VDAB, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 2.3: Aantal arbeidsgehandicapte niet-werkende werkzoekenden naar geslacht, leeftijd, studieniveau en werkloosheidsduur, West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest (2005)

	West-Vlaanderen		Vlaamse Gewest	
	aantal arbeidsgehan- dicapte nwwz	aandeel arbeidsgehan- dicapte nwwz	aantal arbeidsgehan- dicapte nwwz	aandeel arbeidsgehan- dicapte nwwz
totaal	5.518	14,9%	27.789	11,8%
geslacht				
mannen	2.376	14,5%	12.390	11,4%
vrouwen	3.142	15,3%	15.399	12,2%
leeftijd				
-25 jaar	791	8,5%	4.002	7,1%
25-40 jaar	1.585	13,4%	7.942	9,5%
+40 jaar	3.142	19,9%	15.844	16,6%
studieniveau				
laaggeschoold	4.493	22,4%	22.542	18,7%
middengeschoold	894	7,5%	4.512	5,7%
hooggeschoold	131	2,6%	735	2,0%
werkloosheidsduur				
<1 jaar	2.132	9,4%	9.616	7,2%
1-2 jaar	1.077	16,6%	5.439	12,5%
>=2 jaar	2.312	29,7%	12.733	22,0%

Bron: VDAB, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 3.1: Aantal inrichtingen en bezoldigde tewerkstelling, gemeenten van West-Vlaanderen (31 december 2003) (a)

Gemeente	Inrichtingen										Tewerkstelling					
	PRIMAIRE SECTOR	SECUNDAIRE SECTOR			HANDEL EN DIENSTEN			TOTAAL	PRIMAIRE SECTOR	SECUNDAIRE SECTOR			HANDEL EN DIENSTEN			TOTAAL
		Industrie	Bouw	Totaal	Tertiaire sector	Quartaire sector	Totaal			Industrie	Bouw	Totaal	Tertiaire sector	Quartaire sector	Totaal	
Beernem	16	33	50	83	158	39	197	296	32	825	193	1.018	998	1.492	2.490	3.540
Blankenberge	2	28	25	53	407	57	464	519	5	104	95	199	1.468	1.451	2.919	3.123
Brugge	46	276	223	499	2.399	559	2.958	3.503	147	7.195	1.565	8.760	20.546	27.639	48.185	57.092
Damme	19	25	47	72	163	47	210	301	52	138	181	319	537	1.346	1.883	2.254
Jabbeke	25	29	45	74	149	38	187	286	63	401	484	885	653	837	1.490	2.438
Knokke-Heist	57	62	114	176	1.198	119	1.317	1.550	213	271	445	716	4.519	2.989	7.508	8.437
Oostkamp	22	81	83	164	286	57	343	529	66	2.365	361	2.726	1.478	863	2.341	5.133
Torhout	19	62	76	138	301	81	382	539	38	756	534	1.290	1.515	2.909	4.424	5.752
Zedelgem	30	89	110	199	282	63	345	574	71	3.227	464	3.691	1.383	1.417	2.800	6.562
Zuilenkerke	8	8	19	27	40	10	50	85	29	12	76	88	255	78	333	450
Arr. Brugge	244	693	792	1.485	5.383	1.070	6.453	8.182	716	15.294	4.398	19.692	33.352	41.021	74.373	94.781
Diksmuide	17	56	59	115	275	84	359	491	33	582	462	1.044	1.353	1.597	2.950	4.027
Houthulst	17	21	31	52	64	30	94	163	21	287	179	466	202	963	1.165	1.652
Koekelare	8	26	39	65	106	23	129	202	9	103	162	265	558	440	998	1.272
Kortemark	28	60	53	113	159	42	201	342	68	973	244	1.217	918	848	1.766	3.051
Lo-Reninge	14	10	13	23	48	10	58	95	22	196	49	245	161	174	335	602
Arr. Diksmuide	84	173	195	368	652	189	841	1.293	153	2.141	1.096	3.237	3.192	4.022	7.214	10.604

Heuvelland	20	14	23	37	108	32	140	197	23	450	129	579	465	380	845	1.447
Ieper	46	127	95	222	650	180	830	1.098	94	3.996	1.106	5.102	4.464	6.354	10.818	16.014
Langemark-Poelkapelle	18	19	33	52	75	27	102	172	20	800	160	960	411	452	863	1.843
Mesen	1	1	3	4	10	8	18	23	1	2	12	14	33	44	77	92
Poperinge	42	69	53	122	292	72	364	528	84	1.317	262	1.579	1.412	2.141	3.553	5.216
Vieteren	12	11	11	22	36	16	52	86	19	40	19	59	168	146	314	392
Wervik	18	38	56	94	173	50	223	335	86	925	168	1.093	832	976	1.808	2.987
Zonnebeke	28	38	51	89	126	25	151	268	40	880	279	1.159	617	434	1.051	2.250
Arr. Ieper	185	317	325	642	1.470	410	1.880	2.707	367	8.410	2.135	10.545	8.402	10.927	19.329	30.241
Anzegem	14	95	54	149	179	36	215	378	25	1.643	458	2.101	817	545	1.362	3.488
Avelgem	7	26	24	50	138	33	171	228	15	1.131	60	1.191	708	722	1.430	2.636
Deerlijk	15	99	59	158	169	26	195	368	52	1.749	470	2.219	1.032	496	1.528	3.799
Harelbeke	15	125	117	242	303	65	368	625	61	2.883	962	3.845	1.929	1.388	3.317	7.223
Kortrijk	30	279	222	501	1.543	428	1.971	2.502	137	6.241	2.450	8.691	13.579	16.906	30.485	39.313
Kuurne	3	86	59	145	283	31	314	462	4	2.953	231	3.184	1.899	2.076	3.975	7.163
Lendelede	8	24	26	50	84	15	99	157	31	723	235	958	294	252	546	1.535
Menen	20	102	84	186	481	101	582	788	41	2.564	548	3.112	3.082	3.379	6.461	9.614
Spiere-Helkijn	1	13	6	19	38	8	46	66	2	151	42	193	273	67	340	535
Waregem	38	241	135	376	705	100	805	1.219	129	6.874	1.192	8.066	4.631	3.468	8.099	16.294
Wevelgem	18	159	112	271	487	84	571	860	74	3.832	683	4.515	3.498	1.439	4.937	9.526
Zwevegem	16	63	83	146	231	38	269	431	30	2.767	360	3.127	1.029	1.016	2.045	5.202
Arr. Kortrijk	185	1.312	981	2.293	4.641	965	5.606	8.084	601	33.511	7.691	41.202	32.771	31.754	64.525	106.328
Bredene	8	18	24	42	137	27	164	214	34	135	115	250	464	690	1.154	1.438
De Haan	6	20	26	46	281	36	317	369	8	66	116	182	900	894	1.794	1.984
Gistel	16	30	45	75	161	32	193	284	30	404	201	605	641	715	1.356	1.991
Ichtegem	15	39	46	85	144	22	166	266	26	184	300	484	529	391	920	1.430
Middelkerke	10	19	34	53	416	53	469	532	32	98	181	279	1.316	1.169	2.485	2.796
Oostende	30	139	96	235	1.537	288	1.825	2.091	67	3.109	744	3.853	10.429	11.048	21.477	25.440
Oudenburg	6	15	32	47	99	32	131	184	6	179	257	436	695	307	1.002	1.444
Arr. Oostende	91	280	303	583	2.775	490	3.265	3.940	203	4.175	1.914	6.089	14.974	15.214	30.188	36.523
Hooghelede	31	47	36	83	119	34	153	267	114	1.342	218	1.560	613	1.392	2.005	3.679
Ingelmunster	29	73	86	159	156	30	186	374	131	1.258	516	1.774	789	481	1.270	3.175
Izegem	21	173	124	297	420	75	495	813	65	3.329	846	4.175	3.159	2.583	5.742	9.982
Ledegem	18	35	44	79	111	31	142	239	56	394	173	567	503	310	813	1.436
Lichtervelde	21	39	36	75	115	27	142	238	41	814	327	1.141	543	302	845	2.027
Moorslede	32	41	37	78	136	28	164	274	115	453	149	602	861	446	1.307	2.024
Roeselare	42	229	177	406	1.172	275	1.447	1.895	238	7.197	1.250	8.447	8.810	9.970	18.780	27.465
Staden	57	59	46	105	124	33	157	319	121	1.820	381	2.201	452	539	991	3.313
Arr. Roeselare	251	696	586	1.282	2.353	533	2.886	4.419	881	16.607	3.860	20.467	15.730	16.023	31.753	53.101
Ardoole	38	52	38	90	145	26	171	299	163	1.965	236	2.201	843	362	1.205	3.569
Dentergem	19	40	43	83	91	13	104	206	26	604	292	896	396	328	724	1.646
Meulebeke	29	44	39	83	134	32	166	278	59	1.112	325	1.437	560	545	1.105	2.601
Oostrozebeke	20	41	26	67	119	15	134	221	25	1.415	130	1.545	662	257	919	2.489
Pittem	45	45	39	84	90	20	110	239	61	689	224	913	454	428	882	1.856
Ruiselede	9	18	23	41	65	13	78	128	19	199	114	313	337	475	812	1.144
Tielt	30	96	72	168	315	78	393	591	79	3.040	542	3.582	2.280	2.573	4.853	8.514
Wielsebeke	11	73	34	107	127	23	150	268	30	4.917	108	5.025	654	301	955	6.010
Wingene	40	70	66	136	159	29	188	364	75	539	362	901	647	472	1.119	2.095
Arr. Tielt	241	479	380	859	1.245	249	1.494	2.594	537	14.480	2.333	16.813	6.833	5.741	12.574	29.924
Alveringem	19	33	13	46	63	14	77	142	24	192	62	254	201	198	399	677
De Panne	3	17	26	43	305	42	347	393	3	79	114	193	1.198	771	1.969	2.165
Koksijde	10	22	36	58	477	72	549	617	16	153	149	302	1.777	2.518	4.295	4.613
Nieuwpoort	15	26	18	44	317	38	355	414	22	313	158	471	1.268	1.689	2.957	3.450
Veurne	13	61	44	105	288	71	359	477	48	1.528	340	1.868	1.592	2.347	3.939	5.855
Arr. Veurne	60	159	137	296	1.450	237	1.687	2.043	113	2.265	823	3.088	6.036	7.523	13.559	16.760
WEST-VLAANDEREN	1.341	4.109	3.699	7.808	19.969	4.143	24.112	33.262	3.571	96.883	24.250	121.133	121.290	132.225	253.515	378.262

(a) In de stad en het arrondissement Oostende komt het totaal niet overeen met de som van de sectoren. Dit komt omdat de sector "slecht gedefinieerde activiteiten" (Nace-Bel 989) niet kon toegewezen worden aan één bepaalde sector. Het gaat om één bedrijf met 43 tewerkgestelden.

Bron: RSZ, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 3.2: Bezoldigde tewerkstelling naar bedrijfstak, arrondissementen van West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest en Rijk (30 juni 2002, 30 juni 2003 en 31 december 2003)

Bedrijfstak	Nace-Bel	Arr. Brugge			Arr. Diksmuide			Arr. Ieper			Arr. Kortrijk			Arr. Oostende		
		30/06/02	30/06/03	31/12/03	30/06/02	30/06/03	31/12/03	30/06/02	30/06/03	31/12/03	30/06/02	30/06/03	31/12/03	30/06/02	30/06/03	31/12/03
Landbouw, jacht, bosbouw	01+02	637	547	447	201	187	153	524	426	367	694	652	594	147	141	116
Visserij	05	381	337	269							1	6	7	141	112	87
Primaire sector		1.018	884	716	201	187	153	524	426	367	695	658	601	288	253	203
Metaal	27+m35	8.420	11.558	8.513	663	690	672	2.899	3.089	2.967	10.545	10.370	10.241	2.225	2.008	2.030
Textiel	17	277	285	272	55	51	48	902	896	895	10.271	10.772	10.456	77	38	37
Hout	20	64	54	48	69	71	72	223	167	163	1.211	1.134	1.158	57	55	56
Confectie en bont	18	218	168	160	39	38	35	104	104	76	842	939	861	5	4	4
Leder	191+192	43	46	36				16	16	17	4	4	3	19	24	24
Schoenen	193	10	9	8							21	12	12	2		
Voeding	151+m158	1.863	1.782	1.843	419	454	426	2.194	2.266	2.222	2.363	2.411	2.437	1.025	836	846
Drank	159	151	200	216	19	10	0	61	83	72	153	167	163	5	9	9
Tabak	16	74	78	72	95	101	103	47	53	47	120	101	105			
Vervaardiging niet-metaalhoudende producten, exclusief glas	26-261	417	431	426	192	258	241	240	204	192	825	828	800	251	258	243
Glas	261	309	305	307				2	2	1	821	822	783	5	8	9
Uitgeverijen, drukkerijen	22	1.118	1.055	1.022	23	51	57	110	100	96	734	732	723	165	170	163
Papier- en karton	21	51	50	48	2	34	38	124	120	118	382	406	400	4	8	4
Chemische nijverheid (incl. vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels)	24	263	285	279	47	49	9	645	675	690	1.113	1.229	1.178	377	387	395
Vervaardiging van cokes, geraffineerde aardolieproducten en splijt- en kweekstoffen	23															
Rubber- en kunststofnijverheid	25	263	204	187	39	31	30	119	118	116	1.256	1.301	1.313	69	62	63
Winning van energiehoudende delfstoffen	10+11+12															
Winning van niet-energiehoudende delfstoffen	13+14														1	1
Recuperatie en recycling	37	35	24	27	30	12	10	6	1	1	122	122	118	96	92	90
Elektriciteit, gas, water	40+41	486	835	813	21	17	17	84	69	69	646	557	543	87	43	43
Vervaardiging van meubelen - overige industrie	36	1.091	1.102	1.017	398	397	383	711	687	668	2.194	2.023	2.217	144	153	158
Industrie		15.153	18.471	15.294	2.111	2.264	2.141	8.487	8.650	8.410	33.623	33.930	33.511	4.613	4.156	4.175
Bouw	45	4.564	4.330	4.398	1.069	1.089	1.096	2.158	2.223	2.135	7.216	7.754	7.691	1.770	1.947	1.914
Secundaire sector		19.717	22.801	19.692	3.180	3.353	3.237	10.645	10.873	10.545	40.839	41.684	41.202	6.383	6.103	6.089
Verkoop en reparatie van auto's en motorrijwielen, kleinhandel in motorbrandstoffen	50	1.306	1.268	1.275	262	266	290	530	534	559	1.623	1.625	1.634	478	452	436
Groothandel en handelsbemiddeling	51	3.001	3.100	3.079	486	482	472	926	955	975	5.810	6.131	6.214	1.297	1.319	1.311
Kleinhandel	52	6.352	6.388	6.553	550	598	650	1.399	1.491	1.519	4.988	5.251	5.270	2.815	2.849	2.890
Hotels en restaurants	55	6.711	6.006	5.985	325	244	307	1.146	671	996	3.194	2.604	2.951	3.004	3.017	2.829
Vervoer, opslag en communicatie	60+m64	6.835	6.718	6.595	796	783	767	1.443	1.443	1.440	4.879	4.578	4.629	3.768	3.541	3.637
Financiële instellingen	65	1.228	1.022	1.018	146	141	142	357	362	356	1.527	1.585	1.559	450	498	494
Verzekeringswezen	66	23	11	11	6	5	5	1	1	1	115	94	93	15	13	13
Hulpbedrijven i.v.m. financiële instellingen	67	308	284	280	59	63	61	94	90	98	341	342	352	93	90	90
Onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven	70+m74	7.835	7.749	7.412	438	429	425	2.401	2.360	2.149	10.350	9.777	9.060	3.396	3.078	2.927
Openbaar bestuur	75	12.309	11.739	11.951	735	686	716	2.421	2.368	2.390	5.335	5.484	5.583	4.271	4.299	4.280
Onderwijs	80	9.737	10.102	10.178	1.410	1.317	1.345	2.766	2.853	2.861	9.609	10.019	10.161	3.513	3.633	3.664
Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	85	14.706	15.882	16.123	1.539	1.689	1.710	4.684	4.853	4.905	12.371	13.227	13.764	5.406	5.987	6.037
Gemeenschapsvoorzieningen, sociaal-culturele en persoonlijke diensten	90+m93	4.439	3.796	3.832	311	315	312	1.138	1.167	1.054	3.162	2.983	3.195	1.581	1.490	1.568
Particuliere huishoudens met werknemers, overige diensten	95+99	71	66	81	8	10	12	16	19	26	62	48	60	8	12	12
Tertiaire sector		34.739	33.616	33.352	3.142	3.080	3.192	8.609	8.214	8.402	33.823	32.980	32.771	15.665	15.191	14.974
Quartaire sector		40.122	40.515	41.021	3.929	3.948	4.022	10.713	10.953	10.927	29.543	30.768	31.754	14.430	15.087	15.214
Handel en diensten		74.861	74.131	74.373	7.071	7.028	7.214	19.322	19.167	19.329	63.366	63.748	64.525	30.095	30.278	30.188
Slecht gedefinieerde activiteiten	989	26						3			24			49	43	43
ALGEMEEN TOTAAL		95.622	97.816	94.781	10.452	10.568	10.604	30.494	30.466	30.241	104.924	106.090	106.328	36.815	36.677	36.523

(a) In "West-Vlaanderen in Feiten" worden de nodige kanttekeningen gemaakt bij de vergelijking van de statistiek op 30 juni 2002, 30 juni 2003 en 31 december 2003.

Bron: RSZ, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

2003) (a)

Arr. Roeselare			Arr. Tielt			Arr. Veurne			West-Vlaanderen			Vlaamse Gewest			Rijk		
30/06/02	30/06/03	31/12/03	30/06/02	30/06/03	31/12/03	30/06/02	30/06/03	31/12/03	30/06/02	30/06/03	31/12/03	30/06/02	30/06/03	31/12/03	30/06/02	30/06/03	31/12/03
1.054	1.024	881	720	776	537	149	115	101	4.126	3.868	3.196	24.754	22.049	16.123	29.615	26.917	20.554
						15	21	12	538	476	375	562	499	396	632	546	445
1.054	1.024	881	720	776	537	164	136	113	4.664	4.344	3.571	25.316	22.548	16.519	30.247	27.463	20.999
6.946	6.799	6.623	1.522	1.505	1.496	575	492	524	33.795	36.511	33.066	177.446	173.005	169.783	260.515	252.750	247.886
657	599	585	6.035	4.951	4.927	208	205	204	18.482	17.797	17.424	32.743	31.507	30.731	36.978	35.834	34.707
371	373	377	1.783	2.100	2.039	14	17	21	3.792	3.971	3.934	8.636	8.499	8.368	11.598	11.544	11.468
200	183	182	551	648	644	3	4	3	1.962	2.088	1.965	6.920	6.444	6.119	8.684	8.025	7.581
15	7	6	4						101	97	86	1.153	1.136	1.071	1.459	1.401	1.342
44	27	25		4	4				77	52	49	364	319	301	399	354	336
3.501	3.610	3.738	1.836	1.819	1.814	1.258	1.221	1.247	14.459	14.399	14.573	56.445	58.089	57.616	77.416	79.793	80.054
111	117	117	34	48	43	18	14	17	552	648	637	6.184	6.452	6.510	10.169	10.567	10.608
3	2	2							339	335	329	2.099	2.022	1.958	2.303	2.192	2.127
209	189	181	330	341	345	25	18	18	2.489	2.527	2.446	13.468	13.353	13.307	21.602	21.415	21.101
384	378	362		1	1	4			1.525	1.516	1.463	3.880	3.812	3.727	10.863	10.847	10.564
1.015	973	958	339	346	336	29	27	28	3.533	3.454	3.383	19.562	18.504	18.218	30.934	29.732	29.393
168	151	152	147	146	138	1	1	1	879	916	899	10.351	10.631	10.373	15.401	15.583	15.170
200	210	196	637	624	608				3.282	3.459	3.355	47.729	47.924	47.385	71.465	72.279	71.422
												3.410	3.889	3.881	4.033	4.477	4.474
1.011	1.083	1.119	1.254	1.303	1.310	0	0	0	4.011	4.102	4.138	19.646	19.609	18.837	24.548	24.548	23.785
7	6	7							7	6	7	11	12	12	64	79	75
						6	6		7	7		580	559	540	3.060	3.079	3.078
270	265	267	33	30	35	7	8	8	599	554	556	2.123	2.065	2.027	3.130	2.935	2.894
207	224	224	4			80	69	68	1.615	1.814	1.777	11.746	11.939	11.788	25.421	25.227	24.847
1.710	1.631	1.486	748	732	740	150	124	120	7.146	6.849	6.789	20.342	19.079	18.883	23.736	22.124	21.806
17.029	16.827	16.607	15.257	14.598	14.480	2.372	2.206	2.265	98.645	101.102	96.883	444.838	438.849	431.435	643.778	634.785	624.718
3.611	3.848	3.860	2.302	2.368	2.333	824	812	823	23.514	24.371	24.250	118.116	120.243	119.630	193.074	198.496	197.092
20.640	20.675	20.467	17.559	16.966	16.813	3.196	3.018	3.088	122.159	125.473	121.133	562.954	559.092	551.065	836.852	833.281	821.810
806	861	886	371	366	370	205	216	221	5.581	5.588	5.671	34.415	34.417	34.424	58.235	58.379	58.087
2.216	2.304	2.239	1.370	1.323	1.353	403	448	444	15.509	16.062	16.087	115.017	116.465	117.031	180.837	180.358	180.509
2.817	3.002	3.078	1.020	1.059	1.110	1.383	1.455	1.491	21.324	22.093	22.561	117.576	121.293	126.181	208.459	216.595	224.517
1.185	1.094	1.344	480	288	359	2.015	2.056	1.727	18.060	15.980	16.498	71.341	65.386	66.503	117.110	111.640	112.967
2.739	2.659	2.621	1.388	1.372	1.386	599	572	566	22.447	21.666	21.641	142.972	142.250	141.937	249.070	247.922	246.107
703	783	783	257	314	310	252	259	264	4.920	4.964	4.926	31.182	31.984	31.719	90.846	91.375	90.246
128	22	22	1	1	1	1			290	147	146	7.263	7.522	7.466	26.772	26.274	25.882
183	169	166	97	98	87	47	51	51	1.222	1.187	1.185	7.434	7.373	7.387	15.958	16.005	16.152
4.679	4.658	4.281	1.670	1.817	1.715	1.314	1.172	1.113	32.083	31.040	29.082	220.598	216.701	206.279	375.813	376.810	358.353
2.215	1.926	1.943	1.087	913	907	2.610	2.849	2.831	30.983	30.264	30.601	157.407	150.492	152.921	380.472	379.391	387.138
4.119	4.427	4.480	1.802	1.814	1.811	1.629	1.789	1.795	34.585	35.954	36.295	194.992	198.989	201.238	361.484	372.264	376.398
7.563	8.251	8.481	2.203	2.590	2.654	2.270	2.458	2.499	50.742	54.937	56.173	231.114	253.137	261.021	405.625	436.627	451.508
1.277	1.241	1.393	520	490	497	642	653	533	13.070	12.135	12.384	65.952	63.636	65.786	137.113	132.922	136.028
34	29	36	20	14	14	12	19	24	231	217	265	1.363	1.382	1.544	7.133	6.916	7.425
15.710	15.846	15.730	6.807	6.782	6.833	6.355	6.382	6.036	124.850	122.091	121.290	759.528	754.183	750.124	1.338.758	1.339.567	1.327.485
14.954	15.580	16.023	5.479	5.677	5.741	7.027	7.615	7.523	126.197	130.143	132.225	639.098	656.844	671.313	1.276.169	1.313.911	1.343.832
30.664	31.426	31.753	12.286	12.459	12.574	13.382	13.997	13.559	251.047	252.234	253.515	1.398.626	1.411.027	1.421.437	2.614.927	2.653.478	2.671.317
5									107	43	43	1.205	617	617	11.732	10.916	8.149
52.363	53.125	53.101	30.565	30.201	29.924	16.742	17.151	16.760	377.977	382.094	378.262	1.988.101	1.993.284	1.989.638	3.493.758	3.525.138	3.522.275

Tabel 3.3: Aantal inrichtingen en bezoldigde tewerkstelling naar grootteklasse, arrondissementen van West-Vlaanderen (31 december 2003)

Arrondissement	Minder dan 50 tewerkgestelden				50-200 tewerkgestelden				200 tewerkgestelden en meer				Totaal	
	Inrichtingen		Tewerkstelling		Inrichtingen		Tewerkstelling		Inrichtingen		Tewerkstelling		Inrich-tingen	Tewerk-stelling
	Aandeel in totaal	a.c. (in %)	Aandeel in totaal	a.c. (in %)	Aandeel in totaal	a.c. (in %)	Aandeel in totaal	a.c. (in %)	Aandeel in totaal	a.c. (in %)				
Brugge	7.899	96,6	37.955	40,0	203	2,5	17.564	18,5	72	0,9	39.262	41,4	8.174	94.781
Diksmuide	1.243	96,4	6.162	58,1	42	3,3	2.981	28,1	4	0,3	1.461	13,8	1.289	10.604
Ieper	2.587	95,7	12.527	41,4	98	3,6	8.486	28,1	19	0,7	9.228	30,5	2.704	30.241
Kortrijk	7.665	95,0	43.778	41,2	319	4,0	26.276	24,7	86	1,1	36.274	34,1	8.070	106.328
Oostende	3.814	97,0	16.117	44,1	83	2,1	7.146	19,6	33	0,8	13.260	36,3	3.930	36.523
Roeselare	4.229	95,7	24.133	45,4	147	3,3	12.821	24,1	42	1,0	16.147	30,4	4.418	53.101
Tielt	2.480	95,8	13.528	45,2	85	3,3	7.728	25,8	24	0,9	8.668	29,0	2.589	29.924
Veerne	1.978	97,0	8.499	50,7	48	2,4	3.877	23,1	13	0,6	4.384	26,2	2.039	16.760
WEST-VLAANDEREN	31.895	96,0	162.699	43,0	1.025	3,1	86.879	23,0	293	0,9	128.684	34,0	33.213	378.262
VLAAMSE GEWEST	144.326	95,7	778.854	39,1	5.008	3,3	441.729	22,2	1.524	1,0	769.055	38,7	150.858	1.989.638
RIJK	243.909	95,7	1.299.386	36,9	8.241	3,2	734.107	20,8	2.702	1,1	1.488.782	42,3	254.852	3.522.275

Bron: RSZ, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 3.4: Zelfstandigen en helpers (a) naar sector en geslacht, gemeenten van West-Vlaanderen (31 december 2004)

Gemeente	PRIMAIRE SECTOR			INDUSTRIE			BOUW			TERTIAIRE SECTOR			QUAIRTARE SECTOR			ONGEKEND			TOTAAL		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Beernem	245	145	390	62	32	94	131	25	156	399	274	673	47	30	77	12	3	15	896	509	1.405
Blankenberge	41	17	58	45	27	72	63	24	87	645	531	1.176	70	34	104	3	1	4	867	634	1.501
Brugge	255	152	407	276	155	431	498	87	585	3.649	2.544	6.193	549	373	922	46	25	71	5.273	3.336	8.609
Damme	232	126	358	49	24	73	125	25	150	436	278	714	58	37	95	13	2	15	913	492	1.405
Jabbeke	193	123	316	50	20	70	121	20	141	480	325	805	64	49	113	7	3	10	915	540	1.455
Knokke-Heist	147	88	235	179	59	238	260	72	332	1.841	1.207	3.048	236	161	397	26	9	35	2.689	1.596	4.285
Oostkamp	264	142	406	113	29	142	214	32	246	632	478	1.110	86	52	138	13	5	18	1.322	738	2.060
Torhout	179	125	304	76	32	108	165	34	199	538	390	928	65	49	114	14	5	19	1.037	635	1.672
Zedelgem	226	146	372	93	35	128	217	38	255	641	482	1.123	70	59	129	16	4	20	1.263	764	2.027
Zuienkerke	99	54	153	11	6	17	26	8	34	126	92	218	19	8	27	1	2	3	282	170	452
Arr. Brugge	1.881	1.118	2.999	954	419	1.373	1.820	365	2.185	9.387	6.601	15.988	1.264	852	2.116	151	59	210	15.457	9.414	24.871
Diksmuide	411	224	635	85	38	123	125	34	159	482	364	846	43	28	71	3	3	6	1.149	691	1.840
Houthulst	223	126	349	56	9	65	50	4	54	218	182	400	27	22	49	0	4	4	574	347	921
Koekelare	191	116	307	29	11	40	75	14	89	207	159	366	23	16	39	0	0	0	525	316	841
Kortemark	251	151	402	56	22	78	131	30	161	332	260	592	35	22	57	2	1	3	807	486	1.293
Lo-Reninge	198	116	314	20	5	25	19	6	25	100	87	187	13	10	23	2	1	3	352	225	577
Arr. Diksmuide	1.274	733	2.007	246	85	331	400	88	488	1.339	1.052	2.391	141	98	239	7	9	16	3.407	2.065	5.472
Heuvelland	297	163	460	31	7	38	66	18	84	255	230	485	18	21	39	2	0	2	669	439	1.108
Ieper	406	272	678	138	41	179	200	47	247	912	682	1.594	158	105	263	2	2	4	1.816	1.149	2.965
Langemark- Poelkapelle	236	140	376	29	14	43	71	13	84	186	168	354	15	20	35	0	1	1	537	356	893
Mesen	13	5	18	3	0	3	7	4	11	19	21	40	0	0	0	0	0	0	42	30	72
Poperinge	430	256	686	84	26	110	123	29	152	505	434	939	57	35	92	4	0	4	1.203	780	1.983
Vleteren	139	83	222	22	4	26	27	8	35	107	87	194	14	9	23	1	1	2	310	192	502
Wervik	174	104	278	69	26	95	96	18	114	387	320	707	54	34	88	1	0	1	781	502	1.283
Zonnebeke	301	198	499	49	19	68	97	25	122	305	217	522	38	31	69	1	2	3	791	492	1.283
Arr. Ieper	1.996	1.221	3.217	425	137	562	687	162	849	2.676	2.159	4.835	354	255	609	11	6	17	6.149	3.940	10.089

Arzegem	168	72	240	100	33	133	103	12	115	422	315	737	44	43	87	1	0	1	838	475	1.313
Avelgem	66	37	103	26	12	38	63	13	76	243	222	465	25	23	48	0	3	3	423	310	733
Deerlijk	84	41	125	82	22	104	86	17	103	365	265	630	37	26	63	2	0	2	656	371	1.027
Harelbeke	96	53	149	119	38	157	207	29	236	727	519	1.246	71	48	119	4	6	10	1.224	693	1.917
Kortrijk	239	122	361	389	142	531	419	80	499	2.622	1.686	4.308	380	228	608	5	5	10	4.054	2.263	6.317
Kuurne	30	26	56	73	27	100	131	23	154	390	268	658	23	25	48	3	0	3	650	369	1.019
Lendelede	75	34	109	43	11	54	50	5	55	190	142	332	19	10	29	1	0	1	378	202	580
Menen	116	46	162	130	44	174	166	32	198	871	680	1.551	95	68	163	4	2	6	1.382	872	2.254
Spilere-Helkijn	20	10	30	8	6	14	10	1	11	57	41	98	5	7	12	0	0	0	100	65	165
Waregem	157	90	247	273	71	344	285	55	340	1.228	811	2.039	108	98	206	6	1	7	2.057	1.126	3.183
Wevelgem	131	75	206	161	47	208	219	32	251	851	601	1.452	83	77	160	2	1	3	1.447	833	2.280
Zwevegem	190	94	284	110	41	151	168	24	192	651	496	1.147	78	64	142	2	1	3	1.199	720	1.919
Arr. Kortrijk	1.372	700	2.072	1.514	494	2.008	1.907	323	2.230	8.617	6.046	14.663	968	717	1.685	30	19	49	14.408	8.299	22.707
Bredene	20	15	35	17	21	38	59	13	72	341	269	610	36	21	57	3	0	3	476	339	815
De Haan	77	48	125	30	13	43	63	25	88	508	385	893	65	53	118	1	2	3	744	526	1.270
Gistel	119	71	190	46	15	61	79	15	94	308	249	557	45	35	80	1	2	3	598	387	985
Ichtegem	213	122	335	62	22	84	138	29	167	363	292	655	35	21	56	3	1	4	814	487	1.301
Middelkerke	158	82	240	55	30	85	89	21	110	665	520	1.185	50	34	84	2	0	2	1.019	687	1.706
Oostende	60	54	114	151	83	234	201	45	246	1.850	1.334	3.184	266	134	400	5	6	11	2.533	1.656	4.189
Oudenburg	97	50	147	38	12	50	62	15	77	232	210	442	34	17	51	1	1	2	464	305	769
Arr. Oostende	744	442	1.186	399	196	595	691	163	854	4.267	3.259	7.526	531	315	846	16	12	28	6.648	4.387	11.035
Hooghelede	242	120	362	37	14	51	65	17	82	292	198	490	41	28	69	1	3	4	678	380	1.058
Ingelmunster	97	52	149	80	25	105	121	19	140	300	214	514	28	23	51	3	1	4	629	334	963
Izegem	111	81	192	181	43	224	209	35	244	811	561	1.372	95	63	158	5	5	10	1.412	788	2.200
Ledegem	139	75	214	57	20	77	95	19	114	323	229	552	29	20	49	2	1	3	645	364	1.009
Lichtenvelde	164	102	266	33	10	43	79	17	96	237	180	417	21	20	41	2	2	4	536	331	867
Moorslede	182	103	285	42	20	62	89	18	107	328	259	587	28	14	42	3	1	4	672	415	1.087
Roeselare	256	176	432	265	88	353	322	65	387	1.835	1.197	3.032	226	156	382	13	3	16	2.917	1.685	4.602
Staden	328	223	551	81	24	105	85	18	103	336	242	578	31	24	55	1	2	3	862	533	1.395
Arr. Roeselare	1.519	932	2.451	776	244	1.020	1.065	208	1.273	4.462	3.080	7.542	499	348	847	30	18	48	8.351	4.830	13.181
Ardoore	206	124	330	51	17	68	82	21	103	286	204	490	32	23	55	5	2	7	662	391	1.053
Dentergem	137	75	212	54	14	68	81	11	92	250	209	459	20	15	35	0	1	1	542	325	867
Meulebeke	200	123	323	70	21	91	116	22	138	337	276	613	29	26	55	2	1	3	754	469	1.223
Oostrozebeke	89	50	139	64	12	76	78	14	92	258	176	434	13	16	29	2	1	3	504	269	773
Pittem	216	141	357	46	6	52	89	19	108	211	140	351	21	15	36	3	0	3	586	321	907
Russelde	149	88	237	31	12	43	53	12	65	160	130	290	15	10	25	0	2	2	408	254	662
Tielt	376	215	591	104	32	136	155	42	197	621	457	1.078	87	60	147	3	3	6	1.346	809	2.155
Wilsbeke	71	41	112	71	15	86	72	9	81	299	165	464	22	17	39	0	1	1	535	248	783
Wingene	361	218	579	85	24	109	164	31	195	433	323	756	39	39	78	3	1	4	1.085	636	1.721
Arr. Tielt	1.805	1.075	2.880	576	153	729	890	181	1.071	2.855	2.080	4.935	278	221	499	18	12	30	6.422	3.722	10.144
Alveringem	241	123	364	22	8	30	32	12	44	149	141	290	16	12	28	1	0	1	461	296	757
De Panne	25	20	45	18	17	35	44	13	57	415	292	707	28	16	44	2	3	5	532	361	893
Koksijde	73	41	114	100	39	139	130	28	158	938	663	1.601	135	77	212	3	1	4	1.379	849	2.228
Nieuwpoort	64	41	105	34	15	49	60	16	76	442	323	765	25	17	42	2	1	3	627	413	1.040
Yperne	233	120	353	44	20	64	66	19	85	333	266	599	45	42	87	1	1	2	722	468	1.190
Arr. Veurne	636	345	981	218	99	317	332	88	420	2.277	1.685	3.962	249	164	413	9	6	15	3.721	2.387	6.108
WEST-VLAANDEREN	11.227	6.566	17.793	5.108	1.827	6.935	7.792	1.578	9.370	35.880	25.962	61.842	4.284	2.970	7.254	272	141	413	64.563	39.044	103.607

(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers, exclusief zelfstandigen in bijberoep.
Bron: RSIZ, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 3.5: Aantal zelfstandigen en helpers (a) naar sector en geslacht in West-Vlaanderen (31 december 2003 en 31 december 2004)

Sector	Nace-Bel	31 december 2003			31 december 2004			Evolutie 2003-2004 (in %)			Aandeel mannen en vrouwen in totaal per sector (2004) (in %)	
		Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen
Landbouw, jacht, bosbouw	01+02	11.429	6.766	18.195	11.149	6.550	17.699	-2,4	-3,2	-2,7	63,0	37,0
Visserij	05	89	14	103	78	16	94	-12,4	14,3	-8,7	83,0	17,0
Primaire sector		11.518	6.780	18.298	11.227	6.566	17.793	-2,5	-3,2	-2,8	63,1	36,9
Metaal	27+m35	1.108	171	1.279	1.065	183	1.248	-3,9	7,0	-2,4	85,3	14,7
Textiel	17	470	141	611	456	146	602	-3,0	3,5	-1,5	75,7	24,3
Vervaardiging van synthetische en kunstmatige vezels	247	0	0	0				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hout	20	294	88	382	300	94	394	2,0	6,8	3,1	76,1	23,9
Vervaardiging van meubelen	361	321	33	354	290	26	316	-9,7	-21,2	-10,7	91,8	8,2
Confectie	181+182	252	184	436	279	197	476	10,7	7,1	9,2	58,6	41,4
Bont	183	7	1	8	6	0	6	-14,3	-100,0	-25,0	100,0	0,0
Leder	191+192	57	11	68	52	10	62	-8,8	-9,1	-8,8	83,9	16,1
Schoenen	193	31	3	34	30	3	33	-3,2	0,0	-2,9	90,9	9,1
Voeding	151+m158	1.521	799	2.320	1.393	769	2.162	-8,4	-3,8	-6,8	64,4	35,6
Drank	159	23	3	26	21	3	24	-8,7	0,0	-7,7	87,5	12,5
Tabak	16	9	3	12	4	3	7	-55,6	0,0	-41,7	57,1	42,9
Vervaardiging niet-metaalhoudende producten, exclusief glas	26-261	284	63	347	289	61	350	1,8	-3,2	0,9	82,6	17,4
Glas	261	24	6	30	16	6	22	-33,3	0,0	-26,7	72,7	27,3
Uitgeverijen, drukkerijen	22	497	204	701	488	185	673	-1,8	-9,3	-4,0	72,5	27,5
Papier- en karton	21	54	31	85	66	46	112	22,2	48,4	31,8	58,9	41,1
Chemische nijverheid	24-247	42	16	58	38	14	52	-9,5	-12,5	-10,3	73,1	26,9
Vervaardiging van cokes, geraffineerde aardolieproducten en splijt- en kweekstoffen	23	2	0	2	2	0	2	0,0	0,0	0,0	100,0	0,0
Rubber- en kunststofnijverheid	25	9	1	10	9	1	10	0,0	0,0	0,0	90,0	10,0
Winning van energiehoudende delfstoffen	10+11+12	0	0	0				0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Winning van niet-energiehoudende delfstoffen	13+14	9	1	10	8	1	9	-11,1	0,0	-10,0	88,9	11,1
Recuperatie en recycling	37	103	5	108	91	5	96	-11,7	0,0	-11,1	94,8	5,2
Elektriciteit, gas, water	40+41	97	58	155	104	52	156	7,2	-10,3	0,6	66,7	33,3
Overige industrie	36-361	106	27	133	101	22	123	-4,7	-18,5	-7,5	82,1	17,9
Industrie		5.320	1.849	7.169	5.108	1.827	6.935	-4,0	-1,2	-3,3	73,7	26,3
Bouw	45	7.728	1.577	9.305	7.792	1.578	9.370	0,8	0,1	0,7	83,2	16,8
Secundaire sector		13.048	3.426	16.474	12.900	3.405	16.305	-1,1	-0,6	-1,0	79,1	20,9
Verkoop en reparatie van auto's en motorrijvoelen; kleinhandel in motorbrandstoffen	50	4.228	1.762	5.990	4.253	1.710	5.963	0,6	-3,0	-0,5	71,3	28,7
Groothandel en handelsbemiddeling	51	2.827	1.216	4.043	2.797	1.209	4.006	-1,1	-0,6	-0,9	69,8	30,2
Kleinhandel	52	10.806	8.997	19.803	10.781	8.830	19.611	-0,2	-1,9	-1,0	55,0	45,0
Hotels en restaurants	55	5.309	4.806	10.115	5.556	4.859	10.415	4,7	1,1	3,0	53,3	46,7
Vervoer, opslag en communicatie	60+m64	2.528	1.160	3.688	2.724	1.186	3.910	7,8	2,2	6,0	69,7	30,3
Financiële instellingen	65	361	209	570	343	194	537	-5,0	-7,2	-5,8	63,9	36,1

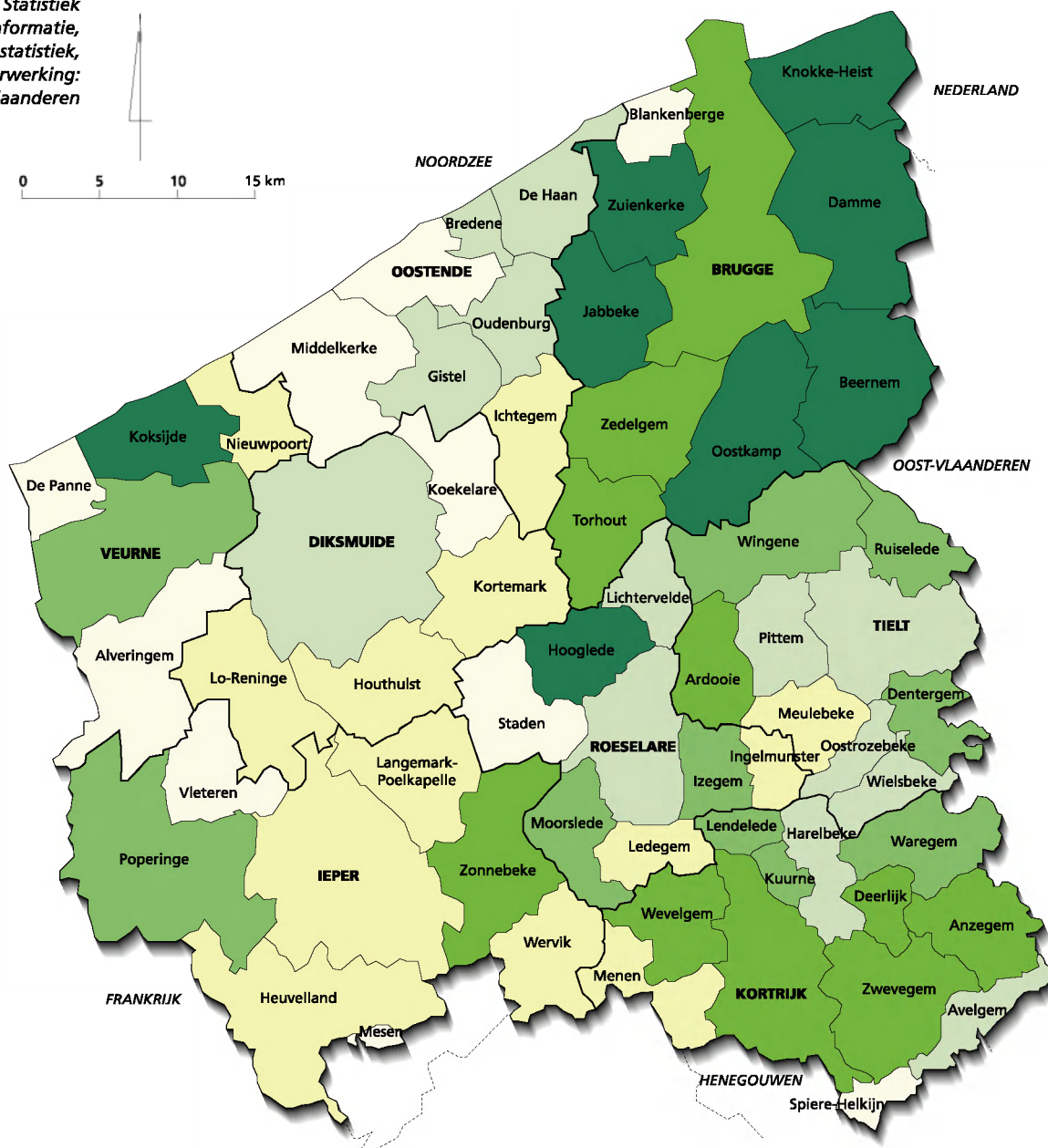
Verzekeringsvezen	66	259	106	365	223	103	326	-13,9	-2,8	-10,7	68,4	31,6
Hulpbedrijven i.v.m. financiële instellingen	67	671	344	1.015	618	313	931	-7,9	-9,0	-8,3	66,4	33,6
Onroerende goederen, verhuur en diensten aan bedrijven	70t/m74	6.875	3.585	10.460	7.148	3.643	10.791	4,0	1,6	3,2	66,2	33,8
Openbaar bestuur	75	46	13	59	40	11	51	-13,0	-15,4	-13,6	78,4	21,6
Ondervijs	80	105	111	216	105	118	223	0,0	6,3	3,2	47,1	52,9
Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	85	3.372	2.343	5.715	3.250	2.285	5.535	-3,6	-2,5	-3,1	58,7	41,3
Gemeenschapsvoorzieningen, sociaal-culturele en persoonlijke diensten	90t/m93	2.341	4.424	6.765	2.319	4.466	6.785	-0,9	0,9	0,3	34,2	65,8
Particuliere huishoudens met werknemers, overige diensten	95+99	7	5	12	7	5	12	0,0	0,0	0,0	58,3	41,7
Tertiaire sector		35.319	26.056	61.375	35.880	25.962	61.842	1,6	-0,4	0,8	58,0	42,0
Quartaire sector		4.416	3.025	7.441	4.284	2.970	7.254	-3,0	-1,8	-2,5	59,1	40,9
Handel en diensten		39.735	29.081	68.816	40.164	28.932	69.096	1,1	-0,5	0,4	58,1	41,9
Slecht gedefinieerde activiteiten	989	383	313	696	272	141	413	-29,0	-55,0	-40,7	65,9	34,1
ALGEMEEN TOTAAL		64.684	39.600	104.284	64.563	39.044	103.607	-0,2	-1,4	-0,6	62,3	37,7

(a) Totaal aantal zelfstandigen en helpers, exclusief zelfstandigen in bijberoep.

Bron: RSVZ. Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Kaart 4.1
Gemiddeld belastbaar
inkomen per aangifte,
gemeenten van
West-Vlaanderen,
(aanslagjaar 2004,
inkomen 2003)

Bron: FOD Economie
Algemene Directie Statistiek
en Economische Informatie,
Fiscale statistiek,
Verwerking:
GOM - West-Vlaanderen

			euro	
			< 21.500	(10)
			21.500 - 22.499	(13)
			22.500 - 23.499	(13)
			23.500 - 24.499	(10)
			24.500 - 26.499	(10)
			≥ 26.500	(8)
minimum	gemeente	arrondissement	{ West-Vlaanderen: 23.775 Rijk: 24.455 Vlaamse Gewest: 25.163	
maximum				
	Mesen: 19.509	Oostende: 21.170		
	Knokke-Heist: 30.003	Brugge: 25.595		

Tabel 4.1: Belastbaar inkomen, gemeenten van West-Vlaanderen (aanslagjaar 2004, inkomen 2003)

Gemeente	Aantal aangiften	Totaal belastbaar inkomen (x 1.000 euro)	Belastbaar inkomen per aangifte		Belastbaar inkomen per inwoner		Mediaan	
			(in euro)	Rang	(in euro)	Rang	(in euro)	Rang
Beernem	6.522	178.461	27.363	4	12.272	29	21.299	2
Blankenberge	11.457	227.466	19.854	63	12.643	19	15.090	64
Brugge	63.939	1.592.040	24.899	14	13.617	5	19.419	23
Damme	4.875	132.760	27.233	5	12.112	33	21.052	4
Jabbeke	7.135	189.269	26.527	8	13.876	3	19.765	16
Knokke-Heist	17.183	515.537	30.003	1	15.311	2	19.659	19
Oostkamp	10.234	274.309	26.804	7	12.845	14	21.044	5
Torhout	9.121	233.000	25.545	11	12.321	27	20.442	9
Zedelgem	11.079	277.445	25.042	13	12.672	18	19.670	18
Zuilenkerke	1.256	34.751	27.668	3	12.609	20	22.164	1
Diksmuide	7.205	167.563	23.257	35	10.792	55	18.998	30
Houthulst	4.099	90.495	22.077	48	10.118	59	18.627	32
Koekelare	4.552	94.133	20.679	59	11.454	45	16.706	59
Kortemark	5.898	132.337	22.438	44	10.959	53	18.599	33
Lo-Reninge	1.400	31.338	22.385	45	9.474	62	18.114	42
Heuvelland	3.776	81.332	21.539	54	9.791	60	17.711	49
Ieper	18.438	414.793	22.497	42	11.833	37	17.834	46
Langemark-Poelkapelle	3.746	81.136	21.659	52	10.554	58	17.965	44
Mesen	463	9.033	19.509	64	9.302	64	16.914	56
Poperinge	8.691	205.428	23.637	28	10.563	57	19.450	22
Vleteren	1.631	33.987	20.838	58	9.459	63	17.386	53
Wervik	9.295	203.918	21.938	50	11.655	42	18.241	39
Zonnebeke	5.049	124.760	24.710	17	10.810	54	20.456	8
Anzegem	7.333	181.792	24.791	15	13.093	8	19.789	14
Avelgem	5.026	116.013	23.082	38	12.592	22	18.797	31
Deerlijk	5.973	148.055	24.787	16	13.096	7	19.566	20
Harelbeke	14.314	332.682	23.242	36	12.779	15	18.576	35
Kortrijk	39.140	961.402	24.563	18	12.964	9	18.585	34
Kuurne	6.576	158.462	24.097	25	12.560	24	19.210	26
Lendelede	2.786	68.197	24.478	19	12.589	23	19.896	13
Menen	17.123	375.072	21.905	51	11.681	41	17.820	47
Spiere-Helkijn	1.072	22.823	21.290	56	11.504	44	16.644	61
Waregem	19.352	463.140	23.932	27	12.880	12	19.025	29
Wevelgem	14.801	379.421	25.635	9	12.189	30	20.697	7
Zwevegem	12.380	313.613	25.332	12	13.366	6	19.400	24
Bredene	8.403	190.158	22.630	41	12.932	10	17.963	45
De Haan	7.022	159.892	22.770	39	13.689	4	16.648	60
Gistel	5.960	134.999	22.651	40	12.083	34	17.706	50
Ichtegem	7.164	154.733	21.599	53	11.539	43	17.634	52
Middelkerke	10.464	213.228	20.377	61	12.283	28	16.011	62
Oostende	43.185	876.876	20.305	62	12.863	13	15.869	63
Oudenburg	4.756	110.959	23.330	33	12.599	21	18.203	40
Hoogdele	4.350	118.338	27.204	6	12.041	36	21.282	3
Ingelmunster	5.813	128.936	22.181	47	12.140	31	18.059	43
Izegem	13.874	337.764	24.345	22	12.737	16	19.726	17
Ledegem	4.998	112.329	22.475	43	12.121	32	17.753	48
Lichtervelde	4.314	99.804	23.135	37	12.076	35	18.456	36
Moorslede	4.824	117.520	24.362	21	11.017	52	19.767	15
Roeselare	30.407	711.921	23.413	31	12.896	11	18.372	38
Staden	5.710	121.561	21.289	57	11.169	49	16.888	57
Ardoos	4.073	104.399	25.632	10	11.267	47	20.855	6
Dentergem	3.870	94.486	24.415	20	11.815	38	20.066	10
Meulebeke	5.873	129.483	22.047	49	11.802	39	17.689	51
Oostrozebeke	3.904	91.548	23.450	30	12.371	25	19.072	28
Pittem	3.204	74.659	23.302	34	11.372	46	19.204	27
Ruiselede	2.375	56.997	23.999	26	11.222	48	19.390	25
Tielt	10.410	244.497	23.487	29	12.718	17	18.395	37
Wielsbeke	4.708	109.932	23.350	32	12.334	26	18.125	41
Wingene	5.735	138.586	24.165	24	10.791	56	19.950	12
Alveringem	2.274	46.667	20.522	60	9.571	61	16.882	58
De Panne	5.138	109.948	21.399	55	11.120	50	16.942	55
Koksijde	10.897	317.136	29.103	2	15.323	1	20.040	11
Nieuwpoort	5.620	124.942	22.232	46	11.763	40	17.264	54
Veurne	5.421	131.421	24.243	23	11.075	51	19.541	21

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Fiscale statistiek, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 4.2: Belastbaar inkomen, arrondissementen van West-Vlaanderen (aanslagjaren 2003-2004, inkomens 2002-2003)

Arrondissement	Aanslagjaar 2003 - inkomen 2002						Aanslagjaar 2004 - inkomen 2003					
	Aantal aangiften	Totaal belastbaar inkomen (x 1.000 euro)	Belastbaar inkomen per aangifte		Belastbaar inkomen per inwoner		Aantal aangiften	Totaal belastbaar inkomen (x 1.000 euro)	Belastbaar inkomen per aangifte		Belastbaar inkomen per inwoner	
			(in euro)	Rang	(in euro)	Rang			(in euro)	Rang	(in euro)	Rang
Brugge	139.403	3.540.195	25.395	1	13.008	1	142.801	3.655.038	25.595	1	13.406	1
Diksmuide	21.990	491.168	22.336	7	10.225	8	23.154	515.867	22.280	7	10.731	8
Ieper	50.332	1.111.489	22.083	8	10.670	7	51.089	1.154.387	22.596	6	11.089	7
Kortrijk	136.842	3.387.103	24.752	2	12.199	3	145.876	3.520.670	24.135	3	12.697	2
Oostende	73.417	1.693.389	23.065	6	11.727	5	86.954	1.840.844	21.170	8	12.669	3
Roeselare	69.312	1.667.810	24.062	4	11.822	4	74.290	1.748.173	23.532	5	12.376	5
Tielt	42.076	993.358	23.609	5	11.270	6	44.152	1.044.587	23.659	4	11.835	6
Veurne	28.701	703.354	24.506	3	12.241	2	29.350	730.114	24.876	2	12.599	4
WEST-VLAANDEREN	562.073	13.587.866	24.175	11.992	13.002	11.992	597.666	14.209.681	23.775	12.521	13.485	12.521
VLAAMSE GEWEST	3.036.843	77.804.396	25.620	13.002	12.252	13.002	3.218.509	80.988.238	25.163	13.485	12.655	13.485
RIJK	5.142.011	126.600.394	24.621	12.252	18.914	18.914	5.369.652	131.313.686	24.455	12.655	18.731	18.731

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Fiscale statistiek, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 4.3: Verdeling van het aantal aangiften naar hoogte van het gemiddeld belastbaar inkomen (in euro), arrondissementen van West-Vlaanderen (aanslagjaren 2003-2004, inkomens 2002-2003)

Arrondissement	Aanslagjaar 2003 - Inkomens 2002 (klassen in euro)												Aanslagjaar 2004 - Inkomens 2003 (klassen in euro)												Total aantal aangiften														
	<10.000			10.000 <20.000			20.000 <30.000			30.000 <40.000			40.000 <50.000			50.000 en meer			Total aantal aangiften	<10.000			10.000 <20.000			20.000 <30.000			30.000 <40.000			40.000 <50.000			50.000 en meer				
	Aantal aangiften		Aan- deel	Aantal aangiften		Aan- deel	Aantal aangiften		Aan- deel	Aantal aangiften		Aan- deel	Aantal aangiften		Aan- deel	Aantal aangiften		Aan- deel		Aantal aangiften		Aan- deel	Aantal aangiften			Aan- deel	Aantal aangiften		Aan- deel	Aantal aangiften		Aan- deel	Aantal aangiften		Aan- deel				
	Aantal aangiften	Aan- deel	Aantal aangiften	Aan- deel	Aantal aangiften	Aan- deel	Aantal aangiften	Aan- deel	Aantal aangiften	Aan- deel	Aantal aangiften	Aan- deel	Aantal aangiften	Aan- deel	Aantal aangiften	Aan- deel	Aantal aangiften	Aan- deel		Aantal aangiften	Aan- deel	Aantal aangiften	Aan- deel	Aantal aangiften		Aan- deel	Aantal aangiften	Aan- deel	Aantal aangiften	Aan- deel	Aantal aangiften	Aan- deel	Aantal aangiften	Aan- deel					
Brugge	23.110	16,6	49.486	35,5	29.352	21,1	15.474	11,1	9.313	6,7	12.668	9,1	139.403	23.680	16,6	49.972	35,0	30.225	21,2	15.525	10,9	9.619	6,7	13.780	9,6	142.801	23.680	16,6	49.972	35,0	30.225	21,2	15.525	10,9	9.619	6,7	13.780	9,6	142.801
Diksmuide	3.687	16,8	8.456	38,5	4.811	21,9	2.595	11,8	1.287	5,9	1.154	5,2	21.990	4.021	17,4	8.792	38,0	5.022	21,7	2.601	11,2	1.431	6,2	1.287	5,6	23.154	4.021	17,4	8.792	38,0	5.022	21,7	2.601	11,2	1.431	6,2	1.287	5,6	23.154
Ieper	9.778	19,4	18.551	36,9	10.717	21,3	5.534	11,0	2.932	5,8	2.820	5,6	50.332	9.284	18,2	18.819	36,8	11.230	22,0	5.528	10,8	3.120	6,1	3.108	6,1	51.089	9.284	18,2	18.819	36,8	11.230	22,0	5.528	10,8	3.120	6,1	3.108	6,1	51.089
Kortrijk	20.819	15,2	49.387	36,1	29.624	21,6	16.242	11,9	9.505	6,9	11.265	8,2	136.842	26.034	17,8	51.533	35,3	30.466	20,9	16.042	11,0	9.738	6,7	12.063	8,3	145.876	26.034	17,8	51.533	35,3	30.466	20,9	16.042	11,0	9.738	6,7	12.063	8,3	145.876
Oostende	11.453	15,6	28.905	39,4	16.152	22,0	7.875	10,7	4.265	5,8	4.767	6,5	73.417	20.043	23,1	32.264	37,1	16.893	19,4	8.043	9,2	4.498	5,2	5.213	6,0	86.954	20.043	23,1	32.264	37,1	16.893	19,4	8.043	9,2	4.498	5,2	5.213	6,0	86.954
Roeselare	11.465	16,5	24.694	35,6	14.950	21,6	8.174	11,8	4.817	6,9	5.212	7,5	69.312	14.003	18,8	26.006	35,0	15.430	20,8	8.123	10,9	5.029	6,8	5.699	7,7	74.290	14.003	18,8	26.006	35,0	15.430	20,8	8.123	10,9	5.029	6,8	5.699	7,7	74.290
Tielt	7.623	18,1	14.393	34,2	9.016	21,4	5.160	12,3	2.925	7,0	2.959	7,0	42.076	8.362	18,9	14.896	33,7	9.420	21,3	5.114	11,6	3.076	7,0	3.284	7,4	44.152	8.362	18,9	14.896	33,7	9.420	21,3	5.114	11,6	3.076	7,0	3.284	7,4	44.152
Veurne	4.803	16,7	11.096	38,7	6.073	21,2	3.024	10,5	1.599	5,6	2.106	7,3	28.701	4.616	15,7	11.368	38,7	6.162	21,0	3.089	10,5	1.769	6,0	2.346	8,0	29.350	4.616	15,7	11.368	38,7	6.162	21,0	3.089	10,5	1.769	6,0	2.346	8,0	29.350
WEST-VLAANDEREN	92.738	16,5	204.968	36,5	120.695	21,5	64.078	11,4	36.643	6,5	42.951	7,6	562.073	110.043	18,4	213.650	35,7	124.848	20,9	64.065	10,7	38.280	6,4	46.780	7,8	597.666	110.043	18,4	213.650	35,7	124.848	20,9	64.065	10,7	38.280	6,4	46.780	7,8	597.666
VLAAMSE GEWEST	479.798	15,8	1.061.460	35,0	662.878	21,8	336.298	11,1	204.945	6,7	291.464	9,6	3.036.843	570.830	17,7	1.098.772	34,1	686.329	21,3	341.227	10,6	210.725	6,5	310.626	9,7	3.218.509	570.830	17,7	1.098.772	34,1	686.329	21,3	341.227	10,6	210.725	6,5	310.626	9,7	3.218.509
RIJK	881.411	17,1	1.865.680	36,3	1.089.291	21,2	539.281	10,5	316.216	6,1	450.132	8,8	5.142.011	977.079	18,2	1.914.562	35,7	1.122.200	20,9	550.175	10,2	262.273	6,1	479.363	8,9	5.369.652	977.079	18,2	1.914.562	35,7	1.122.200	20,9	550.175	10,2	262.273	6,1	479.363	8,9	5.369.652

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Fiscale statistiek, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 4.4 : Indeling van de motorvoertuigen, arrondissementen van West-Vlaanderen (1 augustus 2005)

Arrondissement	Personen- wagens	Auto- bussen en -cars	Voertuigen goederen- vervoer	Trekkers	Land- bouw- trekkers	Speciale voer- tuigen	Moto's	Totaal	Personenwagens per 100 gezinnen
Brugge	123.654	202	15.558	1.928	4.090	1.485	9.774	156.691	105,9
Diksmuide	22.381	111	4.209	437	3.380	591	1.613	32.722	118,3
Ieper	47.184	153	7.265	653	6.006	1.182	3.218	65.661	113,8
Kortrijk	133.818	300	18.933	1.727	3.531	1.879	7.869	168.057	118,4
Oostende	60.445	145	7.307	465	1.845	966	5.266	76.439	88,8
Roeselare	67.333	139	11.266	1.854	3.584	1.036	4.067	89.279	117,9
Tielt	43.043	83	8.073	1.060	3.916	1.074	2.781	60.030	125,1
Veurne	27.053	17	3.576	197	1.920	670	2.000	35.433	103,2
WEST-VLAANDEREN	524.911	1.150	76.187	8.321	28.272	8.883	36.588	684.312	110,3
VLAAMSE GEWEST	2.927.065	8.575	367.283	32.943	98.946	33.912	202.437	3.671.161	117,0
RIJK	4.918.544	15.391	604.437	47.646	168.284	58.147	346.293	6.158.742	110,8

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 4.5 : Evolutie van het aantal inschrijvingen van nieuwe voertuigen, West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest en Rijk (2004-2005)

Voertuig	West-Vlaanderen			Vlaamse Gewest			Rijk		
	2004	2005	Evolutie (in %)	2004	2005	Evolutie (in %)	2004	2005	Evolutie (in %)
Personenwagens	22.867	21.250	-7,1	152.190	140.221	-7,9	284.547	265.707	-6,6
Wagens dubbel gebruik	15.861	17.385	+9,6	114.045	121.390	+6,4	200.210	214.381	+7,1
Minibussen	21	21	+0,0	201	227	+12,9	269	328	+21,9
Autobussen	80	87	+8,7	693	511	-26,3	907	855	-5,7
Lichte vrachtwagens	6.634	7.044	+6,2	33.367	35.156	+5,4	56.601	59.593	+5,3
Vrachtwagens	633	891	+40,8	3.167	4.009	+26,6	4.870	5.876	+20,7
Tractoren	1.183	1.313	+11,0	4.124	4.701	+14,0	5.200	5.944	+14,3
Landbouwtractoren	799	704	-11,9	2.362	2.066	-12,5	4.089	3.609	-11,7
Diverse	3.498	3.493	-0,1	14.510	15.202	+4,8	19.959	20.904	+4,7
Totaal	51.576	52.188	+1,2	324.659	323.483	-0,4	576.652	577.197	+0,1

Bron: Febiac, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 4.6: Bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen, arrondissementen van West-Vlaanderen (1995-2002-2003)

Arrondissement	Totaal			Per inwoner lopende prijzen (euro)		
	1995	2002	2003	1995	2002	2003
Brugge	4 597	5 778	5 852	17 167	21 230	21 465
Diksmuide	565	724	758	11 846	15 072	15 757
Ieper	1 367	1 923	1 938	13 101	18 457	18 617
Korrijk	4 953	6 259	6 400	17 763	22 541	23 080
Oostende	1 898	2 439	2 564	13 444	16 888	17 645
Roeselare	2 697	3 169	3 275	19 339	22 462	23 183
Tielt	1 524	2 239	2 285	17 464	25 397	25 888
Veurne	873	1 153	1 200	15 745	20 073	20 710
WEST-VLAANDEREN	18 474	23 683	24 271	16 465	20 901	21 387
VLAAMSE GEWEST	103 101	133 489	138 093	17 554	22 307	22 993
RIJK	181 839	233 015	240 950	17 938	22 551	23 222

Bron: NBB, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 4.7: Economische structuur op basis van de bruto toegevoegde waarde tegen basisprijzen, tegen lopende prijzen (in miljoen euro) (1995-2002-2003)

Sector	A31 nomend.	West-Vlaanderen		Vlaamse Gewest		Rijk	
		1995	2002	1995	2002	1995	2002
Landbouw, jacht, bosbouw en visserij	AA +BB	566	739	830	2 049	2 127	2 377
Winning van delstoffen	CB	1	3	3	94	109	98
Vervaardiging van voedings- en genotmiddelen	DA	792	982	1 032	3 580	4 163	4 371
Vervaardiging van textiel en textielproducten	DB	941	1 075	994	1 849	1 901	1 709
Leermiddel en vervaardiging van schoeisel	DC	6	5	5	100	82	75
Houtindustrie en vervaardiging van artikelen van hout, kurk, riet en vlechtwerk	DD	179	327	310	429	558	520
Vervaardiging van pulp, papier en papierwaren, uitgeverijen en drukkerijen	DE	244	304	312	1 873	2 134	2 122
Vervaardiging van cokes, geraffineerde aardolieproducten en splijt- en kweekstoffen	DF	10	0	0	659	859	974
Vervaardiging van chemische producten en synthetische vezels,							
vervaardiging van producten van rubber en kunststof	DH+DG	352	500	518	6 137	7 676	7 669
Vervaardiging van overige niet-metallhoudende minerale producten	DI	256	248	242	1 056	1 119	1 107
Vervaardiging van metalen in primaire vorm en van producten van metaal	DJ	642	797	808	3 638	4 354	4 323
Vervaardiging van machines, apparaten en werktuigen n.e.g.	DK	525	734	709	1 313	1 786	1 724
Vervaardiging van elektrische en optische apparaten en instrumenten	DL	419	484	421	2 280	2 434	2 257
Vervaardiging van transportmiddelen	DM	147	139	139	2 899	3 063	3 005
Overige industrie	DN	364	392	383	972	1 122	1 102
Productie en distributie van elektriciteit, gas en water	EE	440	333	297	2 940	2 938	3 171
Industrie & energie		5 319	6 324	6 174	29 819	34 297	34 227
Bouwnijverheid	FF	1 353	1 637	1 739	6 337	7 766	7 911
Groothandel en kleinhandel; reparatie van auto's, motorrijwielen en consumentenartikelen	GG	2 073	2 641	2 704	13 583	18 518	19 197
Hotels en restaurants	HH	548	684	685	1 789	2 419	2 414
Vervoer en communicatie	II	1 138	1 352	1 395	7 928	8 713	9 128
Financiële instellingen	JJ	605	654	658	4 065	4 419	4 715
Exploitatie van en handel in onroerend goed, verhuur en zakelijke dienstverlening	KK	3 423	4 978	5 167	20 306	31 462	32 832
Openbaar bestuur en defensie; verplichte sociale verzekeringen	LL	1 223	1 562	1 635	6 483	7 878	8 211
Onderwijs	MM	1 136	1 419	1 468	6 485	8 434	8 949
Gezondheidszorg en maatschappelijke dienstverlening	NN	1 466	2 041	2 142	6 608	9 599	10 201
Overige gemeenschapsvoorzieningen en sociaal-culturele en persoonlijke diensten	OO	367	467	473	1 883	2 550	2 573
Particuliere huishoudens met werknemers	PP	94	105	108	441	499	513
Handel en diensten		12 073	15 904	16 434	69 569	94 490	98 733
Indirect gemeten diensten van financiële intermediairs (IGDFI)	ZZ	-837	-921	-906	-4 673	-5 192	-5 154
Totaal		18 474	23 683	24 271	103 101	133 489	138 093
						181 839	233 015
							240 950

Bron: NBB, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 5.1: Evolutie van de trafiek in de haven van Zeebrugge (2001-2005)

	2001	2002	2003	2004	2005
Goederen					
- ro-ro	14.347.370	13.650.611	11.107.021	11.097.491	11.776.620
- containers	10.585.383	11.864.805	12.271.266	14.012.169	15.604.265
- stukgoed	1.031.786	785.892	661.118	802.202	1.011.432
- vloeibare bulk	4.139.678	4.921.886	4.869.132	4.286.450	4.479.642
- vaste bulk	1.975.855	1.711.807	1.661.437	1.596.112	1.718.655
Totaal tonnage	32.080.072	32.935.001	30.569.974	31.794.424	34.590.614
Zeeschepen					
- aantal	10.136	9.989	8.128	7.849	8.555
- BRT (a)	86.351.404	88.983.612	72.234.644	74.636.248	83.654.925
Containers					
- aantal	539.504	584.221	610.837	720.440	851.158
- TEU (a)	875.926	958.942	1.012.672	1.196.755	1.407.933
Voertuigen					
- toeristisch	82.648	109.854	102.407	103.193	106.984
- vrachtwagens	1.096.778	1.063.743	881.653	894.697	940.988
- nieuwe wagens	1.253.563	1.375.849	1.577.618	1.710.489	1.734.714
Passagiers	693.118	773.582	674.153	649.844	702.486

(a) BRT=Bruto Register Ton; TEU=Twenty Foot Equivalent Unit.

Bron: MBZ, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 5.2: Evolutie van de trafiek in de haven van Oostende (2001-2005)

	2001	2002	2003	2004	2005
Goederen (in ton)					
- general cargo	1.582.940	1.618.300	1.539.687	1.539.190	1.478.382
- ro-ro	3.103.296	4.528.175	5.606.970	5.925.110	6.145.676
- containers	21.323	41.057	72.282	78.932	44.266
Totaal tonnage	4.825.767	6.238.731	7.218.939	7.546.582	7.681.138
- toeristische auto's	118.208	51.199		3.350	12.814
- ro-ro-vrachtwagens	156.701	228.273	284.487	300.993	301.509
Totaal voertuigen	274.909	279.472	284.487	304.343	314.323
Aantal containers (TEU) (a)	4.675	9.156	13.266	15.418	8.890
Totaal passagiers	710.671	397.132	148.928	163.436	214.794

(a) TEU=Twenty Foot Equivalent Unit.

Bron: AG Haven Oostende, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 5.3: Evolutie van de trafiek op de luchthaven van Oostende (2001-2005)

	2001	2002	2003	2004	2005
Passagiers					
<i>Commercieel verkeer</i>					
- geregelde vluchten	-	-	39.086	4.561	3.165
- zakenvluchten	903	953	932	2.022	968
- chartervluchten	71.940	64.882	72.075	74.722	101.213
- vracht/gemengde vluchten	214	100	78	35	80
Totaal commercieel verkeer	73.057	65.935	112.171	81.340	105.426
<i>Niet-commercieel verkeer</i>					
- trainingsvluchten	15.038	14.865	11.502	9.673	6.417
- touringvluchten	10.262	9.722	13.793	11.429	7.571
- lokale vluchten	6.987	6.600	6.952	4.520	4.992
- diversen	12.431	6.253	6.111	4.313	1.738
Totaal niet-commercieel verkeer	44.718	37.440	38.358	29.935	20.718
Algemeen totaal passagiers	117.775	103.375	150.529	111.275	126.144
Vracht in ton	88.817	57.131	78.066	97.585	108.260
Aantal bewegingen	39.310	37.340	37.354	32.982	25.132

Bron: Luchthaven Oostende-Brugge, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 5.4: Evolutie van het aantal passagiers op de luchthaven van Wevelgem (2001-2005)

	2001	2002	2003	2004	2005
<i>Commercieel verkeer</i>					
- binnenlands	9.993	5.542	5.232	3.590	3.433
- internationaal	9.097	7.606	9.945	8.336	10.077
Totaal commercieel verkeer	19.090	13.148	15.177	11.926	13.510
<i>Niet-commercieel verkeer</i>					
- lokaal + binnenlands	59.971	49.941	50.104	43.985	42.942
- internationaal	5.792	7.571	7.786	5.651	5.074
Totaal niet-commercieel verkeer	65.763	57.512	57.890	49.636	48.016
Algemeen totaal passagiers	84.853	70.660	73.067	61.562	61.526

Bron: WIV, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 6.1: Evolutie van het aantal land- en tuinbouwbedrijven, arrondissementen van West-Vlaanderen (1994-1995-2004-2005)

Arrondissement	1994	1995	2004	2005
Brugge	2.699	2.602	1.951	1.893
Diksmuide	1.683	1.636	1.302	1.274
Ieper	2.775	2.677	2.139	2.101
Kortrijk	1.662	1.618	1.231	1.203
Oostende	996	974	756	751
Roeselare	1.947	1.898	1.489	1.455
Tielt	2.495	2.424	1.855	1.823
Veurne	898	870	672	659
WEST-VLAANDEREN	15.155	14.699	11.395	11.159
VLAAMSE GEWEST	49.761	48.104	35.486	34.410
RIJK	75.542	72.865	53.221	51.540

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Land- en tuinbouwstellingen,
Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 6.2 : Evolutie van het totale aantal tewerkgestelden in de land- en tuinbouw, arrondissementen van West-Vlaanderen (2003-2004-2005)

Arrondissement	2003			2004			2005		
	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal	Mannen	Vrouwen	Totaal
Brugge	2.265	1.289	3.554	2.217	1.268	3.485	2.147	1.230	3.377
Diksmuide	1.502	1.048	2.550	1.469	1.062	2.531	1.451	1.016	2.467
Ieper	2.679	1.835	4.514	2.638	1.831	4.469	2.599	1.775	4.374
Kortrijk	1.602	938	2.540	1.573	928	2.501	1.544	894	2.438
Oostende	836	505	1.341	831	492	1.323	827	491	1.318
Roeselare	1.919	1.387	3.306	1.892	1.360	3.252	1.799	1.276	3.075
Tielt	2.215	1.633	3.848	2.189	1.606	3.795	2.122	1.534	3.656
Veurne	823	480	1.303	823	474	1.297	815	473	1.288
WEST-VLAANDEREN	13.841	9.115	22.956	13.632	9.021	22.653	13.304	8.689	21.993
VLAAMSE GEWEST	45.442	24.995	70.437	44.838	24.698	69.536	43.240	23.710	66.950
RIJK	65.739	34.412	100.151	64.643	33.828	98.471	62.526	32.483	95.009

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Land- en tuinbouwstellingen, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 6.3 : Teeltpatroon in West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest en Rijk (gemiddelde 1994-1995 en 2004-2005)

Teelt	West-Vlaanderen			Vlaamse Gewest			Rijk		
	1994-95 (in ha)	2004-05 (in ha)	Aandelen teelten 2004-05 in %	1994-95 (in ha)	2004-05 (in ha)	Aandelen teelten 2004-05 in %	1994-95 (in ha)	2004-05 (in ha)	Aandelen teelten 2004-05 in %
Weiden en grasland	82.430	73.488	34,8	243.958	228.113	36,6	620.227	603.874	44,3
Wortel- en knolgewassen	2.860	1.061	0,5	7.214	3.166	0,5	10.086	4.054	0,3
Groenvoedergewassen	28.208	31.924	15,1	110.421	113.235	18,1	163.433	170.622	12,5
Droog geoogste peulvruchten	302	228	0,1	736	733	0,1	4.581	2.494	0,2
Graangewassen	40.521	44.993	21,3	123.593	141.826	22,7	309.118	320.724	23,5
Nijverheidsgewassen inclusief landbouwzaden	18.598	19.301	9,1	44.878	46.210	7,4	124.597	132.220	9,7
Aardappelen inclusief pootgoed	21.311	21.685	10,3	36.851	41.046	6,6	55.212	65.843	4,8
Groenteteelt in openlucht	14.205	16.591	7,9	22.046	26.211	4,2	30.281	38.238	2,8
Fruitteteelt in openlucht	428	485	0,2	14.094	16.122	2,6	15.406	17.754	1,3
Siertheelen in openlucht	174	267	0,1	1.082	1.007	0,2	1.118	1.069	0,1
Boomkwekerijen in openlucht	427	508	0,2	3.086	3.992	0,6	3.965	4.574	0,3
Tuinbouwzaden en -planten in openlucht	25	26	0,0	220	57	0,0	243	63	0,0
Serreteelt	403	489	0,2	2.100	2.178	0,3	2.158	2.233	0,2
Wijmenaanplantingen	13	0	0,0	71	0	0,0	85	0	0,0
Niet eerder genoemde teelten	57	3	0,0	257	46	0,0	720	53	0,0
Totaal	209.963	211.048	100,0	610.606	623.943	100,0	1.341.228	1.363.814	100,0
Braakland	1.360	1.874		6.677	7.682		25.131	25.699	
Tuinbouwteelten eigen gebruik	28	23		179	101		226	173	
Algemeen totaal	211.351	212.945	100,9	617.462	631.726	101,2	1.366.585	1.389.685	101,9

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Land- en tuinbouwstellingen, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 6.4: Evolutie van de veestapel, arrondissementen van West-Vlaanderen (gemiddelde 1994-1995 en 2004-2005) (a)

Arrondissement	Varkens			Runderen			Pluimvee			Hoefdieren			Schapen en geiten		
	Aantal		Evolutie In a.c.	Aantal		Evolutie In a.c.	Aantal		Evolutie In a.c.	Aantal		Evolutie In a.c.	Aantal		Evolutie In a.c.
	1994-95	2004-05		1994-95	2004-05		1994-95	2004-05		1994-95	2004-05		1994-95	2004-05	
Brugge	461.559	379.965	-17,7	125.229	99.216	-20,8	1.202.588	1.090.881	-9,3	784	1.406	+623	5.046	6.877	+36,3
Diksmuide	522.948	476.737	-8,8	76.330	59.087	-22,6	945.207	1.129.567	+19,5	243	440	+197	7.168	7.673	+7,0
Ieper	701.685	641.852	-8,5	105.786	81.191	-23,2	2.186.564	2.352.325	+7,6	371	842	+471	8.758	6.463	-26,2
Kortrijk	195.714	148.036	-24,4	49.177	38.802	-21,1	1.413.913	1.602.880	+13,4	308	514	+207	3.240	2.746	-15,3
Oostende	201.842	170.165	-15,7	42.881	33.527	-21,8	252.375	439.859	+74,3	338	413	+75	3.893	3.988	+2,4
Roeselare	544.854	454.525	-16,6	37.750	30.525	-19,1	973.490	1.064.430	+9,3	348	386	+39	2.509	3.083	+22,9
Tielt	836.844	724.736	-13,4	83.406	64.738	-22,4	2.316.718	2.931.250	+26,5	424	639	+216	1.736	1.890	+8,8
Veerne	193.881	194.703	+0,5	38.436	29.228	-9,2	798.119	988.001	+23,8	250	430	+180	4.218	3.316	-21,4
WEST-VLAANDEREN	3.659.135	3.190.717	-12,8	558.993	436.314	-21,9	10.088.962	11.599.191	+15,0	3.064	5.069	+2.005	36.568	36.033	-1,5
VLAAMSE GEWEST	6.899.736	5.975.774	-13,4	1.720.581	1.362.197	-20,8	30.759.273	31.012.455	+0,8	15.353	21.339	+5.987	111.954	110.659	-1,2
RIJK	7.178.853	6.336.773	-11,7	3.269.075	2.718.649	-16,8	32.403.931	36.037.855	+11,2	24.087	32.675	+8.588	177.515	177.361	-0,1

(a) Voor 1994 ontbraken cijfers over het aantal schapen in de arrondissementen van West-Vlaanderen. Het gebruikte cijfer is gebaseerd op een schatting.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Land- en tuinbouwstellingen, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 7.1: Toestand van de Belgische visserijvloot (31 december 2004 en 31 december 2005)

Haven	Totale aantal vaartuigen		Bruto tonnenmaat		Drijfkracht (KW)	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Zeebrugge	73	71	16.717	16.803	44.961	45.386
Oostende	30	29	3.841	3.804	12.067	11.859
Nieuwpoort	10	11	693	707	2.303	2.356
Blankenberge	4	4	922	922	2.356	2.356
Totaal	117	115	22.173	22.236	61.687	61.957

Bron: FOD Mobiliteit en Vervoer, Directoraat-Generaal Maritiem Vervoer, Directie Scheepvaartbeleid,
Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 7.2: Aanvoer door Belgische en vreemde vaartuigen in Belgische havens (2004-2005)

Haven	Belgische vaartuigen				Vreemde vaartuigen			
	Hoeveelheid (in ton)		Waarde (in 1.000 euro)		Hoeveelheid (in ton)		Waarde (in 1.000 euro)	
	2004	2005	2004	2005	2004	2005	2004	2005
Zeebrugge	12.784	10.845	48.408	44.537	258	228	913	904
Oostende	7.752	8.051	28.040	32.466	305	391	1.067	1.605
Nieuwpoort	278	234	1.091	901	0	1	0	1
Totaal	20.814	19.130	77.538	77.904	563	620	1.980	2.510

Bron: MVG, Administratie Land- en Tuinbouw, Afdeling Landbouw- en Visserijbeleid, Zeevisserij,
Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 9.1: Overzicht van de RWZI's in West-Vlaanderen met aanduiding van hun ontwerpcapaciteit en de procentuele belastingsgraad (2004-2005)

Plaats	Ontwerpcapaciteit (inwoner- equivalenten)	Belastingsgraad		Belastingsgraad	
		Biologische zuurstofvraag (a)		Totale stikstof (a)	
		(% t.o.v. ontwerpcapaciteit)		(% t.o.v. ontwerpcapaciteit)	
		2004	2005	2004	2005
Aalbeke - Tolpenhoek	450	-70	-68	6	5
Adinkerke	1.800	-21	74	65	229
Avelgem	13.500	-52	-61	2	-14
Baliebrugge	1.300 (gepland)				
Beauvoorde	360 (gepland)				
Beernem	7.200 (gepland)				
Beveren-Leie	15.300 (gepland)				
Brugge	270.000	-54	-48	-15	3
Harelbeke	116.100	-41	-33	-20	-7
Heist	20.250	-27	-9	14	33
Helkijn	2.250	-47	-25	23	9
Heule	12.600	-18	-13	27	37
Ieper	36.000	-18	-7	35	42
Ieper-Hollebeek	360	95	-41	192	63
Ingelmunster	31.500	-54	-24	-52	-23
Jabbeke	1.424	-22	79	91	361
Knokke	69.300	-66	-72	-61	-64
Kortemark	25.200	-70	-62	-9	-5
Lo	900	2	11	105	125
Loker	675 (gepland)				
Lovie	630 (gepland)				
Menen	59.400	-15	6	31	56
Moorslede	5.400 (gepland)				
Oostende	162.000	-22	-16	16	21
Pervijze	630	3	-61	105	43
Poperinge	9.000	-33	-38	39	41
Reninge	585 (gepland)				
Roesbrugge	900	88	-37	61	-20
Roeselare	72.000	-44	-46	-13	-14
Rollegem	4.500 (gepland)				
Ruddervoorde	3.600	-87	-34	-85	-4
Sint-Pietersveld Wingene	540 (gepland)				
Staden	1.350	33	56	111	134
Tielt	27.000	-44	-41	2	6
Vlamertinge	4.500 (gepland)				
Vleteren	1.170	-55	-59	52	-9
Waregem	72.000	-18	-29	-3	-16
Watou	1.890	-47	-38	-21	8
Westouter	900	-77	-80	-81	-82
Wingene	5.400 (gepland)				
Woumen	16.200	-10	-29	83	67
Wulpen	74.700	4	22	30	36
Zonnebeke	1.620	-6	-21	5	-1

(a) Positieve waarden wijzen op een overbelasting, negatieve waarden geven een onderbelasting aan.

Bron: Aquafin, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.**Tabel 9.2:** Aantal onder- en overbelaste RWZI's in West-Vlaanderen (2004-2005)

RWZI <	Belastingsgraad		Belastingsgraad	
	(% t.o.v. ontwerpcapaciteit)		(% t.o.v. ontwerpcapaciteit)	
	2004	2005	2004	2005
Aantal RWZI's overbelast	6	6	21	19
Aantal RWZI's onderbelast	25	25	10	12
Totale aantal RWZI's in exploitatie	31	31	31	31

Bron: Aquafin, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 9.3: Evolutie van de huisvuilproductie in West-Vlaanderen, naar afvalstroom (1990-2004)

Huisvuilproductie	1990	1993	1996	1999	2002	2003	2004
Restafval	341.214	386.036	370.531	290.864	245.012	217.011	214.261
- huisvuil*	311.036	331.060	307.574	230.889	199.290	176.473	172.383
- grofvuil	30.178	50.654	53.029	50.985	40.742	35.229	35.232
- gemeentevuil		4.322	9.928	8.990	4.981	5.309	6.646
Selectief ingezameld (ton)	75.198	126.942	215.684	346.078	406.993	402.348	442.347
- KGA	13	431	1.344	2.118	2.893	2.832	3.094
- glas	13.421	20.427	25.968	33.738	38.624	39.187	40.524
- vlak glas	0	0	886	1.322	1.804	1.964	2.258
- papier en karton	6.938	20.084	43.196	77.006	80.811	84.579	90.576
- kunststoffen	21	134	1.380	6.006	6.989	7.517	8.272
- metalen	2.988	5.364	10.253	16.853	20.183	17.423	17.326
- textiel	0	69	654	3.585	4.342	4.727	5.000
- autobanden	29	7.617	175	486	309	245	289
- bouw- en sloofafval	31.154	31.920	67.549	85.861	88.305	89.297	94.744
- houtafval	0	0	1.617	12.412	23.629	22.312	32.042
- organisch afval (groenafval en GFT)	20.634	40.877	61.724	102.926	129.720	122.258	134.877
- drankkartons	0	19	456	1.363	1.666	1.806	1.746
- AEEA	0	0	3	140	3.780	4.219	7.469
- kringloopafval			479	2.262	3.938	3.982	4.127
- dierlijk afval							1
- geneesmiddelen							1
- kurk							1
Totale afvalproductie	416.412	512.978	586.215	636.942	652.006	619.358	656.608
Afvalproductie per inwoner (kg/inw)	376	458	522	564	575	545	577
- restafval	308	345	330	258	216	191	188
- selectief ingezameld afval	68	113	192	307	359	354	389

* Conform de berekeningen van OVAM wordt bij het huisvuil ook het PMD-sorteerresidu gerekend.

Bron: OVAM, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 9.4: Evolutie van de afvalverbranding in West-Vlaanderen (1990-2004)

Verbrandingsinstallatie	Jaarlijkse capaciteit (in ton)	Hoeveelheid afval verbrand (in ton)						
		1990	1993	1996	1999	2002	2003	2004
IVMO (Menen)	55.000	35.420	35.641	46.199	56.860	47.493	43.194	50.168
- huisvuil		24.974	33.193	33.706	38.320	27.260	24.008	41.676
- bedrijfsafval		10.446	2.448	12.493	18.540	20.233	19.186	8.492
IVRO (Roeselare)	55.000	53.420	52.486	54.737	56.015	55.966	55.880	55.448
- huisvuil		45.705	46.490	48.984	49.167	46.217	42.463	45.738
- bedrijfsafval		7.715	5.996	5.753	6.848	9.749	13.417	9.710
IVOO (Oostende)	73.000	72.683	73.254	67.689	69.893	67.380	62.854	66.836
- huisvuil		65.351	69.987	54.992	48.456	42.742	42.312	42.765
- bedrijfsafval		7.332	3.267	12.697	21.437	24.638	20.542	24.071
IVIO (Izegem)	gesloten in juli 2003	25.124	16.750	0	0	0	0	0
- huisvuil		24.908	16.750	0	0	0	0	0
- bedrijfsafval		216	0	0	0	0	0	0
IVBO (Brugge)	190.000	146.604	190.674	194.639	181.911	170.911	174.730	142.384
- huisvuil		125.075	147.554	139.243	150.693	134.526	129.932	92.423
- bedrijfsafval		21.529	43.120	55.396	31.218	36.385	44.798	49.961
IMOG (Harelbeke)	75.000	63.884	73.220	73.488	6.051	63.521	62.228	60.255
- huisvuil		57.492	63.600	62.321	4.957	40.375	35.553	35.120
- bedrijfsafval		6.392	9.620	11.167	1.094	23.146	26.675	25.135
Knokke-Heist (Dalkia-Montenay)	34.000	22.335	24.549	27.284	29.769	32.548	31.437	34.530
- huisvuil		22.335	24.549	18.719	14.642	9.960	9.946	9.983
- bedrijfsafval		0	0	8.565	15.127	22.588	21.491	24.547
Totaal West-Vlaanderen	487.000	419.470	466.574	464.036	400.499	437.818	430.323	409.621
- huisvuil		365.840	402.123	357.965	306.235	301.080	284.214	267.705
- bedrijfsafval		53.630	64.481	106.071	94.264	136.738	146.109	141.916

Bron: Jaarverslagen verbrandingsinstallaties, Verwerking GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 10.1: Aantal leerlingen in de derde graad van het voltijds secundair onderwijs, provincies van het Vlaamse Gewest (schooljaar 2005-2006) (a)

	Algemeen sec. onderwijs	Technisch sec. onderwijs	Beroepssec. onderwijs	Kunstsec. onderwijs	Totaal	Aandeel algemeen sec. onderwijs	Aandeel technisch beroepssec. onderwijs
Antwerpen	13.404	13.290	12.105	1.001	39.800	33,7%	63,8%
Vlaams-Brabant	10.151	6.182	5.204	478	22.015	46,1%	51,7%
West-Vlaanderen	9.235	10.139	8.550	405	28.329	32,6%	66,0%
Oost-Vlaanderen	12.463	9.973	8.327	674	31.437	39,6%	58,2%
Limburg	6.624	6.839	6.656	454	20.573	32,2%	65,6%

(a) Leerlingenaantallen op 1 oktober 2005 (voorlopige, niet-geverifieerde cijfers).

Bron: MVG, departement Onderwijs, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 10.2: Boordtabel innovatie-indicatoren, West-Vlaanderen, Vlaamse Gewest, Rijk en EU-15 (a)

Indicator	West-Vlaanderen	Vlaamse Gewest	Rijk	gemidd. EU-15	min EU-15	max EU-15
1. Human Resources						
W&T-gediplomeerden (%o bevolking van 20-29 jaar)	11,2 (b)	9,1 (b)	11,0	13,1	1,8 (LU)	24,2 (IE)
Bevolking met hogere opleiding (% bevolking van 25-64 jaar)	24,8	30,1	30,4	23,1	11,6 (IT)	34,2 (FI)
Deelname aan levenslang leren (% bevolking van 25-64 jaar)	8,5	9,8	8,6	10,7	3,9 (EL)	27,6 (DK)
Tewerkstelling in medium high- en hightechindustrie (% tewerkstelling)	6,54	7,77	6,4	7,0 (c)	1,28 (LU)	11,23 (DE)
Tewerkstelling in medium high- en hightechdiensten (% tewerkstelling)	2,35	3,8	3,93	3,49 (c)	1,37 (PT)	4,75 (SE)
2. Kenniscreatie						
Publieke uitgaven voor O&O (in % BBP)	-	0,59	0,56	0,70	0,20 (LU)	1,03 (FI)
Bedrijfsuitgaven voor O&O (in % BBP)	-	1,55	1,33	1,30	0,20 (EL)	2,93 (SE)
EPO hightech patent applications (per miljoen inwoners)	6,21	37,21	26,53	30,90	0,37 (PT)	135,242 (FI)
USPTO hightech patents granted (per miljoen inwoners)	-	-	8,80	11,20	0,10 (PT)	51,4 (FI)
EPO patent applications (per miljoen inwoners)	118,79	161,55	140,81	158,50	4,3 (PT)	311,5 (SE)
USPTO patents granted (per miljoen inwoners)	-	-	70,40	71,30	1,3 (PT)	187,4 (SE)
3. Overdracht en aanwending van kennis						
KMO's met eigen innovatie (% van industriële KMO's)	-	55,7	46,2	37,4	16,7 (DK)	55,1 (DE)
KMO's met eigen innovatie (% van KMO's in diensten)	-	35,9	31,8	28,0	15,4 (DK)	43,9 (DE)
KMO's betrokken in gezamenlijke innovatie (% van industriële KMO's)	-	13,4	11,7	9,4	2,8 (IT)	22,0 (FI)
KMO's betrokken in gezamenlijke innovatie (% KMO's in diensten)	-	8,3	7,7	7,1	1,9 (ES)	18,3 (FI)
Bestedingen voor innovatie (% omzet industrie)	-	2,25	4,92	3,45	0,95 (DK)	6,42 (SE)
Bestedingen voor innovatie (% omzet diensten)	-	1,55	0,92	1,83	0,36 (DK)	19,11 (SE)
4. Financiering van innovatie, output en markten						
Early stage venture capital investeringen (in % BBP)	-	-	0,028	0,025	0,005 (IT)	0,081 (SE)
Aantal breedbandaansluitingen per 100 inwoners	-	-	17,4	12,0	0,8 (EL)	22,4 (NL)
Aandeel van de hoogtechnologische producten in de totale uitvoer (in %)	-	6,7	7,4	17,2	5,9 (ES)	29,9 (IE)
ICT-bestedingen (in % BBP)	-	-	6,4	6,3	5,1 (EL)	8,7 (SE)

(a) Jaartallen en bronnen kunnen verschillen naargelang de indicator én de regio waarop de cijfers betrekking hebben. De gedetailleerde tabel met toelichting over de herkomst van de cijfers kan bij de GOM - West-Vlaanderen aangevraagd worden.

(b) Bij de vergelijking van enerzijds de gegevens van West-Vlaanderen en van het Vlaamse Gewest (bron: MVG, Departement Onderwijs) en anderzijds van België en de Europese Unie (bron: Eurostat) is enige voorzichtigheid aangewezen. Voor West-Vlaanderen en het Vlaamse Gewest werden als W&T-gediplomeerden genomen: gediplomeerden in architectuur, biotechniek, industriële wetenschappen en productontwikkeling wat betreft het hogescholen-onderwijs en wetenschappen; toegepaste wetenschappen en toegepaste biologische wetenschappen voor wat betreft het universitaire onderwijs. Dit is een benadering van de definitie van W&T-gediplomeerden gebruikt door Eurostat.

(c) Schatting Eurostat.

Bron: Diverse bronnen (a); Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 11.1: Aantal woningen naar bouwjaar, gemeenten van West-Vlaanderen (1 januari 2005) (a)

Gemeente	Aantal zelfstandige woon- gelegenheden	Aantal gebouwen	Bouwjaar						
			vóór 1900	1900-1918	1919-1945	1946-1961	1962-1970	1971-1981	na 1981
Beernem	5.625	5.484	1.071	190	542	631	632	1.087	1.331
Blankenberge	16.780	6.206	528	635	1.367	825	689	914	1.248
Brugge	55.679	44.938	8.047	2.817	7.775	7.717	5.851	5.393	7.338
Damme	4.465	4.342	938	161	490	495	452	682	1.124
Jabbeke	5.312	5.201	592	174	489	666	561	960	1.759
Knokke-Heist	34.863	12.286	247	462	2.643	2.557	1.621	1.491	3.265
Oostkamp	8.759	8.235	1.192	396	810	866	1.049	1.807	2.115
Torhout	8.191	7.367	780	330	940	1.074	1.135	1.226	1.882
Zedelgem	8.626	8.294	660	280	1.019	1.059	1.171	1.893	2.212
Zuienkerke	1.212	1.157	267	65	94	82	124	137	388
Arr. Brugge	149.512	103.510	14.322	5.510	16.169	15.972	13.285	15.590	22.662
Diksmuide	6.586	6.147	174	132	2.861	538	520	734	1.188
Houthulst	3.692	3.632	7	14	1.707	414	332	425	733
Koekelare	3.499	3.270	288	200	642	571	372	465	732
Kortemark	4.943	4.841	493	452	1.065	657	521	716	937
Lo-Reninge	1.299	1.306	307	105	412	76	64	76	266
Arr. Diksmuide	20.019	19.196	1.269	903	6.687	2.256	1.809	2.416	3.856
Heuvelland	3.459	3.423	99	153	2.059	142	139	313	518
Ieper	15.168	13.345	18	38	6.844	1.109	1.079	1.869	2.388
Langemark-Poelkapelle	3.104	3.068	4	9	1.511	250	231	356	707
Mesen	449	449	4	4	309	7	16	28	81
Poperinge	8.198	7.886	1.521	919	1.560	755	645	1.027	1.459
Vleteren	1.419	1.420	275	254	256	156	95	98	286
Wervik	7.597	7.271	606	423	2.432	831	637	1.011	1.331
Zonnebeke	4.508	4.472	18	9	2.428	295	325	563	834
Arr. Ieper	43.902	41.334	2.545	1.809	17.399	3.545	3.167	5.265	7.604
Anzegem	5.711	5.534	628	299	900	901	642	861	1.303
Avelgem	4.075	3.789	418	187	855	527	424	474	904
Deerlijk	4.639	4.414	253	161	910	762	595	809	924
Harelbeke	11.184	10.040	646	509	1.881	2.062	1.364	1.692	1.886
Kortrijk	34.486	28.893	3.947	2.402	5.394	5.514	3.403	3.883	4.350
Kuurne	5.331	4.825	464	218	695	821	716	938	973
Lendelede	2.256	2.123	242	59	367	294	326	396	439
Menen	14.766	13.717	1.695	1.058	4.248	1.885	1.279	1.578	1.974
Spiere-Helkijn	865	839	132	57	202	36	78	132	202
Waregem	14.860	13.261	1.081	482	1.541	2.565	1.776	2.612	3.204
Wevelgem	12.624	12.081	995	561	2.431	1.649	1.553	2.217	2.675
Zwevegem	9.816	9.207	886	579	1.534	1.565	1.146	1.444	2.053
Arr. Kortrijk	120.613	108.723	11.387	6.572	20.958	18.581	13.302	17.036	20.887
Bredene	7.200	5.275	136	261	973	760	489	823	1.833
De Haan	12.294	5.987	210	297	890	912	717	797	2.164
Gistel	4.586	4.204	410	348	736	581	481	660	988
Ichtegem	5.499	5.404	688	334	881	833	564	913	1.191
Middelkerke	21.809	6.799	408	585	1.218	933	939	807	1.909
Oostende	44.693	19.662	1.345	1.987	4.390	3.689	2.800	2.474	2.977
Oudenburg	3.697	3.496	404	265	413	512	406	626	870
Arr. Oostende	99.778	50.827	3.601	4.077	9.501	8.220	6.396	7.100	11.932
Hooglede	3.809	3.722	426	172	564	456	467	575	1.062
Ingelmunster	4.465	4.285	584	169	757	660	534	651	930
Izegem	11.626	10.633	664	912	2.237	1.681	1.379	1.802	1.958
Ledegem	3.764	3.688	384	131	643	520	544	674	792
Lichtervelde	3.427	3.245	283	210	599	379	439	507	828
Moorslede	4.333	4.300	18	49	1.564	430	488	860	891
Roeselare	24.807	21.457	1.402	890	5.348	3.267	2.444	2.759	5.347
Staden	4.341	4.257	130	27	1.647	514	389	606	944
Arr. Roeselare	60.572	55.587	3.891	2.560	13.359	7.907	6.684	8.434	12.752
Ardoos	3.798	3.682	503	248	527	503	397	723	781
Dentergem	3.186	3.125	534	66	419	384	310	536	876
Meulebeke	4.550	4.339	362	206	929	708	445	791	898
Oostrozebeke	2.999	2.838	398	111	231	434	375	437	852
Pittem	2.662	2.591	368	104	344	323	291	478	683
Ruiselede	2.153	2.015	486	108	221	204	163	341	492
Tielt	8.308	7.669	764	502	1.640	967	893	1.223	1.680
Wielsbeke	3.548	3.441	324	209	349	573	426	668	892
Wingene	5.336	5.209	934	327	582	615	538	704	1.509
Arr. Tielt	36.540	34.909	4.673	1.881	5.242	4.711	3.838	5.901	8.663
Alveringem	2.105	2.086	968	242	268	136	89	94	289
De Panne	12.270	4.222	139	534	1.400	700	391	448	610
Koksijde	23.792	9.384	135	327	1.866	2.151	1.402	1.305	2.198
Nieuwpoort	12.553	3.777	13	28	1.367	669	349	362	989
Veurne	5.018	4.614	1.141	332	872	415	351	546	957
Arr. Veurne	55.738	24.083	2.396	1.463	5.773	4.071	2.582	2.755	5.043
WEST-VLAANDEREN	586.674	438.169	44.084	24.775	95.088	65.263	51.063	64.497	93.399
VLAAMSE GEWEST	2.732.900	2.179.632	212.744	136.053	371.743	368.764	267.615	342.176	480.537

(a) Woningen (code 01+02+03+04+05+09+10+11+12+13) excl. vakantieverblijven.

Bron: Ministerie van Financiën, hoofdbestuur van het Kadaster, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

Tabel 12.1: Onbebouwde en bebouwde percelen naar oppervlakte, gemeenten van West-Vlaanderen (1 januari 2005) (in ha)

Gemeente	Onbebouwde percelen				Bebouwde percelen							Niet- Gekada- treerde, genormali- seerde oppervlakte	Totale opper- vlakte
	Bossen, woeste gronden	Tuinen en parken	Recreatie- terreinen	Gekada- treerde wegen en waterwegen	Andere (a)	Totaal	Huizen, hoeven, bijgebouwen met inbegrip van serres	Apparte- menten, buildings	Amfachts- industrie- gebouwen, opslagruimten	Openbare gebouwen en andere	Andere	Totaal	
Beernem	594,3	62,7	10,0	127,4	5.128,8	5.923,3	708,4	3,1	71,4	35,1	78,6	897,6	7.167,6
Blankenberge	43,9	13,9	1,5	13,2	1.230,2	1.302,6	159,9	41,3	18,9	17,1	63,4	299,7	1.741,1
Brugge	1.293,3	208,9	50,5	251,2	6.452,2	8.256,1	1.859,9	156,2	460,2	194,6	476,1	3.170,6	13.840,2
Damme	176,0	23,5	70,6	108,5	7.391,5	7.770,1	595,8	2,3	19,5	21,5	60,4	700,6	8.952,0
Jabbeke	304,4	38,5	11,6	56,4	3.782,6	4.193,5	661,2	2,7	45,0	24,5	62,9	797,1	5.376,5
Knokke-Heist	415,7	119,2	92,4	100,4	3.733,6	4.461,3	521,9	125,2	38,4	33,7	71,7	791,1	5.644,3
Oostkamp	824,8	91,6	13,5	119,4	5.198,0	6.247,3	1.030,7	9,3	136,7	39,0	61,6	1.279,5	7.964,5
Torhout	249,4	29,6	3,6	18,8	3.024,5	3.326,0	760,7	10,1	74,8	32,8	68,8	947,5	4.523,3
Zedelgem	453,2	35,0	14,0	48,6	4.016,9	4.567,7	886,6	6,7	149,9	36,9	69,4	1.151,3	6.033,6
Zuilenkerke	21,0	2,5	4,0	44,2	4.438,6	4.510,2	194,3	0,6	8,9	10,4	12,0	226,5	4.886,2
Arr. Brugge	4.376,1	625,4	271,7	888,0	44.396,8	50.558,1	7.378,3	357,6	1.023,7	445,5	1.025,0	31,4	10.261,5
Diksmuide	113,3	45,5	11,9	275,2	13.039,1	13.485,0	752,4	5,8	94,6	32,3	70,7	0,4	956,2
Houthulst	331,4	32,2	11,2	46,2	4.527,2	4.948,1	403,4	0,8	34,8	16,8	23,4	0,5	479,7
Koekelare	92,2	11,9	2,2	10,7	3.193,5	3.310,5	404,0	2,7	25,8	16,1	27,0	0,1	475,6
Kortemark	21,7	33,8	1,1	10,2	4.409,8	4.476,6	642,1	2,1	112,3	26,5	31,9	0,6	815,5
Lo-Reninge	7,4	7,0	0,1	20,9	5.633,0	5.668,4	335,0	0,0	22,3	11,0	9,4	0,1	377,7
Arr. Diksmuide	566,0	130,4	26,5	363,2	30.802,5	31.888,6	2.536,8	11,4	289,9	102,8	162,3	1,7	3.104,8
Heuvelland	252,0	25,2	1,9	19,6	8.237,3	8.536,1	498,7	2,7	37,9	37,2	35,1	0,6	612,1
Ieper	525,3	113,0	81,1	156,6	9.781,0	10.657,0	1.142,9	12,0	293,4	76,4	174,9	1,7	1.701,3
Langemark-Poelkapelle	28,2	10,2	1,5	14,2	4.530,0	4.584,2	428,3	0,5	44,3	15,7	12,9	1,0	502,7
Mesen	2,9	3,6	1,1	0,9	309,8	318,2	24,9	0,0	0,2	1,3	0,7	0,0	27,0
Poperinge	207,9	43,5	12,0	30,8	10.115,6	10.409,8	888,7	4,8	109,2	63,9	108,4	0,3	1.175,3
Vleteren	66,2	7,4	0,0	7,9	3.314,9	3.396,4	257,0	0,4	16,5	14,2	14,0	0,1	302,2
Wervik	11,5	28,4	5,0	31,4	3.403,4	3.479,7	490,7	7,6	62,0	27,0	26,2	0,4	613,9
Zonnebeke	157,3	32,8	0,5	22,7	5.446,7	5.660,0	651,1	0,3	81,0	23,4	56,6	3,8	816,1
Arr. Ieper	1.251,3	264,2	103,1	284,1	45.138,7	47.001,4	4.382,1	28,2	644,4	259,0	428,7	8,0	5.750,6
Anzegem	123,3	44,8	9,3	21,1	3.059,8	3.238,3	592,5	3,0	100,9	25,9	19,9	1,9	744,1
Avelgem	41,6	43,5	5,4	20,0	1.488,3	1.598,8	307,9	5,4	63,2	16,8	36,5	0,5	430,2
Deerlijk	19,1	36,6	1,0	3,4	932,6	992,6	356,1	2,5	143,0	17,2	22,9	0,5	542,1
Harelbeke	23,0	38,5	4,6	93,5	1.462,3	1.621,8	599,2	14,1	245,7	38,7	67,3	0,4	965,5
Kortrijk	140,6	147,4	27,5	42,4	4.394,7	4.752,7	1.447,7	70,5	351,6	128,7	243,4	5,7	2.247,5
Kuurne	8,7	23,4	0,9	6,0	406,3	445,3	239,0	8,8	130,6	23,9	45,7	0,1	448,1
Lendelede	5,2	3,1	0,0	3,4	970,2	981,9	203,6	2,0	41,2	7,9	12,0	0,4	267,1
Menen	15,8	50,9	7,2	30,6	1.850,7	1.955,1	597,2	20,4	196,7	55,7	77,7	1,0	948,5
Spere-Helkijn	24,9	13,1	0,5	2,0	846,0	886,6	61,8	0,5	24,1	5,0	8,4	19,2	1.189,9
Waregem	29,2	100,3	44,3	57,5	2.194,9	2.426,2	952,4	28,3	411,6	78,6	69,1	2,5	1.542,5
Wervik	45,2	58,4	3,3	33,4	2.277,5	2.417,7	710,1	14,1	242,3	47,4	52,8	5,3	1.072,1
Zwevegem	109,9	42,3	3,8	23,8	4.693,8	4.873,7	826,5	6,5	167,3	44,1	63,5	0,5	1.108,4
Arr. Kortrijk	586,5	602,3	107,8	337,1	24.577,0	26.210,7	6.893,8	176,1	2.118,2	489,7	719,2	38,0	10.435,0
Bredene	113,8	20,7	5,0	17,7	638,9	796,1	198,0	17,6	22,0	15,0	121,8	0,0	374,3
De Haan	311,6	24,5	50,7	72,6	2.984,6	3.444,0	324,2	36,4	7,6	14,2	147,2	0,0	529,6
Gistel	16,0	31,3	5,2	24,2	3.404,4	3.481,1	379,3	2,8	55,6	17,5	35,4	3,5	494,1
Ichtegem	275,5	35,8	2,8	27,3	3.352,5	3.693,9	585,0	2,9	50,5	27,5	28,1	2,9	699,2
Middelkerke	140,8	18,4	17,4	49,6	6.152,6	6.378,8	415,7	50,2	18,3	29,6	195,3	0,9	710,1
Oostende	104,7	98,5	50,7	68,4	1.655,9	1.978,2	470,3	90,1	252,4	64,5	176,2	1,8	1.055,3
Oudenburg	73,0	10,4	6,5	50,7	2.769,0	2.909,5	298,3	2,8	32,4	12,5	13,4	0,6	359,9
Arr. Oostende	1.035,4	239,4	138,2	310,4	20.958,0	22.681,5	2.670,8	203,0	438,7	181,9	717,3	9,7	4.222,6
Totaal	11.035,4	2.394,4	1.038,2	3.310,4	114.396,8	128.841,5	17.054,1	1.038,8	3.118,2	1.489,7	3.719,2	40,7	40.286,7

Hooгледе	10,2	16,0	3,8	16,4	2.916,4	2.962,9	517,1	2,3	92,9	24,4	42,8	0,7	680,1	140,6	3.783,6
Ingelmunster	28,0	28,6	6,1	18,4	929,2	1.010,2	342,8	8,5	84,6	22,2	16,5	0,7	475,4	130,1	1.615,7
Izegem	57,1	60,7	5,4	13,5	1.158,1	1.294,7	637,7	11,4	215,8	41,2	55,0	1,3	962,4	291,2	2.548,3
Ledegem	10,5	8,9	4,8	14,0	1.859,3	1.897,4	355,9	3,0	49,1	16,4	13,0	0,5	437,9	140,5	2.475,8
Lichtervelde	23,7	12,6	0,0	12,6	1.892,5	1.941,4	388,2	2,7	46,4	14,2	13,2	0,1	464,9	186,8	2.593,1
Moorslede	20,8	20,1	2,2	16,0	2.767,0	2.826,2	456,0	1,4	58,9	32,6	28,9	3,1	580,9	127,0	3.534,1
Roeselare	58,1	84,1	18,5	45,1	3.160,5	3.366,3	1.328,0	50,3	401,4	125,5	173,2	0,7	2.079,2	534,0	5.979,4
Staden	35,6	14,4	6,6	24,4	3.600,9	3.682,0	654,0	1,0	97,8	20,2	19,3	0,2	792,6	149,4	4.624,0
Arr. Roeselare	244,1	245,3	47,3	160,5	18.284,0	18.981,2	4.679,6	80,6	1.047,0	296,8	362,0	7,3	6.473,3	1.699,6	27.154,1
Ardoie	46,5	30,9	0,0	17,1	2.534,5	2.629,1	490,1	1,6	110,5	14,5	14,8	0,8	632,3	196,3	3.457,6
Dentargem	36,1	16,7	2,8	21,9	1.903,0	1.980,5	397,1	1,4	60,7	17,8	10,0	0,5	487,5	125,5	2.593,6
Meulebeke	13,9	22,4	1,5	9,3	2.160,0	2.207,1	472,0	2,2	84,8	18,7	22,9	0,4	600,9	126,8	2.934,8
Oostrozebeke	3,9	16,6	0,0	3,8	1.118,0	1.142,2	290,2	2,2	93,5	15,6	11,3	0,3	413,0	107,0	1.662,2
Pittem	25,8	19,6	0,6	11,1	2.746,1	2.803,3	396,1	1,2	65,2	13,5	24,0	0,3	500,2	138,6	3.442,2
Ruiselede	155,7	9,6	1,9	25,4	2.343,2	2.535,7	336,6	0,9	29,8	9,8	14,7	0,2	392,1	92,3	3.020,2
Tielt	12,5	41,6	12,8	24,2	5.414,4	5.505,5	805,6	8,2	177,3	35,1	43,9	0,1	1.070,3	274,7	6.850,4
Vhelsbeke	33,7	31,3	2,0	20,3	1.303,9	1.391,2	323,1	1,5	245,9	13,3	12,3	0,6	596,6	188,2	2.176,0
Wingene	466,6	31,9	9,1	16,1	5.157,9	5.681,6	757,0	2,8	92,1	25,0	24,8	7,8	909,5	251,0	6.842,1
Arr. Tielt	794,7	220,7	30,5	149,2	24.680,9	25.876,1	4.267,7	21,9	959,8	163,3	178,7	11,0	5.602,4	1.500,4	32.979,0
Alveringem	41,6	22,4	1,0	27,2	7.217,5	7.309,8	425,0	0,3	21,6	14,1	14,7	0,1	475,8	215,4	8.001,0
De Panne	746,3	9,3	13,5	20,8	1.080,6	1.870,6	180,2	37,4	7,4	31,0	70,9	1,6	328,5	190,6	2.389,7
Koksijde	730,8	39,1	12,7	43,2	2.407,2	3.233,0	555,2	85,4	10,3	22,0	174,1	0,6	847,6	315,4	4.396,0
Nieuwpoort	165,6	32,1	9,3	58,3	2.031,9	2.297,2	199,1	35,5	35,3	15,2	111,2	1,7	397,9	405,3	3.100,4
Veurne	36,3	20,7	4,7	73,1	8.385,9	8.520,7	461,3	6,6	120,2	27,0	53,2	4,7	673,1	440,2	9.634,0
Arr. Veurne	1.720,6	123,7	41,2	222,6	21.123,1	23.231,3	1.820,7	165,2	194,7	109,4	424,2	8,7	2.722,9	1.566,9	27.521,0
WEST-VLAANDEREN	10.574,7	2.451,5	766,4	2.715,1	229.961,2	246.469,0	34.630,1	1.044,1	6.716,3	2.049,5	4.017,4	115,8	48.573,1	19.391,6	314.433,7
VLAAMSE GEWEST	153.507,9	18.045,4	4.545,2	15.836,2	832.187,3	1.024.121,9	167.137,3	5.142,9	29.472,1	9.079,3	22.096,8	747,7	233.676,0	94.427,2	1.352.225,1
RIJK	700.930,6	33.339,0	8.234,8	24.053,2	1.739.445,7	2.506.003,3	262.478,7	8.024,0	43.885,2	14.694,8	35.366,7	1.814,0	366.263,4	180.525,9	3.052.792,5

(a) Deze categorie omvat: akkerland niet elders genoemd, grasland, boomgaarden en andere.

Bron: FOD Economie (Algemene Directie Statistiek en Economische Informatie), Bodembestemming, Verwerking: GOM - West-Vlaanderen.

COLOFON:

Wettelijk depot:

D-2006-2636-2

Lay-out:

www.magenta.be

Druk:

Vanden Broele, Brugge

Copyright:

"West-Vlaanderen in Feiten en Cijfers" is een uitgave van de GOM - West-Vlaanderen. Gegevens uit deze publicatie mogen gebruikt worden mits uitdrukkelijke vermelding van de bron.

In deze publicatie streefde de GOM - West-Vlaanderen naar de meest correcte informatie. Zij kan echter niet aansprakelijk gesteld worden voor informatie ontvangen van derden en eventuele fysieke vergissingen bij het zetten en drukken van de gegevens.

voor een extra dosis creativiteit

www.magenta.be

color to communication

[illegible]

Organisatie voor streekontwikkeling

Baron Ruzettelaan 33

B-8310 Assebroek/Brugge

Tel. ++32 (0)50-36 71 00

Fax ++32 (0)50-37 77 23

E-mail: gom@gomwvl.be

Website: www.gomwvl.be